

נַם לַגּוֹיִם

או

טאנקרעד

מאת

בנימין דיזראעלי המכונה לורד ביקאנספיעלד

נעתק עברית

מאת

יהליל

הובא לביה"ד ע"י אברהם צוקקערמאנן סוחר ספרים בווארשא.

ווארשא

שנת תרמ"ג לפ"ק

נֵם לַגּוֹיִם

או

טאנקרעד

מאת

בנימין דיזראעלי המכונה לורד ביקאנספיעלד

נעתק עברית

מאת

יהל"ל

ווארשא

דרוק פאן אלעקסאנדער גינז, נאייע זיעלנא שטראסע № 37

שנת תרמ"ג לפ"ק

ТАНКРЕДЪ

РОМАНЪ ЛОРДА БИКОНСФИЛДА

перев.

Л. ЛЕВИНА.

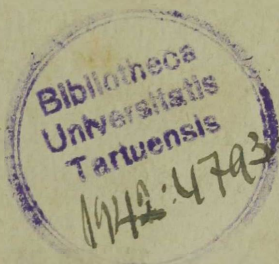
ВАРШАВА.

Въ Типографии Александра Гинса.

Новозельная № 37.

1883.

Дозволено Цензурою.
Кіевъ, 16 Сентября 1882 года.

4-XIV A

21212

נס לגוים

או

טאנקרעד

1 - אצט א

1910

וְהָלְכוּ עַמּוּם רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֹן וּנְעַלְהָ אֱלֹ-
הֵרָהּ אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִזְרְנוּ מִדְּרָכָיו
וְנִלְכֶה בְּאַרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה
וְדַבֵּר ה' מִירוּשָׁלַם :

(ישעיהו ב' ג')

כִּי תִמְלֵא הָאָרֶץ לְדַעַת אֶת-כְּבוֹד ה'
בַּמַּיִם יִכְסּוּ עַל-יָם :

(מנקהו ב' יד)

מִכְתָּב לְהַזְכִּיר

לידירי היקר, שוחר טוב ומשכיל להטיב, סופר ורב חושיה,
האדם המעלה,

ה' משה קאמיאנסקי הי"ו.

כאבן הראשה יתנוסס שמך בראשית פעלי, אשר אתה
נתת לו ידים להוציאהו למענהו. מידך הוא ומידך נתתיו לך
עתה עם תודתי וברכתי אשר תשא לך נפשי והָמָה לבבי
תשואות חן חן לך. והיה כי ירצה פעלי לפני הקורא וְאָצֵל
גם הוא לך ברכה.

אבל, ידירי, לא רק צלצל שפתים הָרַ צלצלי שמע
ורְצִי כסף קול תודתי וברכתי המובָאָת לך בזה. באשר לא
רק טובך וגמולך עלי ימריצוני להפיק לך נפשי ברגשות תודה
וברכה, כי אם פעלך הטוב יוציא מלימ מלבי ומעלות רוּחְךָ
העלו את קולי זה ממעמקי לבבי לבוא אליך עם ברכת
בבואי עם הספר.

זה ספר כתב גאון כל צבי היהדות וחמדת כל ישראל,
תוכו רצוף אהבה לעמו ולארצו, אהבה, אשר ברשפי קדש
ושלֵהבת־יה תתלקח בכל מוסדות נפשו ורבריו מתוך האש עולה
בלהב השמימה ומתוך האש כעין החשמל ונגה מסביב לראות
אשר יקרה לעמו באחרית הימים, כי עם חכם ונבון, עם בחר
לו יה לסגֵלָתוּ, עֵם ראשית הגוים, עם גדול ורם אשר בכליון
יתקלם וצוק כל העתים כְּשֶׁחַק לו — העם הזה עוד יגדל
והיה למלוא הגוים! — עברתי בניא ההויון, גיא שמנים,
טבעתי בנחל ערנים והולכתי את עמי בְּהֶלֶךְ דבש וְאָבוא ער

הגבול ואבינה לאחריתו ואזכור ראשיתו והנה זכרך יקירי נשקף לפני כמו שחר קדם מפעלי, אשר אתה הקבות בו.

ואני כי בינותי בספר ומדי דברי בך זכור אזכור עוד את כל דבריך אשר נדברת עמדי בתוך אותו על ידי להעתיקהו.

זכור אזכור את כל הימים ההם אשר שפכנו שיחנו איש

בחיק רעהו על דבר אחינו. בכל כח עלומינו תמכנו עמודי

ההשכלה אשר אמרנו כי בית ישראל נשען עליהם — ובעוד הננו

משוחחים בהשכלה ובמשכילינו והנה קול רעם ושבר התרידנו

ויפוצץ כל מגדלינו. ויהי לנו קול הרעם כקול שחוק מלאך

בלהות, כצחוק השטן על תעתועינו וחזיונינו אשר הקרבנו להם

מבחר ימינו ודמנו. מקול רעם אדיר וגורא זה התנערו אחינו

ויזוררו עד שבע פעמים ומטיבי לראות פקחו עיניהם לראות

ולדעת כי כל עוד לא יבוא ישראל אל הנחלה לא יבוא אל

המנוחה. והיהודים הַאֲמִתִּים אורו עז לאור זיקי היהדות ולפתת

בגחלת הלאומית אשר עממה, או הגדלת אתה ידידי לעשות

ותהי חבר נאמן לכל החונים על דגל מתנה ישראל ורוח ה'

נשאתך ותעבור ארחות ימים לראות ולדעת ולעשות כל אשר

בכחך — אבל כשל כח הסבל ויום לבנות גדרנו הרחיק חק

ושוא עמלו בוניו בו. אז דרשת לשכני ונפשנו מרה לנו על שבר

ישראל כי השבר קשנה שברון; אך עוד לא נסתר נחם מעינינו

לראות רפואה במכה הגדולה, רפואה מרה כלענה אבל היא

תמרק את קרבנו ותשפשף את בתי נפשנו מהחלודה הרבה

ורוח נכון נחדש בקרבנו. אבל, אויה לנו כי מהרסינו ומחריבינו

ממנו יצאו. אחינו בחול התנגדו לישוב א"י והרבו כושל, אמנם

לא אבדה תקותנו, כי הם רק התנגדו לדעתנו ולא הסכימו לה

מפני טעמים ונמוקם ויש תקוה כי ישנו את דעתם ומשפטם, אבל

אחינו פה בארצנו, הם לא התנגדו ולא התנבחו, הם אממו אוניהם

משמוע דבר ישוב א"י, לא מפני טעמים ונמוקם בזה, לא מאשר

להם דעה אחרת בזה, כי אם מפני בוש וכלימה, כי נמכזה ונמאסה להם הארץ השוממה והבזויה וישליכו עליה שקוצים ופניהם ארמו מבשת ויעשו קלון אם אחד מעמי הארץ היה מרעימם בדבר ארץ ישראל, ונדמה להם כמו הוא סוטר את לועם. היהודים הפרוים היושבים בערי הפרוות הסכינו לשאת עיניהם ולבם אל אחיהם הגבוהים היושבים בעיר הבירה, והם, האצילים הגבוהים, והחכמים הרמים, אשר קנו להם כל מחמר חייהם במחיר כל חמדת ישראל וימכרו את בכורתם בעד נזיר ערשים, הם חשבו להם לצבי ולכבוד לבזות ולשקץ ארץ חמדה ויאמו ויבהלו את כל העוסקים בדבר — אם יבוש איש ויאטום אזניו משמוע — אין עצה ותבונה! אז באת אלי ידידי ותמלא את ידי להעתיק ספר מאנקרעד לעברית, באמרך, אולי יראו אצילינו וחכמינו וידעו הכלם מחרפתם הנבערה, יראו כי שר השרים וחכם הרזים לא בוש בעמו ובארצו ובכבודם התימר, והמון בני ישראל המאמינים באציליהם יראו כי לא בדעת ישפכו האצילים בוז ולא בחכמה ישקצו החכמים ויטפלו גדופים על האומה והארץ, כי אם הות לבם הוא ופרי שפלותם ובטול היש שלהם, וידע העם כי יש לו על מי לסמוך וכי לא תועי לבב הם ורודפי קדים המאמינים ביעוד הלאומי וחשים עתידות לישראל.

ועצתך שפרה עלי ומכוּחך שחדת בעדה ותעמים עליך כל ההוצאה הדרושה להפץ הזה. ובברכי עתה לאל גומר עלי הנה ברוך תהיה לי וברוך טעמך, כי בזכרי אותך תִשָּׁגב תקותי כי לא לתהו והבל כליתי כחי וכי לא אלמן ישראל סִבְרֵי לב אשר בכבוד עמם יתימרו ובשם ישראל יתהללו ויש תקוה לאחרינתנו.

והנה עיניך רואות ידידי כי בחלק הראשון גרעתי מדברי המחבר, כי לא מצאתי כל חפץ בפרקים אהדים אשר נושא

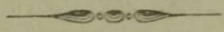
ענינם כבר בלה מזקן ואין כל יחס וקשר ביניהם לעקר הספר .
לא כן בחלק השני אשר בלו קודש למטרתו ותכליתו , לא
גרעתי ולא חסרתי מאומה .

ואתה ידידי אל תשים אשם נפשי אם לא הספיקה לי
השעה לגמור את מלאכתי למועד אשר הגדתי לך וגם עתה
אך החלק הראשון הוצאתי . הן אתה ידעת שבתי וקומי , כי
כל היום נמכר הנני לעבודתי עבודת עבר , ואך השעות
הפנויות לי בלילה הנה לי לעבודת הספרות , לקריאה ,
לכתיבה ולשיחת רעים , ובשנים הרעות האלה הרבה בטלים
היו לי כנגדי . והנה עתה לא ימשך עוד הרבר והחלק השני
ימהר צאתו .

ידיך ומוקיך כערכך הרב

יהליל .

קיוב , כ"ב כסלו , תרמ"ג .

מִשְׁאַת בְּנֵי־מִין

מִשְׁאֵת בְּנֵי־מִיָּן .

הספר הזה, אשר העתקתו נתונה לפני הקורא, הוא המצוין והנעלה מכל הספרים המצוינים והנעלים אשר עשה בנימין דיזראעלי המְכַנֶּה לורד ביקאנספֵיעלד. בספרו זה נפח יוצרו את כל נשמת רוח חייו וירק אליו את אוצר כל חֲמַדַּת דעותיו והגיוניו.

וכספרו זה כן מחברו בנימין דיזרעאלי, הנבר הוקם עַל, המצוין והנעלה מכל בני האדם המצוינים והנעלים. בו הִרְאָה יוצר האדם את כל עוזו ומְפִלְאוֹת מַפְעֻלוֹתָיו, כמו חפץ האלהים לשכלל ביצירו זה את חותם הכניתו ולפאר בו את צלמו ודמותו אשר נתן לְבִן־חֲמֵר. שדי שניא כח חשף זרוע תפארתו ויאסוף בחפניו את כל חמדותיו הגנוזות באוצרו ואת כל הכשרונות והסגולות אשר הכין ליצוריו הרבים ויכלול בכלם את מְכַלל יצירתו, את מבחר פעולתו ויעשה את האחר, את בנימין דיזרעאלי, הפל יכול וכוללם יחד.

הספר הנפלא הזה יחיד הוא במינו על פי רעיוניו ודעותיו, אחד הוא ואין שני לו גם בגורלו, כי בעת שנרפס בשנות הארבעים (1846) לקח לב ונפש רק בפלאי חזיונותיו ומעוף דמיונו הנערץ והנמרץ, והנה אחרי עבור שלשים שנה נהיה הספר הזה לספר לְמוֹדֵי לְכָל אֵירָפָא כְּלָה, לְהַבִּין עַל יְדוֹ שִׁימַת בִּיקָאנְסֵפִיעֵלְד בְּעֵינֵי מְדִינָה. אֵירָפָא כְּלָה רָאֵתָה וְחֲשַׁתּוּמָם, כִּי כָל אֲשֶׁר הָרָה וְהָגָה בְּנִימִין דִּזְרַעְאֵלִי לִפְנֵי

שלשים שנה הוציא אחרי כן לפעולה ולמעשה לורד ביקאנספיעלד .

יחיד הוא במינו גם מחברו , כמהו לא קם ומי יודע אם אחריו יקום כמהו . אחד הוא ואין שני לו גם בגורלו , כי בשנות עלומיו , בהראותו כחו ועונו בספרות , לקח לב ונפש במדברו הנאוו בחזיונותיו הנפלאים ובתועפות דמיונו ויהי נחמד להשכיל — והנה הוא , הסופר בעל התלתלים ההרוד בלבושו ובתארו , אשר שרות אנגליה חמדו יפיו והגברים קנאו בו — הוא הוא שר השרים ראש וראשון בממלכת אנגליה והנה ממשלה אדירה ונאורה אשר לא תשמע בקול מושל כי אם בקול דובר נכוחה תפלס נתיבות והליכות עולם לה על פי חזיונות סופר צעיר , ובדרכה זו אשר סלל לה חוזה החזיונות היא דורכת עוז ובהקימה את מזמות לב הסופר בעל הדמיון , תלך קוממיות ונותנת חתיתה על כל הארצות מסביב !

על כן יאמר : טאנקרעד' הוא זיו אקונין של ביקאנספיעלד , וביקאנספיעלד הוא זיו אור שבעתים וצלם דמות אריאל נאור ואדיר .

ובתתי לפני הקוראים את הספר הזה , אמרתי לשים לו לזית חן , את תולדות מחברו הנאה לו . אבל לכתוב תולדות האדם הגדול אשר לגדולתו אין חקר , יִדְרֵשׁ ספר שלם , אשר גם אז אך שמץ מנהו נדע . ואם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקין לכתוב חללו של רוחב לב ביקאנספיעלד אשר נקטף בעצם עבודתו , בעוד לא בצע את כל אשר החל , ואשר גם ההתחלה הקטנה והמעטה הרעישה את כל אִיִּתְנִי עולם וְתֵךְ בתמהון כל יודעי העתים וחכמי איירפא .

עבודתו במשך ימי חייו תתן דִּי חמר אשר יספיק

לארך ימים לכותבי תולדות, לכותבי היסטוריה, לסופרים, לפסיכולוגים, לפלוסופים ולחוקרים ובעלי העיון העסוקים ומפלפלים בדבר מצב־החברה של איירפא. וכל אחד מהם וכלם יחד יעמלו וייגעו אבל ייעפו מבלתי יכולת לתת לנו מושג נאמן מביקאנספיעלד (*). כי דבר שאי אפשר הוא — כי הוא הכל והכל בו: מטיף אחד יחיד ומיוחד עם כל הקנות הראויות לזה, אשר קולו כקול שדי ודבריו כקול הקסן וניב שפתיו צודד נפשות ומושל ברוח האדם; סופר חרוץ ונמרץ שאין דוגמתו בנעם מדברו, בשנון לשונו, בשיא חוסן דמינונו ופלאי חזיונותיו, בעומק רעיונו ורוחב דעתו; חכם מדיני יחיד בדורו אשר איירפא קלה הביטה אליו ונהרה — ובכל אֶח מאחת מאלה עולה הוא למעלה למעלה על כל בני גילו, כי אלהי הצבאות האציל לו כל צבי עדיו ויחסרהו אך מעט ממנו. ועל כן גם עליו נאמר: אלו ידעתיו הייתיו.

ורק מחפצי לתת לפני הקורא פה משהו ממושג האדם המעלה הזה, הנני לרבר עתה בדרך כלל ובקצרה מסהות הענק המופלא הזה, כאשר כן יכנהו בצדק החכם ה' לעווענסאהן (**). כעוף מרחף נוגע ואינו נוגע יעבור עמי מענין

(* התולדה היגער נאמנה והיותר שלמה היא אשר כתב הפראפעסאר בראנדעס וגם הוא שנה הרבה בחרינות משפמו על מהות ביקאנספיעלד ותכונתו, מלבד הסופרים האחרים שכתבו על אודות ביקאנספיעלד והם נוגעים בדבר ושנאחס וקנאחס ארזס קלקלה שורס הדין.

(**) במאמרו בחונדרוס רבות צמ"ע „וואסחאד" לשנת 1881. וברוב דבריו הממוכמים השתמשתי להקדמתי זו.

לענין לתאר בחלק אחד מני אלף את פרשת גדולת בנימין
דיזראעלי ולהתבונן אל קצות דרכיו ולהביע אמרים אחרים על
אודות ספרו אשר לפנינו.

עד ימי הזעם, ימי האינקוויזיציאן, גרו אבות בנימין
במנוחה ושלוה בספרד. ויהי באחרית המאה הט"ז בהתגבר
רדיפות היהודים, יצאו המונים המונים לווענעדיג ויחסו שם
בחקי הרעפובליק. בין היוצאים היו גם אבות בנימין ובבואם
אל המנוחה ואל הנחלה זכר עשו לנפלאות ה' אשר עשה
עמדם חיים וחסד וישנו את שמם הספרדי ויקבו להם שם :
דיזרעאלי. כמאתים שנה התגוררו בני המשפחה הזו
בווענעדיג ויודו לה' חסדו, אשר הוציאם מכור הברזל וניא
התפת ויתן להם עשר ונכסים בארץ מולדתם החדשה, אשר
היתה להם לאם רחמניה. באחרית שנות הששים למאה
שעברה יצא אבי זקנו של ביקאנס־יעלד, ושמו בנימין לגור
באנגליה, כאשר כן חפץ אביו. ואל ארץ אנגליה נהרו אז
המונים מבני ישראל, אחרי עבור ימי המבוכות הפנימיות
וחופש הדעות פרש סוכת שלום והמלך געאָרג השני והשר
היושב ראשונה במלכותו האירו פנים לעם ישראל. וירא
בנימין מנוחה כי טוב באהותו אשר קנה לו במסבי לונדן
וישלח במסחר ירו ויעש חיל. ויתחרה עם בית ראטהשילד,
אשר זה מעט יצא טבעו בעולם, ומהלכים לו בין מרום
הארץ. את משה המסחר חפץ להוריש גם לבנו יחידו
יצחק, אך הבן הזה הוביש טבטו, כי בחלה נפשו במסחר

יתמכר אל הספרות ולחרדת לב הוריו שר בשירים. להצילו מרעתו זו שלחוהו הוריו לאמשטרדם להתחנך בבית מסחר אחד, אבל הבן הסורר שב מאמשטרדם מלא רוח חכמה ודעת ויביא אתו ספרי חכמה ופלוסופיא. וינסו הוריו לשלחוהו לבאָרדא אבל תחת לבוא באָרדאה בא פאָרזיה, אשר משם שלח אל אביו שירים אַרְכִּים, אשר תוכם רצוף רעיון להוכיח ולהראות שחיתות המסחר ופעולתו הרעה על האנושית. וישב ביתה אביו עמוס בספרי בינה והשכל. ויראו הוריו. כי אין תקוה ממנו ויעזבוהו לנפשו והוא התמכר לספריו ולמדיו ולפי עדות בנו הנכבד לא שנה דרכו זה גם אחרי חתונתו ויהיו לו ספריו מקור חיים ומעין משושו ותענוגיו. לא ידע ולא הבין הליכות עולם כי אם הגה יומם ולילה וישקוד על דלתי חדרו המלא ספרי כל חכמה ומדע ויעש ספרים אשר הוציאם לאור בנו ביקאנספֿיעלד, אשר הכיר וידע להודות לאביו על חנוכו. בשנת 1802 נשא יצחק אשה ותלד לו בת אחת וארבעה בנים והבכור הוא בנימין דיזרעאלי לורד ביקאנספֿיעלד, השר היושב ראשונה במלכות אנגליה, אשר תחת כנפיה הכניסה את זקנו בתוך יתר הפלמים. ולא שכח בנימין את הארץ אשר הטיבה לאבותיו ויעבדנה בכל לבו ונפשו. בנימין דיזרעאלי נולד בעיר סמוכה ללונדן בשנת 1804 ביום 21 דעצעמבער, הוא יום הששי י"ט טבת שנת ה' תקס"ה, ונכנס בכריתו של אברהם על ידי דודו דוד אברבנאל לונדא.

בחנוך אנשי המופת, על פי רוב תקחנה הנשים חלק בראש, כמו האם וכדומה. אך לא כן קרה את בנימין. זקנתו היתה אשה מבישה, תכלית שנאה שָנאה את עמה ומולדתה ותבוש במקורה ויהי לה שמה העברי לתרפה. אמו מרים היתה אשה נבערה והדיוטית. ורק הנברים פעלו

עליו פעולה נמרצה. וקנו החפשי בדעות ואביו בעל הרמיון פעלו עליו משני הקצות, ויקח את הטוב והמובחר שבשני ההפכים האלה: נסיון, אומץ רוח, עז שכל ותבונה, סבלנות וחריצות, חופש הדעה והרבור כל אלה קבל מוקנו. אהבה והשוקה ללמורים ומדעים, בור הרעיון ותאוה נמרצה לשנות בחזיונות ולכמות — ירש מאביו. נוסף לזה, שיחותיו עם אביו וקריאה נפרזה בספריו השונים והרבים וחברת מיודעי אביו אנשי שם ומלאי רוח חכמה כמו: מאקאלוי, פילל, וכדומה, כל אלה פעלו פעולה רבה ונמרצה על כשרונות הנער הנפלאים.

אביו יצחק האדוק בוואלמער וסיעתו היה חפשי באמונות ודעות וכל יחוסו לבית הכנסת ועדת ישראל היה רק הסכם אשר שלם לקופת הקהל תמיד בעתו. פעם נבחר להיות פרנס, אבל עד מהרה הסיר מעליו את המשרה הזו. ובכן גדל בנימין ויתחנך מבלי אשר עלה עליו עול אמונה. ואוהב דבק ליצחק היה המשורר הנודע ראדזיוס אשר אחד בקרבו שני הפכים, כי היה באנקיר אדיר ומשורר נשגב. והוא אהב מאד את בנימין ויתעצב אל לבו בהתבוננו כי העלם הנפלא יאבר בתהו באשר הוא יהודי, ונפשו מרה לו כי לבעל כשרון נפלא כזה יופסק הדרך רק בכח תעודת גדרתו. וידבר על לב יצחק השכם ודבר לנתק המוסרות האוסרות ידי בנו מעשות תושיה. ויצחק החפשי בדעות ואמונות הסה אזנו לדברי אוהבו ויהי כי התגלע ריב בין יצחק ובין עדת ישראל אשר בחרה אותו לראש והוא מאן בדבר ויתעבר ויגמר אמר להנור מעדת ישראל וינצר את בניו ובתוכם גם את בנימין אשר אך נמלאו לו שתיים עשרה שנה. ובכן בא הילד במסרת ברית דת נצרת בפרק ההוא, אשר לא ידע עוד להבדיל בין אמונה לאמונה. אבל אות ברית כרותה

בבשר ודם השאירה, כנראה, רושם גדול ברוחו ובנפשו...
 בנימין דיזראעלי לא בקר בשום אנויווערויטאָט, או,
 כאשר יאמרו באנגליה, אין אנויווערויטאָט בממלכת אנגליה
 אשר יוכל להתפאר כי דיזראעלי היה מתלמידיו. כשרונותיו
 הנעלים פלסו לו נתיבות ויעלוהו על. בימי נעוריו למד בבית
 ספר פרטי ויצטיין מחבריו ויעלה עליהם וכאבן נזר התנוסס
 ביניהם והי אהוב וחביב למוריו אבל אז הכיר גם את חמת
 המציק אשר הציקוהו חבריו וירדפוהו בלי חֶשֶׁך. ופה הכיר
 ראשונה את שפל מצבו בהיותו מורע היהודים, אשר לא
 ידע כזאת בבית אביו ולא עלה על לבו כי יש הבדל בין
 יהודי לאינו יהודי. תולדתו ויהדותו היו לו למוקש בבית
 הספר ובעוררו קנאה גדולה בכשרונותיו ומעלותיו הציקוהו
 ויענו אותו, ובראשית שנותיו כבר נשא חטא אבותיו ומפשע
 עמו נגע לו. וביותר רבו מכאוביו ומציקיו בהיותו משיב
 חרפה ומשלם אל חיק נקם אחת אפים. וכאב מְשֻׁנָּה חָשׂ
 בנפשו ותגדל שבעתים מצוקתו, עת ראה ענות חבריו היהודים
 אשר לא השכילו כמוהו לענות על ריב ויהיו נעלבים וסובלים
 ברוטיה, אשר בזאת כסו קיקלון עליו. הוא רגז תחתיו וישתער
 בשמעו בבית הספר קריאת איזה מאמר על אודות יהודים,
 או בראותו דמות יהודי נערכת בני חזיון. מה הוא היהודי
 ההוא אשר עליו ידבר בספר פלוני או אשר דמותו נערכת
 בני החזיון? יהודי נוכל, בליעל, עלוקה, חלאת אדם! וכן
 יציגו ויעריכו את בני עמו, אשר בעורקיהם נוזל דם נעים
 זמרות ישראל, דם מכביים, דם חוזים ונביאים, דם
 שליחי הגליל!!

בכל חום לבבו התמכר ללמוד ולדעת דברי הימים והספרות
 של ארצו אנגליה החביבה עליו ודמינו התלהב וידמה בנפשו
 ויתאר לפניו איך יעבור באמונה את הארץ הזאת בכוא עתו.

אך עודנו הוגה ברוחו וחש עתידות לו והנה קול הַמֶּן
באזניו ועליו ישאנו כפירים : סור לך ! לא לך העבודה
הזאת ! אמונתך שוֹנָה מאמונתנו והבדל יבדילו עמך מעמנו —
זר ומוזר הנך לנו ! שְׁטָה ועבור לך אל אשר באת משם !
אך למה זה ועל מה זה יהדפוהו באיבה ? מה פשעו
ומה חטאתו כי ירדפוהו ? מה עשה הוא , מה עשה עמו כי
היה לרראון ולזעוה ? — כן ישאל העלם את נפשו ועם
לבבו ישיח : — היתכן כי עד נצח יעמוד הענין הרע הזה ?
האם לא תהי אחרית אל הנבלה הלזו וגֹזַל משפט זה ? —
לא ! היה תהיה אחרית ! אנכי אכביר עליהם אכפי לקבל
אותי אל המונם ואל קרבם , ולא רק אותי כי אם את בָּלְנו
הנרדפים על לא פשע . ולי נקם ושלם לא רק בעדי כי אם
בעד בָּלְנו ! היום ההוא לא ירחק חוק ואתם תגמלו עלינו
שבעתים חלף כל הצרות והמכאובים והחרפה אשר נשאנו
מידכם !

וסוף מעשה הוכיח כי לא שגה בנימין העלם ברואה —
אך באיזה סחיר עלתה לו להקים חזון לבו אשר חזה בילדותו !
בצאתו מבית הספר הוסיף להשתלם תחת השגחת
הפּרָאָפֶּססאר קֶהֶן , אשר מלבד יתר הלמודים הורהו גם
לשונות בני קדם , ותחת השגחת אביו אשר הכניסוהו במקדש
המוזען וימסור לו כל רזי בנות השיר . במלאת לו שמונה
עשרה שנה נכנס ללשכת עורך דין להתרגל בלמודי החקים
והמשפטים , אחרי אשר נהיה מקודם לחבר באגודת עורכי
דין , אשר שם הכיר ראשונה חבר חדש , אשר נלחם עמו
בכל משך ימי חייו , החבר החדש אשר הכיר — הוא
גלדסטון . אך העבודה הזאת אשר בה יסכנו ויתלמדו כל
חברי הפּאָרלאַמענט ורבי המדינה , לא נעמה לבנימין אשר
רוח אחרת אתו וחזה לו ענין וחפץ בעתיד יותר נעלה מלהיות

שקוע תמיד בסדרי כתבי נימוס, ומהרה עזב את לשכת עורכי הדְיָנִים וכמנהג אצילי אנגליה אחז במסע בארצות היבשה. ויהי בצרפת, באיטליה ויתגורר זמן רב בגרמניה, אשר בה השלים את השכלתו וילמוד שפתה על בוריה ויבא עד תכלית ספרותה וחקר פלוסופותה. תעודת אביו הנודע לשם ולתהלה פתחה לפניו דלתות חכמים ונבונים ויבא בסודם. וביחוד יקרה מאד בערכה התעודה אל הישיש געטהע אשר הוא חֹק את ידי העלם ויברכהו על דרכו דרך הספרות, ואל היינע אשר הכיר כרגע כי ברכה בהנער וכשרון נפלא צפון בקרבו. שבתו זמן רב בגרמניה, הכרתו והתרועעו עם בחירי סופריה וחכמיה, היו לו להועיל לא מעט. עמוס ברכוש רוחני גדול ועצום שב בן עשרים שנה אל ארצו לנסות כחו בעבודת הכלל, ובכל עוז נפש התנפל אל שטף המים הזורנים של ים החיים. ופרי בְּפוּרֵי ספרותו היה גם פרי נצחונו הראשון במלחמות חייו. בשובו לארצו לא מצא עוד את הוריו בלונדן כי העתיקו לשבת במקום אחר, אבל אביו הסופר הבורד אשר כבר נודע לשם ולמשנב בעולם הספרות, כבר האיר נתיב אל בנו וַיִּרְחֵב צעדיו. — חכמת סופרים יקרה וחשובה מאד באנגליה. אצילי משפחה יוקירו ויכבדו מאד את אצילי הדעת, והמתיחשים לבית אבותם יתִיֶּמְרוּ בכבוד המתיחשים להשכלה ודעת. והספרות תפּלֵם נתיבות להרחיב לסופר ובמקום גדולים תנחנו. ובנימין אשר בבית אביו רכש לו מיודעים ממרומי הארץ ורבי המדינה מצא נתיבות שרים וחורים ועל פי סגולות נפשו וּמְפִלְאוֹת כשרונותיו רמה קרנו ויהי אהוב ונכבד. גם יפיו והִדְרֵו עזרו לו לפנות לפניו דרך גדולים ולתת לו ידים בין חורי הארץ וראשי שועיה, כי התולדה אשר פֹּזְרה לו כל כוחותיה, כללה יפיו ותשפיע עליו שפעת יפעה והוד. עין רואה לא תשבע מראות פניו המפיקים חן

ושכל טוב ואחריו כל אדם ימשוך כמו בקסם נפלא. הוא היה
 גֵבַה קומה, חסון כאלון, הָרִיר בלבושו בכל מכלל יופי, קַצְוֹתָיו
 תלתלים ארוכות ונופלות בלי סדרים על ערפו והנה כמסגרת
 להוד פניו. אפו הארוך והישר, גזרת פיו במערכה נפלאה
 ושפתיו המלאות אשר עליהן השתעשע תמיד צחוק ההתול,
 מבטו החודר קרב ולב הנוצץ מעיניו השחורות, — כל אלה
 שוו עליו הוד והדר מאד נעלה ויהי עלם מלא קסם וחן, אשר
 היה לשם על פי התוליו וחדוריו, שָנוֹן לשונו וידיעתו להתהלך
 עם בני אדם. ויהי נעים ונחמד בין מרום בני הארץ הבוחרים
 לדעת מי מִסֵּב עמָהֶם. אך בין הגברים הטיל קנאה ויהיו עוינים
 אותו. בהיותו תמיד בין רְבֵי הארץ וגדולי המדינה היה מבין
 ומביט מאזין ומקשיב וילמוד תכונת הנפשות והלֶךְ הרוחות.
 ומוה יצא לו ספרו הראשון מלא בקורת שנונה ושמו, ויויאן
 גריו אשר נדפס בלי קריאת שמו עליו ויקָם שאון והמולה
 והטיל סער גדול ובמשך שבועות אחרים נדפס בשמונה
 הוצאות, ופעם בפעם עת נדפס מחדש הספר הזה אשר
 הרגיו והרעיש את הקרובים למלכות, את חברי הפאָרלאַמענט,
 את המפלגות הגבוהות והתיכונות של עיר הבירה, נדפסו גם
 באורים רבים עליו, ובאור אחר נדפס בעשר הוצאות במשך
 שנה אחת. ועד מהרה הכירו יד מי קרעה את המסכה מעל
 פני האצילים וחורי הארץ ותבלע פני הלומֵט ותשימם לראוה
 ולזעוה. וכל הרעש והסער הזה אשר הרתיח כמצולה את כל
 רְבֵי עיר הבירה הנאורה והאדירה, הוא בשל עלם בן עשרים
 ושתיים שנה! ועתה הכל יודעים והכל מורים כי אי אפשר
 לדעת ולהכיר תכונת אצילי אנגליה והליכותיהם מבלי קרוא
 את הספר כתב העלם הזה! — עוד לא קמה לרממה הסערה
 הזו ובנימין הוסיף לתת לפני קהל אנגליה ספיר נפלא ומלא
 חדורים וסמירות עמוקות וחודרות יורדות ונוקבות עד החומש.

ובלי חכות מה יאמרו הבריות לספרו זה, יצא לדרכו בשנת 1229 בלוית אחותו שרה ובן זוגה, לבקר את המקומות ההם אשר לפנים גרו כס אבותיו וימשלו שם וינחלו כבוד ועז. שתי תכונות מתנגדות התאחדו בקרב דיורעאלי. תאותו הנוראה למעשים מוחשים ופעולות נמרצות קננה בקרבו יחד עם הכשרון לעמול ולעבוד ביגיעה איומה. יכול היה לעבוד נשען אל שלחנו כמשמר נטוע ורוחו מרחפת ומעופפת ותמריא במרום. ובעת אשר ארצו ומולדתו מלאו את ידיו בעבודה גדולה, הנה נפשו תדרוך עז על הררי ציון וגבעות ירושלים.

ארץ המזרח אשר הובילה שי לעולם הקדם את מבחר אנשיה, משכה זה כבר את לב בנימין בקסם קרותיה, במשגבי כסבות עתותיה ובמפלאות עתידה הנכון לה. ומסעו זה בארץ הקדם הועיל לו הרבה וממנו תוצאות רבות ואדירות להתפתחות כשרונו הנפלא ולהנחילו ידיעות רמות ונשגבות אשר הועילו לו אחרי כן בשבתו על כס המיניסטעריום. שנים אחרות נמשכה נסיעתו לשוט בארץ הקדושה העקבה מרם אהוביו ומחמדיו. — חק הוא לאצילי אנגליה לשכלל השכלתם במסעות רבים בארצות היבשה. ואת הקו זה כבר מלא בנימין מקודם, אבל המסע לארץ הקדושה היה למטרה רמה ונשגבה: לבאר ולברר מהות האידעע במקור מכורתה, את האידעע אשר אישיה והוגיה סבלו בעדה כל צר ומצוק, עליה הורגו כל היום ונושאים גם עתה בחיקם מכאובים רבים בתבל הרחבה, ואשר גם הוא לא אחת ושתיים נגש וענה בעדה וירבו פצעיו בגללה בעורנו בבית הספר. הסוד הנעלם של מזל ההשכלה הקדומה אם ההשכלות כלהן, ההשכלה הנפלאה החיה וקימת אשר מלתעות העת תתוצנה ולא תוכלנה לה — הסוד הזה הרהיב והמריץ את בעל הרמיון הצעיר

אשר נפשו מלאה חרדת קדש לכל נשגב ומופלא . הספקות אשר הרעישו נפשו בבית הספר , בבתי מרום העם ובספריו הראשונים , הספקות ההם דרושים למצוא פתרון בארץ הבחירה והבכירה , אשר היתה לעדה למעשים נפלאים ועלילות גדולות אשר כמוהן לא נהיו בארץ רבה .

אבל מסורות משפחה קרובות אל לבנו יותר ממסורות לאומיות , יען כי קרובים הננו אל העם רק על ידי משפחתנו . ועל כן אותה נפשו לבקר בתחלה חפי ים התיכון , אשר שם התגוררו אבותיו משך אלף וחמש מאות שנה , להיות בספרד , אשר אבותיו שנתקבלו באהבה מאת בני שבטם המויערים , פתחו שם את ההשכלה ואת השירה בשפת עמו העתיק יומין . רבות עמל ויחפש בין שרידי שמות גדולי ספרד את השם ההוא , אשר נשאו אבותיו בטרם נושבו בווענעדיג , ויעדה גאה וגאון במצאו את השם הנכבד , סידאניא' ואותו נתן לאחד מבחיריו אשר בספריו .

מווענעדיג עבר לאנדלוזיה , אשר כל רגב עפרה מלא זכרון אבותיו , ואחרי כן הלך הלוך ונסוע להשתחות אל האלמנה השוממה — עיר דוד , העיר הקרושה והעתיקה — ירושלים האבֵּלה . בשנה הראשונה נסע בלוית אחותו ובן זוגה ויעברו בווענעדיג , ברומא וקנסטאנטינפול . בשנה השניה עברו ברומעליא , אלבאניען וִיֵוֹן . בשנת 1831 מת המיועד להיות גיסו ואחריו גם אחותו שרה , ובנימין עשה דרכו לבדו מצרימה , סוריא וירושלימה וישב לארצו אחרי היותו עוד הפעם בספרד , ברומא ובווענעדיג . בנימין אשר לא יחת מפני כל , השליך נפשו מנגד לחפור כל מקום אשר הגיד לבו לו כי ימצא בו חפץ . ושתי פעמים היו חייו תלואים לו מנגד . בפעם הראשונה בהיותו ביאנין בעצם התלקחות מרידת האלבאנים ובפעם השניה בירושלים בהתחפשו ויחדור אל היכל

אָמאר ובני ההמון הכירוהו ויתנפלו עליו לשמעהו ובעמל רב נצל מידם, ורק במצרים הצליח למצוא חן בעיני העריץ הפרא מחמד עלי אשר קרבהו ברגע ראהו וישאל בעצתו. אחרי מסעו הדפים ארבעה ספרים במשך זמן קצר.

ב

באחד מספריו, שהדפים בשובו ממסעו בארץ הקדם, הנקרא, קאנמוריני פֿלעמונג' (1833), אשר רבים יראו בו תולדות בנימין דיזראעלי, את הלך נפשו וחקרי מומותיו והחזון אשר נשא על עצמו, בספרו זה יגלה לפנינו כחווה וגלוי עינים מגיד אותיות לאחור. — נפשו מבקשת עבודה ורוחו סוערת ושואפת ענין וחפץ ובהשתערו ינבא לו לבו כי היה יהיה לשר יושב ראשונה בממלכה אדירה ונערצה, שגה ברעיונו זה הוא עם לבבו ישיח, אף רוח מבינתו תעננו.

נִעֶז וַאֲדִיר הוּא הַרְעִיּוֹן! שֶׁר הַשְּׂרִים לֹא בַּמַּמְלָכָה שְׂפֵלָה, כִּי אִם בַּמַּמְלָכָה רַבָּה וַאֲדִירָה הַעוֹלָה עַל כָּל הַמַּמְלָכוֹת — אֲבָל מַדּוּעַ לֹא יִתְכַּן הַדְּבַר? הַאִם לֹא נָאָה וַיֵּאָה לֹו לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב רֵאשׁוֹנָה בַּמַּמְלָכוֹת? בַּמָּה נּוֹפֵל הוּא מִיֵּתֵר הָאָדָם? הֵן הוּא יִגִּיעַ לְמַעַלַת מַשְׂרָה כּוֹז לֹא בַּחֲסַד וְלֹא בַּרְחֻמִּים, כִּי אִם יִכְבוֹשׂ אוֹתָהּ לֹו בַּכַּחַת הַכְּשָׁרוֹן וְהַמַּדְרַע! וּמָה נַעִים הַחֲזוֹיִן הַמּוֹזֵר הַזֶּה, לְרֵאוֹת אֵיךְ אִישׁ אֶשֶׁר רַק כַּחוֹ וַחֲכַמְתּוֹ עָשׂוּ לֹו אֵת כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה נִצַּב בְּרֵאשׁ מַמְלָכָה גְּאוֹנָה! חֲזוֹיִן כּוֹז יִקְרַם מֵאֵד, אַחַד וַאֲיֵן שְׁנֵי לֹו, כִּי בַּמָּאָה הַתְּשַׁע עֶשְׂרֵה יִקּוּם יוֹסֵף הַשְּׁנִי! — אֵיךְ פִּתְאוּם הַתְּחַלְחַל דִּיזְרָאֵעֵלִי כִּמּוֹ נִשְׁכּוּ עֵרֹד — הַלֹּא רַעִיּוֹן רוּחַ הוּא, חֲזוֹן שׂוֹא וְתַעֲתוּעַ — הֵיִתְכַּן? הוּא, יְהוּדִי נְכוֹז, עֶבֶד עֲבָדִים,

נאלח וחרל אישים, בזוי נפש ומתועב, והוא, הוא יהיה
לראש בארץ האצילות, באנגליה הגאיונה!
הוא, דיוראעלי, הוא נבזה! הוא, הוא עבר שפל!
המחשבה הנוראה הזאת הכתה נפשו גלים ותעוררהו ותפעמהו —
הוא נבזה ושפל, בן בלי משפחה, בלי עם, והם — עצם
מפנינים ודם אדום! הבאמת כן הוא? הבאמת יש יתרון לשבט
אנגלי — זאקסי על שבט בני שם? — לא! לא יוכל היות!
בעורקיו נוזל דם טהור ונקי מכל תערובת שמץ פסול, דם
שבט הבעדואינים, אשר גדול שמם וזכרם בדברי ימי עולם,
אשר להם כבר היה קולטור הגון בעת אשר האבות הקדמונים
של אצילי אנגליה עתה, היו עוד רועי הזירים, פראים שוכני
יער, גדלי שער, ואוכלי עשב. — וכל אשר הוסיף להעמיץ
בשאלותיו, אשר התעוררו בקרבו בזכרו את מצבו הכודר בין
עם האנגלי, כן הוסיף להשתומם על שגיאות ראשי האמונה
ורועי הדת אשר באנגליה. הנה הם חושבים את בני שם
למשפחה שפלה, אשר איננה ראויה לזכות במנת חיי החברה
ולהנות ממתנות הטבע לבני אדם, והנה הם בכל זאת
לא יבושו לחקות את השפלים והנבזים האלה לשאול מהם את
מנהגיהם, תכונותיהם, את ספרותם וגם את אמונתם. מכל
משמר ישמרו את השבת נחלת בני שם ויאלפו מהם לחלק
את הימים לימי חול וקודש, מעריצים הם ומקדישים את
שארית ספרות העברים, קדוש יאמרו לה וימריצו את בניהם
ללמוד ולדעת אל דרך אבות בנימין דיוראעלי ולפלס מעגלם
לתמוך אשורם בהליכותיהם. בבתי תפלתם וכנסיותיהם ישירו
ויזמרו זמרות ותפלות אשר חברו משוררי היהודים, ונעימי
זמרות ישראל. ובכן, הנה מעבר מזה יגיפו הדלתות וחוסמים
כל מבוא בהפארלאמענט ובחיי החברה לכלי יבואו כס בני
המשפחה הבזויה, ומעבר מזה הנה עליהם להודות ולברך את

בני המשפחה הבזויה ההם, בעד כל תפארת עוזם וכל המתנות הטובות אשר רכשו להם על ידם: אלהים, אמונה, שבת ומועד, שירי תהלות ומנה אחת אפים של השכלתם וקולטורם — ומי חכם יבין וידע פשר ההפכים האלה?

אחרי נעבור בחקירה ובקורת את כל הקורות וכל הפרקים בדברי ימי התפתחות החברה האיירפית, עלינו להחליט ולגמר אומר, כי רוח העם ההוא, אשר מחלציו יצא בנימין דיוראעלי, לא התנדפה, מרחפת וחודרת היא בכל מקום אשר ישום קורא הדורות והקורות עינו. ובנימין התגאה בהתחשבו על העם הנפלא והמעונה ההוא, אשר בלה את מציקו משנות אלף. העם ההוא אשר קרעוהו לגזרים ויבתרוהו ויתחיו ויתחלק למצוות בין מלכי מצרים ואשור, בין קיסרי רומא ובין נוסעי הצלב, בין נסיכי הגאטתהים והאינקוויזיציאן ואשר יצא בשלום מכל ההפקות ויבוא שלם מכל העננים והאכזריות האלה. גם האדם שנשתרש ביותר בשנאה ומשטמה לישראל, יעמוד משתאה ומשתומם לפני מקור החיים אשר ברוח העם הזה, העם אשר לא אבד טעמו ולא כשל כחו, אשר לא ישנה ולא ישמר. — ובהעבירו לפניו את כל המון האומללים, האובדים והנדרחים והמגורשים, הנענים והנרדפים, חש דיוראעלי בנפשו את כל מכאובי בני עמו, ידע והרגיש ענותם ומצוקתם, ידע והרגיש את עמו אשר אחרי תלאות נוראות עוד דרכו נכון לפניו ויוכל לקות לטוב.

ובכל זאת יבזוהו וימאסוהו אצילי אנגליה! ומי הם אצילי אנגליה? — ישאל דיוראעלי בספרו ההוא — השרידים היחידים אשר נחלו להם שמות הכבוד ותארי היחש ויכלו לספור אך כשמונה מאות שנה למקור מחצבתם — ומי המה אבות הגאיונים האלה המתמרים בכבוד גאון תארם? מרצהים עלי דרך, שורדי ים, אשר למען פלם חמס ורצח התחברו

אל אנורת נאָרמאַנים, אשר טעמו מעט מפרי הרעת על ידי
הכהנים והכמרים אשר הורום תורת אמונה עברית אחרי שנותם
צורתה. ויתר הנכבדים המיוחסים, הקטנים בערכם מן האצילים
הרמים, גם הם לא יוכלו להתהלל בתפארת אבות. זה יוצא
הלצי עבר מתרפס אשר הונה ורמה את מלכו, אשר רכש
לו כבוד תאר אפרתי במחיר מלשינות ורכיל ותועבת זמה,
זה משרת בית-אוסף, אשר בכסף חמסים ורכוש גנוב קנה
לו שם התאר באַראָן — וכן כלם, ורק זאת נחמתם, כי מקור
העשר ומוצא לכסף אחד הוא לְכֵלֶם. מקור אחד ומוצא אחד:
חמס ושור בכלל, המתחלק לפרטיו רק בצורותיו שהוא מתלבש
בם. זה שלל ויבוז בית כנסת ואוצר בית מקלט וזה הפשיט
ערום את הסוחרים וזה השמין חלקו בארץ הודו במצצו את
שארית הלֶח של הנכבשים וירושש את בני עם הארץ ההוא. —
אבל דיווראעלי — חמר מנוע ישישים בן עם סגולה אשר בצדק
יָקָרָא ראשית הגוים ואצילות האנושית!

ספרו זה עשה רושם גדול ואדיר בזמנו ועליו השתוממו
שבעתים באחרית, עת קמה ונהיתה נבואתו ואצילי אנגליה
שמו את בן היהודים הנבזים עטרת לראשם.

ביום 4 יוני 1832 נתקבל חק אחד בתקוני הפארלא-
מענט, אשר על פיהו נתרבה מספר הבוחרים בשלש מאות
אלף נפש, כי נוספו ערים וקרויות רבות, אשר יכלו לבחור
באי כחן. אז גֵּעוֹר דיווראעלי לעמוד אל הבחירה ובכל עו
רוחו יצא גֵּיגֵר לפעול ולעבור עבודתו לרבים. ורק אומץ
רוח יהודי וכביר כח לב עברי עמדו לו לבלי יכרע תחתיו
מהמון פגעים ותלאות נוראות אשר קרוהו בראשית דרכו זה.
חמש פעמים גָּסָה לְהִבָּחַר ולא עלתה בידו, אך לא תָּת ולא
זָע, כי האמין בכחו, האמין ברוחו והאמין במולו. כי כלי-
זיינו עליו, לא עשר ולא זכות אבות, לא תעודות ולא מליצות

אנשי שם, כי אם כליזוין איום ונורא, נשק אביר ונערץ —
הלא הוא עוז רוח ואמץ לב ההוא, אשר היה תמיד לעזרה
לבני עמו לחלצם ממצוקות רבות ולתתנם עליון.

מלחמה עזה ונמרצה הקדישו עליו מתנגדיו והוא נלחם
בם בכל מאמצי כחו ועוזו בפה ובכתב. בצאתו מנצח בפעם
הראשונה אמר: הוויגים נצבים לשטן לי — יבוא יום ויתחרטו!
ובהתנצחו בפעם השלישית אמר לפני בוחריו: אנכי לא חתי
ולב אדם לא נפל עלי ואינני חושב את עצמי כמנצח לגמרי —
אולי מפני כי הסכנתי במלחמה. שאלו שאלו לשר צבא אחר
זקן בא בימים: במה זכה לנצח תמיד? ויען: מאשר בילדותי
הרבו פצעי מאד — התשובה הזאת יאתה גם לי. לרגלי
הריב האיום והנורא אשר התגלע בינו ובין נבחר אירלאנד
השטן האיום על דרכו, א' קאננעל, הרפים דיוראעלי מאמר
בשנת 1835 ובמרוצת הדברים אומר: בטוח הנני כי לא
רחוק היום עת אהיה מאשר ויכירני מקומי בהישיבה הנכבדה,
מיחל הנני להיות נבחר העם עוד בטרם יתקלק אנגליה מעל
אירלאנד. עוד נפגש יחד במערכות מלחמת הנפוח. ורעו לכם
נאמנה, כי באשר מכיר ויודע הנני את אמתו וישר מעשי,
ובאשר לא דלל ולא הרב עוד מקור כחי ואילותי, לכן יהי
לבכם בטוח, כי לא אעזוב להשתמש בכל מקרה שיבוא לידי
לענוש אתכם קשה במוסר נורא אשר יכניע את לבבכם
ותשובו ותנחמו על כל הבז והחרפה אשר השבעתם את
בנימין דיוראעלי. —

בשנת מות המלך וויליאם (1837) ועל כסאו עלתה
זויקטוריא בת 18 שנה, אז עלתה ביד דיוראעלי להבחר
וההצלחה האירה פניה אליו בהופיע נזר מלוכה על ראש
המלכה אשר גדלתהו ורוסמתהו ותבוזר לו כל כבוד ויקר בכל
ימי חייו ואחרי מותו. אויביו העצומים לא שקטו ולא נחו

להכריעהו תחתיו, ובאשר תוצאות רבות לכל נבחר ממדברו אשר ישא ראשונה, לכן התנכלו לו אויביו ויריביו ובראשם א' קאננעל לשמע את דבריו, כמעט פתח את פיו ושחוק נורא התפרץ מחברי הועד, וא' קאננעל עם בני בריתו התחברו, המו, רעשו, התגעשו וישרקו וישלחו לשון ויהותתו וירעימו ויקימו שאון עד כי כשל כח דיוראעלי וקול מליו נחבאו, ופעם בפעם כאשר נסה דיוראעלי להוציא הגה מפיו והנה רעש והמולה, רעם שחוק ומהתלות כאבני אלגביש תפולנה בסערת חמה. א' קאננעל ישב נכחו ויבט בפניו עין בעין ויתעוה וישרוק וירקע ברגל וחבריו עוזרים על ידו. וירא דיוראעלי כי לא יוכל עמוד נגד הקשר הנורא אשר קשרו עליו והוא נרעש וקט לנפול, על פניו צלמות וכל עוד נפשו בו ויגביר לשונו ויגביה קולו מעל לנבול כח אדם ויריע: ענינים אחדים החלותי אחת ושתיים וסוף סוף הצליח חפצי בידי — הנה עתה לא אוכל דבר ואשב לי, אך יבוא יום ואתם בקולי תשמעו! ובדברו כזאת נפל בלי כח על כסאו ובהפארלאמענט קם שאון ורעש איום ונורא על עזותו, קהבו ורום עיניו. ורק בימינו אלה יזכרו דברו זה דבר חוזה וגלוי עינים.

אבל לשוא התנכלו לו אויביו להשפילהו ולהכריעהו. בכחו הנערץ והנמרץ גבר חילים והענק הגדול הדרך תחתיו את הנמלים והם תכו לרגליו והצלחתו פנתה לו זיו פניה וילך מחיל אל חיל בקימה וקופה ובמאור עינים והארץ האירה מכבודו.

דיוראעלי היה מן הטאָרים, הם הנקובים בשם, קאננעל סערוואטיווים, ובלהט מדברותיו חתה נחלים על ראש הוויגים, הם הנקובים בשם, ליבעראלים שהם רפי ידים אוהבי שררה ונכונים לעשות גם הנחה הדרושה מהם ולהסכים גם לתקונים ורק למען יחזיקו במעוז המשרה, שתים הם אשר אבינה —

היה אומר דיוזראעלי — : טָאָרִי אוֹ רֵאדִיקאַל , אַבֶּל ווִיג — הוּא
אֶךְ אַצִּיל — דִּימְקֶרְטִי וְהֵבֵן לֹא אוֹכֵל מַה זֶה ? כִּי יִרְאוּ הַמְאָרִים
כִּי אוֹלֵת יָד וְאֵבֶדָה תִּקְוָה לְכוֹנֵן וְלִקְוֹמִים יִסּוּר אַצִּילוֹת וְאִם
יִנְכַּחוּ בְּאֵמֶת לְדַעַת כִּי אֵין כַּח עוֹד בְּמִכּוֹנֵת הַמִּמְשָׁלָה לַעֲשׂוֹת
פְּעוּלָתָהּ , הִנֵּה אִז תְּהִיָּה חוֹבְתָם הַרְאֵשׁוֹנָה לְהִתְאַחֵד עִם
הַרְאִיקְאֵלִים וְלִחְבֵּר שְׁתֵּי הָאֲגוּדוֹת הָאֵלֶּה יַחַד לְכַתֵּה אַחַת
מִטּוֹבָנָה לְכָל , וְהַרְאוּיָה בְּאֵמֶת לְשִׁמָּה הַנֶּאֱמָר לָהּ : כַּתָּה
נְאֻצִּיוֹנוֹלִית — אַבֶּל הוֹוִיגִים אֵינִם מִתְאַחִים לְעוֹלָם עִם הָעַם' —
וְהִנֵּה לְדַעַתוֹ כִּבְר בִּלְהַ וְנִפְסֵד הַבְּסִים שֶׁל הָאֻצִּילִים וְהַפְּרִינְצִיפִים
הָאֵרִיסְטִקְרַאטִי אוֹבֵד וְכוּשָׁל לֹא רַק לְשַׁעָּה . אֵיירֶפֶא נִמְצָאֵת
בְּמִצְבַּ הַמַּעֲבָר , הַמוֹשְׁגִים הַפְּעֵדָאָאֵלִים עוֹבְרִים וּבְטִלִים אַחַד
אַחַד מִפְּנֵי דַעוֹת חֲדָשׁוֹת הַבּוֹקְעוֹת וְעוֹלוֹת בְּהִבְנַת הָעַם .
הַתְּקוּמָמוֹת אֶרֶץ הַשְּׁפֵלָה נִגַּד סִפְרֵד הַחִישָׁה בִּיאַת הַפְּכַת
אַנְגְּלִיָּה בִּימֵי קְאָרֵל הַרְאֵשׁוֹן . הַתְּקוּמָמוֹת הַקּוֹלוֹנוֹיֹת הָאֲנְגְּלִיֹּת —
אַמֶּעֲרִיקְאֵנוֹיֹת הָאֵיצִיָּה , וְאוּלֵי גַם הֶסְכְּבָה אֶת הַמֶּרֶד בְּצִרְפַּת —
וְהַתְּנוּעָה הַזֹּאת אֵי אִפְשֵׁר לְעִצּוֹר וְעִקְרוֹ שֶׁל דָּבָר הוּא רַק
לְבַחֲרוֹר אוֹפֵן יוֹתֵר נִקְל וְרֹדֵךְ יוֹתֵר טְבַעִי לְהַעֲבִיר אֶת הַשְּׁלִטוֹן
אַל הַפְּרִינְצִיפִים הַדַּעְמֶאֱקְרַאטִי . וְאֶת הָאוֹפֵן הַזֶּה וְהַרְדֵּךְ הַזֶּה לֹא
יִכּוֹל דִּיזֹרְאֵעֵלִי לְמִצּוֹא לֹא בְּחוֹקִים וְתִקְוֹנִים , לֹא בְּפִרוֹגְרוֹם וְלֹא
בְּפִאֶרְלֶאמֶעֲנֵט , כִּי אִם בְּרוּחַ הָעַם . הָעַם וְאִנְשֵׁי הַמַּעֲלָה אֲשֶׁר
בְּקִרְבוֹ רַק הֵם יוֹכְלוּ לְהַצִּיל אֶת אַנְגְּלִיָּה מִרַעַתָּה הַנִּשְׁקַפֶּת לָהּ .
מִצְבַּ אַנְגְּלִיָּה רַע וְמֵר מֵאֵד וְלַפְעָמִים תַּעֲלֶה עַל לְבָנוֹ מַחֲשֶׁבָה
כִּי בְּסִבַּת הַפְּרַעוֹת פְּנִימָה תֵּאבֵד אַנְגְּלִיָּה אֶת הַקּוֹלוֹנוֹיֹת אֲשֶׁר
כְּבִשָּׂה וְתִכּוֹנֵן . וְעַל כֵּן עֲלִינוּ לְהַשְׁלִיךְ יְהָבָנוּ וְלִשִׁים מִבְּטַחְנוּ
וְתִקּוּתָנוּ רַק בְּתִכּוֹנֵת הָעַם וְגִדּוּלַת הָאִישִׁים אֲשֶׁר מִקְרָבוֹ יִצְאוּ .
עֲלִינוּ לְבִלִי לְשִׁכּוּחַ , יֹאמֵר דִּיזֹרְאֵעֵלִי , לְבִלִי לְשִׁכּוּחַ פְּעוּלָה
אַחַת נִמְרָצָה שְׂאֵינָנָה חֲשׁוּבָה כִּלְל בְּעֵינֵי הַבִּינּוֹנִים שְׂאֵין כַּחַם
אַלֵּא בְּפִיהֶם וְהִיא פְּעוּלַת תְּכּוֹנַת הָאֵינְדִּיווִידִי , סְנוּלַת אִישׁ

פרטי. עוד יוכל היות, עוד יתכן כי יקומו אנשי המעלה לקחת בידם משום הממשלה המתנועע ומתנודד ולנהל אניה על פני המים הסוערים — אנשי המעלה אשר אולי נועדו לשמור ולנצור בבת אחת גם כבוד הממשלה וגם אשר העם. ולעזור אל הדבר הזה להוציאו לפעלו יתכן רק בישיע הטאָרים ואז יצלח הפצנו לחבר את העם עם ממשלת מלך (*). — ובהיות כל ישעו וחפצו לחבר את העם עם הטאָרים, ראה ונוכח כי הטאָרים בני הדור הזה כבר בלו ונפסדו ועליהם אבד כלח, ועל כן נחוץ לברוא חדשים לפי רוח הזמן, אשר יבינו היטב טהות הטאָריוס למען יסד את אגודתם עם העם, ובורא נפשות זה יצר ויכונן את האגודה הנקובה בשם, אנגליה החדשה ואליה נהרו ויתנו ידם כל מבחרי העלומים וכל בעלי כשרון וישרי לב אשר הוא היה להם לנפש חיה ויצא תוצץ עמהם ובראשם לערוך קרבות עם התקפים בעלי הזרוע, עם האצילים הגאָאים ועם כל המנהגים העתיקים והסדרים הנושנים, וכאשר לא מצא דיו באומר ודברים בקול תרועה וקריאת תגר, הריק את עמו הנאדר בכח ובמשך שלשת שנים (מן 1844 עד 1847) חבר את שלשת ספריו המפורסמים בשמותם: קאנינגסבי, סיבילי וטאנקרעד, אשר במ הלום את כל משאת נפשו.

ובהיותו מן העם ורואה בו את כל תוקף מוסדי ארץ,

(* נלדק העיר על זה הפראפעסאר נראנדעם, כי דונמל לזה מזינו צשיטת לאסאל. שני היהודים האלה נמו נספס כאחד על הדבר הזה. ונפלא לראום עוד דמיון בין שני אלה, כי גם לאסאל צהמרגדיס שחנר הנקובה צסם, פראנץ פאן זיקניגין" נלצ כסלע אַיסן ללד המונרכיה להכריע צה אס ממשלם הצורזיאזיס הנשחטה והנצטרה.

היתה מגמת פניו ומעלות רוחו רק להטיב מצב הפועלים ודלת העם ויהיו קרובים אליו כל איש מצוק ומר נפש ולבו פתוח לצעקת עניים ונפשו תתגעש מגורל העובדים האובדים והאומללים ויוציא את כל רוחו בספריו ההם וביחוד בספרו „סיבילי“. וכל העם והפועלים אהבוהו ויכבדוהו ועל כפים נשאוהו, כי ראו בו את האיש הלוחם בעדם בכל עוזו גבורתו, בכל כחות נפשו ואמתו וישרו.

ועוד במדבריו הראשונים התקומם נגד החק שהציעו הוויגים לאסור את העניות כחטא ופשע ולהכריח את העניים לעבודה. החק הנבער ומשחת המוסר הזה — אמר — מיוסד על מושג רעוע ומעקל במובן זכות העם. מחוקקי הוויגים לוקחים ליסוד החק כי עזר לדלים היא צדקה וחסד. אבל הוא והטאָרים — הדימוקרטים רואים ומכירים את החובה לעזור לעניים, והעניים יכולים לתבוע בדין ובמשפט להחזיק בם ולהחיש עזרתם. האדמה שהיתה לפנים בידי בתי המקלט והנזירים היתה אז באמת קנין עצמי של העניים ומן העת ההיא אשר קָמַי היחש לקחיה ויחלקו אותה ביניהם לבין עצמם, הנה חובה רובצת עליהם לעזור אל העניים. וכן באמת הבינו את הדבר עד החק החדש, והעניים עתה מתמרמים בצדק ובמשפט על החק הזה, כי מעתה תִעַנַש העניות בעבודת אונס והכרח, כמו עון פלילי הוא להיות עני.

בשנת 1852 בהתפטר רוססעל וחבריו הוויגים ממשרת ראש המלוכה ופקודתו לקח לורד דערבי, היה דיזראעלי לשר האוצרות. אפס כי לא האריך ימים על משמרתו ועוד בשנה ההיא פקודתו לקח אחר. ובשנת 1858 שב דיזראעלי ויקח משרת שר האוצרות על שכמו, ויוצא לפעלם תקונים רבים ונכבדים בהליכות המדינה ובסדרי הכלכלה בערי השדה ובכפרים, אך גם בפעם הזאת, לא ארכו ימי כהונתו ויתפטר

ממנה בקרב שאר שרי המלוכה אשר עזבו את מקומם בשנת 1859, ויהי בשנת 1868 בהתפטר דערבי מפקודתו ישב דיוראעלי ראש בסוד השרים עד שנת 1869, אשר נאלץ אז להניח מקומו בגלל התנגדו לחפץ התקונים בעניני הכנסיה הקאטולית באירלאנד ועל מקומו עלה מתנגדו הנמרץ גלדסמן אשר השפיל כבוד אנגליה וישם לה סתר פנים, עד כי ירד מגדולתו בשנת 1875 ודיוראעלי עלה למעלת שר השרים ויָסַר במשא שש שנים וירם קרן אנגליה למעלה ראש וירחיב את גבוליה וירבה עֲצֻמָה ועשרה ויתן חֲתִיתָה על פני כל העמים ותשא הוד ותיף במאד.

הפועלים שמחו מאד לקראת דיוראעלי וישלחו אליו עמרת נסיך ובקול הקורא אשר הוציאו לקבץ הכסף אמרו: למען כבוד את האיש אשר זה כמה יעמול ויעבוד לטובת כל עובר אוֹבֵד*.

בשנת 1876 הרימתהו המלכה וויקטוריא למעלת לורד ביקאנסֵיעֵלר*).

(* עוד בשנת 1872 חפזה המלכה לעסרהו בשם פֶּאָר, אֶךְ דיוראעלי מאן לקבל שם הכבוד הזה. ויאמר כי אם כשר הדבר לפני המלכה חכנד נא אם אשמו בשם לאדי ביקאנסֵיעֵלר, וכן היה. אֶךְ לא לאורך ימים התעננה אשמו בשם כבודה זה, כי מתה עליו בשנת 1873. וימאן להתנחם על אבדו הגדולה אשר אבד אם „רשו היוקר נאמן". הוא נשא אותה בשנת 1839, והיא כבירה ממנו לימים בעפר שנים, והיא היסה אלמנת חברו בפארלאמענט ושמה מרים חנה. ודיוראעלי מלא זה חיים וטוב, כי היא היסה אשה משכלת בכל מדע ומתי מבקרת אם ספריו ומדברוסיו ונגאון היה אומר כי הוא מלא אם האשה היומר פונה בכל ארץ אנגליה. וגם נפשה קשורה בנפשו.

והנה לא פה המקום, כי אם בספר מיוחד, לספר כל פרשת גדולתו, מלחמותיו אשר לחם עם מתנגדיו והליכות שיטתו המדינית ואת כל הגדולות והנפלאות אשר עשה, אשר בעינינו ראינו ובאזננו שמענו ואת כל הכבוד והיקר אשר נחל בהקבץ שרי המלכים בבערלין והוא היה הארי שבחבורה, לו שמעו ויחלו וידמו למו עצתו ולא נתפלא איפוא אם רבו אויביו ויריביו. רב העלילה הפועל ועושה יותר מכל בני האדם, לו גם אויבים בנפש יותר מאשר לכל בן אדם. אבל גם כל שונאיו הרבים והעצומים יודו פה אחר כי צדיק וישר הוא ונפשו טהורה וזכה. וגם אויביו היותר גדולים לא יכלו למצוא בו שמץ דופי במדות ומוסר ותכונות הנפש.

בסבת הסכסוכים הרבים ברבר אפגהאניסטאן התיר דיוראעלי בשנת 1880 את אנודת הפארלאמענט למען יראה וישמע את דעת הקהל, והנה הצליח מעשה שטן ועל פי תחבולות ערמה ונכלי מזמות נבחר גלדסטון לשבת בראש וישב דיוראעלי להיות ראש הטארים במתנגדי הממשלה. בשנת 1881 בשביעי לחדש אפריל בבקר כבה המאור הגדול ואנגליה לבשה קדרות ופני איירפא קבצו פארור וכת הטארים אשר נשארו כיתומים ואין אב לא יכלה לבהור לה אלוף

ומספרים, כי פעם נסעה אמו יחד במרכבה אל הפארלאמענט והרכב לא נזר ויסגור בחזקה דלת המרכבה בעוד ידה פשוטה לחון ומתרכקו שתי אלבעותיה. בכל כח נפשה החאפקה אל מכאובת הנורא לבל חפריע אח אישה הנכבד החפוש ברוב שרעפיו והוגה במדברו אשר עליו לשאת בהפארלאמענט ורק בצואם אל מחוז חפסם ודיוראעלי ילא מן המרכבה ויצא הדיקה רק אז נפלה האשה וסתעלף מעצמת כאבה אשר הצפינה עד כה.

לראש במקום דיוראעלי המת . שלשה גדולי ארץ מיוחסים
למעלה ראש , אשר אבותיהם עשו להם שם עולם בקורות
אנגליה , עמלו לשוא ליכות אל הגדולה ההיא אשר עלה לה
אחד היהודים הנבזים , יליד גולי ספרד .

הפאקט הזה לברו , כי יהודי שפל עמד בראש ממלכה
אדירה ונאורה , בראש אציליה ותוריה ויהי שר שריה המתנאים
בצדק במקור מחצבתם ובקדמותם , הפאקט הזה לברו שהוא
יחיד ומיוחד לא רק באנגליה לברו , יעיד על דיוראעלי שהוא
יחיד ומיוחד ואין עוד כמוהו .

לפני כח עוזו ונערץ של כשרונות נעלים ונפלאים ,
אשר חנן כמו דיוראעלי מיד אל כביר המלאה והרחבה , לפני
כח וכשרונות כאלה השתה ראשה ומכנע ערפה הקשה האגודה
ההיא אשר היא אבן הראשה ביסוד הנהגת הארץ והעם .
האגודה ההיא אשר לה היו ראשים ומנהיגים הערצונים ,
גראפים ונסיכים , ובן השבט הנבזה בלי גואל קרוב וטרוע
עלה לגדולה כזו רק בכח עצמו . רק בעז כשרונותיו אשר
נחל ממולדתו ואשר ברכתו ההשגתה , רק על ידי סגולת
נפשו ותכונת רוחו , רק על ידי תריצותו וכביר כח רצונו
וסבלנותו הנפלאה . כח רוחני כזה יעתיק הרים ממקומם ,
לפניו ימושו וימוטו מעקשים ורכסים , מרוממותו נפיצו כל
צורי מכשול ומהדר גאונו התחבאו אבני אופל כמו שנוי
התולדה והמשפחה . שנאה לאומית תבשה פניה וקנאת האמונה
חמקה ועברה . אין דבר אשר אמיץ אונים לא יוכל עשהו
כן היה פתגם דיוראעלי ויוכה בנפשו אמת הדבר . כל ימי
חיוו הם משך מלחמה נמרצה ונצות להראות בעליל כי כביר
כח לב כל יוכל בין שהוא איש פרטי ובין שהוא עם כלו .

וכשם שהיה דיוראעלי כח יחיד ומיוחד כלול מכל הכחות הרבים, אשר בכל אחד מהם יגבר איש, והוא הפל והכל בו, כן גם מנמת פניו ונשית רוחו יחידה ומיוחדת בשיטה ערוכה ושמורה לתכלית אחת אשר הקיף אותה בחוג בינתו הרחבה מני ים. והתכלית הזו כללה אותו מראשיתו ועד אחריתו. היא היא מרכז השקפתו ואליה השנית אליה התבונן מסתר המדרגה וממרום שיאו ותועפות עוזו — ובוה אין על עפר קָשלו.

סופרים ומשוררים אשר נהיו במקרה לרבי המדינה ומנהיגי ממלכה, הם ישכחו על פי רוב את האידעאלים אשר אליהם נשאו נפשם בימים מקדם, כי חקרי לבבם ותוצאות סחשבתם לא ישאו במאזנים יחד עם המעשים החיים וקְנָמִים המוטלים עליהם לכונן ולקומם, אשר לא לבד כי אי אפשר לחבר אותם ולהתאימם כי אם הם, הסופרים והמשוררים בעצמם, אם אך אינם רוצים להתבטל בים המעשה ולהתכחש לעצמם, הנה יתאמצו ויחתרו בכל עוז לשוב אחר מנלי המים הזדונים של המעשה והחיים אל משאת נפשם וְהַגֹּת לבם מאז. עולם הרוח המלא יצורי הדמיון יהיה להם לארץ מכורתם, אשר שם תָנוּה נפשם ושם תחוש את עצמה, ועד מהרה תקוץ נפשם בעמל החיים המעשיים וישבו אל אחוזתם — הדמיון והרוח, אשר שם ישכחו עצבותם ואת מלחמתם הכבדה עם המקרים והמעמדים. — לא כן דיוראעלי ימי חייו קָלם התלכדו לחפץ נקשה וכביר לבוא אל מטרה מיוחדת ולהגיע עד תכלית אשר הציב לו. ויהי נאמן לרעיונו והגות רוחו. איך שתהי האידעע אשר הציג לו למטרה, אם דמיונית או מופלגת מאד, אבל הנה בו מצאה עובד נאמן וחרוץ הלוחם בעדה בכל כחותיו לבלי הסוג אחר אף צעד מפני הכובד והעמל להשיגה. האידעע אשר בטר בה כביריח

התיכון תברית את נפשו מן הקצה אל הקצה — בספוריו ,
 במדברותיו בהפארלאמענט ובחקקי חוקים בתור מיניסטער .
 ולמען בוא אל מטרתו השתמש בכל הנשק הרב אשר הכין לו
 אביר הטבע . כשרון הספרות , כשרון ניב שפתים ויתרון הכשר
 ועוז חריצות של ראש מדינה — כל אלה היו לו לכלי הפץ .
 ספרותו לא היתה לו לשעשועים ועונג , כי אם כרשימה ארכה
 ושמורה למעשי תקפו וגבורתו בעניני המדינה וכציונים במסלה
 ילך בהליכות עולם . בחזיונות הסופר הצעיר כותב רמונים ,
 אשר זה מעט צעד על שרי הספרות , נגלה רעיון אשר יצא
 לפעלו אחרי חמשים שנה . בתמהון ושמן יפנו רבים למצוא
 פשר דבר ולהבין מעשי ראש המיניסטורים לא אל כתבי
 הנימוס , לא אל , הספר הירוק , כי אם אל ספרי העלומים
 של הסופר יפה העינים בנימין דיוראעלי . — דיוראעלי כותב
 הרמן הרה והנה רעיון וביקאנספיעלד המיניסטער מוציא , או
 מתאמץ להוציא אותו לפעולה . ואי אפשר להגיד בברור איפה
 יצא הסופר ונכנס המיניסטער ולהפך . הרמיונות יקבלו אצלו
 אחרי כן פני מעשה מוחש ורבים ממעשיו מקבלים צורת
 דמיון . המלחמה הכבדה אשר עשה תמיד מאז בא באנשים
 לא עותה נתיבותיו ולא הכשילה כחו , כי אם עשתה אותו מקשה
 ויהי מוצק כברזל ויהי יודע את ערכו ולא קָת מפני כל ,
 אנכי איש שאיננו תלוי בדעת אחרים ולא אתלבש בחלוקא
 של איזה כתה ואגודה לעולם . — אמר בעוז רוחו באתה
 מדברותיו לפני בוחריו . — הסירו את אלהי הנכר מקרבכם
 ואל תשעו בהבל הטאָרים והוויגים , כי אם היו לאגודה
 לאומית אחת , אשר תציל את הארץ מאברון . ובהכירו
 כחו וגבורתו ובדעתו כי רק מאשר לו לעצמו עשה את כל
 הכבוד והעוז והנצח , עמד על דעתו בכל תוקף בכל משך
 ימי גדולתו . תמיד קָרך בעוז ויפרוץ גדר לעשות לו דרך

ויפּלם מסלות לו מבלי שים לב אל מה שיאמרו הבריות ,
 מבלי החנף לאיש ולא יפגע אדם ומבלי לבטל את עצמו , כי
 אם להפך : בכל מעשה ובכל ענין וחפץ קבע את חותם
 תכניתו וגם את האגודה הגאיונה אשר בחרה בו באחרית
 להיות בראשה , גם אותה צרף וְהָהָר נִיּוּצָר בצלמו ודמותו ויאצל
 עליה הוד עצמותו וכל רואיה יכירו בה בריאה דיוראעלית . —
 בנוהג שבעולם , איש תרומות העולה משפל ומגביהי
 לשבת , יעמול בכל כחו לשכוח ראשונות בעצמו ולהשכיחם
 מלב חבריו , להתנכר למקורו וקדמוניות לא יתבונן . איש
 תרומות בהגיעו למטרתו על ידי אמצעים כשרים ופסולים , הוא
 ישית בחלקות לבני האגודה ההיא אשר סככה עליו באברתה .
 בכל נפשו יתמכר אל ענינה והיה יהיה כמו שאומרים הבריות :
 רָאִי אֵלֶימָה יוֹתֵר מִן הַמֶּלֶךְ בעצמו , קטולי יותר מן האפיפּוֹר
 בעצמו ויתאמץ להנחיל לבניו אחריו את כבודו וגדולתו ועשרו
 אשר צבר . גם מבחר היונקעים לא ישנא כה תכלית שנאה
 את דלת העם כאשר ישנאהו איש תרומות אשר מקרבו יצא .
 הוא יתפלץ וילבש חרדות בזכרו מוצאו ומקורו , בזכרו את
 אבותיו לבושי סחבות . . . לא כן דיוראעלי , מעורו לא חנף
 לאלה אשר לא כמחשבותיהם מחשבותיו , כח לבו ועוזו נפשו
 נתונים נתונים היו כליל לטובת דלת הארץ ותמיד יעץ לבני
 אגודתו להיות עיניהם ולבם להטיב מצב הפועלים וכי בזה
 תלויה טובת הארץ בלה . ודבריו אלה הביע בשפה ברורה
 ונמרצה , אשר בזה הרבה לו אויבים אשר הלך עמהם תמיד
 בקרי . בן עם נבזה ושפל , משולל זכויות ונָבוּס כטיט חוצות ,
 והכרת פניו ענתה בו אותות בולטות של עמו ומולדתו , בן אחר
 העם המתפרנס מיגיעו בספרות — והוא , הוא מצא דִי עוֹז
 בנפשו להגיד על פני נבחרו אצילי אנגליה דברים כאלה , אשר
 לא ערב לכו להוציאם בפה אחר מאלה המבקשים רק למצוא

נתיבה בחיים. לפני נבחרי הפארלאמענט וחברי הקאבינעט, אשר הכל ישיתו למו בחלקות וייטיבו דרך לבקש אהבתם, דבר דברים כמתלהמים לאמר: יחש אבות! אנכי מִיִּחֶש גדול יתר הרבה מכם, אדוני הלורדים! אתם תספרו לכם ימי תולדתכם מימי ווילהעלם המנצח, ואנכי — מקור מחצבתי מן הספרדים, חטר הנני מנוע ישי ומתיחש על משפחת דוד המלך. יחש אבות! אני בן אברהם, יצחק ויעקב! אבותי היו שועים ואצילים בכבר הימים, בעת אשר אבותיכם עוד רעו חזירים בישימון יערות. אנכי בן עם הראש והראשון לכל עמי האדמה, לבי יעלוץ כי נחשב הנני על העם ההוא, אשר לפני איזה אלפי שנים התנשא בנדלו ותפארתו בקורות עמי הארץ ואשר — מאמין ובטוח הנני בזה — עוד עתירות גדולות ונכבדות לו!

חבשו פניכם ותכסכם כלמתכם אצילים אומללים! הנכם חושבים לכם לכבוד להתכחש ליהדותכם. בשו והכלמו אצילים אומללים ודעו כי אך שפלים מתרוממים ועבדים יהירים הנכם! — אין בשר המת מרגיש באיזמל ואצילינו אינם מרגישים איך הם סכים בתרפה לחייהם בגאותם הנבערה להתכחש למקור מולדתם, יחושם הגדול והנאדר להם לתרפה, וקִשְׁתֵּם בעמם להם לתפארת — אוי, אוי לכם אומללים!

אולי יכלמו ויקחו מוסר הזובבים והפרעושים האלה בראותם דרכי הענק הגערץ והאדיר אשר לא רק כי התפאר בעמו ומולדתו, כי אם גם חשב את יהדותו לסבת הסבות אשר הרימתהו לשבת על.

היותו מורע היהודים נחשבה בעיניו למעלה יתרה לשבח ולתפארת. בשנת 1847 בשבת ראססעל הנודע באהבתו לישראל ראשונה במלכות, היתה ראשית מלאכתו לעורר שאלת היהודים, אחת אחר אחת בטלו הנבלות הזכיות

ער כי יכלו היהודים לקחת מקום גם בהפארלאמענט . אך
 אבן נגף אחת היתה למכשול בזה , והיא נוסח השבועה ,
 אשר על כל חבר להשבע כי נאמן הוא להמלכה כמצוה
 בתורת הנוצרי . ויהי בהבחר אז אחד מידידי דיוראעלי ה'
 ליאנעל ראטהשילר , מאן להשבע בנוסח כזה המתנגד
 לאמונתו , ולמען הסר המכשלה הזאת החוסמת בעד בני דת
 משה לעבוד עבודתם בהפארלאמענט , הציע ראססעל חק
 לשנות הנוסח ויהי ריב ומרון ישא לפלגות הכתות והרעות .
 אז התנשא דיוראעלי אשר לו נאה ויאה ללחום בעד חק
 כזה . אך לא דבר בשם החרות , כי זה מתנגד ליסוד
 הקאנסערוואצטיוז ובחכמה עשה וילחם עם מתנגדיו בכלי
 נשקם , בשם הכנסיה האנגליקאנית ויסוד האמונה היקרה
 לבני אנגליה , ובמרוצת דבריו אמר : מה היא היהדות ?
 היהדות היא אבן פנה ואבן למוסדות לדת נצרת . מה הספר
 אשר יבחר האב באנגליה להגיש לבנו הקטן למקרא ראשונה ?
 מה הוא הדבר אשר בו יחל הילד לענג בו ראשונה את רוחו ?
 הלא הוא ספר מלחמות ה' , פֶּרְשֵׁת הגדולה העז והנצח
 והענוי והמוצק של נבורי היהודים . באיזה שפה ישפכו הנוצרים
 שיחם לפני אלהיהם ? באיזה שפה יהללוהו בימי שבת ומועד ?
 הלא בלשון נביאי ישראל וחזוי ישרון ! אנכי בתור נוצרי
 לא אוכל לקבל עלי האחריות הרבה להוציא מן החוק את
 בני האמונה ההיא אשר בה נולד גואלי ומושיעי . בשם
 יסודות האמונה הנני מחוה דעתי להסכים להצעת
 המיניסטעריום* . איש ריבו דמה להכלים את דיוראעלי

(* דברי שכל ואמם אלה לא יכלו עוד לנצח בערוח קדומים
 ורק כאשר עברו עשתי עשרה שנה , אחרי עמל אנשי עס אשר עיברו אס

באמרו אליו : , יהודי הנך ככל אבותיך !' לוא היו אומרים כזאת על פני אחד האצילים האמללים בארצנו , היה נכלם מאד מדברי האומר והיה חושב לו לפגיעה בכבוד כי יזכירוהו עון אבותיו והיה מתאמץ להוכיח כי לחנם יגדפהו בשם , יהודי' והיה טוען כנגד המביישו , כי לחנם ישפול עליו אשמה כי יהודי הנהו ככל אבותיו — הן במה הוא יהודי? לָבוש הוא איירפית , מדבר איירפית ומתנהג איירפית וכל ישעו וכל חפצו רק להיות בן הארץ ממש . והיה מרבה דברים עד שהיה מכריח את האומר לפייסו על שהלבין פניו ברבים , והעולב היה מתנצל , כי חלילה לו להרעימהו וכי נזרקו מפיו דברים שלא בכוונה . והאציל הנעלב אף כי היה מושיט ידו לאות ברית שלום בכל זאת היה שב לביתו סר וזעף כי הכו בחרפה לחייו והיה מתאמץ למצוא מקרה להוכיח ולהראות בעליל כי לחנם ישפלו עליו גרופה וחרפה כי יהודי הנהו ככל אבותיו . כן היה נכלם האציל בארצנו שהוא עבד נבזה הלוּבש בגדי חופש , אבל דיוראעלי בשמעו הגרופה הזאת התנשא ויהפוך פניו אל המלגלג ויאמר : , הנך אומר : יהודי הנני ככל אבותי — כן הדבר, הנני חוטר מגזע העם העתיק והאמלל בכל עמי הארצות , בן עם עולם אשר מקרני אור דתו נגה גם עליכם , בן העם אשר לא בחיל ולא בכח , כי אם ברוחו הכביר שָׁרָה עם עריצי גוים ויוכל . הנני לובש נאות בזכרי כי בעורקי נוזל דם המכביים והנני בן הגוי אשר

הארץ , רק אז הסעננ דיוראעלי להכנס להפארלאמענט שלוב־זרוע עם ליאניעל ראטהשילד . וזה בשנת 1858 , אשר אז נהיה דיוראעלי לשר האוצרות וחפצו הלליח כידו לקרוע את המסך האחרון המבדיל בין ישראל לעמים .

לפני אלפים בשנה היה לאור עמים בעוד אשר אבות בני
בריטניה נרמו לחיות השרה ופראי ציה .

באמת ובתמים אהב דיוראעלי אהבה עזה ונצחת את
בני עמו הכפורים והמפודים בכה ובכה והאובדים והנרחים
במקומות רבים . גורלם המר את נפשו ותעודתם רוממה את
רוחו ויִקְנַע מפני פליאות נתיבות העם הנפלא הזה ולא רק
כי חשב ויִדְמָה , כי אם חזה והביט תחית יוצאי חלצי אברהם
אשר כל כלי יוצר אליהם לא יצלה ויעזור בכל כחו לרוחחם
לישועתם ולא שכח ענות עמו האובר , לא שכח את עמו לא
בספריו , לא במשך מסעיו הרבים בארץ קדם ולא במושב
הקאנרעס בבערלין . —

ג

כן בספריו וכן בהנהגתו לא חדל דיוראעלי להוכיח
ולהראות , כי הכל תלוי רק בתכונת הלאום ובסגולת השבט.
באחד מספריו ישים דברים בפי יצירו אשר הלך הלוך ונסוע
בארצות הקדם לאמר : נפשי תתהלחל בזכרי כי על פי סבה
מזרה והכרח טמיר ונעלם תשליך הציוויליזאציאן את
משכנותיה , את הארצות היותר מאשרות ואת העמים היותר
נפלאים בכשרונותיהם . הפרסי אשר רוח השירה תפעמנו על
פי תכונתו , הערבי אשר שכלו החודר יכול לבקוע אל סתרי
מצפוני התולדה וחביון עז משכיותיה . היִנְי אשר הבנתו
הסהירה מסגלת , כנראה , רק לבריאת היופי והנועם — כל
אלה נהיו עתה לעבדים נבערים בארצות זרות . הכשרון והחרשת
התנחלו להפראנקים חרומי החוטם והם עמלים ויגיעים מתלמדים

וממציאים יסודות והנחות לבאר ולברר את טפשותם. הסבה לזה, אשר לא יוכלו הפראנקים להתרומם אל על ולרכוש למו הציוויליזאציון הראויה והטהורה — הסבה לזה הוא אם הקלימאט, אם האמונה או אם הממשלה — אבל לא האמת הנכונה, הם יבשו ויכלמו להודות ולהעלות על מחשבתם, כי אולי הבנייה והגזרה של הפראנקים שפל ונגרע מאד, והנה הם שבט כזה אשר חותם תכניתו נתקלקל ונתעברה צורתו העקרית, כמו גם תארם משונה מתואר הקאלמיקים והכשיים. — על פי כל אלה יהרוץ משפט על דבר שנוי השבטים והמשפחות לחלק אותם לנעלים ושפלים. והשערתו היא, כי השבט היותר נעלה והיותר מושכל ומלא כשרון הוא שבט משפחות ארץ המזרח, ואשר כראש וראשון, כנבחר ונעלה מכל שבטי המזרח יצטיין שבט היהודים, ועל כן האנשים היותר מצוינים בעולם הלמודי והמדעי, בעולם חרשת המעשה, ברעיון ופעלים אשר יצאו ונבראו באירפא החדשה — היו יהודים. באותות ובמופתים יוכיח ויראה, כי בכל מקום אשר תביאהו ההשגחה יפגש תמיד עם יהודים: באקארעמיה, באפער, בלוברטוריה, בפאבריק, בבערוע, בארממע, באהל ובארמון, במלונה ובטירה, בפארלאמענט ובועד מיניסטורים. וכזאת יפגוש בארצות שונות אשר נמוסיהן ומנהגיהן שונים מאד זה מזה. על ידי רדיפות ומצוקות ישנו היהודים את צורתם והעולם מלא מהם ומתנהג על ידם, ועל פי כל אלה יגיש עצומותיו כי השבטים הנבחרים מכל שבטי הארץ הם שבטי ארץ הקדם, והמובחר שבהם, המלא סגולות נחמדות שאין דוגמתן, הוא שבט ישראל, העולה במעלה על כל העמים והלשונות. ובאשר תכונת כל עם תלויה גם בתכונת הארץ שהוא נולד ויושב בה, לכן מצא דיוראעלי, כי ארץ הקדם היא הנבחרת מכל הארצות, וסגולתה הצמונה בקרבה

היא שעמדה לה לגדל השבטים היותר נבחרים. וארץ ישראל שהיא צבי הארצות וסגולת כל המדינות, היא היא העמירה את השבט היותר נבחר ומעולה — את בני ישראל. ובכן, הדבר תלוי במעלת האדם המעלה וגם המקום גורם*).

— התאמרו בלבבכם — יאמר יציר דיוראעלי באחד מספריו — התאמרו בלבבכם כי רדיפות וענוים יוכלו להכריע את העם ההוא אשר הוביש פני פרעה, נבוכדנצר, רומא ושבט הפעאדאליים? לא! לא חוקים אכזרים, לא גזרות קשות ולא ענוים ויסורים לא יעצרו כח לעשות ולסבב אשר השבט היותר נעלה יתבלע או יִפְחַד על ידי שבט שפל ממנו! נִצַּח ישראל כאלהיו הבוחר בו!

גדולת ישראל ומעלתו וחשיבותו מצא דיוראעלי אחרי עיון והתבוננות בתכונת הלאום הזה ומהותו, באשר קרהו ובאשר הגיע לו אז ועתה ויחש עתידות למו — אבל לא מצא בזה ספקו ונפשו אותה גם להיות במקום ההוא אשר סגולה נפלאה לו להעמיד שבט נפלא כזה — וזאת היתה תכלית נסיעתו לארץ הקדם וביחוד לארץ ישראל. ואלה דברי הפראָפֶּסאר בראַנדעס על אדות רגשות נפש דיוראעלי במסעו זה:

כלה שארו ולבבו וצמאה נפשו לראות את המקום ההוא אשר אליו נשאו עיניהם אבות אבותיו, לדרוך על האדמה ההיא אשר עליה עמדו רגליהם וירגיש בנפשו, כי שם במקום ההוא תתפתח רוחו וירחב לבבו. והמסע הזה לא היה למלאות רק מאווי לבו, כי אם כיסוד מוסד של אמונתו. חפץ היה לראות עין בעין את הארץ החמה אשר היתה ערש נפלאה לאבותיו, את העיר הקדושה ההיא אשר עמו יִסְבָּה ויאברנה

* עיין בפנים הספר, חלק ראשון פרק ז'.

פעם אחר פעם, את הר הקדש הוא אשר ממנו התפשטה
אמונה שקפלה את כל איירפא תחתה. רגש עמוק ונשגב
חש דיוראעלי בנפשו ביום ההוא, עת אחרי שבע תלאות
ונדודים בין סלעי מגור והרי תלפיות העפיל עלות ההרה ויפר
וידע כי עומדות רגליו על הר הזתים ויראה לפניו עיר אשר
כנלים עולים ויורדים דמתה בחומותיה העתיקות, במגדליה
וצריחיה, ננותיה ושעריה. מבטו תעה וישוטט מבית המסגד
הנפלא המתנוסס מעל העיר אל ננותיה הנהדרות הסובבות
אותה ואל כפות אין מספר המתנשאים לראש בתי חומה. הוא
חש והרגיש, כי לפניו השתרע ירושלים — לא הרגיש כמהו
אף אחר מנושאי הצלב. נושאי הצלב אהבו את ירושלים
עקב שכר רב שמור בשמים בעד עלילותיהם והוא אהב אותה
בגלל עמו אשר בנה וייסדנה. בנפשו פנימה העריך וישוה
את העיר אשר לפניו הבנויה על ארבעת גבעות אל העיר
אשר באירפא, עיר שבע הגבעות ובגאון השיב אל לבו, כי
מִרְיָהּ, סיני ונגלתה הן גבעות מפוארות ונהדרות יתר הרבה
מהרי אבנטין וקאפיטולי, יען כי הנה נודעות לא רק באזיא,
כי אם גלויות וידועות לכל איירפא הנוצרית, בעוד אשר לאלה
אך שמע להם כצליל קול גזע לכל עולם המחמדים. נושאי
הצלב בשנות קדם חשבו בלבבם כי אויביהם הסאראצינים
אינם ראויים למשול בהעיר הקרושה ובהקבר הקדוש, אבל
בעיניו היו הם, הסאראצינים, יותר ראויים לזה מאיזה לחקה
אשר התפרצה מאירפא. כי לכד היקר והכבוד אשר הרגישו
בני העִבְכָה אל העיר והקבר, הנה הם על פי תולדתם
קרובים יותר אל השוכן בקבר ההוא, מאיזה גרמני או גאללי.
לנושאי הצלב היה העקר האמונה, אך בעיניו העקר הוא
השבת והגזע — הוא הכל. דיוראעלי מצא את נפשו כמו
במכורותיה במקום ההוא, אשר לעיניו נהרו שיירות גמלי ערב

זאנשים לבושי צניפי פסים נוהגים בהם; אשר שייק, כאלפי שנים לאחור, היה שליט על שבטו, אשר כמו לפנים תקע אהליו במדבר. הוא אהב את התמרים, את הארזים ועצי שמן של הארץ הזאת, הוא הרגיש את עצמו מאשר במקום הזה אשר כל שעל עפר הזכירהו גדולת אבותיו, בתחתית הר סיני, במקום שם נתנה תורת משה, אשר עוד עתה היא לקח טוב וישננוה לכל ילד משכיל, בחרבות המקדש ההוא המעלים ומנשאים את הרעיון לזכרון המלך ההוא אשר חכמתו נהיתה למשל, בנת-שמני זה, אשר שם סבל המעונה אשר למורו הפשוט כבש את כל ארצות המערב. הוא לא הבדיל את מיסד הדת הנוצרית מכל יתר גדולי ישראל אנשי המופת ויבכיש את ההגדה כי היהודים צלבו אותו, ובהעמיקו לחקור בלמודי מיסד דת נצרת ואחרי נתוח והערכה אל למודי-דת אחרים אשר ירש הוא מקומם, מצא דיוזראעלי כי נאמן ונכון רעיונו החביב עליו אשר שנה ושלש אותו בספרו, טאנקרער' כי הנצרות היא רק הרחב והמשך של היהדות' —

אבל אהבתו לארץ הקדושה לא היתה רק פלמונית. הרמיון והשירה לבר לא יכלו למלאות ספקו. תונתו וראנתו על אברן ארץ מולדת כזו, אשר לשמה ולזכרה ירעשון כל חושיו בו, המריצוהו לבקש תחבולות להשיב את שרביט המלוכה אל אשר לקח מאתו לא במשפט ולא בצדקה, לקומם חרבותיו ולהחיות במעשה הריסות הצדק ושממות הזכות.

הרעיון מנחיצות והכרח לשים קץ אל העול הנמשך זה שנות מאות רבות, ההכרה כי בא מועד לחשוב מחשבות לעצור בעד הנבילה ההיסתורית וגזל משפט וצדק עולמים — שלחו שרשיהם עמוק עמוק בלב דיוזראעלי וירפקוהו יומם ולילה עד כי נהיה הרעיון הזה למשאת נפשו, להניגו ורמיונו, לא רק לקומם את המקדש למען המאמינים, כי אם להוציא

לחפשי את הארץ מתחת עול זרים, לקומם לתחיה מלכות
ישרון אשר בצלה יחסיון כל איש מצוק ונרדף, כל בני הגולה
הגודדים בלי מנוח לכף רגלם, הרצוצים ועשוקי משפט,
הרעיון הזה מלא כל חדרי לבב איש הרוח הזה והוא היה
לו לעמוד אש בכל ימי נודו ומסעו במדבר החיים, וקרני
הודו הקמו את נפשו הבודדת והעגומה בערב ימי חלדו ואת
הרעיון הזה הליט בספרו, דוד אל ראי'*) בסגנון דמיון נעלה
ונפלא, אבל יותר מזה באר ויברר בטאנקרעד, אשר לא
בדמיון יסודו כי אם בפועל ובמעשה.

ימים רבים הרה והגה דיווראעלי רעיונו זה והנה מקרה
אחד המריצוהו למחר ולאחזו בעמו ולהביע את רעיונו.
וזה הדבר :

אחרי עמנציפציון של הקטולים באנגליה הגיע תור
לפתרון שאלת היהודים, כי חפש הדעות והחיים לא נשאו בד
בבר עם שרידי דעות קדומות של ימים מקדם. ובשנות
הארבעים נוסדו חבורות חבורות תמימי דעים להסיר עקת
החקים המגבילים את זכויות היהודים. האנודה אשר בראשה
עמד דיווראעלי, היא הנקובה בשם, אנגליה החדשה אשר
הזכרנו, שתכליתה להטיב מצב הפועלים, האנודה הזאת
לקחה חלק בראש המלחמה לטובת היהודים העשוקים תנם.
אחד מירידי דיווראעלי הציע בהפארלאמענט בשנת 1844
חק להתיר ליהודים לשאת משרה והתמנות אזרחית. החק
הזה נתקבל למרות ההתנגדות הגדולה והנמרצה של
ג'לדסטון אשר התנגד לו בכל כחו ושנאתו הכבושה
ליהודים. ובמשך עשר שנים יצאו חקים אחרי חקים להרחיב
זכויות היהודים, הקל בהיתר קנית קרקעות עד הישיבה

*) נעמק עברים ע"י המליץ ס' אברהם אנה ראלקאוסקי.

בהפארלאמענט. קשה וכבדה היתה המלחמה אשר הלהיבוה
ברגשי הדת ולהט האמונה. ומובן הדבר כי דיוראעלי השתקע
בהמלחמה הזו בכל עוזו כחו ללחום בעד זכויות עמו ולאומו,
שהוא בעיניו שזה זכויות יותר מכל אומה ולשון. והנה במשך
הזמן ההוא, בעוד דיוראעלי מגבר הילום להראות לכל העמים
והשרים את יפיה של אומתו, קרה מקרה אשר הרעיש את
דיוראעלי וכל קרבו התחלחלו: בראשית שנות הארבעים, עת
עיני כל היו נשואות למוצא דבר הריב בין תוגרמה ובין מחמד
עלי מושל מצרים הסר למשמעתה, התפרצה בדמשק מעמקי
שאוּל העלילה הנתעבה והנוראה, עלילת דם, הידועה לכל
קוראינו. והעלילה הנתעבה הזו הרבתה כושל, עד כי נאלצו
כל מלכי איירפא כמעט להתערב בדבר. וכנודע באה תשועה
לישראל אז על ידי השרים מונטיפיורי וכרמיה.

ולב דיוראעלי התחמץ בקרבו ונפשו הישראלית התנעשה
עד היסוד למשמע העלילה העקבה מדם אחיו, מדם עמו
הטהור והבהיר ויחלם בנפשו לשים קץ ותכלה אל השאלה
האכזרית, שאלת היהודים, להביע לבבו בקהל עם ולשפוך
שיחו בספר — ובכן הנה יצא לנו ספרו: טאנקרעד*.

ד

היצור הנפלא, אשר מתוך גרונו יביע דיוראעלי את
דעותיו הרמות והנשאות במבחרי שלשלת ספריו. הוא
ס' ד אָ נ י א (*), היהודי האידעאלי של דיוראעלי, ובטרם

(* יש אומרים כי הוא ראססהילד ולא דמותו ערך לנו דיוראעלי,
וכנראה שגו ברוח, כי באמת רואים הנו כי סידאניא הוא חוסס מכנים

נשים לפני הקורא הרעה היסודית של, טאנקרעד' אמרנו לספר
בפרט את פֶּרֶשֶׁת דברי האישה הגפלא והמופלא הזה, אשר חוק
את ידי טאנקרעד באלהים ויברכהו על דרכו דרך הקדש.
סידאָניא הוא יוצא חלצי משפחה אחת מאראנאָניען,
אשר במשך שנות מאות רבות הנחילה להממשלה אנשי
המעלה רבים וגדולים ואורחים נעלים. וביותר הצטיינה
המשפחה ההיא בעניני הדת. מלבד שרי כהונה וכהנים גדולים
יצא ממנה גם הארכיֶעִפִּיסקאפ של טולידה. ואחד מאבות
סידאָניא מלא גם משמרת האינקוויזיטאר הגדול בימי הסכנה
ובלהות צלמות. ובני המשפחה ההיא שמרו בכל משך
הזמן ההוא חקי ישראל בצנעה ויצרו דת משה וכל מנהגי
היהודים.

אבותיו הם יוצאי ירך היהודים־הערביאים אשר באו
מאפֶּריקא לאיירפא זמן רב בטרם עלות עליה הערביאים־
המחמדים. לפי המסורה שבידם התגוררו היהודים האלה

היהדות אשר המציע דיזראעלי ביצרו זה וישם צפיו כל מחשבותיו
ודעותיו. ולפי האמור למעלה הנה סידאניא הוא אחד מאבי אבות
דיזראעלי. ובספרו טאנקרעד נראה כי ייחס לסידאניא סכנום ומדות
שלו בעצמו. ובכלל נראה כי אם עצמו הלביש דיזראעלי בצורם סידאניא
בנוגע לדעות ומדות, אכל לפי המלכום אשר שם עליו המחבר נחון
היה לו להציגו בצור באנקיר גדול ואדיר ויודע כל רזי המלכים והוא
מלך הכסף וידו בכל. ולפי המספר יעלה באמם זכרון ראטהשילד לפני
הקורא, אכל הקורא שלשם ספרי דיזראעלי שגם סידאניא הראש והעקר,
יראה כי סידאניא הוא הגשמת רוח דיזראעלי. והקורא אשר יסובן
היטב בכל האמור על אודום דיזראעלי הוא יראהו תמיד בסידאניא, ורק
מיפה הוא בעדי עדיים אשר שם עליו יולרו לפי נחיצות הענין.

באפריקא משנות קדומים אשר כבר אבד זכר ראשיתן. ויתכן הדבר כי הם יוצאי חלצי גולים קדמונים, כמו היהודים בני הקולוניות שבארץ סינים, ואשר בטח יצאו מפרס בימי ממשלת מלכיה העריצים. — המצב הטוב והמאושר של הקולוניות על חצי האי הספרדי וביחוד בדרומו, אשר שם עבדו בתריצות רק לפתח ולשדר הארמה, העיר קנאת הגאטאים, וכנסיות טולידה במאות הששית והשביעית נסו לחבל תחבולות על ידי חקים רבים ושונים לגרש מן הארץ את היהודים־הערביאים. היהודים הסובלים חמת המציק מרודפיהם ועושקיהם כח נשאו עיניהם אל אחיהם נושאי הגל חצי־הירח, אשר אהליהם התנוססו כבר מעבר לחוף השני — והנה באה ונהיתה מפלת הגאטאים בתגרת יד בני המדבר ואומץ אדירי שאכני עֶבְבוֹת וגם בגבורת ישע אשר השיגו הערביאים מאת בני שבטם. ואז החלו ונוסדו ממלכות הסאראצינים. ובני ישמעאל גמלו על בני ישראל בתתם למו חקים טובים ומשפטים יחיו בהם באין נגרע כל דבר זכות ושווי. בכל ימי ממשלת הערביאים לא יכלו להבדיל בספרד בין בן דת משה ובין בן דת מחמד. כאלה כן אלה הקימו היכלי תלפיות, נטעו כרמים ויכוננו להם כל תענוגות בני אדם ויראו בטוב, כאלה כן אלה נשאו משרות רמות וכבודות בהממשלה ויתחרו יחד במסחר ולמודים. אחרי הריסות הממלכות הגדולות של המוריען, התנהגו בראשונה הגאטאים המנצחים בחסד ובחנינה עם יהודי ספרד, וזה לסבת מספרם הרב, עשרם הגדול וגבורת ימינם, בשגם כי בארא־גאניען היו היהודים כמעט לברם אדוני הארמה ובעלי נכסים רבים, אך כפי אשר הרבו הגאטאים עצמה, כן החלו הרדיפות. והיה במקום אשר ישראל מתי מספר שם שללו מהם זכויות או הכריחום להמיר דתם, והם הם הנקובים בשם, הנוצרים

החדשים *). ויהי באחרית הימים ומסבות התהפכו, כל הממלכות התאחדו תחת שבט פערדינאנד ואיזבל. הממשלה האחרונה של הערביאים נפלה והאינקוויזיציאן יצאה משערי שאול ואת, הנוצרים החדשים' בחנו לדעת היום אמנתם במוקדי אש, והידועים לזרע היהודים נרדפו ונחרטו. אהרי כן נגרשו מספרד אזרחיה היותר הרוצים והיותר נבונים — הערביאים בני הת משה ובני דת מספרד. אבות סידאָניא מאראגאניען היו במספר, הנוצרים החדשים' אהדים מבני בית אב זה נשרפו על מדורת אש בתגרת מארקוועמאדא, אך להנשארים נשמרו נמוסיהם ואחוותיהם. במשך המלחמות הרבות על חצי האי, עשה לו עושר אהר מבני המשפחה הזו ע"י קבלנות והעמדת כלכלה לאנשי הצבא ובשקוט הארץ והשלום נטה שפרירו עליה, חש סידאָניא זה עתירות התוקף והעזו של הכסף הנכון לו באיירפא, ובהיות סידאָניא עשיר אדיר ובעל כשרון, חרוץ ומהיר דעת ורב תבונות, הלך לגור באנגליה, כי הבין אשר לא מאדריד ולא קאדיקס לא תוכלנה להיות מרכז לפלאי מפעלות הרכוש, ובאנגליה הפקיד כל רכושו במשאת וואטערלאָ ויהי לאחד מאדירי הכסף באיירפא. ובקבעו מישובו באנגליה התנהג גלוי בדת היהודים ויהי מלוה לכל ארצות איירפא זולתי ספרד, אשר הבין וירע את בטיחותיה וערבת הטבע אשר לה כי ברע הם. ויהי הוא נגיד ומצוה בממשלת הרכוש, ושרים ורוזנים ומלכים פנו אליו לשאול בעצתו ודעתו, אך בעוד מעשיו מפליאים ומתמיהים חטפו המות וינחל

(* עי' פאנקרטער ח"ב. פ' י"ד.)

את כל הונו העצים לבנו יחידו, שהוא ההערָאָי האירעאלי של דיראעלי.

סידָאָניא הצעיר לא בָקַר בשבת תחכמוני ובתי ספר, כי אם קנה לו חכמה ודעת בחדרי ביתו מפי מורה משכיל אשר בחר לו אביו הנעלה, מורה אשר לפני ההפכה היה יעזואיט ואחרי כן ליבעראל גולה ונודד ואחרי כן חבר בועד שרי המלוכה בספרד, ובכל החליפות האלה והזמן ההוא נשאר יהודי תמים ונאמן לאלהיו.

עוד בימי עלומו הראה סידָאָניא כשרון דעתו ותכונתו המסוגלת בכלל לבני עָרַב. בקלות נפלאה העמיק ויחדור במשכיות חכמת החשבון והגדסה וירכש לו על נקלה ידיעת שפות איירפא. מנעוריו דבק לאהבה את ארצו אנגליה היקרה לו ובה יתפאר. בעברו על פני איירפא ויסע ראשונה לארמון המלך בנעאפל. שהיה בעל משה — ידו, רכש לו עד מהרה הליכות בני מרום הארץ וארחות האצילים, שהם מוכרחים לשלמות השכלת איש, אשר לו ראוי להיות טוב טעם ודעת בחיים. — במלאת שנותיו לצאת לנפשו מלא אחרי מצות ראש המשפחה לאחוז במסע משך חמש שנים ויחדור באפריקא דרך נילוס עד שנער זכוש, עבר גבול אזיא עד תתריה, בָקַר באינדעסטאן ובאיי הודו הבלתי נודעים היטב. ואחרי כן שמעו את שִמְעו בואלפאָרייסא, בבראזיליען ובלימה. בעשותו זמן מה במעקסיקא הרים פעמיו לארצות מלכי הברית ופתאום בבקר יום צח אחד שב לונדנה.

סידָאָניא דלה דלה ויוביש כל מקורי המדעים וחכמת אנוש. השכיל לדעת ארחות עמים שונים, לשונות שונות חיות ומתות וידיו רב לו בספרות המזרח והמערב

ויצבור את כל המעדים והחכמות עד קצה האחרון ויברר אותם בנסיון ובמוחש. הוא התהלך בין כל מיני בני האדם ועיניו ראו כל מערכות הטבע והחרושת, ראה והביט את בן האדם בכל מיני מצב הציוליוציון ויכוּנן לחקור טבעו גם במדבר ציה וממבטו החודר לא נצפנו כל מיני פעולות האמונות, החוקים, המנהגים, הרעות והמדות והמסורות בכל מיני שנוייהם והתחלפותם ותמורות צורותיהם, לרכוש לו הרעת הרחבה והעמוקה הזו עמדה לו תבונתו השנונה ושכלו החרוץ אשר השתלם על ידי עיון ומחקר רב בעזר חופש רוחו המהורה מכל שמץ דעות קדומות, ואשר החופש הזה היתה נחלתו ממרומים כעין גמול שמים על כי נעדרה ממנו ארץ מולדת. ובל אלה עזרו לסידָאניא לחדור בנבכי שאלות, אשר לפי ההשקפה הראשונה אי אפשר כמעט לאדם לעמוד עליהן מפני עמקן. סגולה נפלאה היתה לו בניב שפתיו לבאר ולברר על נקלה ואל נכון הרעות היותר קפֿשטות. ובכל זאת, למרות כל החכמה והמרע, למרות עשרו האדיר ונבורת גֵוֹ ואיתן בנינו, לא מצא סידָאניא די ספקו בחיים. החיים היו לו רק למעוררים את תשוקתו ותאותו, אך לא מלאו אותן ולא הֵרִין.

על פי אמונתו לא יכול למלאות משמרת במדינה ועל פי עשרו לא נצרך לדאוג ללחם, ועל כן ראה את עצמו כאיש חפשי מדאגות ומחובות. אחת היא אשר יכלה לכרות לו סקור גיל ומעין נחת — היא חיי משפחה, אך כזאת נבצרה מאיש כמוהו. בנפשו אצורה תכונה אחת מיוחדת שהיא היתה לו גם לפֿחתת; נפשו לא יכלה לתקשר ולשים עליה עבותים. ואף כי היה בעל רגש נמרץ, אך לא בעד אישים פרטיים. הוא היה מוכשר

לקומם ולחדש ערי חורב וקריות־תהו , לשוב ולכונן מושב שמם אשר הטבע הנערץ שָׁתהו בָּתָה , לאמר להמון אסירים : צאו ! ולהחיות עם רב , לפעול ולעשות גדולות ואדירות — וכל אלה היה יכול לעשות בחשאי ובצנעה , כי באשר לא היה עֲנָאִיסט זרה לו תהלת הקהל . איש פרטי לא נגע אל לבו . אשה היתה בעיניו כמשחק שעשועים והאדם למכונה . תכונות נפש כאלה מסוגלות לבני המזרח , אף אם רק לעתים רחוקות נפגוש כמו אלה . רוח אדיר וכביר כזה מלאו הגבורים אנשי השם , מיסדי ממשלות אדירות ונערצות , נביאים יוצאי המדבר , גבורי התתרים אשר חלפו בעולם . רוח כזה מלא הקארסיקאני הנעלה , אשר כרוב יושבי איי ים התיכון נתערב בו דם עֲרָבִי . תכונה וסגולה כזו מיוחדת לעוזו ומנצח , לכובש נערץ , למחוקק , לעושה נפלאות גדולות לברו — אפס בהיותם במצבם הרגיל , בעת שלא יקרו לפניהם מעשים גדולים ואדירים , תיחד להם התכונה הזו סגולה מוזרה : או כי יהיו עצובים ושוממים או כי זרות נתבונן בם . — מכל תכונות האדם ידע סיראניא לערוך רק סגולת התבונה ואחת היתה לו האמונה , הארץ או הַבְּתָה והחכרה . סופר , ארטיסט , מלומד בפנותם אליו לא שבו ריקם מעולם , ולפרקים קדם את הפצם ובטרם דרשו נמצא למו , חזק ידם ויתמכם בשיחתו ובמתנת ידו , אך ברגע ההוא , אשר חדלו להיות סופרים , ארטיסטים , פלוסופים ויבקשו הכרתו וקרבתו רק כמו עם איש חמודות — אז הרחיק מעליהם . עוד אחת היתה לו אשר משכה אליו את בני האדם : הוא ידע והכיר את כל הנודדים התועים בארץ רבה . ידע הליכות כל מדינה ויתרועע עם כל בעלי הכשרון , אשר פלטה אותם חברת האדם . לוא אפשר

היה לפרוט ולספר כמו את הכרתו וקרבתו עם יונים ,
 ארמיים , ערביאים , יהודים נסתרים , תתרים , צוענים ,
 פולנים נדחים וקרְבָנִים , כי אז היה זה מפיץ אור על
 המניעים המסתרים ומכוסים מן הבריות אשר פעלתם רבה
 על המעשים הנעשים . כסעות רבים , ידיעת שפות שונות ,
 רוח כביר , אומץ לב ורוח עתק , כל אלה נתנו יכולת
 לסיראניא להתקרב אל אנשים אלה ולרכוש ידידותם . ועל
 ידי זה רכש לו סיראניא ידיעות מכל מעשים נסתרים
 והמון סודות ונצורות לאין תכלית אשר הרעישו לפעמים
 לבב השומע . ואת הידיעות ההן שאב ממקורים שונים עד
 כי יכול היה לכונן את האמת .

הדבר ההביב עליו ביותר . הוא לחדור במסתרי
 חברות בני האדם ולחשוף תעלומותיהן . עונג נעלה היה
 לו להקביל את סודות המעשים אל סבותיהם . אך ביתר שאת
 שם סיראניא את לבו תמיד אל מקור מוצאו ואל גורל
 בני אמונתו . האמונה בנמול שדי רק היא לבריה יכלה
 להניח רוחו בעד כל המצוקות והרדיפות ע"י בני האדם .
 כי חוק היה סיראניא באמונת משה כאילו זה לא כביר
 שמע קול השופר על הר סיני . אמנם גם סבות אחרות
 העירו את רוחו להתנאות במקור מוצאו ולהחזיק אמונתו
 בהעתידי הגדול של בני שבטו . הכם הרוזים ואביר הדעת
 זה הרה והגה אך אמונה — אומן אחת נמרצה ונלהבה —
 היא אמונה — אומן בהגדולה והגבורה , בהעז והנצח
 העתיד והמוכן לבני עמו . הוא ידע כי בין חמשת המינים
 של בני האדם : גְּנָזִי , מנגולי , מאלאי , אמעריקאני
 ועפיאפסקי עומדים בראש שבטי הערביאים יחרו עם עם
 הזקסים והיונים , אבל סיראניא ואחיו יכלו להתנאות
 כמעלה אחת של שבטם החסרה גם להזקסים והיונים ולא

היתה לאחד משבטי הקוקים. המעלה הזאת שבה יצטין שבט היהודים היא טוהר הדם. האמנם בין השבטים השוכנים בערבות המדבר, אבי אבות הערביאים בני דת משה ובני דת מחמד, יוכל הדם להיות נקי וטהור כמו אצל יוצאי חלצי אברהם, אבל בין השוכנים בהרים אין ספק כי הדם חיוטר עתיק, אף אם לא חיוטר נקי, נוזל בעורקי הערביאים בני דת משה. השבט נקי—הדם, הראש והראשון במיני בני האדם — הוא האציל והשוע אשר הונף ואשר הורם על ידי התולדה בעצמה. היתרון הזה הוא פאקט מאומת ומבורר המתגלה ביתרון החמרים של השבט הזה וביתרון הכשר תבונתו. — הוא ראה ונוכח לדעת, כי הבנין הטבעי של יצירת היהודים יבלה את הרדיפות ואת התלאות ואת הספחת הנשחתה שנטפלה בתכונת חייהם. בהתבוננו אל כל מה שעבר על היהודים וכל מה שסבלו, התפלא והשתומם איככה לא כלו עוד מעוצר רעה! ורק טוהר הדם של שבט הקוקי ורוח כביר של המחוקק הגדול, רק את זאת ראה סידאניא לסבה אשר לא נבלעו היהודים בתוך עמי התעובות, אשר דמו להשמידם ונשמדו מעצמם ובטלו מן העולם, בעוד אשר המעונים מידם והנרדפים מאתם העלו אבר ויחליפו בח' עלומים בכל עוז נקיון דם אזיא. ובכחותיהם הנפלאים האצורים בקרבם עולים הם במעלות לא רק במרומי הלמודים וחרושת וכשרון, כי אם גם במעשה ובכל ענין וחפץ.

על פי כל אלה התוה לפניו חכם הרוזים זה מוכן ומושג נפלא לפתרון השאלה לא רק המזרחית. כי אם גם לפתרון השאלה אשר יקרא לה בשם: הסוד הגדול של אזיא. לדעתו אך באזיא ימצא המפתח לגורל כל

האנושית. המקום אשר בינות הר סיני וחורב וגלגלתא הוא מקום נבחר, כמו גם העם אשר ישלים עתה ימי נודו מאלפי שנה. כי לא לחנם גדולה כה פעולת אויא על הליכות המעשים בקורות ימי עולם הישן והחדש. וחלק בראש לפתרון, הסוד האזויאטי ערוך הוא לאנגליה בעזר היהודים אשר עוד לא מלאו מלאכותם בארץ.

הדעה אשר הרה והנה סיראניא יציר דזורעאלי, היא היא הדעה היסודית אשר הטביע שר שרי אנגליה, בחיר מין האנושי ומבחר בני ישראל, במבחר ספריו — בטאנקרעד.

שימת המדינה המבוארת בטאנקרעד ואשר בה החזיק ראש המיניסטורים באנגליה בהליכות הפוליטיק של ארץ הקדם — היא עמוקה ורחבה ושאלת המזרח היא רק אחת מחליות השלשלת הגדולה של, הסוד הגדול של אזיא.

תמצית הדעה היא: הציויליזציון האיירופית מחוסרת עצמות ותוכה נחר, והיא רק כעין המשך של שרידי ציויליזציון עתיקה היותר משוכללת ומשולמת — הלא היא ציויליזציון של עולם המזרח עתיק יומין. ובכל זאת הנה איירפא הגאיונה המתהללת באילי הציויליזציון שלה מתאמצת למותת בה ולהכריע על ידה את, המזרח בעזר אשר באמת לא יוכל העולם להיות מאושר אם לא ישוב לתחיה, המזרח עם הציויליזציון שלו הנועת. למען הקם לתחיה את ארץ המזרח, נחוץ להוציאה לתרות ולחלצה מן האנארכיה, ולתת עוז וחזק ורבק טוב בשיטה מדינית — אך במי תלוי הדבר? אנגליה ושכמי בני הקדם המפורזים בקצוי איירפא — היהודים, הם כלי החפץ חמסונלים לזה ביותר. אבל אנגליה היא

דק כלי חפץ, היא כממשלה רבה ואדירה הנותנת חתיתה על כל איירפא, יכולה היא להוציא לחרות את ארץ המזרח מן האנארכיה. אבל אנגליה היא ממשלה רבה ואדירה לא בעצמת השכלתה, כי אם על ידי תכונת השבט הזקסי וסגולתו השמורה ונצורה בקרבו במבת גבולי האי הבריטי אשר כחומה הוא אל השבט — לכן גם עליה, על אנגליה, להקנע באחרית עם איירפא קלה אל תוקף פעולת הציויליזציון המזרחית על ידי השבט היותר נעלה ונשגב משבט הזקסי, הנעלה והנשגב על פי עצמותו ועל פי מקום מוצאו הנבחר, הגורם לזה ביותר.

הענין הרב והאדיר הזה, להציל את העולם משחיתותו לתת נשמה ורוח אל המזרח, יכול לצאת לפעולתו למענהו על ידי אנגליה אם תשמע להעצה היעוצה אשר שם דיוראעלי בפי אחד יציריו — פאקרעדן.

פאקרעדן בשפכו את שיחו לפני טאנקרעד בהצעותיו ודמיוניו, במרוצת הרברים משיא הוא עצה לאנגליה אשר איירפא כולה השתוממה בהבינה אותה אחר שלשים שנה. וזאת היא עצתו:

תאסוף נא המלכה את אניות מלחמתה וצי — אדיר אשר לה ותצבור את אוצרותיה, כספה וזהבה וכלי נשקה היקרים. ובלוית שריה ובכל חוסן תפארתה תעתיק את מושב יקרה מלונדן אל דעלי (הודו) שם תמצא ממלכה אדירה. מבתר צבא גבורים ותבואות רבות והכנסות אדירות וטובות, על דבר סוריא ואזיא הקטנה אדאג אנכי. על האפגאנהים אפשר לשפוך ממשלה בעזרת הפרסים והערביאים, ואנחנו כלנו נהיה תחת דגל קיסרית הודו ונשמור למענה את כל ירכתי הלבנון. אם תחפץ תוכל לכבוש גם את אלכסנדריה, כאשר כן מושלת היא באי מאלטא. הדבר

הזה לא יכבד מעשותו, המלכה עולת ימים היא ולה נשקף עתיד אדיר וגדול. עצה כזו לא יתן לה לא אבערדין ולא פילל, כי עליהם אבד כלה וגם הם נוכלים ומלאים מרמה ואנכי הנני מציע לפניה הממלכה היותר אדירה, אשר כטובה לא נהיתה. ועל ידי זה תתפטר מהעמל והטורח אשר יגרום לה הפארלאמענט. כל אלה אפשר להוציא לפעולה על נקלה, כי המכשלה היותר גדולה, אשר היתה למפגע לפני אלכסנדר המוקדוני — והיא ארץ הודו, כבר נכבשה על ידכם.

ולא לחנם היה, טאנקרעד' לשיחה בפי איירפא כולה בשנות השבעים. כי אם נחליף את אלכסנדריה* באי קפריסין, הנה עצת פאקרעדין בשננים קטנים יצאה לפעולה אות באות. ביקאנספיעלר הראה בפועל ובמעשה כי מרכז הכובד לממשלת אנגליה היא אזיא. וויקטוריה נעטרה בכתר קיסרית הודו בכל פאר ועוז בדעלי, אזיא הקטנה מִכרת את עול מלכותה. ובעוד אשר לפני דיוראעלי לא שמו לב אל הודו ומצב אנגליה שם התרופף מיום ליום, כי השרים הקודמים לא הבינו מעלת הדבר וחשיבותו, הנה בקום דיוראעלי הקים את מזמת לבו, ובדעתו טעם המחמדני כי מתפעל הוא מעוזו הדר תפארת, מנה למשנה למלך בהודו איש מוכשר ומסוגל לזה בתריצות ודעת, ויורש העצר נסע, בעצת דיוראעלי, בכל הדר כבודו ותפארת עוזו בכחוזות הודו ויהי בדעלי בלוית שריו וסגניו ובכל עושר כבוד מלכות. בתחבולתו הנפלאה אשר הבל דיוראעלי וירכוש לו כל שמרי האקציען של תעלת זועץ, פנה לו

* ביקאנספיעלר לא לקח אים אלכסנדריה לזלי ההעבר בצרפס יחליפנה בקפריסין.

דרך בטוחה להורו, ואחרי כן צרף לאנגליה את אי —
 קפריסין — הכל כאשר לכל כעצת פאקרדין.
 אהרית הספור תפליא לבב הקורא, כי בעורנו חוזה
 חזיונות אשר יצר לו המהבר בעוד נפשו צרורה בצרור
 הקורות והמוצאות אשר חרו האמן הנפלא בחוט ספורו,
 ולבו יתרגש לראות איך טאנקרעד כורע ומחבק את חוה —
 והנה פתאום באו אבות טאנקרעד והספור כלה ואיננו.
 בפלאי קסמיו אשר בידו הפליא דיוראעלי את ספורו
 והוא לוקח לבבות וצודה נפשות בנועם חזיונות — אבל כל
 היופי והנועם וכל הקסם והחן הם רק תבלין אל הרעה
 המפשטת הרמה והנשגבה הלבושה במחלצות ספור וקורות
 וביקאנספיעלר הוליך לימינה זרוע תפארתו ויעביר תחתים
 ושנים ושלישים וינחה אל מחוז חפצה עד כי הגיעה אל
 מרום קצה.

הרעה אשר הרה והגה דיוראעלי באה אל מרום קצה:
 טאנקרעד האנגלי כורע ומחבק את חוה העבריה: האנגלים
 יגבירו ברית והתחברו אל היהודים לתקן עולם במלכות
 שדי. טאנקרעד חותם תכנית הנוצרית כורע ומחבק את חוה חותם
 תכנית היהדות. כי לעת קץ למועד מועדים ככלות נפץ
 עם קדש ויתלבנו ויִצְרְפו רבים וישבו אל מקורם מקור
 ישראל לַחַתּוֹם הַזֶּה וְלֹהֲבֵי אֵשׁ עוֹלָמִים וְלִמְשׁוֹחַ קוֹדֶשׁ
 קדשים. והיה באחרית הימים ירום ונשא דגל מחנה ישראל
 והיה גַּם לַגּוֹיִם וּבָאוּ עִמָּם רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים וְהַחְזִיקוּ
 בכנף איש יהודי לאמר: נלכה עמכם כי שמענו אלהים
 עמכם! ואמנות אל אחד תשפוך את רוחה על כל בשר
 והיו לעם אחד, עם אשר בחר לו יה לסגלתו לאור עמים —
 והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד
 ושמו אחד!

בצאת הספר הזה לאור המו רעשו קראו וירגנו
על המחבר אשר הניע וירעיש את כל עמודי התוך אשר
אנגליה נשענת עליהם ויערער כל יסודות משטרה. הוא
ההל במסע — הצלב ויסיים ברון ורוממות למעלת היהודים.
אבל חכם הרזים המפענה מסתרי, הסוד הגדול של אזיא'
ענה אותם דברים נמרצים לאמר: לוא הייתם בעלי הגיון
ישר ומאמינים גמורים, כי אז הייתם עושים כולכם עם כל
המנכם את אשר פעל ועשה מאנקרעד. כמוהו הייתם
פועלים פעולתו באמון רוח באמץ לב ובכל תאות נפש
בוערה ברשפיה רשפי-יה. לוא אהבתם צדק ויושר, כי
אז הייתם מודים למאנקרעד כי עליכם להחזיק טובה להיהודים
והיהדות בעד כל מחמד לבבכם ומשא נפשכם וכמוהו
הייתם מכבדים ומנשאים את היהודים אשר מידם לכם כל
היקר והקדוש לכם ולא לשטום אותם ולרדפם. אבל
משפטכם מעוקל, הגיונכם מעוות ולבכם מלא רשע כסל,
וארחות צדק לא תדעו, הנכם בנים קַחֲשִׁים, בני לא—
אמון ונר אלהים לא יגיה את נר נשמתכם ואש— דת לא
תחמם את נפשכם — והנכם רק בני המון, ערלי לב
מתחפשים באדרת קנאת — עם למען פחש, למען בטות
על רוע לבכם ומשובת רוחכם — ובושים הנכם להודות
בכל אלה — לכן קראו נא, קראו, שנו ושלשו וקראו את
ספרי זה!

ה

בעוד המאור הגדול ימריא במרום, פותח דלתות
שערי מורח ובוקע חלוני רקיע להאיר לעולם כולו והנה

שאת פתאום וחשכה נופלת ועלטה נהיתה !
עוד דיוראעלי ישגיב בכחו ומפליא לעשות , עוד גדול
העצה ורב העליליה מאחו פני המעשים ונותן מאורות
סביבות עוזו — והנה ממחשכי שאל עלה השטן ויבלבל
העולם ואחריו התפרץ בכור מות כשאה ויך הכפתור וירץ
גלת אריאל ויכבה נר אלהים ואראלים ומצוקים תרדו מן
הערפל ויקחו את בנימין וילכו !

חמה לוקה סימן רע לישראל ! אך עברו שבעה ימי
האבל *) עוד שְׁמִי אלהים מכוסים שק והנה קרא ה' לבכי
ולמספד בכל תפוצות ישראל !

על אב בית ישראל שמת שלא נספד כהלכה התפוצצו
הררי געש וקרץ מצפון בא והלך בסערות תימן
והנה קול שבר מעברים ברעם ורעש והיה רק זַוְעָה !
על אב בית ישראל שמת שלא נספד כהלכה —
כי לא אָבו בדרכיו הלך , לא למדו ארחותיו ולא אלפו
דעותיו — חרה לאל הקנאות , ואל הכבוד הרעים ועליון יתן
קולו , פיו הוא צוה ורוחו הוא קבצם ויבואו הַזָּה על הַזָּה
שבר על שבר ורעה אחר רעה , ונורא עלילה על בני אדם
מר צורה : שזבו בנים שובבים !

מקול שדי זה המתהלך לרוח היום , נפעמה כל רוח ,
רנזה כל נפש ותתפלץ משרישות אצבע אלהים בתתה
מופתים בשמים ובארץ : דם ואש — וירא העם וינעו .
בשממון ותמהון עמדנו מרעידים ומשתאים : מה זה ?

(*) זיקאנספעלד מח 7 אפריל והפגרוס הראשון המנעש 15 אפריל

זיעליסאוועסנראד ומפסח הרעה .

היש רעיון בהיסטוריה וחשבון בהליכות עולם? יד מי
 חברה את הקורות ותאחד את המוצאות אשר כתמן יחד באו
 ויתנגשו? סבות וקורות התלכרו כמו חשו עתידות להכין
 ימי רעה צרה ומצוקה. בפרק אחד נכחדו שלשת הרעים.
 שם נשבר גאון עוזנו מליץ אחד מני אלף, כרמיה המלאך
 הנואל אותנו מכל רע. ופה רוח אפנו משיח ה' מלך חסד
 ורחמים אשר אמרנו בצלו נחיה נלכד בשחיתות עריצים
 והנה שם נגרעה היתד התקועה אשר תלו עליה כל כבוד
 בית ישראל ונאסף כרוב ממשח הכוכך — ובנימין דיוראעלי
 איננו! בצע ה' אמרתו ויסר את שומרי ראשנו ויפנה דרך
 למלאך המשחית והנה הרג ואבהן וקטב ישוד צהרים!
 בצר לישראל כי הציק לו אויב ויקם כרמיה כמלאך
 מושיע וילחץ את עמו ממצוקותיו ובראותו כי אין תקומה
 לעם ממשך ומורט, גוי נודד בארצות פוזריו וישא דעו
 למרחוק למטע את עמו ישראל על אדמתם להביאם אל
 המנוחה ואל הנחלה — אבל היהודים האמללים השקועים
 בנבכי תלאות ומעמקי צרה וטבועים בים דאגה, לא שמעו
 אליו מקוצר רוח ואל קדוש ישראל לא שעו וימקו וימוכו
 בעוצר רעה ויגון. והנה קם מלכנו הרחמן מעין הישועה
 יפרקנו מצרותינו בתתו לנו חקים טובים ומשפטים נחיה בהם
 ומעט מעט פתח לנו שערי אורה ויבואו בם ראשונה
 העשירים הסותרים ואחריהם החכמים, אשר נראו בתפארת
 אדם ויוקפו קומתם — אבל בטוב להם שכחו את
 אחיהם אשר מאחורי הגדר וההמונים אשר בעמק החרוץ.
 הרולגים על המפתן נשאו ראש ויתנכרו לאחיהם ויתערבו
 בגוים וילמדו מעשיהם, אחינו המאושרים אשר חננו בזכות
 ויעלו במעלות, עזבו אחריהם את משא נפשם וינתקו
 מוסרות הלאום וישליכו אחרי גום עבותות היהדות, ואחיהם

העומדים בחוץ רואים ומשתאים ומתפצלים בכל כחם
לעבור מעל לגבול ישראל. העומדים בפנים צעקו אליהם :
רדו אלינו, אל דרך הגוים תלמדו והייתם כמונו, והתיצונו
דבקו בהם וירקדו כנגדם — והנה בני ישראל רצים מבוהלים
הלאה הלאה והם מתנצלים את עדים מהר חרב ומפשטים
את בגדי השרד בגדי החמורות, ולובשים מלבוש
נכרי לדלוג על המפתן. — וירא ה' וינאץ מכעס בניו
ובנותיו : הלא איש אל עמו יפנו ועם אל אלהיו ירוש
ועמי המיר כבודו בלא יועיל ! ויתעבר ה' ויפלס נתיבות
פליאות לסתר רעם ודרך לחזיון קולות ויאמר למלאך המשחית :
נמה ירך ! — והנה כרמיה איננו, מלך חסדנו איננו
ודיוראעלי איננו וישרוק ה' למשלהת מלאכי רעים ואיש כלי
מפצו בידו ויאמר : תקעו בתקוע כי חרוני אל כל המוני !
ואל נאור ואדיר מהררי טרף נתן קולו לפני חילו ויפוצו
בעם, ואל קנא בזעם יצעד ארץ ולרגליו יצא רשף —
אלוה סת ימן יבוא ! והנה רעם ורעש, זועה וחלחלה,
נפץ וזרם שורד ושבר רוח עריצים ומהפכת זרים — והנה
חללי בת עמי, זעקת עשוקים, יללת אובדים צותת
אמללים ותגעש ותרעש הארץ, ואל נקמות הופיע והוא
רוכב על סוס ארום, ינמא ארץ ויריע אף יצריח :
וְהָעֵלָה עַל רוּחְכֶם הָיָה לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁר אֲתֶם אֹמְרִים
נְהִיָּה בְּגוֹיִם : הִי אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יי אִם לֹא בְיַד חֲזָקָה
וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה וּבְחֵמָה שְׂפוּכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם ! , ,

ומשכילי עם הבינו לרבים אשר נכשלו בחרב ובלהבה
בשבי ובבוה ימים רבים, וינח ה' מזעפו וירא ישראל כי היתה
הרוחה ויכבד את לבו ומן המשכילים יכשלו, כי גלו
עליהם רבים בחלקקות ובני פריצי עמנו התנשאו להעמיד

חזון לבם ויהיו מלעיבים במלאכי אלהים ומתעתעים בנביאיו
וינכרו אותותיו. — והנה ה' רוכב על עב קל ויאחו
בכנפות הארץ והנה עננים ורוח זלעפות וקול ה'
בכה, קול רעמו בגלגל החוזר מדבר אל העם :

עַן מִחֲאַף יָד וּרְקֵעַ בְּרַגְלֵי וַתִּשְׁמַח בְּכָל שְׂאֲמֶךָ בְּנַפְשׁ
אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל : לָכֵן הִנְנִי נִמְיָתִי אֶת יָדֵי עֲלֶיךָ
וַנְּתַתִּיךָ לְבַג לְגוֹיִם !

עוד רוח ה' דובר בזעף אף והנה מהומה ומבוסה ומבוכה
כי הקיפה הזעקה את כל גבול ישראל ויאמר ה' אל השמן :
עתה לא ישמע העם בדברי עמו, לכן רב מהיות קולות
ואתה קום קרא אל האיש אשר קסת הסופר במתניו —
והנה קרבו פקודות העיר מכתבי עמל וחוקקים חוקקי און—
והנה מנלה עפה, כתובה פנים ואחור — זאת האלה
היוצאת ובאה וְלָנָה בתוך בית ישראל וּכְלַתּוּ ואת עציו
ואת אבניו לא בחיל ולא בכה כי אם ברוח ה' — רוח
צפון חרישית עוברת. והנה נפשות מתמוגגות, רוחות
פורחות וגויות מצטמקות והעם בוכה למשפחותיו ומלאכי
השרת בוכים עמהם ואראלם צעקו ויתאוננו רע באוני ה' :
עורה למה תישן ה' ? הכלה אתה עושה לשארית ישראל ?
עד מתי לא תרחם ? הקיצה אל תזנח לנצח !

לא ינום ולא יישן שומר ישראל ! וקול ה' לעיר יקרא :
שמעו מטה ! המטה אשר בו אעשה את האותות, משכו
וקחו לכם והשענו בו כל כושל ואובד דרך והיה למשען
ומשענה לעבור גאולים והעליתכם מירכתי צפון והביאותיכם
אל הרי ישראל ואם לא תשמעו לקול האותות והיה לי
המטה למפץ ונפצתי אתכם ! אם תאבו ושמעתם מטה עוז
ומקל תפארה הוא לכל המחזיקים בבריתי והנשבעים לדגלי

והנה פרח מטה אהרן ויצץ ויצץ ויגמול שקדים והיה מטע לשם, ואם תִּקְאָנוּ ומריתם והיה מטה בידי ועמי והנה צץ המטה פרח הודון והיה לי למקל שקד לשקוד על הרעה — התקוששו וקשו הגוי לא נכסף! החרשים שמעו והעורים הביטו לראות! —

אך את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה? על מי תנוח יד ה' וזרועו על מי נגלתה? את המון העם, את הבינונים שבהם אשר עוד לא טָפַשׁ לבם ועוד בשם ישראל יכנו, אותם הראה את נחת זרועו וישת מורה להם והיו עיניהם רואות את מוריהם — כי את אשר יאהב ה' יוכיח ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו.

אצילי בני ישראל בחרו להם אלהים חרשים; אלהי כסף ואלהי זהב אשר עשו להם ידיהם חטא ואת קדוש ישראל נאצו כעצב נבוזה והיו להם לחרפה ויאמר ה': לא ידון רוחי בם, חבור עצבים הם — אנה להם, איש נָבוֹב לֹא יִלְבֵּב, ואנכי לקחתי את רוחי מאתם ובמתים נחשבו לי ואין אני מיחד שמי כי אם על החיים! —

האם לא השחוק הוא? אצילי בני ארצנו בושים במקורם ונכלמים בצור מחצבתם ודיזראעלי כל היום יתהלל כי ממעי יהורה יצא! ביקאנספיעלד שר השרים, ראש וראשון בראשית הארצות הנאורות יעדה נאה וגאון בעמו ובארצו ואצילינו האומללים עבדים מתפרסים ברצי כסף יחשבון להם לחכמה כי שם ישראל להם לבשת ולחרפה וארצו לחנא!

מי יגלה עפר מעיניך בחיר מין האנושי וסגולת ישרון וראית איך בני עמך אשר אהבת ואשר בכבוד לאומתם התימרת איך הם בושים ונכלמים להזכר בשם ישראל, איך

עשירינו וחכמינו יסמנו בעפר מחרפת אומתם ותולדתם
והם מלגלגים ומשליכים שקוצים על ארץ חמדה אשר היא
לך ארץ סגולה. כל אשר יזכור אותה יפהד פן ישמע
השומע והיה כמתעתע. והבושת אכלה את יגיע עשירינו
והכמינו וכסף וחכמה לא נחשבו להם למאומה רק לעשות
בם רקועים וצפוי לכסות מגרעותיהם — האומה והארץ!

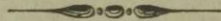
סורי מהם רוח מהורה ושעי מהם נפש זכה וקדושה!
הנה אלה וכל קדושיו עמך ועלה תעלי ממקור ישראל אשר
מימיו מן המקדש המה יוצאים למהר את בית ישראל אשר
באו בו פריצים ויחללוהו — סורי ושעי לך מן הפגרים אשר
ירד עליהם העיט ויורד ריורו אל תוכם וימס אמוריהם וינתם
כל משקה ישראל אשר בלבם וימץ את לחם והם כאובות
חדשים יתבקעו — יבש הדבב ונתק הקשר ופי מרמה פתחו
וקבר פתוח גרונם. וכל כלי פתוח אשר אין צמיד
פתיל עליו טמא הוא!

השקיפי ממעון קדשך והרעיפי טללי אורות על הקוראים
בשמך, על השרידים היחידים המלאים גערת אלהיך וחמתו
היא סמכתם, על השרידים היחידים אשר רוחך תניחם
והנה הם מתנבאים במחנה — נסי נא אורך והיו קרנים מידך
למו לחזות נכוחות, רחפי נא נשמה זכה והביאי מרפא
בכנפיך וצרי לנשברי לב ומרי נפש. רבבות אלפי ישראל
יוזבו מדוקרים סחרב חלל הגדול החודרת להם והנה
הם מפרפרים בין החיים והמות בעמק יזרעאל עמק
הבכא ונפש חללים תשוע אברה תקותנו, נגזרנו לנו!
בואי נא רוח מהרה ופתי בחדוניה האלה ותחינה
העצמות היבשות האלה. אתר באחר יגשו ורוחך יבוא
ביניהם ואיש באחיהו ידבקו וישובו לבצרון אסירי התקוה.
ולא יוסיף עוד שאר ישראל ופלמת בית יעקב להשען

על מכהו והביטו אליך ונהרו. והיה כי ירחם ה' את
יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם והיה ישראל
לארץ חפץ ונשא נם לגוים, נם להתנוסס מפני קשט
סלה — ונצדק קודש.

קיוב, תרמיג.

יהל"ל.

לוח המעות

צ"ל	תחת	שורה	צד
יסוד היסודות	יסוד הסודות	11	10
לי	לו	2	12
האמתי	האמת	3	—
תפעולנה	תפעול	9	17
במרום	במרוא	4	21
רמות	רבות	25	22
הראית	הראות	6	24
הנחוץ	נחוץ	4	36
כספם	כספו	11	—
עמו	עמדו	26	41
נכון	לנכון	18	44
שלמה	שלימה	2	45
ורום	רוח	12	93

להמארקיו טאנקרעד מאנטיקוט נמלאו עשרים ואחת שנה. היום אשר ימלא מספר השנים האלה, הוא יום הבפורים לגבר לצאת לרשות עצמו, ואת היום הגדול הזה חגגו בכל פאר והדר באחוזת אביו, ויהי משתה ושמחה כראוי לאיש השם ואדם המעלה. מכל בתי החצרים ונאות שדי אשר מסביב, נקבצו באו שרים וחורים ורבי המדינה קרואי מועד, ולאנשי הכפרים והאריסים, אשר מספרם לאלפים, כרה האב כרה גדולה להם לבדם. ראשי הקהלות נשאו מדברותיהם, הכהנים הטיפו מלין לכבוד היום הנאור והנכבד. איש איש יריץ ידיו להגיש פרחי שושן ולהקריב אשכר. ויאכלו וישתו וישמחו, הכל כאשר יאתה, לכל פרטי הנמוס והמנהג ולפי מסידת קדומים. ורק הלורד עקסדאלי, הודו של בעל החג אשר עליו שמו המשרה לנצח על עריכת המאכלים, רק הוא ערב לבבו לחלל מנהג קדומים וימסור ממשלתו זו לאמן מפליא לעשות, צרפתי, ששמו לעאנדר ולסיעתו. ולעאנדר, אשר דמה בלבבו כי הוא ואין בלתו בין הרקחים והטבחים, פרע פרעות בבית המבשלות ובקיבת אצילי אנגליה.

טאנקרעד, אשר בשלו כל הסער הזה, הוא עלם נחמד ונעים ורוח חן שפוכה עליו, אבל בלתי מעורב עם הבריות ואיש-כבושת. והדבר הזה לא יפלא בעינינו: אביו ההערצאג בעלאמאנט, אשר נשא את שארתו הקרובה אליו, מאנטיקוט, הי חיי איש בודד לרגלי סבות אחדות בחיי משפחתו ומקרים שונים בימי נעוריו, ויתגורר על פי רוב בנחלותיו ואחוזותיו, אשר התעסק בהם בחריצות וכשרון. כאיש ישר לב ויקר נפש

ידע למלאות באמונה את חובתו אשר נטל עליו בהיותו בעל נכסים רבים, אחוזות וקרקעות מושב עשרות אלפי אנשים. ויצא לו שם תהלה ויהי אהוב וחביב ונכבד בכל מסביב, בעוד אשר בלונדון ובקרב ההמון הרב ההוא הנקרא, מרום הארץ¹ כמעט לא שם ולא זכר לההערצאג וההערצאגין. מרום הארץ¹ ידע רק כי ישנו בעולם פאָר נכבד אחד ששמו הערצאג בעלאמאנט; כי ישנו בלונדון בית רם ונשא אשר מסביב לו גן גדול ושם הבית כשם ארונו; כי ישנו בפרוד העיר מבצר עתיק ימים אשר בו תתפאר אנגליה, והוא לההערצאג הזה, וכי לההערצאג האדיר הזה רעה כבודה הערצאגין, אבל אין מי אשר פגש את ההערצאג ורעיתו לא במרוח סרוחים, לא בסוד עליונים אף לא בין קרואי מועד בימי חגי הממשלה. סוף דבר — אף כי הם אצילים נכבדים ואיתני עולם, אבל בקהל רעים יפקד מקומם ובבית חבר לא יחד כבודם.

ביתר שאת מחובתו כבעל נכסים, מלא את חובתו חובת אב לבנו היחיד טאנקרעד. אין עוד בעולם נפש אדם, אשר פזרו עליה דאגה ושים לב כמו על הילד הזה. מיום גיחו מרחם שמו אבותיו את כל מעינם בו, ויהי הוא כל שעשועם ואשרם בחיים. חירות ופלאות היה להם כל אשר ומערנות חיים בלעדו אשר בנם וחיוו. מרגע הולדו עד צאתו לנפשו פקחו עליו הוריו שבעה עינים ויהיו רואים לו וחרדים עליו במרה נפרזה אשר אין על עפר משלה.

ראשית חנוכו קבל הנער בבית אביו. ואף כי נסה אביו להביאו לעיטן* תחת השגחת המון משרתים נאמנים

(¹) בית ספר לאצילים נחשבי ווינדזער.

ומדריך משכיל וחרוץ, אשר בצפנתו החודרת היה יכול להלבין פני בחירי שוטר־חרש, אך בטרם עוד כלה המחצה הראשונה לחק הלמודים נחלה חניך אחד של בית הספר ההוא במחלת דלקת הגרון, ועד מהרה החישו הלורדים מאנטיקום לחטוף את בנם מבית הספר אשר נהיה בעיניהם לגיא התופת אשר לפתח רובץ אסון. ומן העת ההיא לא נראה עוד בנם יחידם בבית ספר. ויהי במלאת לו שמונה עשרה שנה, שלחוהו לשבת תחכמוני אשר באקספורד, ואמו, אשר היתה גם מינקתו, כתבה אליו מדי יום ביומו, אך עד מהרה לא יכלה למלאות בזה את ספקה וישכרו החורים בית קרוב אל בית שבת תחכמוני ההוא וישבו בו, למען אשר במשך זמן הלמוד יוכלו לראות תמיד את בנם ולדבר אתו.

בחפץ נפש התמכר טאנקרעד אל למודיו. קרא הרבה ושנה הרבה וירב דעת ותבונה ויהי הוגה דעות וצולל בתהום שרעפים ומחשבות לאין חקר. אפס לא ירע הליכות עולם ומנהגו ולא למד ארחות תבל ואנשיה אף במלאת לו עשרים ואחת שנה. והנער יפה תאר ויפה מראה. קומתו ממוצעת, מבנה גוו איתן, שער ראשו צהוב — כהה, מסולסל ויורד על מצחו אבל לא יכסהו. פניו חורים, אבל נגוהות עיניו החודרות ושפתותיו שושנים העידו בו כי גוו כלו משקה דם ולשד החיים. הכרת פניו ענתה בו פנוק ורוך, לולא מרום מצחו אשר בו תלן מחשבה תמיד ולולא מערכי חלקי פניו משפתיו ולמטה, אשר שמו בו אותותיהם אות רצון ברזל ורוח כביר.

בפעם הראשונה לימי חייו נמצא עתה בתוך מקהלת עם ושפעת המונים אשר אליו ישגיתו אליו יתבוננו. כל אלה היו מביאים במבוכה גם את האיש המעורב ביותר עם הבריות,

אך לא כן מאנקרעד, הוא כאשר הנהו. דרכיו דרכי נועם
ובכל הליכותיו לוית חן מבלי שמץ תנועה מלאכותית או
התחפשות. עשתונותיו לא אבדו בתוך הקהל, רוחו לא
חסער סער ונפשו לא תתגעש כראוי לבני גילו ביום כזה
ובמצב כזה, ובכל זאת לא נראתה בו קרת רוח כמו לא
ישית לבו למאומה, כי אם עין ראתה תעידהו כי יודע
הוא להוקיר את ערך יומו, אבל כי לא נסה להתפעל
יותר על המדה ולא הסבין להפליא איזה מקרה נכבד
הפלא ופלא.

במלאת ימי נעורים לאציל אנגליה, עליו לצאת לאיזה
פעולה בעבודת הכלל, והרפה היא לשבת בחבוק ידים. אם
אמנם הרשות בידו להוקר רגליו מקהל, מרום הארץ, אבל
חובה מוטלת עליו, כעל פאר אנגליה לעתיד, להתרגל
בעבודה בתור חבר בבית הועד התחתון. ובעת ההיא נקרה
כי באחד מחווי הכפרים, העומד תחת יד ההערצאג, נפנה
מקום למען נבחר הרש אל בית המחוקקים, ואבות מאנקרעד
לא הסתפקו אף רגע כי הוא יעמוד לגורל וכי יבחר.
וההערצאג החליט בנפשו לדבר מזה עם בנו. והנה לתמהון
לבבו שמע מפי בנו כי אין את נפשו לעמוד לגורל וכי איננו
מוצא את עצמו מוכשר בכלל לעבודה בבית המחוקקים.
ויחשוב אביו כי הבן הצעיר לא מצא את נפשו עוד מוכנה
לזה וכי במח יחשוך הדבר עד הבחירה השניה לעוד שלש
שנים. ברב עמל ורב דברים התאמץ אביו להוכיח לו, כי
לא טוב לעזוב את המקרה עתה, בעת אשר הבוחרים נכונים
לראות כבא בכחם את מאנקרעד. ובהשיבו את פניהם יתשבו
לו זאת לפגיעה בכבודם, ומי יודע אם לעת אחרת, לאתר
שלש שנים, יהיו אז נשמעים דברי ההערצאג עד כי יהיה
הפצו למשקלת להבוחרים כמו בעת הזאת, ומן ההכרח יהיה

או להשתמש באמצעים ותחבולות שונות, אשר למורת רוח
הם להערצאג הזקן.

— אנכי אדמה — אמר טאנקרעד תפוש במחשבותיו,
בקול תופש לב ורוח — אנכי אדמה, כי הכרח כזה לא יבוא
עד עולם. כי הנני מגיד לך את כל לבי, אשר גם בעוד
שלש שנים לא ילך לבי אהרי הפרלמנט כמו גם עתה.

לדבריו אלה השתומם ההערצאג עוד יותר ויאמר:

— התאמר כי עוד נער הנך? הלא לפֶאָקס לא נמלאו
עוד ימי נעוריו בלקחו מושבו בבית המחוקקים. ואתה ידעת
כמה היו שנות פיטט בעלותו למעלת מיניסטר. וכן גם
ראבערט פילל. מאנשים מביני דבר, כמו הלורד עסקראלי,
שמעה אזני תמיד, כי אם לא יתכן לפתוח פה במלין בטרם
סועד, אבל להפנס לבית המחוקקים יתכן בכל עת.

— הם בבחרם בעבודת הפרלמנט וראו בה תכלית
מעשיהם, מובן הדבר כי מהרו להחיש לאחוז בה. בכל
ענין וחפץ אשר יבחר לו האדם, תביא פרי ברכה ההתחלה
בו בהקדם האפשרי — אבל אנכי לא אחפוץ בעבודה זו.

— אבל הלא אחרי מותי תנחל מקומי בבית ועד
הלורדים ועליך להתרגל בתחלה בהועד התחתון.

— ומה יהיה אם תופר עצת התקונים ויוסב אופן הסדרים
בה:רלמנט? אם יתרון האצילים יהיה לאל?

— לא לנו, אמר האב בהוסיפו להשתומם, לא לנו
להגות במחשבות כאלה, ואקוה כי מחשבות כאלה לא תעלינה
על לב כל איש. אנגליה היא ממשלה רבה ועצומה והיא
הגיעה למרום עווה בעזר האצילים.

— לדברייך לא עשו מלכינו מאומה להרבות גדולת

הארץ, כמו למשל: עליוזאבעטע, אשר כה תתנאה בזה אשר בקרה במאנטיקוט.

— המלכים כבר כלו חוקם וגמרו תעודתם.

— והנה בושו ממועצותיהם והיו כלא היו, ואולי גם אנחנו כמו כן כבר כלינו הקנו, ושבת המלכים ינוח גם על גורלנו להיות כמותם.

— הנך קולע חץ לשונך למטרת הליבעראליום!

— לא, אב יקר, כי אך אומר אמרתי ולא תויתי

כל דע.

— בני, בני, מחמד לבי, נפשי אותה מאד לשמוע

דעתך, או, למצער, לדעת הפצך.

— הואיל! הפצי — הוא למלאות תובתי.

— כן, כן. אתה הנך אחד מעמודי התוך אשר

להממשלה וחובתך לסעדה ולתמכה.

— כן הוא, לו רק הואיל איש לבאר לי מה היא

ממשלה? — ענה לורד מאנטיקוט באנחה — אשר אהזה

לי אני, הנה עמודי התוך אשר אמרת, הם נצבים זקופים,

אבל לא יסעדו ולא יתמכו מאומה. יוכל היות כי העמודים

נשגבים, הצפת והכפתור אשר להם ירהיבו עין ביפים —

אבל לא יתמכו ולא יסעדו כי אם מעי מפלה הם.

— ולדעתך, עלינו, אם כן, להמסר לרצון בעלי

עשרת ליטריות? *

— הם אינם מנשאים את נפשם לתומכי הממלכה

ובכלל אינם מתאמרים למנהיגים וסועדים. ונהפוך הוא, כל

מנמתם לבלי ליסד מאומה, כי אם אשר הכל יהיה נעשה

בכח עצמו.

* הטורים הפחוסים מהמון העם.

- השכל הבריא של בני ארצנו יחלצנו להובילנו
מישרים, — אמר ההערצאג, —
— יחלצנו — מאין? — שאל הבן —
— ממצב המעבר שאנו עומדים בו — ענה האב,
— המעבר? — ולאין?
— עוד לא נמצא חכם ונבון אשר ישכיל להשיב על
שאלה כזו.
— אבל שאלה, אשר לכל איש פשוט, כמו גם אני,
הצדקה לשוב ולהפוך בה.
— אמנם כן. ולכן הקדישה נא כחך לאחוז בעבודה
זו עם חבריך בני חכמה ונסיון והם יתמכו לך ויעזרו לך
לפתור השאלה הזו.
— והם כה גם יעזרו להוסיף שגיאה על משגה. יודע
ומבין הנני כי האיש אשר אך נפלו לו חבלים ביניהם, לא
יוכל להנצל מן ההכרח לעשות תועה ומרחה. אבל אנכי
עודני חפשי כעת ורצוני להשאיר בחפשי זה.
— ובלי עשות מאומה?
— האם משפט מוכרח הוא כי האיש אשר ימאן להלחם
במחשך אות הוא כי לא יצלה לערוך קרב?
— ואיכה זה יהיו מעשיך אתה? מה המה מערכי
לך אתה? ובכלל האם כבר חשבת דרכך ותבחר לך
פועל למענהו?
— כן.
— לזאת ישמח לבי — אמר ההערצאג בחדות רוחו —
מה אשר יהיה מפעלך בחרת לך, תוכל לבטוח בי, כי
אעזור לך בכל אשר תמצא ידי להפיק חפצך, אשר, יודע
הנני, כי טוב וישר הוא. יודע ומאמין הנני, בני, כי אינך

מסוגל לחפוף דבר וענין אשר איננו טוב או מרום ונשגב .
— נפשי תכסוף לדעת מה הוא טוב ומה הוא מרום
ונשגב , ואז הייתי מתאמץ למלאות אחריו . אמר לורד
מאנטיקוט .

— אבל הלא התוית לך את חזון לבך וערכת לך ענין
וחפץ לאחוז בו . אנא , השמיעני נא ! הגידה נא לי מערכי
לבבך ומעלות רוחך . הביעה נא לפני מהשבתך ואל תשתע .
גלה נא לפני את לבך והיה ערום נגדי , כמו לפני אוהב
נאמן , אוהב דבק , כמו לפני ידיד ורע אחד ומיוחד !
— אבי , — אמר לורד מאנטיקוט בהקריבו שבת אל
ההערצאג — כך בטח לבי ולך הצדקה כי אגלה לפניך את
כל הטמון בקבי . אמנם כן , אנכי לא אוכל לחפוף בדבר
שאיננו טוב , יען כי בנך הנני .

— בנים כמוך יכשירו את האבות להיות טובים .

— לא תמיד הוא כן . אתה היית לי תמיד יתָר מאב
ולבי מלא אהבה רבה ורחבה לך ולאמי — אהבה , אשר אין
חזונה נפרץ בימינו אלה כמו בימי קדם . ואת עומק אהבתי
זו הנני מרגיש ביתר עז עתה , ברגע הזה , באשר נכון הנני
להגיד לך כי עלינו להפרד עת מה .

פני ההערצאג הלבינו וַיִּשַׁח את ראשו מבלי דבר דבר ,
וטאנקרעד אחרי רגע דומיה הוסיף ויאמר :

— הנה אתה הצעת לפני לכונן צעדי לפעול ולעשות
בחיי הכלל , מחובתי זו לא אסוג אחור . ונהפוך הוא , כי כל
ישעי וחפצי וכל מגמת פני למלאותה . רבות חשבת
והתבוננתי בדבר חובתי המוטלת עלי . ימים על שנים הגיתי
בה , אבל לא אוכל להשלות את נפשי ולבי לא יתנני לאמר
כי חובתי זו תשיל עלי לעזור אל , המצב' — אף גם שם :

סדר או שטה, לא אוכל לנקוב לו — השורר כעת בארץ מולדתי, לבי יגיד לי כי המצב הזה לא יאריך ימים כאשר לא יוכל, או איננו ראוי, להאריך ימים כל דבר אשר אֶדְנִי לֹא הטבעו על יסוד מוסד של פרינציפ חי וקים, ואנכי לא יכלתי לערות יסוד ולמצוא פרינציפ בהמצב אשר בארצנו. לא מצאתי אותו בכל מאומה, — לא בחיי האמונה, לא בחיי הממשלה, לא ברוח המנהגים, לא בחיי המדינה ולא בחיי החברה אין יש אמת ומבטח, ואיככה זה ימצאו יסוד מוסד ופרינציפ חי וקים בדבר שאין בטוחות לו והאמת נעדרת בו? האם באמת ישנן אמתיות האמונה? האם באמת ישנם משפטי ממלכה וחקי מדינה? האם באמת ישנן סגולות סאציאליות, ישות ועצמות בחיי החברה? האם כל אלה הם מעשה ומפעל או רק מוצא כלי המבטא? ואם כל אלה הם עניני מעשה ופעולה, איפה זה נמצאם אם נבקשם באנגליה? אם יש אמת בכנסית אמונתנו, למה זה איפוא תגוננו על הדיסענדענטים (*), ולמה זה תתאמצו לתת חופש ודרור לכל בעלי האמונות השונות? — למי המשפט למשול בארץ? אל המלך? מדוע זה שללתם מאתו יתרון הזכויות אשר לקח לו? — אל האצילים? הלא בנפשך הודית לי כי אנחנו קימים ועומדים רק מאשר יסבלו אותנו. — אל העם? הן הוא בעצמו מודה ואומר, כי כמוהו כאין ומאפס נחשב. הפרלמנט, אשר תפצת להושיבני בו, הפרלמנט הנחשב בשליש על הארץ, הוא יטיח רק תפל ואורג קורי עכביש. משנה לשנה מתעסק הוא אך לקרוע את התפור, לתפור את

(* כן יקראו באנגליה לכל כחות האמונות המתנגדות להכנסיה האנגליקאנית, אף כי עלם השם באורו רק מתנגדים לדת הקטולים, כאשר כן נקראו הפרוטסטאנטים בפאלטן.

הקרעים ולשוב לקרעם. ובנוגע לתכונות מוסריות, הנה אשאלך והגידני, מה היא אהבת אדם, פעולת צדקה ומעשה החסד, שזה האירעאל של התכונה המוסרית לבני אנגליה — מה היא? האם היא באמת הטוב והצדק היותר גדול או המשגה היותר גדול? הנה גם בזה אין יסוד מוסר ופרינציפ איתן. מהות התכונה המוסרית שלנו תשנה פניה לפי שנוי המקומות, לפי הערים השונות, לפי חליפות הרחובות, אף גם לפי החלמות הפרלמנט. לאשר יקראו בלונדון אורח מוסר, יקראו במאנטיקוט דרך נלוזה. הנחשב לעון פלילי וחמאה גדולה להמון רבה, יחשב אך כשגנה ליחירי סגולה.

— הנך חותר חתירה להגיע אל יסוד הסודות ותחלת כל ראש! — הריע ההערצאנ נדהם מאד.

— אם כן באר נא לי את היסודות השניים, או איזה יסוד שיהיה. — השיב בנו.

— אם רצוננו לערוך דמות לאיזה ענין וחפץ, עלינו לראותו ולהתבונן בו מכל צדדיו — אמר האב בנועם שפה נוטפת מור — אם נשקיף על פני הדברים בצורתם הכללית, נראה כי יתרון למצב אנגליה על שארי הארצות; הן לא יכחד איש, כי בארצנו מרובה יותר מבכל אומה ולשון חרות מדינית, שפעת אשר ושבע נעימות, טוהר האמונה וטובת המצב החמרי.

— אף אם אנכי אפונה בכל אלה — אמר בנו — אבל לו יהי כדברך, הנה לא יוכלו כל אלה לפעול על רוחי. אם מצב הארצות האחרות ברע עוד יותר ממצב ארצנו — דבר אשר לא אאמין בו — הנה בזה לבד לא יוטב מצבנו אנחנו לעולם. ונהפוך הוא, כי בזה יבצר מאתנו כשרון התחרות להשכיל להטיב.

— הן לא יפון כל איש, כי ממלכת אנגליה בעתנו זו עלתה כפורחת, אשר לא נהיתה כמוה, למצער, בעת החדשה. על ידי מסלות הברזל הוטב מצב דלת העם, אשר גם בימים האחרונים עוד רע ומר הוא. לכל איש מבקש עבודה תמצא לו, גם יראה שכר בעמלו, ושכר הרבה מאד.

— מסלות הברזל הטיבו אמנם את מצב הפועלים, כמו גם את מצב חברי הפרלמנט. ואם לדעתך רק עבודה מרובה רק זה כל הדרוש לעם אנגליה, כי אז באמת נוכל להרגיע רוחנו. אולם אנכי רואה הנני בהחזון החדש של התפתחות חרושת המעשה, אך סבות חדשות לשחיתות המוסר והמדות. הנה במו פיכם הגדתם כיום לאלפי רבבות בני האדם, כי טובת מצבם נערכת בערך שכר העבודה, ותעשו את הכסף לאבן בוחן והוא הוא ישית מחיר וערך לאלפי רבבות בני אדם אלה, כמו גם נערך בו ערך יתר בני האדם ממעמדים אחרים. לדבר המעורר את האדם לחשב דרכו ולפלס מעגל חייו בחרתם את המעורר היותר שפל ונרוע — את הממון. אבל אם כבר רואות עינינו כי האצילות (אריסטוקראטיע), אשר מין מעורר כזה לה תמיד לקו ולמשקלת, והיא יורדת פלאים, הולכת הלוך ורדת תמיד; אם כל קלקולי בני המעמד הבינוני ושחיתותיהם יוכלו לשוב ולהתחדש בסבת מעורר עקרי ויסודי כזה — איככה זה נאמין איפוא, כי ישמור העם את תפארת עונו ולא ישבת מטהרו, או כי ינצל סמוקש ולא יפול בפת טמון לרגלי סדר כזה, אשר את אשר האומה והצלחתה יחליף וימיר בעושר ורכוש?

לדבריו אלה הניע ההערצאג בראשו ויאמר:

— עליך לזכור כי חיים אנחנו בדור מלא חכמה

וחרושת.

— לא אחת שמעה אזני כזאת, אב יקר — השיב
בנו — אבל איה איפה היא חכמת חרשת? כאשר אחזה לו
אני תהסר לדורנו התכונה הזאת. החרושת במושגה האמתית
היא משטר, סדר ושטה ותוצאות של מערכת יסודות
ופרינציפים נהדרים ונאדרים. אבל בדורנו זה אין אנו רואים
כל הרושת, ועם ארצנו חדל להיות לאם, כי אם להקת
אנשים מתנהלת בזרוע נטויה ויד חזקה של דיסציפלינה
תקיפה השוררת בעתה, על פי שרידי שטה נושנה ובלואה,
הנופלת ונהרסת יום יום.

— אבל מה בדרך לעשות, בני יקירי ומחמדי?
— אמר ההערצאג כמתיאש — האם תוכל להטיב פני הדבר
ולתקן מעות?

— אנכי איננו מורה לרבים — אמר לורד מאנטיקוט
ברוח כהה — אחת שאלתי ממך אבי יקירי ומחמדי, אותה
אבקש, אבי חביבי, לבלי דרוש ממני לקחת חלק, לעזור
לקרב הריסות השטה, אשר תוכה נחר וקרב קצה.

— אדון הנך לנפשך ושליט במעשיך. אנכי רק
עצתי השמעתוך, אבל לא פקדתי עליך, והאלהים יכונן צעדך
לנחותך מישרים.

— לו הופיע מלאך האלהים אל ביתנו, כאשר נגלה
נגלה אז לאבותינו — אמר טאנקרעד בשבר רוח.

— מלאכי מרום כבר גמרו משלחתם בארץ — אמר
ההערצאג — הנה לנו לקח טוב, אשר נתן לנו אחר קדוש
מרום ונעלה מעל כל מלאך ושרף. ולקחו זה ביד כל איש
להבין ולהשכיל.

— אבל אנכי לא אוכל להבין ולהשכיל אל הלקח הזה
הנשגב ממני — אמר טאנקרעד, בהתקוממו פתאום ופניו

לוהטים — נשגב ומרום הוא גם מבינת השליחים, אשר אף כי שמעו מדברותיו ויתאחדו עמרו בלחם הקודש אשר סעדו עמרו בערב הראשון, בכל זאת נחוץ היה כי יופיע עליהם שנית ולערות עליהם רוח ממרומיו. גם לי נחוץ מאד רוח ממרום — הוסיף לדבר אחרי רגע דומיה בקול יוצא ממעמקי לבב — גם רוחי יחפש ועלי לבקש ולמצוא מושיע ורב! כן הוא, אב יקר, הוא הוא הדבר, אשר זה כמה נכסף נכספתי להגיד לך, הוא הוא הדבר אשר ימלא כל חרדי לבי זה כביר וכל מעיני בו. הדבר הזה כאבן מעמסה על לבי. — עלינו להפרד, עלי לעזוב אותך, עלי לעזוב את אמי היקרה, ולבבי ולהם כמה בשרי, אבל קול קורא בנפשי פנימה, קול ממרום אשר יכרה לו אזני. אבי! אב יקר ובחיר סין האדם! אתה לא תמנע מחפצי, אתה תשא ותסלח ותעזרני. — ובדברו הקריב צעד ויתנפל בזרועות אביו.

בכל מאמצי אהבה וירידות הצמיד האב אל לבו את בנו, ואף כי נפשו התגעשה בקרבו התאמץ לחרור בסתרי דברי בנו למצוא פשר החידה הסתומה ועם לבבו ישיח: הוא אומר כי עלינו להפרד, הו! זה פרי הבדידות אשר התמכר אליה יותר מדי. הוא הפריז ללמוד ולהגות, הפריז להתהלך בחקר תהום מחשבות בודד במועדיו מבלי בוא בסוד אנשים. — צדק מאד עסקדאלי אשר העירני על זה עוד לפני שנתים, לו שלחתיו אז פאריזה — אבל אמו התמרמרה מאד, וגם לי מה יקרו חייו ונפשי קשורה בנפשו ולא יכולתי עשות כזאת. הבקור בבית ועד התחתון היה היה לו לתועלת נמרצה, כי אז הסכן הסכין בעבודה עם קרואי העדה. — אבל הן עלי לבחור לעשות מאומה למענו! בן יקר ונחמד! הוא אומר כי עלינו להפרד, נפשו חשקה לאחוז במסע —

ואלי באמת טוב הדבר — אבל הנה נפשי קשורה בנפשו I
וגם מה תאמר אמו ? הלא נפשה תצא בדברי אליה כזאת .
עלי לאמץ את לבבי — אנכי אתור לו בני לוויה — שר
האלף בֶּרֶק יֵאָרַח אתו , הוא יודע ומכיר את ארצות היבשה ,
וגם רופא אומן אקרא ללכת עמדי , יודע ומבין הנני היטב
מצב הדבר ועלי לחזק לבי ולגלות אוון אמו מזה .

המחשבות האלה התרוצצו בלב ההערצאג ברנעים
ההם , אשר הצמיד את בנו אל לבו , ובכל אותות אהבה
וירידות התאמץ להמתיק מרורות בנו , ולהיות לו לנוחם
ומשיב נפש .

— בני , מחמד לבי ! — אמר ההערצאג אחרי אשר
שב בנו וישב על הכסא — הנני רואה ומבין מצב הדבר —
נפשך נכספה לאחוז במסע .

טאנקרעד הוריד ראשו לאות כי כן הוא .

— כהולם רעם יהיה הדבר לאמך — על אורותי אני ,
לא אדבר , כי ידעת את לבבי — אכן לא לי ולא לאמך
אין כל צדקה להניא את חפצך הטוב לפניך . אם לא ינעם
הדבר לנו , אבל חלילה לנו למנוע אותו ממך בבחרך אותו . —
ואולי באמת ייטב לך כי תאחו במסע איזה זמן . ועל דבר
בית המחוקקים הנה אתאמץ בזה אנכי לחשוך הדבר עד עת
הבציר , או להמשיך עוד יותר מעט , לעת יכלו ימי מסעך .
והמסע הזה יועיל לך מאד , כי תבוא בהליכות עולם ותכיר
תבל ומלואה וגם תקדים להפנס אל בית המחוקקים .

ההערצאג כלה דברו וידום . טאנקרעד העמיד פנים
מלאים עצב ומרירות . הכרת פניו ענתה בו כמו יחפוץ להשיב
דבר אבל יחכה במלין . ובהיותו נשען אל השלחן לא יכול

אביו להביט בפניו ולהכיר אותות דומיותו. ההערצָאָג קם ויבט אל מורה השעות ויאמר : כי בשעה השניה עליו להיות בבעלאמאנט — מקוה הוא לסעוד היום עם ברק, וחושב כי הדבר אפשרי שיבוא ברק הנה — ואולי ימצאהו בבעלאמאנט. ברק יודע ומכיר את ארצות היבשה, יודע הוא שפות שונות וגם ספרדית, אף כי רחוק הדבר כי נחויִךְ יהיה לבנו להשתמש בשפה זו, באשר לפי מצב ספרד כעת, לא תוכל למשוך אליה לבב נוסע לסור אליה. אולם צרפת — הוסיף ההערצָאָג — הן ראש צרפת — פֶּאָרִיז, ואדמה, כי אליה תכונן צערך ראשונה ועלי לחקור ולדעת אם ישנו בה כעת דודי הענני הָאָזָאָרד, והוא יהיה לך לעינים בכל הליכותיך שמה. בלוית צירנו אשר שם ובהברת ברק, לא תדע שם מחסור בחברה ורעות. משם, לדעתי, תסע לאימְאָלִיעֵן ואדמה כי זאת היא מגמת פניך. אמך לא תרוה נחת ממסעך לרומא, אבל הלא אומרים אָמור, כי על כל אדם לראות את רומא בטרם ימות. מאליו מובן כי ברומא תבלה את ימי החורף, אשר בלי תפונה תנעם לך סאר בזאת, ואז בעוד מועד תוכל לשוב הלום בימי האביב. ואף אם אמך לא תאות כי תשאר שם כל משך החורף, אכן, הנה נוססה בי רוח עצה ! כי יכול נוכל לספח אליך את הכהן בערנאָרד, כאשר כן גם יליך בְּרָק וגם רופא אמן, ואז תנוה דעתה. אקוה כי בשלחי אתך את ברק, את בערנאָרד ואת רופא אמן, אשר נוכל לשים מבטחנו בו, ובלוית הָאָזָאָרד בפֶּאָרִיז, ובתתי על ירך תעודות נאמנות וכתבי מליצה ליתר המקימות, אשר למען כלכל הדבר הזה נשאל בעצת עסקרָאֵלי — אקוה כי בזה ובכל האמור נקל מעט הדבר לבלי תוכל הסכנה להיות גדולה סאר.

— אין בי אף שמץ חשק לראות את פֶּאָרִיז — אמר

טאנקרעד ברוח נכאה ובעמל נפש לגולל מעל לבו אבן
מעמסה — אין את נפשי לראות את פאָריו.

— תעלוזנה כליותי לשמוע כזאת מפיך! — אמר האב
בעליצות רוח — .

— גם אין נפשי לנסוע רומאה. — הוסיף הבן —

— מה טוב ומה יפה! אבן אופל גלות מעל לבי, בני
מחמד נפשי. לא הגדתי לך כזאת מראשית, כי לא הפצתי
להדאיב נפשך, אבל באמת חרדתי מאד, כי אך הרעיון
לברו אשר תלך רומאה יפיל על אמך זועה וחתת, לא רק
יען כי רב המרחק — אף כי גם זה לברו ריו — לא רק
בסבת הקלימאט שם — אף כי גם בזה לברו די אסון רב —
כי אם — התבין בני, על פי דעתה והשקפתה, על פי...
וההערצאָג נבוך מבלי דעת איך להשלים את דברו.

— אבי, אב יקר וחביב! — אמר טאנקרעד — מאד
מאד לא ינעם לי לשמע את דבריך, אשר תדבר אלי בדאנתך
הרבה לי ובחרדתך אלי. אבל המסע אשר בדעתי לאחוז בו
איננו במובן ההוא אשר יבינו רבים פשר המלה הזאת. עלי
לעזוב את אנגליה ונפשי תתאוה לאחוז במסע ולעשות דרכי
אל מחוז חפץ ידוע ונועד ולא לנוע על ערים שונות, ובלי
להעצר באחד המקומות. סוף דבר! — מחוז חפצי ומגמת
פני היא הארץ הקדושה — היא היא הגות לבי ומעלות רוחי.
ואנכי גמרתי אומר לעלות אל קבר גואלי ומושיעי.

— ארץ כנען! הקבר הקדוש! — אמר ההערצאָג
בהשמטו משומם אל כסאו ויבט פני בנו במבוכה ותמהון.

— בן, אבי. אל הארץ הקדושה — שנה טאנקרעד
דברו וידבר כדרכו במנוחת נפשו: — בהתבונני ובהעמיקי

לחשוב, כי מני אז נבקעו מעינות אורה להאיר מתוך חשכה, וכעין החשמל ונוגה לו מסביב היה לאור זרוע במרחבי תבל, מני אז בחר לו אל נאור אך ארץ אחת להגלות בה בכל הדר כבודו והודו ולחשוף בה כל זרוע קדשו. — בהתבונני בזה יכירו וידעו כל חושי בי, כי ארץ בחירת־יה אשר חמד לו האלהים, רכשה לה תכונות מיוחדות וסגולות מפליאות ונאדרות כאלה, אשר לא בכל עת תצלח לרוח האדם לחדור אל תוכנה, ואשר בכל זאת בכל עת ובכל זמן תפעול פעולה נמרצה על כל מערכת חייו ומנת חבלו. והתכונות האלה משכו פעמים רבות את לב בני איירופא לעלות לאזיה. אחוזתנו כבר שלחה אֶחָד המאָנטיקוּמִים לארץ כנען זה רבות בשנים. זה יותר משש מאות שנה עברו מאז חדלו המסעות הנאדרים ההם, ועת היא לקרב את היחס אשר בינינו לבין מרום המרומים ולחדש אותו. — גם נפשי חשקה לכרוע לפני קבר קדושי, ונכסף נכספתי, בהיות הררי קדש מסביב לי ומוקף מחורש ואָמִיר אשר בירושלים, לחלץ את נפשי מנבכי מצוקתה ומעמקי יגונה אשר תשתוחח מפניהם. רוחי בקרבי תשחרני וכלה שארי ולבבי להרים קולי השמימה ולשאול: מה היא חובה ומה היא אמונה? מה המעשה אשר אעשה ובמה אמינה?

ההערצָאָג קם ממושבו ורגעים אחדים התהלך אחת הנה ואחת הנה, תפוש ברוב שרעפים וצולל במחשבות עמוקות, והנה נשאר על עמדו וישען אל הארון ויאמר:

— כל אשר נדבר בינינו חידות ופליאות לי. אנכי אתאמץ להבין הניגך, להבין את כל אשר אמרת בזה, את חפצך ומערכי לבך. אנכי אחתור בכל עוז לעשות למענך את הטוב לפניך ואת כל אשר יביא לך ברכה ואשר. אָשְׁרֶךְ

ולא אָשרנו , הוא רק הוא יהיה מחוץ חפצי ועליון על כל .
 ברגע זה נבצרה ממני מומה , נפשי דורשת מרגעה , עלי
 להשאר בדרך . הנה אמך , כאשר ירעתי , חפצה לשוב עמך
 בבקר הזה , יוכל היות כי תקה דברים עמך על דבר ענינים
 שונים , ואתה העלם נא מאתה את כל אשר נדברנו בזה ,
 עד כי בנפשי אספר לה פרשת הדבר . ועתה אחפוץ לרכב
 ולבוא לבעל־אמאנט . הן דבר לי שמה והמסע ייטיב לי מאד ,
 כי דעתי איננה צלולה לחשוב כראוי כי אם בשבתי על כר
 הסוס . אם בוא יבוא ברק הנה , שחרהו נא כי ישאר פה
 לסעוד עמנו . ואתה שלום — אלהים יחנך בני !

ההערצָאָג עזב את החדר , ובנו שב לצלול בעמקי
 מחשבותיו . הצעד הראשון הנה נעשה . בשיתת שעה אתה
 הריק את כל אשר נאצר בנפשו משך שלשת שנות עיון
 ומחשבה — והנה קול המולה העיר אותו מנבכי עשתונותיו —
 הוא קול אמו . לה נודע במקרה כי ההערצָאָג פנה וילך ,
 ויפלא בעיניה אשר לא בא אליה החדרה בטרם הפרדו , דבר
 אשר לא קרה אף פעם מיום כלולותיה אתו , ועל כן הלכה
 לה לבקש את בנה אשר עליה לברכהו כי נעשה חבר בבית
 המחוקקים ולהציע לפניו ענין אחר , אשר בלי תפונה יקח
 את לבבו .

מה רב אשר האם הברוכה , אשר לה בן מחמד נפש
 כזה ואשר במשפט ובצדקה תוכל להתגאות בו — בן מחמד
 נפש אשר באה עתו ונכון הוא לפלם מעגל רגלו באורה
 עולם , אשר בטח יצטיין בו והיה מופת לרבים ובתולה מעמיו
 יקח , אשר בטח יאושר בה והיה ברכה ! בלב מלא גיל
 ועליצות פתחה דלת חדר הביבילותיק , אשר שם , כאשר
 הגירו לה , תמצא את בנה . וכנכונה אל הטיוול , אשר ערכה

לה למען הפיק בו מאויי לבה, כבר הבשה את מגבעתה
ופניה מלאים זיו ומפיקים נגה שמחה ותיף מאד ברגע ההוא.
— האח! — קראה — הנך פה, הנה חפשתוך
בני, מאנקרעד.

ב

בוהירות יתרה ובגבוב דברים רבים נסה האב לגלות
אוזן האם מחפץ בנם, ותשמע ותתחלחל מאד.

— אויה לי, אם אומללה! — צרחה מר ותספוק
כפיה — זה כל פרי טרתי ומשאי ודאגתי לבני יקירי. הן
הוא באמנה אתך ולך לדעת כל מצפוניו. לו הייתי אנכי
לאב לו כי אז לא היה דבר נעלם ממני — ועתה אויה לי! —
אל הארץ הברוכה! הה, אויר הארץ רע מאד ואסון צופה
לנפש בננו שמה. מארת אלהים רובצת על הארץ הזאת זה
יותר מאלף ושמונה מאות שנה מיום ליום תשם ותחרב מדור
לדור — והנה היא אך מדבר גדול, ציה וערבה. ואל ארץ
כזו יתפוץ בני לרדת! הה, אויה לי, ערי אובר הוא ואני
כאשר שכלתי שכלתי!

— אבל רעיתי היקרה, נואיל נא להועץ מה לעשות.
— להועץ! מה איעצה? כנראה כבר גמרת אומר
ותמהר להחליט הדבר — ולא באת לשאול עצתי, כי אם
להבהיל בהחלטך אשה רפה וקשת רוח, סוערה ועניה. —
— יונתי! למה תדברי כדברים האלה — אמר אישה
במפח נפש — .

— ומה אמר? ומה אדברה? ואי זה מלין אבחרה לי?

— ככל אשר תשאל נפשך, אבל לא כדבריוך אלה.
כמדומה לי עוד לא נעשה דבר בביתנו בטרם באה
הסכמתך עליו.

— ולכן ידוע תדע כי עד עולם לא אתן הסכמתי
לפרידת טאנקרער, לאחוזי במסע הצלב הזה.

— אזי לא יאחוז עוד במסעו זה כל ימי עולם. בכל
אופן, לא יעשה כזאת בהסכמתי. אבל, חמדת נפשי, עורני
נא ותמכני. הן כל חפצך אשלים, את תאמרי ויהי, אבל
הנני נרתע לאחור מפני המחשבה הנוראה לבוא בריב עם
בני, עם בננו. שלמון האב על בנו הוא התחבולה האחרונה.
ונפשי אותה לפעול לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח, להגיש
עצומותי אל השכל ואל הלב. בתבונתך ומועצותיך אשר
תוכיחי לפניו ובאהבתו הרבה אלינו תמצאי תמיד מסלות
בלבבו לפעול על רוחו וחפצו.

— הן הגדת לי כי כבר התנפחת עמדו והגשת לפניו
עצומותיך — אמרה ההערצאגין במר נפשה —.

— כן הוא, אבל בדברים כאלה, וכמו בכל ענין וחפץ,
תביני יותר ממני. בהריוצות שכלך ורוחב תבונתך תקחי את
לבבו למשול ברוחו ורצונו, ולא אפונה כי תעשי ותצליחי.

— שפתי ברור תמללנה אליו — אמרה ההערצאגין באומץ
לב — ואחת אתן אומר, כי העולה על רוחו היה לא תהיה.

— אם כשר הדבר בעיניך ואין עצה טובה מזו — אמר
ההערצאג בנפש עגימה ורוח נכאה. — אבל — עלינו לפלס
מעל רגלינו בטרם נעשה את הצעד הזה, למען לא יתראה
מצדנו כמו בורחים הננו מן הַפּוּחַ. והַפּוּחַ עם בננו יועיל

מאד לנו, לשמוע טעמו ונמוקו. הן לא אוכל לכחד כי לא על ארני תוהו נוסד חפץ מאנקרעד, וכה המושך של איזה רעיון נשגב פעל עליו פעולה נמרצה. נפשו גחלים תלהז והרגשתו במרוא תמריא. לפי הליכותיו והנהגתו עד כה תקצר בינתך להבין ולהשיג שמץ מן ההתעוררות החזקה אשר תרעיש את נפשו. מעודי לא האמנתי כי מסוגל הוא להתגעש במדה כזו, כי מעודי ראיתי בו אך שלות השקט ומנוחת נפש. ועל כן, רעיתי היקרה, על כן — הנה — התביני? — הנה אם נלך אתו בקרי, לא יפלא בעיני אם מאנקרעד יעשה דרכו גם בלעדי הסכמתנו.

— לא יתכן! — הריעה ההערצאגין כמו בבטחה אבל ביאוש נסתר — מעודו, בכל ימי חייו, לא המרה אף פעם את פינו.

— וזאת תמריצני עוד יותר לתוכח — אמר ההערצאג במנוחה וברוח חן — כי לא דבר ריק ולא תנועה קלה העירו ויעוררו את נפשו עד כי יבטל רצוננו מפני רצונו.

— בשלש השנים האחרונות — אמרה ההערצאגין ברוח נכאה מאד — התרחק מאד מאתנו ויהי בודד לו, והשנים האלה הן יותר מסוגלות לפתח את הרוח ולכונן את הדעות ואת המדות. אבל הלא על בערנארד לדעת כל זאת ועליו לכונן לחקר מחשבות תלמידו והלך נפשו, ועליו היה לגלות אוננו. עלינו לקחת דברים עמדו לדבר אתו ברגע זה. אנא, יקירי, קרא נא אותו הלום.

בערנארד הוא מבני הכהנים והוא היה המורה האהרון לטאנקרעד וידיו רב לו בלמודי הדת. הוא כבן שלשים וחמש, יפה מראה ומתבושש, וההערצאג השב מחשבות לתור למענו בית תפלה להיות שם לכהן. ועד אשר ימצא

מקומו נכון לפניו ההזיקהו בביתו ויהי לו לסגן-הכהן ולמשנהו
על אוצר ספריו .

נפעם, נבהל ומשתומם נצב בערנאָרד בשמעו מפי
ההערצאָג את חפץ טאָנקרעד, ושבעתים גדלה מבוכתו למראה
פני ההערצאָג הזועפים ולומים בעלטה לפני ההערצאָגין אשר
הפיקו יגון נורא וכאב אָנוש. ויהי כאיש אוֹבד וכמו נכחד
עצמו מבלתי יכולת להוציא הגה מפיו, כי אם לשנות
דברי ההערצאָג :

— ארץ הצבי! הקבר הקדוש! — כי אף לא
ברמו קל ולא בשום אות או תנועה לא נתן לו טאָנקרעד
מקום לחשוב, להאמין, להעלות על לבו, כי יש את נפשו
לאחוז במסע לארץ הקדושה.

— אבל — אמרה ההערצאָגין אל הכהן המשתומם —
הן שנים רבות היות לו למורה ומנהל, וביחוד בשלש השנים
האחרונות הפועלות פעולתן על תכונת הנפש. וטאָנקרעד היה
תמיד עמדרך יותר מאשר אתנו, ובלי תפונה יכלת לדעת את
הרעיון הממלא כל בתי נפשו, ועליך היה לגלות אוננו, להכין
את לבנו לזה.

— גבירה כבודה! אמר בערנאָרד באספו שארית כחו
בראותו כי עליו להתנצל. — בנך היקר עלה במעלות הנוכי
והדרכתי באורח למעלה למשכיל במרום הדעת, ובכל משך
העת הזאת לא ראיתי בו שמץ און. נפשו כעצם השמים
ורוחו כזהר הרקיע, ובנוגע לדעותיו באמונה, הנה הפצו
זה, אשר שמעתי זה עתה, הפצו זה יעיד עליו למדי, כי
דעותיו רבות ונשגבות מאד מאד.

— ובן כזה יהיה אָבוד מאתי! — זעקה ההערצעגין
בלב נשבר ועינים זולגות דמעה.

באהבה רבה תפש ההערצָאָג את ידה ויתאמץ לשובב
נפשה, ויפן אל בערנאָרד ויאמר בשפל קול:

— הן אמנם כמוני כההערצאגין נדע עד כמה עלינו
להודות לך ורק נפשנו תדאב מאד על כי אין אחד מאתנו אשר
יוכל לדעת ולהבין תכונת נפש בני ומעלות רוחו.

— אדוני! — אמר בערנאָרד — לו מראשית כזאת
הואלת אתה או הנבירה לשוחח עמדי על אודות הדבר הזה,
כי אז הרשיתי לי להגיד את אשר עלי להגיד עתה. את
נפש טאָנקרעד מצאתי תמיד סגורה ומסוגרה מבלי לחדור אל
קרבה. הוא השכיל את רוחו בחביון עוזו ותמיד נסוג אחר
מחברת חברים ובני גילו. בנוגע אלי, הנה בכל משך עשרת
השנים אשר התכבדתי להיות לו למורה, נהג בי תמיד כבוד
ויקר. אבל אם כילד היה רך לב ומתבושש, הנה כאיש —
כי לפי רוחו והלך נפשו ראיתי אותו זה כארבע וחמש שנים
כאיש באנשים — הנה כאיש, ראה אותי אך כמכונה והייתי
לו אך כלי חפץ לשאוב לו ממעין החכמה. לא לכבוד יחשב
לי הדבר הזה אשר הנני מוכרת להודות בו, אבל הן
באקספורד קרה מקרהו להיות שיה ושיג לו עם אבירי החכמה
אדירי זמננו, וגם מפיהם שמעתי כמו אלה. לורד מאַנטיקוט
לא הניח לאיש לחדור במצפוני נפשו ולהביט אל קרב ולב.
תשוקתו לחכמה ודעת היתה כאש לזהטת. בינתו והשגתו
גדלו לאין חקר וכל מעיניו אך להוסיף לקח ולהקשיב
בלמודים, אבל מעודו לא חקר לדעת דעות אחרים ולא נסה
להביע את דעותיו הוא. השיחה אשר הביע אתמול לפניך,
אדון יקר, היא הראשונה בכל משך השנים אשר מכיר
הנני אותו, והיא תפיץ מעט אור על סתרי מחשבותיו
ועמקי מזמרתיו.

ההערצָאָג הביט נכחו במר רוחו . רעיתו שקועה
במצולת מחשבות . ואחרי דומיה ממושכה נשאה ההערצאגין
את עיניה ותאמר במנות לב :

— לפי הנראה , תעינו כלנו בתכונת בננו . רב תודה
לך כי מהרת לבוא בקראנו אותך בצר לנו , ובתמיד כן עתה
הראות לנו אותות ידידותך , אדון בערנארד .

בערנארד הבין רמזתה ויקם וישתחו ויצא . וההערצָאָג
ורעיתו נשארו דוממים ומהרישים ויחכו זה את זה בדברים ,
עד כי הפריעה ההערצאגין את הדומיה ובקול בבי הריעה :
ומה לעשות ? הגידה נא אישי יקירי מה עלינו לעשות ? !
ואף כי נכספה נפש ההערצָאָג להביע את עצתו הנפלאה
בעיניו , לשלוח את טאנקרעד ירושלימה בלוית שר האלף
ברק , הכהן בערנארד והרופא רָבִי , אבל נהם ממחשבתו ,
כי לא מצא העת הזאת מוכשרת לזה . ועל כן יעץ לרעיתו ,
כי היא בעצמה תקה דברים עם טאנקרעד .

— לא — אמרה בהניעה בראשה — לדעתי מוטב
לחשות מזה עתה . אבל נחויך לנו לחפש ולמצוא תחבולות
נאמנות להציל את בננו ואין לנו לאבד אף רגע בתוהו .
ולתכלית דבר כזה לא נוכל לסגת אחור מכל תחבולה
שתהיה . — הנה רוח עצה נוססה ביי ! למסור את כל פרשת
הדבר ביד אוהבנו הבישאָף ונשחרה פניו לדבר עם טאנקרעד
ולא אפונה כי הבישאָף יורהו משרים , להתר לו כל ספקותיו ,
לפתור לו כל שאלותיו ויטהר את דעותיו מכל משגה וסלף .
אם דבר מדיני או דתי יצוק ברעיון בננו , הנה האחד
המוכשר להאיר עיניו הוא הבישאָף אשר דעתו רחבה בדברי
מדינה ובחקר הדת . במה נא אישי היקר בעצתי זו , כי היא
הנכונה ובישע אלהים את הפצנו נשלים ונשיג המטרה . יוכל

היות כי נפריז בזה טרחנו ומשאנו על הבישָׁף העסוק בדברים
העומדים ברומו של עולם, אבל אין לנו להצניע לכת עת כל
גורל חיינו מוטל בחיק. ובאשר הוא טבל את טאנקרעד
והוא אוהבנו משנים רבות, לא ישיב פנינו. בכל אופן אין
לנו לאבר עת זמן ועלינו לנסוע עד מהרה לונדנה. ואנכי
אהל בדבר, כי אכתוב עתה אל הבישָׁף לתאר לו תוכן הענין
ותורף הדבר, למען יהי לבו נכון לעת בואנו עם טאנקרעד —
ומה דעתך, יקירי?

— עצתך טובה ונפלאה! — אמר ההערצָאג מאושר
בנפשו כי יש תקוה, למצער לימים אחרים, להשקיט
סערת נפשה.

ג

בימי הארושין של ההערצָאגין התמכרו אחרים מבני
משפחתה ואחוזת מרעיהם להפנות את בני האמונה הקטולית
אל האמונה הפראטעסטאנטית, ויאמינו בכל לב כי עוד מעט
ועם אירלאַנד כולו יקבל עליו את האמונה המתוקנה. לתכלית
זאת הקרישו כסף רב וייסרו ועדים רבים ראשים ושניים, וכל
זמן אשר נמצא הכסף ריו, נמצאו גם דיי מקבלים אותו ואת
האמונה. לפני עשרים שנה בעת אשר ידיעת הסטאטיסטיק
לא נחשבה למאומה, ועם אנגליה בהיותו במרום הבערות
ראה את עצמו לעם הכם ונכון מכל העם אשר על פני
הארמה, בעת ההיא לא העמיקו להבין טבוכת המצב של
עם אירלאַנד, כמו בעת הזאת. אז השבו כלם כי התחבולה
היותר נאמנה לרפא את מצב אירלאַנד, היא להשפיע עליה

שפע הפראָטעסטאנטיזמוס, ויאמינו בתם לב כי לא יכבד הדבר להשביע את אירלאַנד ולמלא את ספקה בפראָטעסטאנטיזמוס, כאשר לא כבד היה הדבר בשנת 1822, שנת הרעב, לכלכל אותה בדי תפוחי אדמה. הדבר נחוץ ביותר בשני המקרים האלה, היא תרומת נדיבי לב.

ויהי כאשר האמינו בני אנגליה לדברי אחיהם המבטיחים אותם כי חפץ האמונה הולך ומצליח וכי התלקחה שלהבת יה ותסחוף את כל סביבותיה, וכי לא תחבולת כנסת הרת היא, כי אם תאות לב כל בני ברית, וכי ערים וקריות רבות ושלמות באו במסורת הברית, — אז התאזרו כל העם מקצה לפתח צרורות כספו ומראש בית אב עד יונק שדי אמו הרימו נדבתם. כתבי העת מלאו על כל גדותיהם שמות ורשימות של הנספחים אל האמונה המתוקנה. וגם המחזיקים בישנות, אשר בהיותם אדוקים באמונתם בכל זאת מאנו לשלול מאיש את דעותיו ולהונות אותו מנחלת אמונתו שהוא מחזיק בה — גם הם התעוררו עתה להודות לאלהים על התקוה הנשקפה, כי עוד מעט והיינו לעם אחד בני אמונה אחת אמונה פראָטעסטאנטית, אשר תפרוץ ימין ושמאל לכבוש את כל הארץ.

ויהי בעלות הלהב ויתאכבו גאות עשן, בעת אשר הרעו ויצהלו האירלאַנדים הפראָטעסטאנטים ובעת הלינו וירגנו הפאפיסטים, אשר ראו את כל התנועה כרשע כסל, כמעשה להטים ותרמית אנשי רוח ומתי שוא — אז התנשא ממושבו בועד העליון בישאָף צעיר לימים ויריע בקול חוצב להבות; כי בהרעפֶאַרמאטיאָן השנית הזו רואה הוא אצבע אלהים! ובתתו חופשה למעוף נבואתו התעורר בזעף אף ויחש עתידות לאמר: אוי לאיש אשר יערב לבבו להרים

ידו וקולו להחזיק במעוז ההבל והתהו ולגדע את קרני המאור הגדול אשר נבקעו עלינו !

האיש הזה אשר ראה אצבע אלהים בתוך המעשים נהיה לאיש רוח בעיני ההערצאגין אשר דמיונה — אש לוחט ותחסרהו מעט מאלהים, אף אם הרעפֶרָאָמאטיאָן השניה שהיתה עתידה להיות, קבלה פתאום צורה חדשה של עמאנציפטיאָן הקטולים ואשר לרגלי הדבר הזה נולדו חדשות ונצורות לטובתם, כמו בטול המעשר וכדומה.

עוז רוח הפּרָאָלֵאט הזה ורהבו להתנשא לחולל ומוליד את הרעפֶרָאָמאטיאָן השניה, יפיצו ענן אור על תכונת נפשו. הוא, אשר ידיעתו בתורת הדת הגיעה למעלת אחד המורים, ואבן בוחן לחכמתו הרוחנית היתה דבמה יִנִּית אשר חבר, הוא היה רב הכשרון למשא ומתן, אך ברכוש מצער מאד באוצר המוח. בהיותו מהיר וזריז ומלא עוז וחריצות וכח סבלו לא יכשל תמיד, אך רודף אחר הכבוד מבלי מנוח ונכסף להוציא כל רוחו וחפץ תמיד בהתגלות לב בראש מרומים, לא ידע שְׁלוֹ בנפשו מבלי אשר יתערב בכל ענין וחפץ אשר נקרה לענות בו. ויהי על כן תמיד אחוז בסבך ענינים ואופנים שונים, אשר הראה במ את משוגתו ובערותו תמיד או כי יצא וידיו על ראשו. הוא היה אֶחָד המנהיגים ההם אשר לא יוכלו להיות למנהלים. ובאשר ידיעותיו מועטות מאד וחסרה לו תכונת התבונה ההיא, הנקנית לבעליה בעמל וגמיון רב, להשתמש בהפרטים הרבים אשר עלתה בידם לברר וללבן אחד אחד, להשקיף מהם על הכלל ולנשות מזה קו, פלס ומאזני משפט לארחות החיים — באשר חסרו כל אלה לאיש רוח זה, הנה לכן בהגיעו אל הנקודה ההיא אשר ממנה תוצאות אל השיג והשיח, גשאר שומם ונבוך, סותר

את עצמו ואין שחר להבריו. — אורים ותומים מאירים ומתאימים דבריהם והתרפים דברי און, אָפֵל ולא נוגה למו! בהביעו איזה רעיון אשר לא הוא חוללו והולידו, כי אם יגונב אליו מפי אחר, אז יחיש וימהר להשמיעו ולהציעו כמו השיג אותו בחקר תבונתו, ועדי רגע יסוג אחר אם אך יראה כי הרעיון הזה איננו מרוצה לעם. ואחרית כל הצעותיו היתה תמיד — להסכים. הגיונים פֶּשְׁטִים תלויים על בליטה היו לו ליסוד מוסר אל ההוה והמציאות, והמעשה לסבת הנעשה.

בהראותו ראשונה עוזו גדולתו בהרעפֶּאָרמאמֶאן השניה — אשר אף כי היה אָץ מאד בגדולתו זו אבל עשה לו שם בגדולים — לא עזב עוד הבישאָף הזה המוכן ומוזמן תמיד, ולא נמש עוד בכל משך ימי כהונתו, כל מקרה לעמוד בראש כל תנועה בעניני הכנסיה, להיות כרוח החיה באופני התנועה הנעשות על יד אחרים, ותמיד נסוג אחר לאט לאט ברגע ההוא עת קמה כבר כל סערה לדממה, או, להפך, עת הרבתה להשתער ולהתנעש יותר מדי.

מכל האמור נראה כי הבישאָף רכש לו הסגולות ותכונות ההן, אשר לפיהן ראוי היה לכהן פאר ברום המעלה בעת כעתנו ובארץ כארצנו: בעת של תנועה והתעוררות אבל הכרת המושג ומובנו גֵּהִים ונבוכים, בארץ מְלֶאֱתֵי חפץ תקונים וצעד קדימה, אבל אנשיה עתקו וגברו חיל, עושר ורכוש יותר מכדי האפשרות לעשות שנויים גדולים ונמרצים. רוח הזמן ההוא והעם ההוא, יבקש לו במצב כזה מפלט ומבטח ברעש והמולה ובמצוא ענין לענות בו. בעלי המעשה יתעסקו במאומה לבלי יהיו כאינם עושים מאומה. בעת כזו יציעו שרי הממשלה את עצותיהם ובעלי הפארלאמענט נכונים תמיד לחזור מדעתם. בעת כזו יבקש איש אשר אף אם רוח בו,

אבל לבלי יעבור כשרונו גבול, איש חרוץ, מהיר שפתים אשר מלתו על לשונו תמיד, סבלן וארך רוח ומהבב עבודות אפיציליות, איש היודע להשתמש אם ביסודות הפלוסופיה או בהבלי שוא, אשר בזהירות יתרה יגביר לשונו על נקלה, להיות ראש המדברים, ואשר בחריצות יתרה וחלקת שפתים ישכיל להשתמט ברנע ההוא, אשר יראה כי סר צלו, אשר יראה פנים שוחקות אל השואף לתקונים, מפני שהוא גאות ומסכים למשפטים מְפֹשְׁטִים, ויצהיל פנים אל הקאָנסער-וואַטיווי, מפני אשר לפי השכלתו וחכמת הנסיון שבקרבו יודע הוא להוקיר את נבון דבר. — איש כזה, אף אם גם כל רוח אין בקרבו, אף אם גם כשרונות השכלתו פחותים מן המדה הבינונית, אף אם מוח קרקרו דל ורזה, חסרה לו סגולת הדמיון ומעוף הרעיון, ואלהים הַשָּׁהוּ המנות הראויות לאדם המעלה היושב בסוד ממלכה — איש כזה הוא הוא, אשר מלכים ושרים יבחרו בו להיות המנהיג בממשלה או השליט בכנסת הדת. שנוים והצעות שיסודתם רק במחקרים מְפֹשְׁטִים, הם הם יתפשו לב העם, כי נשגבו וגם כי יעוררו תשוקה, ותחת ראשים ומנהיגים היודעים לחרוץ משפט ולהלוט דבר, יבחרו בנוכלים, מצמידי מרמה ואנשי תככים. הכשרון להפיק רצון ולהתהפך מסבות בתחבולות וחלקת לשון נשמעת לשני פנים, אלה הן — אף כי אין מכיר ומודה בזה — התכונות של העומדים בראש המדינה, התכונות השוררות כעת בארץ רבה.

אבל לא אלה וכאלה נדרשו לחפץ טאָנקרעד. — שיחתו עם הבישאָף אָרכה מאד. בארך רוח שמע טאָנקרעד, כמו ביראת הכבוד ובשום לב, דברי הבישאָף ברהפו מענין לענין ויגע בדבר הכנסיה הנוצרית. אבל תשובות הבישאָף, אף כי היו יותר חרוצות מתשובות ההערצאָג האב,

אך באמת לא היו מספיקות ובשום אופן לא יכלו להרגיע רוח לורד מאנטיקוט, אשר הגיונו לא ירע בָּחַם. כההערצָאָג כן הבישָאָף לא יכול לְהַתָּוֹת ולהחליט את היסוד העקרי אשר עליו כוננו כל סדרי המעשים הנעשים כעת באנגליה. ובכל תחבולות לשונו לא הצליח להפיץ אור בהיר על מושג האמונה ותולדתה החובה. בכל עמלו לא עלתה בידו להתאים את האמונה באמתת תורת הכנסייה עם הסבלנות להדיססדענטיים. ובנסותו לחפש ולמצוא בסיס לעזו האמונה ושלמונה, נטבע בשטף לשונו ונבצרה מאתו לשים לפני תלמידו אף מושג אחד קים ונאמן.

— אין לכהר — אמר טאנקרעד במנוחת לב אחרי קשב רב — אין לכהר כי בני האדם לְפָנִים התהלכו את האלהים אשר הוליד לימינם זרוע תפארתו, וכי עתה יחנו ויסעו בני האדם על פי בני אדם, וישלוט האדם באדם. אנכי נותן היתרון לממשלת אלהים, למלכות שדי בממשלה בלתי מוגבלה ונפשי תכסף לדעת איך אוכל למלאות חפצי זה.

— הכנסייה בארץ תמלא מקום אלהים בשמים — אמר הבישָאָף —
— אבל אין שלטון עיד להכנסייה על בני האדם. —
השיב טאנקרעד —

— רוח מרום ונשא התעורר עתה בכל תעצומות עוזו בכנסת הדת, — אמר הבישָאָף מתלהב — רוח מרום ונעלה, רוח עוזו וכביר. הכנסייה של שנת 1845 איננה אשר היתה בשנת 1745. ועלינו להתבונן בזה, כי לא נרע מה ילד יום ונעלמו מאתנו התוצאות הרבות והנמרצות. בקרב נראה בישָאָף מכהן פאר במאנשעסטר!

— אבל נפשי תכסוף לחוות במאנשעסמער אחר
ממלאכי אלהים .

— אחר ממלאכי אלהים !

— ומדוע לא ? מדוע לא ישולחו צירים ממרום עת
הם דרושים מאד אל החפץ ?

— ציר ממרום שלח לנו , הנעלה ונשגב ממלאך
אלהים — אמר הבישאָף — ובהגלות הנשגב מכל , חדלו
מלאכי מרום לרדת ארצה .

— אבל מדוע זה הופיעו מלאכי אלהים או לְמַרְיָם
והחולכת לרגלה , על הקבר הקרוש ? — שאל טאנקרערד . —

התקות הרבות אשר חזו מראש לרגלי השיחה הזאת ,
נכזבו ותהיינה לֵאל. בפה מלא חרץ הבישאָף הנפלא את
משפטו , כי טאנקרערד הוא בעל הזיה !

האם האומללה הוסיפה עצב ויגון בראותה כי השיחה
עם הבישאָף לא הצליחה חפצה , ובסערת רוחה התנודדה גם
אמונתה באיש האלהים ובלבה התנגבה תפונה לחשוב עליו
תועה , ובלי משים עברו לפניה זכרונות מעשיו וקדבריו וכל
פרשת עניניו — ורוח בקורת החלה לפעמה לשים תהלה
בו ובבינתו .

— הבישאָף אומר כי טאנקרערד הוא בעל הזיה — אמרה
ההערצאנין אל אישה בפנים נועמים — אבל הלא יען וביען
בעל הזיה הוא על כן שלחננהו אל הבישאָף , בתקותי כי הוא
יפיץ אור על מחשביו , יערה עליו רוח מבינתו ויפעול עליו
בחכמתו ובהדר גאונו בתור האדם המעלה המכהן פאר
במשרה רמה וקדושה . — הה , אין מכאוב כמכאובי ! ומה
לעשות ? ומה יחשוב לבך עתה בעלות בתהו תקותנו משיתת

הבישאף אשר הוביש מבטוי! — כה דברה ההערצנין בשבתה
בחדר משכיתה, אשר אליו בא ההערצאָג לברכה במרם
צאתו מביתו בהיותו נכון לרכוב על סוכו ולבוא אל בית
הועד העליון.

— מאד יצר לי—אמר ההערצאָג — על אשר השיחה
עם הבישאף לא הועילה למאומה. אנכי באחת — הוסיף
בגשתו אל החלון — כבר מלתי אמורה, כי אך איש אשר
הליכות עולם לו ויודע להלוך לרוח החיים, רק הוא יצליח
לפעול על בעל הויה ולהסיר אביר דמיונו לא ביד.

— אבל ענינים ודעות כאלה הלא נשגבו מבינת איש
אשר לא עמל במ. האם הליכות עולם והתערובות עם הבריות
יורוהו דעת קדושים? — אמרה האם בעצבון.

— כן הוא — אמר האב — ועל כן בני האדם ההם
אשר העולם נתון בלבם ימאנו להתנבח. הם לא יבחרו
בנפחים, אשר, לדעתי, עוד יוסיפו להקשות לבב בעלי
ההויה. תחת וכוחים יעשו ויצליחו יודעי התבל ואנשיה, רק
בטוב טעמם זוכר אני איך לרגלי ענין מדיני אחד נפלה
מריבה בין מאהבינו, הלק לבם ואיש את רעהו לא יכול דבר
לשלוש. אז מרה עלי נפשי ויסער לבי מאד, ולא יקר היה
לי כל פדיון וקרבן למען הקם את השלוש על מכוננו. אבל
נבצרה ממנו מזמה, והנה מרוב שיחי ויגוני גליתי צערי לפני
מיודענו הלורר עסקדאלי — והנה בימים לא ממשכים וברית
השלוש והאהבה שבה ותשב לבות ידידים ורעים. נשגבה
ונפלאה ממני איככה הצליח החפץ הזה בידו, והוא פעל
ועשה רק על ידי טוב טעמו ונועמו. טוב טעם לא יסיר
אמנם את המעקשים, אבל הנה הם יעלמו מפניו וילכו
נמוג והלום:

— לא אבין — אמרה ההערצאגין — איככה יחוו
לנו, טוב־טעם' מה הנה אמתיות האמונה, או במה כחו גדול
לפעול על בני להשיבו אחור מנסוע אל הקבר הקדוש?

— אבל ננסה נא גם את זאת — אמר ההערצאג —
— האם תראה היום את פני שארנו עסקדאלי?
— הוא יהיה בלא ספק בהפארלאמענט היום, ואנכי
אשתרהו לסעוד אצלנו, ואז נקה עמו דברים — ומה
דעתך?

— טוב הדבר מאד.

— הבישאף הוביש מבטנו, ננסה נא דבר על ידי
בקי בהליכות עולם. ואם עלינו לפעול כעת על ידי יודעי
ארחות עולם, הלא טוב לנו לבחור מן המעולים שבהם —
והוא שארנו הקרוב לנו.

— כן, כן — אמרה ההערצאגין — חלה נא פניו כי
יבוא. הגידה לו כי הדבר נחוץ מאד לשאול בעצתו. ואם
אולי כבר הבטיח לאחר לאכול שם סעודתו, בכל זאת
אאמין כי לא ישיב פנינו ובוא יבוא אלינו ולא יתמהמה.

בחצי השעה התשיעית שבו שני השרים לבעלא־
מאנט. הם אחרו מן המועד כי נעצרו בהפארלאמענט.
ההערצאג היה סוער ונרעש וגם הכרת פני עסקדאלי ענתה
כי דבר נפל בהפארלאמענט.

פרץ נפל בבית מושב הלורדים ויהי ריב ופלגות על
פי מקרה מוזר מאד. פלגות בין הלורדים הוא דבר שאינו
מצוי כמעט היום, עד כי בהנלותו פתאום, יפעו וישאפו
הלורדים, יריעו ויצריחו כתרנגולת במלטה ביצתה, כי נפשם
תדרך עוז וענקתמו גאוה להראות כי עוד קרנם רמה.
המחלוקת אשר נפרצה היום בין הלורדים לא היתה ברברים

עומדים ברומו של עולם ולא בדבר ענינים נעלים ונשגבים ,
אך בכל זאת נפרצה בכל עווה . וזאת יתרה , כי רוב דעות
היו נגד הממשלה ! וכל המהומה והמבוכה הזו נהיתה אך
בסבת משגה אחד : בעת הופוח נרדם הדיקטטור ופתאום
נעור מבהלת הרהורים רעים ויחפוץ לשאת מדברותיו ומבלי
משים הטיף מלים לטובת הצד שכנגד , והנה אחד מתבריו
אשר לבו יָר , משך בכנף בגרו של האדם המעלה . המנהג
הזה נהוג בבית התחתון , והוא תחבולה בדוקה שם בעת
אשר הראש ילבט שפתים ויפיה רוח , אך הארון ראָבערט
לא רצה להכיר את המנהג הזה , יען כי עריכת כנפי בגרו
ומהלומותיו על במת המטיפים היו האמצעים היותר עקרים
לחכמת הדבור אשר בקרבו , וכאשר התבונן הדיקטטור כי
שנה מאד לא הפץ עוד לשוב מדבריו ותפרץ המהלכת .
אחדים מהנאספים התחמקו ויצאו והנשארים נאלצו לעמוד
על יד ראשם הנאור ואדיר , אבל יתר אוהביו אשר שמתו
למקרה זה להראות כי אינם תלויים בדעת אחרים ולמצוא
תואנה מן הצד לדקור את רבם , נמו ממנו וישאירו אותו
במעומ דעות . וההערצָאָג ולורד עסקדאלי לקחו חלקם
בהסער הזה וישוחחו בו בכל עת האוכל , עד כי לא הזכירו
גם שם טאנקרעד . לשמחת לב ההערצאגין כלו לאכול
והמשרתים חמקו עברו . את הכסאות הציבו מול פני האח
והלורד עסקדאלי שותה יינו ומחלץ עצמותיו . ויקם ויחתה
בגחלי האש ויהפוך את פניו ויתחמם כנגד המדורה וידו
בצלחתו ויאמר בשפה רפה וכמעט כמפְּהֶק : ובכן , הנה
טאנקרעד חפץ לעלות ירושליכה ?

— האם כבר ספר לך אישי את דבר עגמת נפשנו ?

— זאת לבר הגיד לי ואת היותר השאיר לך , ואנכי

באתי לשמוע מפך פרטי הדבר .

או פתחה ההערצאגין את פיה ובלהבות רגש וכל חוס לבב וקרב הכבירה לדבר דברים בוקעים ממעמקי הנפש. ההערצאג שמע בשום לב ועסקרצלי לא שמע את דבריה אף רגע מדי ספרה את כל תוכן הדבר ותשפוט עליו לא רק כאם רחמניה, כי אם גם כיודעת ובקואה בעניני הדת. וגם את דבר השיחה עם הבישאָף, אשר היה לה התקוה האחרונה, לא כחרה מאתו. והנה — חתמה את דבריה — אחרי כל מועצותי ותחבולותי חזק הוא בדעתו לעלות ירושלימה!

— ומה? — אמר הלורד — הלא טוב לו זה מאשר ילך אל מלוי ברבית אשר כן יעשון מרבית בני גילו. — נוח היה לי גם זה מאשר לראות במותו. — האנשים לא ירבו עתה למות יותר מבימים הראשונים — אמר הלורד — שאלו נא בבתי מכס החיים ויגידו לך כי הוסיפו על מכסת השלומים. — דבר אין לי עם בתי מכס החיים, ורק זאת אדע נאמנה כי כמעט כל הבא בארצות ההן מות ימות. הלא פֶארנבאריגי בן גילו של טאנקרער ותתקפהו הקדחת וימת. — אם כן עליו להכין במלתחתו גם את הכינא. — הנך חומר לצון — אמרה ההערצאגין בתלונה — הנך מתלוצץ ואנכי שוממה ונבוכה.

— לא — אמר עסקרצלי בהרימו עיניו אל התקרה — אבל חושב הנני מחשבות למצוא תחבולה לעצור את טאנקרער מעלות ירושלימה מבלי אשר נתראה כמתנגדים לחפצו.

— כן, כן — אמר ההערצאג — תחבולה כזאת היא היותר טובה. וכדברו הביט בפני רעיתו כאומר: ומה? התראי? התביני ריצות איש יודע הליכות עולם? — המסע ירושלימה — אמר עסקרצלי — רודש תכונה

רבה, כי לא במסלת הברזל יבואו שמה, ועל הנוסע להכין לו צרכי המסע, ובהיותכם מבטלים רצונכם מפני רצון בנכם וכל קרבן לא יכבד מכם רק למען מלא משאלות לבו, הלא לכם הצדקה לחזת למצער דעכם איך לנסוע ואתם רק אתם תכינו לו את הדרך. לבן כזה לא יאתה לאחוז במסע כבן תמותה פשוט. עליו לקחת לו אורחת אנשים לחברה, לו הרושה אנית שיט מיוחדת עשויה לדבר. להשיג אנית שיט לא יקל כה כמו לשכור מרכבה. ואף אם כיום ימצאו לקנות אניות שיט רבות, אבל הנה לא תסכונה למסע כזה ולעבור בים כזה לבוא ירושלימה. ואף כי ישבחו את ים התיכון, אבל גם בו תעמוד לפעמים רוח סערה ותרומם גליו. הורים הרדים לנפש בנם, הורים האוהבים פרי בטנם כמזכרם והדואגים כה לבנם כבנכם, אשר חייו כה יקרו, הורים כמזכרם יוכלו לקחת למו הצדקה להתנות בתנאי כפול, כי רק אז תתנו הסכמתכם לנסיעתו אם יעשנה רק על פי האופן ההוא אשר תציעו לפניו אתם וכאשר תבחר נפשכם. בדרך הוזה ימצא לפניו מכשולים רבים, הן תכבד עליו לקנות אנית שיט על ידי איש הבינים, ואם יקנה לא תמצא חן בעיניכם. וישים לבו וכל מעיניו במבנה האניות כאשר לבו וכל מעיניו עתה במסעו ירושלימה — כי כזה כן זה הם שעשועי עלומים. ואז ישאר עוד שנה באנגליה למצוא אנית שיט אשר תביאהו ירושלימה. במשך שנה תבנה ותכונן אנית השיט, ואז תחת לנסוע ירושלימה ישים פניו אל עֶאָבֶעס.

— בכל לבי הגני מסכים אל העצה הזאת — אמר

ההערצָאָג —

— עצה כזו לא הייתי מוצאת לעולם — אמרה

ההערצָאָגין —

ועסקדאלי ישב וישת את יינו.

— ומה עלינו לעשות כעת? — שאלה ההערצאָגין —
— עשו לו מהלכים בבית ירדים ורעים, בחברת
אדם ומסכות אנשים. התחבולה היותר נאותה לשכוח את
ירושלים, היא להרבות לראות את לונדן.

— אבל איך אכונן את הדבר — שאלה ההערצאָגין —
ואנכי בעצמי חדלת אישים! את בני אין יודע ומכיר וגם הוא
לא יפגע אדם ולא יחפוץ לדעת איש!

— את הדבר הזה אכלכל אני, אם תואילי ותבחרי
בי, ולא כבד הדבר, כי אם אך יביע המארקזו הצעיר
חפצו בזה, אזי בעוד שבוע ימים ונפתחו לפניו כל דלתות
חבר רעים וסוד עליונים. אנכי אשחרה את פני הגבירה
יוליאנס ועוד איזה גבירות לקרוא לו והנה כתבי קריאה
והזמנה יעופפו ויסוככוהו מכל עבריו. ועליך רק לדבר על
לבו לבלי ישיב ריקם פני הקוראות.

— ואיככה אוכל ועשיתי כזאת?

— באמרך, כי רק אז תתני הסכמתך לפרידתו ממך
רק במלאו חפצך זה, אשר במשך ימי בנין אנית השוט
יבוא בחברת רעים עליונים. וזה בזה תלוי. והוא לא יוכל
להשיב פניך. בזה נעשה הצעד הראשון; מובן הדבר כי
בלא חמדה ובמורך לב יחל לבקר ולהתערב בסוד עליונים
וחבר מתי תבל, אבל אחרי כן יסכין בזה ויטעם טוב טעם
ונעימות, עד כי יכבד ממנו לשוב — ואז, בטח לבי, כי
ימצא ענין וחפץ אשר יצודר את לבבו.

למשמע העצה הזו ראג ההערצאָג פן יִמְשֵׁךְ בנו אחרי
שחוק הקארטי, אך ההערצאָגין העירה, כי גם שחוק
הקארטי, הלא בכל אופן, טוב הוא מארץ כנען.

ד

השיחה עם עסקדאלי הרגיעה את רוח ההערצאנין, אשר היתה נוחה להתפעל ותאמין בתם לב בהדבר ההוא, אשר אותו אֶתה נפשה. ובכן החליטו וגמרו אומר, כי טאנקרעד נסוע יסע אל הארץ הקדושה, אבל רק באנית שיט של עצמו עשויה לדבר, תחת השגחת הפקיד המנצח על מבנה האניות אשר להממשלה. שר האלף בֶּרְק, בערנאָרד וֶרְבִּי יארחו לחברה עמדו, וכל המשרתים יעמדו תחת השגחת איש מעבר לגבול הבקי היטב בארצות המזרח, אשר אותו יבחר עסקדאלי. טאנקרעד מלא חפץ הוריו, אשר במשך הימים עד הפרדו יבוא בחברת רעים וסוד ידירים. וההערצאנין חשבה ומצאה, כי עד שתשלם כל התכונה הדרושה לחפץ הנסיעה יעברו לכל הפחות שלשה חדשים ונפשה בטוחה, כי במשך העת הזאת יִמְשֵׁךְ לב טאנקרעד אחרי שארתו־קטרינה, ואנית השיט תצלה אז למען העבירם לאירלאַנד. ההערצאָנֶה ראה ונוכה והחליט בנפשו, כי בנו ילך רק בדרך ההיא אשר יורנו לבבו וכפי חפצו יעשה, וכי גם הוא לא היה מוצא עצה אחרת טובה מעצת עסקדאלי. —

והנה טאנקרעד מבלי משים נהיה למעורב עם הבריות ושם המאָרקִיז טאָנטיקוט נשא על כל לשון ועל כל פני רואיו יִבְבֵד. בכל אותות אהבה ויקר קדמו פניו והכל אליו ישניחו, אליו יתבוננו והביטו אליו ונהרו. בבתי השרים וגם בחצר המלכה התענגנו להשמיע בבקר בבקר חדשות על אודותיו, איפה היה ואיפה סעד, את מי בָּקֵר ובית מי שָׁחַר. והחדשות האלה נעמו כמעט יותר מארוחת הבקר הערוכה גם היא בטוב טעם. ומה רבה השתוממות טאנקרעד בקחתו פעם מכתב עתי למקרא והנה שמו נדפס, כי כן

המנהג באנגליה, ארץ של גלוי דעת הקהל, לספר ולהודיע בפה ובכתב מי ומי אשר היו בערב פלוני בבית השר פלוני, וכי יכרה איש כרה ועשה לחם רב, אחת דתו לפרסם את קרואיו המסובים אצלו. לפני מאנקרעד אדמו בראותו כי כל קהל עדת לונדן יודע כי ביום הראשון לשבוע העבר סעד אצל הגראף והגרעפין יוליאנס, אשר שם היה משתה גדול. רואה הוא כי היה לשם וכי בו ידברו בראש הומיות ובדפוס, מבלי אשר ידע בנפשו במה זכה לזה? לו היה איש המופת, מורם מעם, לו הצטיין באיזה מעשה, דבור או חבור, ואז אם היו מראים עליו באצבע במרומי קרת, כי עתה, אף אם לבו היה דוי על זה והיה נקוט בפניו — כי היה איש-בושת — בכל זאת יכול היה לכלכל את הדבר ואולי היה גם נהנה מזה באחרית — כי חפץ הוא ביקר — אבל להפנות אליו לבות ולהסב אליו עינים רק מפני שהוא לורד צעיר לימים ורק בגלל זה מצאו לנכון להודיע ארחותיו בקהל רב איפה סעד ובחברת מי התענג — זאת נראתה לו כמו חלול הכבוד. ובמצאו במכתב העתי הודעה הנוגעת לענינו שם פעמיו אל המקום ההוא, אשר שם יש למצוא אנית שיט ויחלט בנפשו לבלי לאבד אף שעה יתרה ולנסוע ירושלימה בהקדם האפשרי.

עוד מראשית התמכר בכל חום עלומיו להכין כל הנדרש לו, ולתכלית חפצו זה הנביר כל עוז רוחו, כלומר, כל כח ועוז של חסרון ידיעה. וביען כל מסעו תלוי במציאת אניה טובה, לכן לא האמין בכל איש ורק בנפשו חתר ויחפש למצוא כזאת. פעמים רבות היה גם בעאבעס וירפיים הודעות בכל כתבי העת, ולא אניה אחת ושתיים כבר בדרך, וכל אלה, כל השתדלותו והתאמצותו הרניזו מאד לכב ההערר-צאגין ורוחה נבוכה ותאמר לעסקראלי:

— יראה הנני כי כבר מצא לו אניה שיט — והנה ימהר לנסוע .

— האמנם — אמר עסקדאלי בהניעו בראשו — אניות רבות עומדות להמכר, אבל במרם יקנה יראה ויגבח כי תחת אניה מצא אך עגלה משרכת דרכיה .

ועסקדאלי צדק ברבריו, כי למרות כל חומו ותשוקתו והתאמצותו, למרות כל דרישותיו, למרות בקרו פעמים רבות בעאבעם ובתעלת סוררע, למרות כל הודעותיו בכתבי העת, הנה עברו ימים רבים וטאנקרעד לא מצא עוד את אשר בקש .

ובין כה וטאנקרעד בקר פעם בפעם סוד עליונים וחבר מרעים ממרום הארץ . ויהי אך צעדו רגליו על מפתן הבית ואך נודע בשמו והנה בו ישיהו כל הנאספים ודבר חד את אחר, וישתאו לו ויהי נשא על פה ולשון הלורדים והשועים וישוחחו בו ובמסעו ירושלימה . והנה נגש אליו אחד הלורדים, איש חומד לצון וטוב לבב, ובעינים מפיקות צחוק שאלהו: ולמתי תסע ללכת ליריחו?

— ומי היא — ענה אותו טאנקרעד בקולו — ומי היא הנצבת שמה? הגידה נא לי! — וברברו הורה באצבע על עלמה, אשר קומתה דמתה לתמר וכלה חמודות ומלאה חן ונועם, מחוטבה תבנית היכל ומפיקה זיו חכמה אשר תאיר פניה, טובת טעם ושכל ובעלת נפש .

— הלא היא קאנסטאנס רבליני, אם יש את נפשך אציגך לפני, היא שארתי הקרובה אלי, חרוצה ומשכלת באופן נורא מאד . הבה, לכה אתי!

ובעת אשר הנאספים כלם היו עסוקים פה ושם, אלה במחולות ואלה בשיחות רעים וטאנקרעד הרבה לשוחח עם קאנסטאנס ויביעו וישוחחו יחד וישתעו וילכו במחול ולא מש

מאתה כל הערב, וברבר הזה משך עליו עיני הנאספים
וביותר השתמר בלב האמות בעלות נסיון. וגם בחדר הבגדים
עוד עמד טאנקרעד על יד ימינה ויודע אל אמה סארמאוש.

— מאד יצר לי להפרד — אמר טאנקרעד —

— גם נפשי ירעה לי על זאת — השיבה קאנסטאנס
בצחוק נעים — אבל יתרון חיינו הוא בזה, אשר בכל יום
נשוב לראות פני ידידינו.

— לא אדע איפה אוכל לראות פניך ביום מחר.

— למחר קרואה הנני לארוחת הבוקר אל הגבירה
גואי פלאָונס — התהיה גם אתה?

— אנכי לא התכבדתי עוד להכיר את הגבירה
הזאת — אמר טאנקרעד —

— לדבר הזה אל תשית לב. מאד ישמח לבה אם
תכבדנה בבואך לשחר פניה, הן היא כעת בחדר המחול.
אבל כבר אחרנו שבת ולא יתכן לחכות עוד למען סבב עתה
את פני הרבר להכירך עמדה. מחר ברגע אשר תקום
ממשכבך כבר תמצא מכתב קריאה מאתה.

— אבל שיוג ושיח לי מחר, כי לפני אנית שיט אשר
עלי לראותה.

— הלא גם ביום השני תוכל לבקר אנית השיט, בשגם
אם חפצך לחקור ולדרוש ברבר אנית שיט, הנה תטיב עשה
בדברך מזה עם אחי פֵיסהערָאָן, כי הוא בנה אניות רבות
מאד יותר מכל האדם אשר על פני האדמה.

— ואולי יש תחת ידו אחת אשר יחפוץ למכרה —

אמר טאנקרעד —

— לא אפונה בזה — ואותו תוכל למצוא ולרבר עמדו
אצל הגבירה גואי פלאָונס.

— כן אעשה — אמר טאנקרעד. והנה השוער קורא
לבוא את מרכבת סארמאום.
— האמצא חן ואכבדה? — אמר טאנקרעד, ויושט
את זרועו אל העלמה היפה.

נפש טאנקרעד לא קנתה לה עוד תכונה מיוחדת
בצורה גמורה. כי זה תלוי, במדה ידועה, בפעולת איזה
מקרים בפרק ידוע מימי החיים, וגם בהתעוררות טבעית
שבנפש האדם מלדה ומבטן. אך בכל זאת כבר נראתה
במעלות רוחו ובהלך נפשו נטיה מרכיזית ותמידית. הוא היה
בודד במועדיו ועל ידי העבודה הרבה אשר העביד את רוחו
ומחשבתו בעמל נפשו והתמכרו לעיונו בינו לבין עצמו, בא
לידי החלטה נמרצה, אשר על פי דמיונו הלוהט והנמרץ
קבלה צורה של קודש ונשגב. החלטה נחרצה אשר עליו
להשיגה ויעבור עליו מה! וכה השתקע במחוז חפצו אשר
התנה לפניו, עד כי לא יכול להעלות על לבו גם פעם, כי
ישנו, כי אפשר להיות איזה מעצור ומפגע למגמת פניו.
ואשר נאות אל התנאים ההם אשר הציעו לפניו הוריו, הוא
רק מאשר היה בטבעו בן מקשיב ונפשו אותה לבוא אל מחוז
חפצו בהסכמת הוריו אם אך יתכן הדבר.

בלא חמדה ולמרות רוחו בא בחבר מרעים ושבת ידידים
ולא מצא בשיחתם ומסכתם מאומה אשר תתאים עם מעלות
רוחו והליכות הניונו. הוא מצא את עצמו בודד בתוך
הסון רבה. הוא התריש הביט והקשיב ונפשו לא תמלא.
נפשו התמה מצאה חסרון לא יוכל להמנות, היא מצאה
וחשה כי בכל אלה אשר למראה עיניו ומשמע אזניו,
יחסרו התום והנועם והאמת נעדרת, מבטו החד הדר למכביר

במשכיות לבב וראה כי הכל מן השפה ולחוץ, אך רעות רוח והרגשות מלאכותיות וכל הדברים ינעים. —
החרדים מלאים מפה לפה והנאספים מחליפים איש עם רעהו דברים מקוטעים ותמיד כמו יחפזו יבהלון. האם זה כבר באת הלום? ואנה תלך מזה? — השאלות האלה הן אבן פנה ואבן למוסדות לשיחות חבר ידידים ומקהלות רעים היודעים להלוך לרוח החיים. — מה זה ועל מה זה הוא הצחוק על הלחי, צחוק אשר לפעמים קרובות יתראה כחרוק־שנים? אין עוד משנה גדול מאשר לחשוב, כי צחוק־הן הוא אות נעימות וידידות. מעטים הם הפנים המסוגלים לצחוק־הן באמת, יש צחוק אשר קסם בקרבו, אבל על פי רוב אך משחת הוא וְעֵת הפנים.
צחוק אשר באמת קסם לו, מוצאו רק מהוד פני גבר נָבֵר וּדְךְ לִבֵּב.

בצחוק כזה הֵנֵן טֵאֵנְקֵרֵד, מבלי אשר ידע בנפשו את הקסם אשר לו. מורשה היא לו מאת אמו, אשה כבודה, ישרה ותמימת לב ואשר בעת עליו לבה קננה שמחתה בערוץ לחיה המלאה זיו ומפיקה ננה. צחוק ההערצאגין כאבני החן אשר לה — לשניהם יפעה ויופי, אבל רק לעתים רחוקות מאד הופיעו עליה.

בדרוך רגלי טֵאֵנְקֵרֵד על מפתן הבית, אשר בו נועדו קרואי מועד, לא הלך לבו למצוא ענג ושעשועים. רחוק רחוק יעופפו רעיוניו שמה, אל קרית תוהו וערי ציה, אל שפת נחל קדומים, אשר צאלי תומר יִסְכּוּף. חזון לבו זה אשר בו תלן נפשו נתן לו עוז ותעצומות למצוא ידיו ורגליו ולבל יאבד לבו בבואו בחברת אנשים, כי היה רך לב ונמוג מאד בנוגע לענינים קלי ערך, עד כי לפעמים נשאר נבוך ושומם בשמעו את שמו יוצא מפי משרת למשרת ואת זכרו

נשא מחדר לחדר, ורק גאותו וגודל נפשו, אשר רבו ועצמו כמורד לבו, רק הם עצרו בעדו לבלי ישיב רגלו ולמהר לצאת. ובכל זאת לא עברו עשרה רגעים מאז בואו אל הבית אשר אמרנו וכבר חמד לבו להתודע אל אשה יפה אשר נצבה למולו. זאת הפעם הראשונה אשר בא הפץ כזה בלבו.

תפוש במחשבות נעימות שב הביתה. באזנו עוד יגנה צליל קול אחר — צליל קול נפש נסתרה מנגד עיניו. בחדר הבגדים התמהמה עד בוש בטרם עלה על משכבו וישען בזרועו על מסגרת האה ותפוש ברוב שרעפיו הביט אל תוך היקוד. בהעירו אותו משרתו למחרת, הביא אליו מכתב מאת גואי פֶּלְאָונס, אשר בו תקראנו לכבדנה בבואו בשעה השלישית. ובשולי הגליון הערה קטנה לאמר: הסעודה תחל בשעה 4. טאנקרעד התבונן אל הכתב וכמו התלכדו האותיות ויפוזו הקוים ותמונת קאָנסטאַנס נשקפת אליו. טוב מאד כי אלך שמה, אמר טאנקרעד בלבו, כי שם אמצא את פֶּיסֶרֶד הערָאָן ואולי תמצא ידו להודיעני את הנחויך לי על אודות אני־שיט' וייעד את בָּבְבו להיות לנכון לשעה השלישית.

ה

— כבר היה הדבר לשיחה בפי רבים — אמר עסקרֶאָלי אל ההערצָאָנין — הוא בקש נתיבותיה ויתודע אליה ויצא אתה במחול ויהי צלה על יד ימינה כל עת הערב. וביום השבת הלך לסעוד במקום ההוא אשר שם קוה למצוא אותה, ובעבור זה חשך מלכת להשגיח על אנית השיט אשר היה בדעתו לקנות.

— לו במקום קאָנסטאַנס היתה קטרינה, אשר אותה יעדתי לכלתי, כי אז היתה שמחתי שלימה. — אמרה ההערצאָגין —

— גם לזה לא תשימי לב — נהם אותה עסקראלי — עוד רבות בנות תחלופנה בטרם יגמור דבר. את אשר יתנה עתה אהבים אך קצף על מים הוא. הענין אשר נתן המקרה לטאָנקרעד לענות בו עתה מצער הוא, אבל די עדות בקרבו עד כמה צדקתי בהגירי מראש, כי סוף סוף ישכח את חפצו לנסוע, במצאו שעשוע אחר משיב נפש, ומעמו אשר יחוש באנית שיט יהיה לתפל מפני הנועם האחר אשר יקרה לפניו.

— צדקת מאד. — תמיד תצדק בדבריך ומישרים כל משפטיך.

אך מה הוא הענין ההוא אשר נתן המקרה לטאָנקרעד לענות בו ואשר עסקראלי נמהר לחרוץ משפט עליו? דבר שאיש כעסקראלי נוהג בו קלות ראש יוכל להיות רם ונשגב לאיש כטאָנקרעד. נפלאה מאד תכונת טאָנקרעד! הוא מלא רוח ונפשו גחלים תלהט ובכל זאת הוא פשוט ותמים, מכיר ויודע את עצמו ומבין את נפשו בכינה יתרה, אבל איננו בעל נסיון במאומה. ועל פי כל אלה הנה תמימותו היתרה, אשר יכלה להצילו ממוקשים רבים, תכביר עליו אכפה להשתעבר אל העצם ההוא, אשר הצליח להמס את גלד הקרח אשר יקפיאנו טחוץ ולהבקיע אל להבת צרבת אשר בקרבו פנימה. בפרק החיים ההוא שעמד בו אז טאָנקרעד, למרות המנוחה השוררת על פניו ושמרו את חקי הצניעות בכל תוקף, היה מוכשר ומסוגל לכל מפעל רם ונשגב, כמו למענו נוצר. וכעשוי לבלי תת התמכר אל המפעל ההוא ויעבור עליו מה. תכונת רוחו זו המריצתו לאתו במעשהו אשר חמד לו, במהירות

נמרצה ההיא, אשר לרְכִי לבב היא חפזון וקלות דעת ולכבירי רוח היא אומץ ועוז למהר החלט דבר. — פעולת הנשים היתה כחדשה בעיניו, לא שער אותה מעודו ותהי לו לפעולה פתאומית אשר לא חשב מראש, יען כי בכל חזיונותיו והגיגו אשר שנה במ, עברו לפניו אך פעולות גברים, ואשה עצורה לו. בשיחותיו והגיגותיו בינו לבין עצמו, אשר השביע ויטלא במ את רוחו ורעיוניו בקרבו כמתנבח ומפלפל עם מתנגדיו, שוה לנגד עיניו אך רבי המדינה, חכמים ויועצים, נבונים ושרים, אשר שרה אליהם ויוכל להם. עם חזיונות כאלה הסכן הסכין ועניניו אשר עסק במ קרובים היו בפיו ובלבבו, ואם היה צורך בדבר להגיש עצומותיו, אז כעוף יתעופפו ונגזזו ועברו כל בושה וענוה, ודי כח לב היה בקרבו לשאת מדברותיו במקהלות עם והיה מוכשר ומסוגל להתוכח ולפלפל בנוגע לענינים נעלים ונשגבים, יען הסכן הסכין עם כל אלה במשך עיונו והלך נפשו בחקר תבונתו. אבל הנה פתאום רתקה נפשו במצודים ותרמים של פעולה עזה ונמרצה כזו, אשר לא התעתד לה ולא ידעה מתמול שלשום! — גם אבן אחת היה תהיה לננף ומכשול אל המטפס ועולה בהררי אלף. מה זה ולמה יתרגש לבו ונפשו סוערה מצליל קול, מתעופת עין של נפש אחת? לא רק כרוב רעיוניו הנערץ עשה לו כנפים ויעלם ואיננו, כי אם גם המלאך הגואל, הבושה והענוה הסוככות עליו, עזבו את נפשו הפעם. נפשו תהלוך תמס והקשאון אשר מסיבב נמוג והלום.

הלורד עסקדאלי הביט עליו במנוד ראש ותמהון — והוא יצדק מאד מנקודת ראות איש מעורב עם הבריות ויודע הליכות עולם, אבל לאיש כטאנקרעד, צופה אסון וסכנה מרחפת עליו כי תלכד נפשו בפח המקרה, ועלול הוא לזה יתר הרבה מאחר הנערים הבא בארחות החיים נשען על יד

נסיון של אחרים, ואשר שיג ושיח לו תמיד עם אלה אשר יפלו מעגל רגליו וישרו ארחותיו רק על ידי איזה הלצה ומהתלות ושפך לעג. דבה רעה או ספור בליעל של אשה מבישה, תחרות ותגרה על יד חלון בית מרוח וכדומה, כל אלה נהיו לפעמים לתחבולות נאמנות לשמור רגלי הצעיר מלכד ולקדם פני הרעה לבלי יעשה מרחה. אך לא כן טאנקרעד, הוא היה מרום ונעלה מעל כל ההרגשות האלה, ואם היה נקרה לו אח מאחת מאלה, היה דמיונו הנערץ מסתיר מנגדו את חלול הכבוד או העזות ורעות רוח אשר בהמקרה שלפניו והיה מיחס לו איזה תכונה מופלאה ומזורה מבלי לראות בזה שחיתות מדות בני האדם וקלקול החברה.

קאנסטאנס מודעת לעלמה משכלת וחרוצה. את לשונה שלחה חפשי בכל ענין, את הכל העבירה תחת שבט הבקורת, אבל משכה חסר להנעים מרוות משפטה. וביען השכילה את דעתה על ידי קריאת רמונים וספורים בשפת צרפת, רכשה לה מחשבות חרוצות ודעתה בכל. לכל שאלה מדינית או כללית, נכונות היו אתה תשובות מתשובות שונות ובחריצות נפלאה מצאה מענה נמרץ לפי הענין, עד כי חשבו השומעים כי כמעוף ברק הופיע המענה ברעיונה ברגע שמעה דבר השאלה. כל אלה הפליאו את טאנקרעד וישתומם להחזון החדש הזה. מעלות רוחה ויתרון הכשר דעתה משכו את לבו אליה, ואף כי לא תמיד ישרו בעיניו הליכות שיחתה ואופן מדברה, אבל הצדיק את הרע הזה באמרו, כי זה פרי פעולת המסכה והחברה הנשחתה, אשר גם בנפשו שת עצות איך להנתק מחבר לא טוב כזה ולהציל גם אותה. יש אשר ישב טאנקרעד תפוש ברוב שרעפיו וצולל בתהום מחשבות, אך פעם בפעם צהלו פניו ועליהם הופיע צחוקו הנעים למול

פני קאָנסטאַנס, שהיא האחת אשר התעננה באמת על טוב טעמו, רוחב דעתו וענות תמו, אשר הלכה שבי אחרי נועם מדברו ויפי שכלו, אשר ראתהו בתור האדם המעלה, בחיר אנשים אשר שכס אחד לו על כל בני גילו — ותחמוד קסם שפתיו והוד מבטו. היא לא ידעה הסתר מחשבות ולא בחרה להתַיפות ולהתנאות, ולא כהרה את הענג אשר המצא בחברתו וכי מעדנים לנפשה לשבת בצלו. וכל הליכותיה ותנועותיה נערכו במבטח עוז החופש והררור הראוי לעלמה כמות, אשר השיבה פני שני גדולי עולם, פני מיועד להיות נסיך ופני היורש של קלאַן-אַלפין.

אחרי ארוחת הבקר אשר סעד טאנקרעד עם קאָנסטאַנס בבית גואי פֿלאָונס, בקר פעם בעת הבוקר את סאַרמאוס אַם קאָנסטאַנס. היא היתה אז בביתה ותקבל פניו בכל אותות ידידות בשבתה לפני האָרג ונשקפת אליו מבעד עַרַמת הצמר. וקאָנסטאַנס, אשר כתבה אז מענה נחוץ על מכתב אשר קבלה זה מעט, קדמתהו בחפזה בהמליטה מפיה איזה אמרי חן ועד כהרה שבה לכתוב. והוא ישב לו על יד האַם וינסה להכנס עמדה בשיחות מפלות ודברים של מה בכך, אשר לא היה אָמן בכמו אלה, כי לא נסה בזה, אבל סאַרמאוס עזרה לו לשלח את לשונו ותתמכהו מבלי אשר יחוש עזרתה. המכתב אשר ערכה קאָנסטאַנס ננמר ונשלח. וטאנקרעד, כמובן, נשאר יושב על יד האַם, בעוד אשר מאווי לבו חזו לו כי קאָנסטאַנס הרחיקה מאד לשבת. הוא לא מצא עוד דברים בפיו לשוחח עם סאַרמאוס, ולבבו התעורר להרגיש כי הענג של מסבת נשים הוא רק לשוחח עם הבת.

ויהי בעודנו חושב מחשבות למצוא תואנה לחרול לדבר ובעוד לא מצא און בלבבו לקום ולהפרד, והנה בשרו כי בא

אורה חדש. אז קם טאַנקרעד ויגמגם בלשונו: 'היו שלום',
ובכל זאת, למרות חפצו ובלי דעת בנפשו איך נקרה הדבר,
הנה תחת לצאת הקריב צעדים אחדים וישב על הכסא
הקרוב לקאַנסטאַנס. ואם באמת הניעוהו ויעוררוהו לזה אך
בושת פניו ומורד לבבו אשר בקשו כמחסה ומפלט למו,
אבל לב קאַנסטאַנס, כנראה, מצא נחת במעשהו זה ותאמר
אליו בקול נמוך וכמו בלא צדיה:

— האשה הבאה היא פֶּרְנַסְפֶּנס, ידירת נפש לאמי —
ההנך מכירה? אשר המובן בדבריה אלה הוא, כלומר: אין
כל צורך לך לשוחח עתה עם מי שיהיה זולתי אתי'.
ואחרי אשר הכבירה אמרי שפר והשביעה נעימות,
לקחה ספר אחד המונח אצלה על השלחן ותאמר: 'התדע
את מהות הספר הזה?' טאַנקרעד פתח את הספר, אשר לא
ראהו מעודו ויהפוך בו ויראה שמו נקוב, התגלות התבלול'
(כאַָס), ספר, אשר זה מקרוב יצא לאור ועשה רושם גדול
וטאַנקרעד שמע את שמו.

— לא, עוד לא ראיתיו — השיב טאַנקרעד —
— אם תחפוץ בו, אוכל לתתנהו לך למקרא. ספר
כזה ראוי לכל איש לקראו, הוא מבאר ומברר הכל, גם
סגנונו נעים וטוב.

— הוא מבאר ומברר הכל! — הריע טאַנקרעד —
אם כן, הוא באמת ספר נפלא מאד.

— לפי דעתי מתאים הוא עם הלך נפשך ודרוש
הוא לחפצך — אמרה קאַנסטאַנס — וכזאת השבתי תמיד
בקראי בו.

— אם לפי שמו נחרוץ משפט, יגיד לבי לי כי תכנו
מכוסה בחשך.

— אבל לא כן הוא אתרי אשר יקראוהו — אמרה

קאנסטאנס — הוא ערוך ומסודר בנוסח למודיי, והכל מבואר בו בעזר חקי הגילוגיה, האסטרלוגיה וכיוצא בזה. בו תחזה נכוחות איך נעשה ונהיה, למשל: הכוכב — ומה נעים ויפה החזיון! קפאון האויר, פחמאות נתיב החלב — כמו גבינת שמים נקפאה והתלכדה מפעולת האור — נחוץ מאד כי תקראהו; הוא נחמד ויפה מאד.

— אבל אין מי אשר היה בעת עשית הכוכב — אמר

מאנקרעד —

— כן הוא, יוכל היות — אבל עליך לקרוא את ההתגלות, בו הכל מבואר. והעולה על כל, הוא הפרק המבאר יצירת האדם. הלא תדע, כי כל המציאות היא התפתחות. היסוד נאמן, קים ונצב לעד לעולם. בראשית היתה תהו ואפס, אחרי כן נגלתה מאומה — אחרי כן — שכחתי ברגע זה מה נהיה אחרי כן — כמדומה לי, כי אחרי כן נהיו שלחופיות — שבלולים, אחרי כן דגים, ואחרי כן נגלינו אנחנו. — אבל, הֲבֵן? האם אנחנו אחר הדגים? — אבל אחת היא. סוף דבר, כי אנחנו נגלינו באחרונה. בהמעבר שיהיה, יתהפך האדם לדבר שלם ומשוכלל יותר, ליציר כמין בעל כנפים. כן, כן, כן, עתה נזכרתי; אנחנו היינו דגים והיה נהיה לעורבים. — ראוי ונחוץ לך לקרוא את הספר!

— אנכי לא אאמין כי בעת מן העתים הייתי דג —

אמר מאנקרעד —

— אבל כזה מבואר ומוכח בטוב מעם ודעת —

טובן הדבר כי אין לך לחרוץ משפט על פי הדברים המקוטעים אשר הגדתי לפניך. קרא נא בו ותראה כי אי אפשר לבלוי להסכים לכל תוצאותיו ומשפטיו. בו הכל בסגנון למודיי והכל בנוי על יסודות למודיים. הוא איננו כאחד הספרים

ההם, אשר בראשיתם יאמרו: הן, לאשר באחריתם יאמרו:
לאו! בספר הזה הכל מבורר באר היטב על פי חקי הגילוגיה,
פה תראה ברור וגלוי לעין איך נולד ונגלה יציר זה ומשנהו,
כמה רבבות עולמות קדמו את עולמנו, כמה האריכו ימים,
מה שהיה ומה שיהיה, מה לפניו ומה לאחור. אנחנו אך
חוליה אחת משלשלת ארבה, וגם מלפנינו היו חיות קמנות —
הרור שלפנינו. תבוא עת ונהיה גם אנחנו אך חיות קמנות.
עת, אשר אך שאריתנו תתקים כמעבה התמונה החדשה
של הגילוגיה — והיא, היא ההתפתחות. בתחלה היו לנו
סנפיר וקשקשת, אחרי כן תעשינה לנו כנפים.

טאנקרעד שמע ויעמיק במחשבותיו המתאבכות
בקרבו, בְּרָנְסֶפְנֶס קמה ללכת ויקם גם הוא וסארמאוט
הביטה אליו בעינים מפיקות אומר, כי אין לו כל נחיצות
למהר כה ללכת, אבל הוא השתחוה לה ויביע ברכת פרידה
לקאָנסטאנס, אשר לחשה באזניו: היום בערב נתראה
על המשתה.

אנכי הייתי דג והיה אהיה עורב' — דבר טאנקרעד
אל לבו אחרי אשר נסגרה הדלת אחריו — אך זאת רעיה
משכלת ונבונה! — הוסיף בשחוק מר — ועוד אתמול היו
רגעים אשר חשבתי כי אתה יחד אכרעה ואברכה לפני קבר
משיחנו! — עלי לברוח מן העיר הזאת, לברוח היש מהר
בהקדם האפשרי. עם פרעות ומשובות כאלה לא אוכל
להלחם וירי תקצר לנצח בערות ושחיתות כזו — אולם
ההכרה הזאת גמלה עלי, כי לרגלה, אדמה, מצאתי אני
שיט. הנני ממהר הביתה ואכתוב לפייסה עראן, כי הנני
משאיר בשבילי את אנית השיט אשר לו, מאה ושמונים
בת תכיל. מדתה מספקת ועלי לגמור הדבר.

ברגע הזה נפגש עם דודו עסקדאלי, אשר הלך לקראתו בהתבוננו בו ממרחק.

— דודי יקירי! אך אתה האיש הנחוץ לי ברגע זה ואשר אותו אבקש — הריע טאנקרעד — הן הבטחתי למצוא למעני משרת מכיר ויודע ארצות המזרח.

לב עסקדאלי לא חשב לשמוע כזאת ברגע זה. ובהתאמצו לקבץ נפוצות רעיוניו. וגם למען מצוא הנסכה המאיצה כה בטאנקרעד, ענה בשפה רפה וינהג לשונו בכבדות לאמר:

— ולמה זה אתה אָץ? האם כה הדבר נחוץ?

— נפשי נכספה לעשות דרכי בהקדם היותר אפשרי.

— ומה? האם כבר השנת אנית־שיט?

— מצאתי!

— ובכן חפץ הנך למצוא לך משרת — אמר עסקדאלי

אחרי החרישו רגע.

— כן, כן. והוכרתיך כזאת, יען הטיבות לבך להגדיל

חסרך להבטיחני עזרתך בזה.

— אמנם כן, כזאת הבטחתי — אמר עסקדאלי אחוז

בסבך מחשבות.

— גם בלעדי זאת רבה עלי התכונה, לכונן סדרי

משלוח הכסף, עלי למצוא לי כתבי אמנה — סוף דבר, עצתך נחוצה לי מאד בכלל.

— מה יחשוב לבך על דבר שר האלף ויתר בני הלווה

אשר עָתָד לך אביך?

— אנכי הבטחתי לאבי לקחת אותם עמדי וכן אעשה,

אף כי הם לי רק למפגע. הם נתנו דברתם, כי בעת ידרשום

יכינו את עצמם במשך שבוע, הנה אמהר לכתוב אליהם ואם

לא יקימו את דברם ונקיתי גם אני משבועתי.

— ובכן, הנה כבר מצאת אנית שיט — יִהְיֶה? האם היא, נחש-מעופף' — כאשר יגיד לבי לי?

— כן.

— כמדומה לי, היא צריכה תקון.

— תקון מעט מזער וגם זה רק בנוגע אל היפוי והקשוט, אשר לא אשית לבי לזאת. רצוני למהר לפרוש נס ואת הנחוץ אוכל לתקן בניבראלטער — ועתה עלי לרוץ אורח חיש מהר.

— אם כה נחוץ הדבר — אמר הלורד — ועוד תחפו ככה — אבל, חכה נא! הנה נחוץ לך איש חרוץ ומשכיל על דבר הבקי בארץ המזרח, נחוצים לך כתבי תעודה, כסף ועצה — הנה! התדע את סידרָניא?
— לא!

— הוא הוא האיש הנחוץ והררוש לחפצך מאד — אבל בכד מאד להתודע אליו, כי אין מהלכים לו בשום מקום — אבל! הנה היום יום שני, מחר יום הפאָסט ואנכי אסעוד עמרו לבדי בהסיטי, וביום הרביעי בבקר השכם אודיעך כל פרטי הדברים הנחוצים לדעת. אבל לו הייתי אני תחתיד, כי אז התאפקתי עוד מכתוב אל שר האלף ואל יתר בני הלוייה.

7

ביום הרביעי בבקר השכם, קבל טאנקרעד מכתב דודו לאמר:

אהובי טאנקרעד!

אתמול התראיתי עם סידרָניא והגרתיו לו חפצך. כעת

עמוס הוא בעבורה כברה, כי דודו המפקח על עניניו פה מת זה עתה, ועד אשר יעלה בידו להביא מעבר לים דוד אחר או שאר קרוב לו, עליו לתפוש המשוט בעצמו ולנהג אניתו בים מסחרו הגדול ורחב ידים. בכל זאת שחרני להגיד לך, כי יכול הנך לבוא אליו היום בשעה השניה אחרי הצהרים. ביתו בקרבת מקום לבית האוצר ולא יכבד ממך למצוא שכן. עצתי נאמנה לך להיות אצלו. הוא, לפי דעתי, יבין לרעך, את אשר נבצרה מאביך וממני, ולבד זאת הנה הוא איש כזה, אשר נחוץ מאד לדעת אותו ולהכירו. בזה מסניר הנני את מכתבי אליו להכירך לפניו, ובאשר עוד עול ימים הנך, עלי להזכירך מראש, כי הוא מזרע היהודים ועל כן לא תכביר אתו מלין על אודות קבר משיחנו.

הנכון לשרתך, עסקדאלי.

וטאנקרעד מהר אל סידאניא. בפעם הראשונה נקרה לו להיות בהסישי ונפשו התרגשה מן ההמולה והרעש, מקול ענות וצלצלי שמע של טבור המסחר. שם במקום אשר הרחוב הארוך המוביל אל בית האוצר הולך הלוך וצר, אשר שם לרגעים תעצרנה המרכבות לבל תתאבכנה ותסתבכנה יחד עם העגלות הגדולות המעונות סחורות שונות, שם נקרה הפעם מקרה קטן: המרכבות ועגלות המשא אשר התלחצו נערמו יחד כהר תלול ובמשך רגעים עשרה והנה המולה וצוחה, תרועת גדופים ומשק חרפות: לא, לא, לא אניחך — אנכי אבקיע לי דרך — לא שברתי מאומה — איך — לא שברת? — אחת דברתי, אל תנע! — הבה ונראה! — וכדומה, והנה קול שוט, רעש אופנים, שאגות פקידי בית המשפט, קול נפץ ושבר וצוחת אשה. טאנקרעד הציץ מחלון מרכבתו וירא כי מרכבה קטנה ויפה עד מאד התפוצצה. באיזה דרך עברה ובאה הלום המרכבה המצעירה

הזאת. ואיככה נלחצה כה בין המצרים? דמיונה כזבוב מעופף העומד לְהַחֲנֹק וּלְהַרְמֵס תחת אופן עגלת האבר, כן עמדה שבורה ונפוצה בינות העגלות השחורות. הַמְאָהוּיִם הדקים אשר לה נשברו, כנפיה נמרטו והסוכך מגואל ברפש וסחי, ואסון צופה לחיי הַרְכָב הצעיר אשר לראשו חבושה פאת פשתים ולחיי שני המשרתים גבהי קומה הנצבים מאחוריה. למי היא המרכבה?

האשה היושבת בתוכה, אשר מרוב פחדה שאגה מנהמת לבה, היתה יפה ונחמדה למאד וסביב שתו לה העגלונים אשר פיהם מלא חרפות וגדופים, חרשי ברזל אשר בהסיטי ועוד כמוהם, והיא יראה לנפשה פן ישימוה במשמר אשר בהסיטי על כי אנשי הסיטי שברו את מרכבתה היפהפיה. טאנקרעד יצא ממרכבתו וברוב עמל פלם לו נתיב בין ההמונים והעגלות, ויגש אל המרכבה הקטנה אשר פניה מוערות מנגד לדרך מסעו הוא. שומר אחד אביר לב דבר על לב האשה היפה במאד לצאת ממרכבתה, יען כי אופניה נשברו לרסיסים. אבל אנה אלך? — הריעה היפה — ברזל לא אוכל לעבור, ולא אצא מן המרכבה עד כי יביאו לי למצער אחרת תחתה. עליך לענוש את ההמון הזה אשר נפץ מרכבתי'.

— הם אומרים, כי רַכְבְּךָ האשם — לא לי הדבר הזה — אם תחפצי תוכלי להתאונן באזני שופט השלום — ומי הם, תוכלי לדעת, כי על עגלותיהם רשומים שמות הבעלים. התאונני על אדוני העגלונים האלה אם נפשך יודעת כי לרכבך הצדק. אבל, איך שיהיה, לא יתכן לך להשאר במרכבה, כי חוסמת היא את העוברים ותפסיק הדרך ומן ההכרח להגות אותה מן המסלה ולתתנה על יד חרש ברזל לתקנה.

— אך מה אעשה? — אמרה היפה בקול מר ועל לחייה שושנים נראו אנלי דמעה.

— הנה מרכבה לי — אמר טאנקרעד בקרבו ברגע זה עדיה — הואילי ושבי בה, היא נכונה לפניך.

האשה היפה הרימה עיניה יונים מלאות שממון ותמהון אשר לא יכלה הצפינו בראותה את העלם הנחמד, אשר פתאום הופיע מבין אגודת ההמונים העגלונים והאספסוף הגדול וערב רב של רואים נצבים, דעת הקהל הזה לא היתה נוחה ממנה, פאת הנכרית של רכבה היתה מטרה לחצי בוז ולעג, משרתיה הפיחו מסביב בגאווה, ומעיליהם הקצרים היו חשודים בעיני ההמון הזה, בנוגע אל היפה בעצמה הנה אף אם רגע תפשה לב ההמון בקסם יפיה וצבי חמדתה, אבל כרגע הכביד לבו בשמעו קולה קול נגיד ומצוה, בשגם כי הוא לא היתה אז לבדה, יחד אתה ישב איש אשר שפמו העיר בו כי זר הוא פה, גם הוא נסה להתערב ויקח דברים עם עגלוני הסיטי וידבר צרפתית, ויחרוץ ההמון משפט וגמר אומר אשר אין זאת כי אם הוא דון קרלוס — הוא ולא אחר!

— מה גדול הסדך — אמרה האשה היפה אל טאנקרעד בשפה זבת נופת, והוא פתח דלתי מרכבתו, השומר הכין את השלבה, את המשרתים הגאיונים ואת הרכב צוו להטפל בהמרכבה השכורה, וכרגע והאשה עם בעל השגם ישבו במרכבת טאנקרעד, אשר צוה על אנשיו לסור למשמעת האלמונית, והוא התחמק ויעלם בין ההמון — ונעלם מהרה, כי הגל הצבור של העגלות החל להתנועע, וההמונים הנעצרים נזרמו ונשמפו ברחוב ולא עת היא לדבר ידידות וחקן.

בהגיעו לצדי הרחוב יצא אל הכבר ויעמוד אצל חצר

ראש העיר וימצא לנכון לשאול את פי אחר אלפי העוברים :
איה בית האוצר ?

— הנה הוא לפניך ! — ענה בחן, העובר ; ובתאות נפש
הביט אחרי הצעיר הרך והמפונק, אשר לא תִּעֲרַךְ לוֹ דמות
אנשי המעשה של הסימי, באשר איננו יודע איפה הוא בית
האוצר. — הנה הוא לפניך — ומה לך ולו ? — גם אנכי
הנני הולך שמה .

— לא בית האוצר הרוש לחפצי, כי אם פה מקרוב
לו בית סידָאָניא — התרע ?
— כן, כן. הנו לפניך — אמר האיש בחן שפתים
ויור באצבעו. —

?

אצל הפתח בבֵּאה, אשר שם עלה טאָנקרעד במעלות
רחבות, עמדה מרכבה ועליה תו דגל מחוץ לארץ. שוער
גבה קומה עב ושמן עמד בעצלתים מכסאו הגדול והרחב
ובראותו כי טאָנקרעד עמד מלכת הלאה, שאלהו : מה חפצו .

— לראות את פני הארון סידָאָניא .
— אי אפשר כעת לראות פניו, שיוג ושיח לו עתה עם
אחד היושב אצלו .

— מכתב לי אליו .
— תנהו על ידי ויגיע אליו, ואתה תוכל לקחת
מקומך פה — אמר השוער בפתחו דלת החדר אשר שם
יחנו הבאים, אך טאָנקרעד מאן לבוא שמה, רב תורות
לך, אנכי אחכה פה' — אמר ויתבונן אל הבית אשר בא

אליו. האולם הרחב והנהרר עשוי מעצי ברוש, על קירותיו תלוים ציורים שונים. מעלה רחבה, שאין כמוה ליופי ופאר בכל ארמנות לונדן החדשה, תוביל אל המדור העליון. בעזרה על המרצפת נצב פן זכוכית ועליו תבנית הצובה משיש עם כתבה „fundator“ היא תבנית סידאניא הראשון — המִסֵּד.

— רב תודות לך, אנכי אחכה פה — שנה טאנקרעד בהבישו סביבו ויוסיף בשפה רפה: ואני הן נועדתי לשעה השניה.

עודנו מדבר ומורה שעות עתיק יומין מאחד בתי התפלה אשר בהסיטי השמיע קול פעמים, ומורה שעות מלאכת אשכנו אשר בהאולם שנה אחריו.

— יוכל היות כי כן הוא — אמר השוער — אבל לא אוכל להפריע כעת את אדוני. אצלו כעת ציר ספרד, ורבים הם המחכים גם זולתך. בצאת הציר אז יביא בן המשק את מכתבך ליד הארון עם יתר המכתבים אשר נערכו אליו.

וברגע הזה עברו דרך האולם אנשים שונים הנה והנה, ומבלי עמוד ולשוחח עם השוער הלכו למו ויעברו הלאה.

— ואיפה זה הולכים האנשים האלה? — שאל טאנקרעד — והשוער התבונן בו בעינים מפיקות בוז ומהתלות ויסב פניו ויסר את האבק מעל האח ויען כלאחר יד: מובן הוא — אלה אל הקנטר ואלה אל הבנק.

האם גם השוער בבית אבי מגושם וגם רוח כזה, להכלים כה את פני האורחים הבאים ברגל? — חשב טאנקרעד בלבו. בין כה וכה והנה משק חרישי. הציר הולך — אמר השוער — נטה לך הצדה. אוון השוער המנוסה בחנה היטב כל צלצלי שמע, ואיך שתהי סגורה

ומסוגרה הדלת, לא יתכן בכל זאת לאיש אף לנוע מכסאו מבלי אשר ירגיש בזה השוער, וגם עתה לא שגה. דלת אחת במקצוע האולם נפתחה וציר ספרד יצא ממנה.

— סור לך, שמה מזה — אמר השוער למאנקרעד וישרוק למשרתי הציר העומדים באיתון וילוה את הוד כבודו עד מרכבתו ביראת הכבוד והרוממות.

— עתה יובא גם מכתבך עם יתר המכתבים — אמר השוער למאנקרעד אשר השאירהו לבדד רגעים אחדים. ובאותו רגע, כמו שכח לגמרי כי ישנו פה האיש הצעיר, התנפל בכסאו הרחב ויגולל את מה'ע, העת' ויעמיק בידיעות המסחר.

בהמכתב אשר מסר מאנקרעד כתוב לאמר:

יקירי סידאניא!

המכתב הזה ימסור לידך בן אחי, מאנטיקוט, אשר על אודותיו נדברתי אתך אתמול. נפשו נכספה לנסוע ירושלימה וזאת תכאיב מאד לבב הוריו, כי יחיד הוא להם. האוכנם אנכי אינני רואה בזה סכנה ואסון כאשר ידמה לבבם. אך בכל זאת דבר כזה דורש נסיון רב ומי עוד כמוך חכם בעל נסיון? אנכי הבטחתי לאביו ואמו התמימים והיקרים לי מכל קרובי, לעשות למענו ככל אשר יש לאל ידי. ולכן בכל אשר תעשה לשובת מאנטיקוט, תטיב לי בזה מאד מאד. כמדומה לי כי כביר כח לב הוא, אך לא אוכל לרדת לסוף דעתו. — חושש הנני כי הרביתי לשתות אתמול ויון צרוף יתר על המדה, כי ראשי יכאב עלי מעט.

בְּלִי שֶׁלְךָ. עֶסְקֵדְאֵלִי.

ביום הרביעי לפני הצהריים.

מורה השעות אשר בהאולם השמיע רבע השעה השלישית ומן החררים הפנימים יצא איש צעיר לימים צח ואדום וחכמתו

תאיר פניו, ועל עיניו כל־יראי ויפתח את דלת החדר ששם יחכו הבאים ובראותו כי אין איש פנה אל השוער וישאל: איפה הוא לורד מאנטיקומ? השוער הניח מידו את העלה ויקם מכסאו ומאנקרעד בשמעו שמו יוצא מפורש מפי הקורא הקריב וישתחו אל האיש, וילך אחריו והוא הביאהו בחדר רחב ידים, אשר כתליו מטסד עד הטפחות והתקרה כמו כפה עשויה בטוב טעם ומיפּה בצעצועים ופטורים יקרים — כל אלה היו מעצי אלון. ארבעה חלונות פונים אל החצר עם מזרקי מים מעץ ערמון ולוו. הבנית ציור, הדומה אל התבנית אשר באולם, תלויה מעל אֶחֶד־שיש רם הקומה העשוי לפי מסורת קרומים אבל יפה ונהדר מאד. מרבדים חשובות אָטון תוגרמה ויריעות מסך משי־תכלת, שלחנות אחדים גדולים, אשר עליהם המרים המרים גליונות וכתבים, כסאות אחדים. אצל הקירות שנים שלשה ארנוזי ברזל בטוחים מאש, ותוכת סופרים — כל אלה הם פארי הבית. בקצה האחד דלת זכוכית מובילה אל המון חדרים בלולים, שבם מושב הסופרים והפקידים הרבים. בעת הצורך היו מרימים יריעת המסך. עתה היתה פתוחה.

ארון אחד אשר ישב אל השלחן וכתב, עמד בבוא מאנקרעד ויתן ידו לו ובהראותו לו על הכסא הסמוך אמר: — אדמה, כי אנכי הסבותי לך לצאת מביתך בשעה שלא הסכנת כה.

האיש הצעיר נושא כל־יהראי חלף הלך לו ומאנקרעד נענע בראשו ויגמגם איזה דברי חן וכבוד, וארוני הבית בהתיקו מעט את כסאו מאת שלחנו, אמר: — הלורד עסקדאלי הגיד לי, כי בלבך לעלות ירושלימה.

— זה ימי מספר אשר באה תאוה זו בקרבי.

— יצר מאד כי לא עשית דרכך זו בימי האביב, כי
או היית רואה בהדר המסע של העולים לחוג חג הפסח.
החיון ההוא נחמד מאד.

— אם אמנם כן הוא — אמר טאנקרעד — אבל
במסעי ירושלימה לי תכלית רמה ונשגבה כזו, עד כי אחת
היא לי באיזה עת ובאיזה אופן ורק להיות שמה — זה כל
ישעי וחפצי.

— עתה לא יכבד הדבר לבוא ירושלימה, וכבד מזה
הוא לדעת מה לעשות בבוא שמה.

— שם, ארץ סגולה לערות רוח ממרום — אמר
טאנקרעד ופניו החלו להתאדם — ובבואי שמה אכרעה
ואברכה בתפלה זכה ואתהנן להאיר לי את הדרך באורה
זו אהלך.

— ולדעתך לא תועיל לך כל תפלה וכל תחנה פה,
בארץ הזו?

— הארץ הזו איננה ארץ הדעה והרוח — ענה
טאנקרעד במורך לב --

— הלא גם פה יש לפניך בית הכנסת?

— אשר הוא לי בית אלהים, אשר יאציל מהודו עליו
ורוח קדשו תסמכנו — אמר טאנקרעד בהשפילו עיניו ופניו
הוסיפו להתאדם בזכרו כי נגע בענין הדת הממלא כל חלל
לבו, ואשר עליו, כמצוה מפי עסקראלי, להזהר מנגוע בו.
— ורק מאשר רואה הנך איזה חסרון ומעות בהכנסיה
אשר בעתנו הזאת?

— הנני מוצא את דעותיה כצוררות אשה לרעותה.
סדריה ויסודותיה לא יתאימו יחד ומעשיה סותרים זה את
זה. — השיב טאנקרעד — וכבר התוכחתי בזה עם איש
אחד הנודע לראש גלית הכנסיה ומצוין ביתרון הכשר דעתה,

ונוכחתי כי נאמנה השערתך אשר ידמה לבי תמיד, כי הערת הרוח והארת הדעת איננה רק תכונה אלהית, כי אם תלויה גם בארץ המסוגלת לה.

— דעתי כדעתך ויסור אחד לשנינו — אמר סידאָניא — אני מאמין כי האלהים דבר עם משה בהר הורב ואתה מאמין הנך כי הוא בדמות ישו נצלב על הר גלגלתא. שניהם, לפחות על פי בשרם ודמם, היו בני ישראל ובשפת עבר הסיפּו אל העברים. הנביאים היו רק מבני ישראל, השליחים היו רק מבני ישראל. כל בתי כנסת הרת שבאזויה אשר שבו ונחרבו, נוסדו על ידי עברי מלדה ומבטן, וכנסת הרת של הרומאים אשר אמרה כי תעמוד לנצח ואשר הפכה את האי הזה לבני אמונת משה וישו, בעוד אשר נצתה את הדרואידים, את יופיטער האַלימפי ואת יְיָ אשר הבקיעו הלום זה אחר זה — הנה גם היא נוסדה והתכוננה על ידי עברי מלדה ומבטן — ועל כן אומר אני, כי השערתך או החלטתך אינן, לכל הפחות, תולדות הדמיון.

בשום לב ובכל תאות נפש הקשיב וישמע טאנקרעד דברי סידאָניא, אשר הניעו כל מורשי לבבו וַיֵּאָר וַיַּעַר. תעצומות עוז אשר בס תמך סידאָניא את דבריו הרהיבו לב טאנקרעד ויהי לנפש חיה. כל שכלו ותכונתו התעוררו אל הרעיון הנשגב אשר בו הגה זה כמה בעתות בדירותו. וביותר התרנשה נפשו על כי השיחה אשר נועדה לדבר רק על אודות כתבי אמנה קבלה פנים חדשים כאלה אשר לא עלה על לבו.

— אחרי כי רואה הנני את הענין ואת המעשה — אמר טאנקרעד בלהב רגשותיו — יען נולדתי וחי הנני בזמן כזה ובארץ כזו, אשר מעבר מזה לא־אמון ומעבר מזה התלהבות אמונה־אומן; ואחרי אשר לשוא ינעתי למצוא לי מנהל

נאמן אשר יוליכני מישרים, ובכל זאת חש ומרגיש הנני מאד כי עלי לרעות אמונה — כי לפי דעתי בלתי האמונה לא תצויר גם חובה לאדם — אחרי כל אלה האם זר ומוזר הוא, כאשר כן ידמו רבים, האם אולת היא אם תתאוה נפשי לנסות דבר, אשר כבר עשהו לפני שש מאות שנה ראש אבי משפחתי, אשר שמו נקרא עלי, אם יכסוף לבי לעבור את הים ול . . . טאנקרעד בושש לגמור אומר.

— ולבקר את הקבר הקדוש — גמר עליו סידאָניא .
 — ולבקר את הקבר הקדוש! — שנה טאנקרעד בלהט נפש — הנני מודה כי אך זה כל ראשית וכל אחרית הגיני והגיוני .

— אָמנה — אמר סידאָניא — מסעי הצלב הביאו תועלת רבה לאיירופא, כי הם חרשו את השלטון הרוחני, אשר לאזיא תמיד על ארצות הצפון. השלטון הזה כמו הולך ומתמוטט עתה, אבל זאת היא רק הירידה ההיא, אשר תקדם תמיד לעלית התפתחות חדשה.

— כן . כן הוא — אמר טאנקרעד — כי מי זה יִנְאָל להגיד אשר גורל כל הארצות ינוח על הארץ ההיא אשר בה צעד אל נאור בהליכותיו בקודש! — הוא קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא! רוח אלהים אשר בחר בה והבדילה מכל הארצות, עורנה מרחפת על פניה ושכינתו שרויה בחביון עווה. נפשי משתוקקת לשאול את ההרים ההם, אשר עליהם הופיעו מלאכי אלהים, מדוע זה לא ירד עליהם אלהים גם עתה כפעם בפעם? מדוע לא נאוו עליהם גם עתה רגלי מבשר משמיע שלום ותנחומות אל? — כלה שארי ולבבי למנחם משיב נפש! ינעתי באנגליה ולא הונח לי. לשוא חתרתי למצוא בה שפירי אל מסתתר להמשיך עלי שפע קדושה. לא ארע פה איש אשר עליו נאצלה רוח

מכרומים וזיו שדי עמדו — ועל כן זאת אישׁב אל לבי והראיתי לדעת, כי השפעת אלהים תלויה בארץ והמקום גורם לה, וכי איננה נקנית ובאה לאדם על נקלה ועד מהרה, כי אם על ידי עמל רב ויגיעת נפש כזו ובמשך זמן כזה הדרושים לתכלית מסע אל מקום הקודש, אל ארץ מטהרה!

בשום לב שמע סידאָניא את דברות מאנקרעד, אשר ישב מול פני החלון ואיר היום נגה עליו בכל עווו, ולא גרע ממנו סידאָניא עינו בכל עת דברו ויתבונן אל רשמי פניו, ובמבטו החד הוא בוחן ובודק את כשרון הדעת ושלמות שכלו של האורח הצעיר. בהעלם הוזה ראה ומצא לא עול ימים רועה רוח ובעל הוזה, כי אם עצם נשגב אשר תעצומות עוו תבונתו וכביר כח דמיונו הגיעו אל מרום תכליתם, והם במאזנים ישאו יחד. הוא הכיר בו נפש מלאה רגשות עדינות וחולת אהבה ענוגה וגם אזורה בעוו ואומץ נערץ ונמרץ. הוא התבונן בו אשר אף אם כעת עוד לא ידע מאנקרעד הליכות עולם וארחות תבל כנזיר צעיר, אבל בקרבו נצפנו כל התכונות ההן אשר בעתיד יתנוהו עליון על כל בני החברה. בכלות מאנקרעד לדבר שררה דומיה ממושכה רגעים אחדים וסידאָניא צולל ברוב שרעפיו והנה התעורר ויאמר:

— כנראה, חפץ הנך לחדור בהסוד הגדול של אויא.

— קלעת אל מטרת חפצי אשר ימלא את נפשי וכל

קרבי. — אמר מאנקרעד בתאות־לב. —

ברגע ההוא נפתחה דלת הזכוכית ויבוא הצעיר ההוא

אשר הביא את מאנקרעד החדרה ויושט מכתב לסידאָניא — ומאנקרעד נבוך, כי מורך לבבו שב אליו כפעם בפעם ומאד הצר לו כי הפריעוהו, אבל הרגיש כי בעצמו היה למפנע ויקם ויהי נכון ללכת, וסידאָניא מבלי גרוע עינו מן המכתב ראה את תנועתו ויתן לו אות בידו לשבת ויאמר אליו:

— אנכי התניתו עם עסקדאלי לבל תלך מזה אם
יעצרוני כרגע ענינים הדורשים עיוני במ תכף, ועל כן הואילה
נא ושבה עמדי אם לא יעצרך דבר נחוץ.

טאנקרעד ישב וסידאניא פנה אל בן משק ביתו ויאמר :

— כתוב נא כי מכתבי נשלחו שתיים עשרה שעות
אחרי הדעפעשים, וכי מצב הסיטי הוא בלי שנוי, העתקה
מן המכתב מבערלין צוה נא לשלוח לבית אוצר המדינה, והידיעה
האחרונה ?

— שמרי הארקה (קאנסאָל) לחובת הממשלה ירדו
בהצי השעה השלישית; שמרי קרן קימת של חוץ לארץ
שפלו עוד יותר. שמרי המניות (אקציען) בכל תוקף.
האיש חלף הלך וטאנקרעד נשאר עם סידאניא לבדו.

— למתי תשוב לנסוע ?

— אקוה, כי בעוד שבוע.

— לברד ?

— למרות חפצי ורק למלאות חפץ אבי, הנני נוסע
בלוית הבורה רבה.

— לא טוב הדבר — אבל לו יהי כן. והנה בבואך
ירושלימה תבקך בלי ספק בבית הנזירים, אדמת קדש, שם
תביר את ראש הבית הספרדי אַלגווי לאַראָ — הוא מכנה
אותי בשם אחיו שארו. הוא מן הנוצרים החדשים של המאה
הי"ד. הוא אדוק באמונתו מאד, אבל האהבה לארץ קדומים
ולשפתו העתיקה פרצה בקרבו מאד, אף על פי שכבר התערב
דמו בדם הגאטמים על ידי תערובות התונות בינתיים, אשר
לא כן אנכי ומשפחתי. אנחנו הננו ספרדים גמורים. לאַראָ
יודע ומכיר היטב את ארץ ישראל וכל הנוגע אליה, כי הוא
בלה שם כבר רבע מאת שנה, ולו חפץ כי אז היה מכהן
פאר הכהונה הגדולה בסיביללא. הוא בקי מאד בספרות

החרשה והישנה, והדבר הזה נכבד וגדול מאד, כי כל אחת מתמלאת מחברתה. הכהנים הגדולים אשר לכם בארצכם אין להם כל מושג מזה. ומאין ואיככה ידעו ויבינו ויכירו? הן רק לפני מאות שנה היו המה פראים נותנים כתבת קעקע בבשרם. זה אחר מיתרונות כנסת הדת הרומאית על הכנסייה אשר לכם ואשר לא הוכל להבין את זאת עד עולם. שם ברומא נוסדה כנסת הדת על ידי אחד העברים וכה המושך שלה עצור בקרבה עוד גם עתה — אמנם הנה הנך הולך אל מקור המקורים! הלמוד הדתי דורש משך זמן של איוה אלפי שנים לפחות, גם מלבד למורי דעת הקלימאט ופּלגות המשפחות והשבטים. על הלמוד הדתי אי אפשר לעמוד בעל למודי הכמיה והמעכאניק. בו צפונות עמוקות אין הקר. והנה אנכי אתן על ירך מכתב אל לאראָ. התנדע אליו והכירחו היטב — הוא הוא האיש הדרוש לחפצך. גם בלעדיו נחוצים יהיו לך עוד אנשים אחרים וגם הם בוא יבואו, אבל לאראָ הוא המקור הראשון.

— לבי יחרפני — אמר מאנקרעד בשפה רפה — להטרידך בדברים נקלים, אבל אולי יִבְצֵר ממני הענג לראותך עוד הפעם ולורד עסקדאלי העירני לדבר עמדך על אודות כתבי־אמנה.

— לא, אנחנו עוד נתראה במרם תשים לדרך פעמך — אך הנה הזכרתני. בנוגע לכסף, ישנו בסוריא רק באנקיר אחד והוא בבל, מצורתו פרושה באלעפפא, בדמשק, בבירוט ובירושלים — הלא הוא בעססאָ. אז לפני גרוש המצרים היה הוא כמעט המושל והשורר בסוריא, אבל גם עתה עודנו בכל תקפו ועזו, אף כי רבות יגעו בקאנסטאנטינאפעל לכלותו ולשומנו לאל. אנכי פניתו בערו אל מעטטערניך,

ובגלל זאת הנה הוא כלו שלי. אליו אתן מכתב על ידך, אך לא רק בדבר הכסף לבד, נפשי אותה מאד כי תכיר לדעת את האיש הזה. בדמשק יתנהג בגדולות בכל הדר גאווה, אבל לא כן בירושלים אשר אין לו בה רב ענין ומעשה ורק מאשר יהודי הוא מסתופף הוא בה בתאות נפש. מאד נכספה נפשי כי תכיר ותדע את האיש הזה. לבי בטוח כי כמוני כמוך תמצא בו חותם תכנית מין האנושי, דגול ומצוין מאין כמוהו. שמו, אדם, ובאמת אם נביט אליו ידמה לנו כי נולד בעדן גן אלהים קודם החטא. כגו כן נפשו גלה מחמדים עם כל פאר ועוז. עליו תשען ותבטח בו כגבור על סוסו ביום קרב. חדר הכנסת אורחיו לוקח לב ונפש, בו תמצא תמיד משכילים ונבונים וידועים ורק עליך להתלמד לעשן. אין דבר אשר בעססא לא יוכל עשהו. גל אליו כל דרכיך וכל הפצך ישרים, אל תכחד ממנו דבר וכל אשר תאוו נפשך לא תעלים ממנו והוא יחשוב לו לעונג למלא משאלותיך, לבד זאת הנה הוא אחד מאלה הנושקים את הותמי. המכתבים השנים האלה יפתחו לפניך את כל ארץ סוריא ועוד ארצות אם תואל ללכת הלאה, ואל תשית לבך לכל יתר התכונה הדרושה לך.

— במה אֶכַּף ואקדם להודות לך? — אמר טאנקרעד בקומו — ואיך אוכל להביע רחשי תודתי וברכתי?
 — מה מעשיך ליום מחר? — אמר סידאָניא — אנכי אינני יוצא מביתי, אבל לי מתי מספר ידידים ורעים אשר בטובם יבקרוני פעם בפעם. מחר יאכלו אתי בצהרים שנים או שלשה אנשים, אשר אולי ינעם לך להכירם. התואל לכברני לסעוד אצלי מחר בצהרים?
 — הנני חושב לי זאת ליקר ותפארת ובכל לבי הנני למלאות אחרי דבריך.

— וטוב תעשה. אבל לא פה נערוך שלהן כי אם
בגן קרלסן עם שקיעת החמה.
וסידאניא הוסיף לכתוב את מכתבו אשר החל אותו
לפני בוא טאנקרעד.

ח

בשוב טאנקרעד הביתה הונה על דבר שיתתו עם
סידאניא, מצא מכתב ערוך אליו, לאמר:
בעללער משיבה אלפי תודות ותשואות הן ללורד
מאנטיקוט יחד עם המרכבה. מאד יחרף לבבה על כי אולי
הסבה לו ענוי נפש ומרודים, אבל תרהיב להבטיחנו כי יודעת
היא לערוך יקר רוחו וגודל נפשו. — הרחוב העליון, ביום
הרביעי'.

הכתב שבו נכתבה הפתקא הזו, היה ממין ההוא
העושה רושם על קוראו, אבל יפה במאד ומלא עוז והדר.
הגברת בעללער היא אחת מנשי האצילים המפארים באנגליה,
מבנות מרום הארץ וטאנקרעד לא ידע אותה פנים ולא את
אישה, כי אך זה מעט עשה לו מהלכים בין אנשים, וגם
כי בעללער התגוררה במשך העת האחרונה זמן רב מעבר
לגבול.

שיחתו עם סידאניא השכיחה מלבו כל זכר המקרה
בבקר יום זה, ועתה כי הזכירהו המכתב הזה, אבל כרגע
הסיח דעתו ממנו, כי כל מעניו היו אך בענינו אשר לפניו.
אור פני סידאניא ודברות עוזו המלאים הן, ירידות ולקח
טוב, חמכו לבב טאנקרעד ויהיו לו לכה סומך וסועד הרוש
מאד להפצנו בעת הננו מתעתדים לגדולות. יש אשר הושך

ישופנו, יאוש נורא יתקפנו, ירינו תרפינה ומסביב לנו אך תהו ובהו. מכשולים קטנים ירמו לנו כהררי אלף ושאון גלי דמיוננו יתהפך לאגלי קיטור ונמפי אך עֵבוֹר — יש אשר במצב כזה והנה אחר מפי אדם המעלה יערה עלינו ברגע אחד אלפי מאורות ושפעת נגהות וכמו מסתר עב הענן הוציא חמה מנרתקה וכל חזיונות לבנו ומעלות רוחנו, אשר חמדנום ויחלנו להם בנפש גרסה לתאווה, עמו הוד נערץ והנה עוו והדר למו.

למרות עוו רצונו וכח נפשו תעה לפעמים לב מאנקרעד וישבע נדודים מרעיון מעיק אשר יפעמנו: אולי באמת אך שוגה הוא ברמיון ורעות רוח. הרעיון המציק הזה אשר שרט את נפשו כאבן מעמסה, היה היום לאל ויעבור ואיננו. וטאנקרעד הוגה ברוחו ועם לבבו ישיח: מדוע זה לא ישים איש לבו למעלות רוחי? מדוע זה רואה הנני, כי כל השומעים את דברי, אף כי ישמעום בסבר פנים יפות, בכל זאת יקראו להם שיח תפל והיו בעיניהם כריר חלמות? הורי, הם יראי אלהים ומשכילים ורגילים הם להביט בעין יפה על כל מה שאני דובר ועושה, ולחשוב לטוב את כל הגות לבי — והנה אני בעיניהם עתה כמִטְהָרִים. לורד עסקראלי הוא משולם ומשכיל בכל הליכות עולם וארחות חיים, ערום עד להפליא וחרוץ עד מאד ונודע לרב תבונה — והנה הוא רואה אותי כעלם שוטח שלא בְּפֶךְ נסיונו ואומר בפה מלא, כי לו שלחני אבי לעימן ואחרי כן לפאריו, כי אז כבר האזנחתי כל עקשותי ורעות רוחי זו. הבישאף הוא איש אשר חכם יקרא ומלומד מצוין, הוא איש מופלא אשר עליו לעמוד מנגד לבלי התערב בריב מפלגות וכתות, איש נעלה הראוי למבט ישר והשקפה סובבת ומקפת את הכל, כהן לאל עליון אשר ה' הוא נחלתו ורוח קדשו תניחנו ומקבל שפע

קדושה מצנור העליון — והנה הוא אומר כי אנכי בעל הזוה. כל אלה די כה למו להכחות את רוחי ולַאֲשׁ את לבי. והנה נמצא עתה איש אחד, אשר אין לו כל סבה לשית לי בחלקות ולשפר את מעשי רק מפני הכבוד. איש, אשר לפי ההשקפה הראשונה ראוי היה לו להתנגד אל הפצי; איש היודע ארחות חיים והליכות עולם לו רב יותר מאשר ללורד עסקראלי; איש, אשר כפלים לו לתושיה ורבה חכמתו וידיעתו מכל הבישָאָפִים גם יחד — והאיש הזה הלל וישבח את הגות רוחי, ומשפטי רומם תחת לשונו ויפאר ויקלם את הפצי ומגמת פני ויתמך לבי ויורני ויחזק ידי ויאמץ רוחי ויבינני כי הנני נצב כעת רק על השלבה הראשונה של המפעל הנשגב וכי ימצא לעזרתי להגיע אל מרום קצי. — — —

בערב היום ההוא היה משתה בבית הגבירה ברדלף ושם היה גם טאנקרעד. הוא בא שמה מעט קודם חצות לילה ובלכתו אט פחדר לחדר ומתבונן בלהקת הקרואים הכיר את כותבת המכתב, את בעללער, אשר בעת ההוא נדברה עם אחד הקרואים. ולא יפלא הדבר כי הכירה טאנקרעד, כי אף אם ראה אותה בבקר מבלי שים לב, אבל רשמי פניה נחקקו בלב רואיה פעם, לבלי שכוח אותה עוד. ואף כי את כל הוד הקסם אשר בפניה הכיר טאנקרעד רק עתה אחרי התבוננו בה היטב. לה ראש קטן ועינים גדולות שחורות כשערותיה היפות מאד מבלי כל שרק ופרכוס. בלבן פניה ילין פנוק ורוך ושניה קטנות קצובות כחרוזי פנינים. קומתה גבוהה מקומה ממוצעת וכלה אומרת כבוד והוד. על פניה שקט ומנוחה אבל לא זועפים כשקועה במחשבות יותר מדי. בהשארה לבדה ותבט סביבה הכירה את טאנקרעד ותניע לו בראשה וצחוק נעים הופיע על שפתיה

וגלות עיניה מלאו אור וברגע ומאנקרעד הקריב אליה.
— זאת הפעם השניה אשר נפגש היום — אמרה
בקול ערב ונעים —
— ואיככה זה לא נקרה לנו להפגש מקודם? — אמר
מאנקרעד —

— רק זה מעט ששתי מפאריז. בפעם הראשונה
אהזתי במסע, ולולא חסדך — הוסיפה בנעימות — כי אז
לא הייתי פה כיום על המשתה, בלי ספק היו עומים
אותי במשמר.

— אם כן, אקוה לקחת תודות רבות מהגבירה
ברדלף, כאשר כן יהודוני גם כל קרואיה.
— אנכי מחויבת תודה לך.

— התודה הזאת תיקר בעיני שבעתים.
— מה טובה ונעימה מרכבתך! אנכי לא אצחל כי
עגלתי תשוב אלי עוד וכמעט ישמח לבי על כי שברו אותה,
כי ארע נאמנה אשר מעתה לא אוכל עוד לנסוע בלתי
אם במרכבה.

— ומרוע זה לא השארת מרכבתי אצלך?
— מה רבה נדיבת רוחך! רבה היא מן המדה הראויה
לפי אַוירנו הקר. הנך מפור מתנות כאדיר הלבנון, כמו לו
היית כבר בן ארץ הקדם, אשר לפי משמע אוני הנך שם
פעמיך אליה. — ולמתי תעזבנו?

— רצוני למהר נסיעתי ימים אלה.
— האמנם? — הריעה בעללער ואור פניה הועם:
ובהחרישה רגע אמרה בלצון בהתאמצה להסתיר מבוכתה
ויגונה: — כמעט יצר לי עתה על אשר שוית עלי היום
עוד.

— ומרוע ?

— יען אין את נפשי להכיר אנשים טובים ונעימים
רק למען לשוב ולהפרד מעליהם.

— ולבבי יחשוב כי רק אנכי ראוי לגוד לי ולהצד
עלי בגלל הדבר הזה.

— חיש מהר מאד היו לך לזרא, הבריות' והחברה.
בטרם הִכרתנו והנה תעובנו.

— הבריות' והחברה לא היו לי לזרא, באשר, כפי
דבריך הנכונים, הנה באמת עוד לא הכרתין ולא אדען.
אנכי רק נקרה נקריתי בקרבן כמו נקרית גם את בבקר
בינות העגלות המסבכות. התנשנות ומפנע הבאים במקרה
יחלפו ויעברו ואנכי אעשה או דרכי הלאה.

— רעיד ואלענמין הגיד לי כי שתעתר הנך להוציא
אל הפועל דבר שהוא חזון חזיונותי השליט על כל הניוני,
אדיר כל חפצי וראש וראשון לכל מאיני לבי — הנך נוסע
ירושלימה!

— הֲיָנֹן? ! — הריע טאנקרעד מתרגש — הגם לבך
הולך אחרי הרעיון הזה?

— כן, ואנכי לא אוכל סלוח לנפשי על אשר לא
יבלתי עד כה למלאות תשוקתי זו. — אמרה בעללער ברוח
נכאה בהביטה עין בעין אל טאנקרעד בעיניה היפות
והשחורות — היא שניאה של כל ימי חיי ונבצרה ממני
לתקן המסעות. הה! כי יחסר לי אומץ רוח וכה לב. —
בעוד הייתי ילדה, בעת אך נולדה מחשבת ירושלים
בקרבי. היה עלי להחזיק בפלך ולכלי תת מנוחה לנפשי
עדי השגתי מאויי, לאסוף קני שבלולים בעיי החול
אשר בִּיפו.

— הפצך זה מקורו ברגש אִמְתִּי. לפי דעתי החוב על
כל אחר מאתנו להיות שמה.

— ובין כה הננו יושבים פה — אמרה בכאב לב
ויגון נפלא — הננו יושבים פה במקום אשר כלנו נתאונן על
חיינו הכלים באפס תקוה, במקום אשר הגות לבנו וחזון
רוחנו לא יעברו הלאה ממשך השעה שאנחנו חיים בה, ואשר
בכל זאת נתאונן כלנו ונאנח מר על הרגעים הטפלים
המעיקים תחתנו.

— גורל חיינו הוטל בחיק הזמן המאטריאלי ולגבי
חומר גבנו — אמר טאנקרעד —
— נפשי תוכל להמלאות רק ממזון רוחני — אמרה
בעללער —

— יען כי מרגשת הנך את נפשך — אמר טאנקרעד
בהמו — את נפשך אשר לא אבדה עוד חותם תכניתה,
חלק אלוה ממעל. חזון כזה יקר הוא במאה התשע עשרה.
רוח מי תמריא עתה במרום? לב מי יחזה מחזה שדי? הלא
כל קיום בני דורנו וכל עצמותם ומחותם יתלכדו אך במסלת
ברזל ואניות קיטור.

— מאד תצדק בדברך. — ואתה על כן בורח הנך
מחיים כמו אלה.
— אותי ישא על אברתו רעיון אחר, רעיון יותר
מרום ונשא.

— בנתי לרעך. הנך מרגיש את אשר תרגיש נפשי.
ירושלים היתה כל חזון רוחי והגות לבי ותמיד התאמצתי
לבוא ולהגיע אליה, אבל לא הרחקתי לכת כי אם עד
פאריז.

— ובעוד אשר נקל מאד עתה להגיע ירושלימה.
אשר יכבר עלינו ביותר, הוא, כאשר הגיד לי היום בבקר
איש חכם מופלא מאד, לדעת מה לעשות בבואנו שמה.

— מי הגיד לך כזאת ? — שאלה בעללער בקשה
ראשה —

— האיש ההוא אשר אליו הלכתי בפגשי אותך —
הארון סידאָניא .

— סידאָניא ! — הריעה בעללער בתאות נפש —
הנך מכיר אותו ! ?

— לא ככל אשר אותה נפשי להכיר אותו . היום
ראיתיו ראשונה . דודי עסקדאלי נתן על ידי מכתב תעודה
אליו ויבקשהו לשית עצות לי ולעזור לי במסעי . הן סידאָניא
אהו במסעים רבים .

— אין איש בתבל אשר הפצתי להכירהו ולדעת אותו
כמו את סידאָניא . כנראה הוא ידיד נאמן לעסקדאלי , אנכי
אנסה להתאמץ — הוסיפה בעללער בחשבה מחשבות —
להתאמץ כי יעשה עסקדאלי משהה אשר אליו יקרא אותי
ואת סידאָניא .

— הוא איננו תולך אל כל איש , יהי מי יהי — כן
שמעתי —

— לפנים היה עושה דרכו וגם בביתו היה משהה
וסעודות מרעים פעם בפעם . כמדומה לי כי כן שמעתי אז
בטרם נסיתי עוד לבוא בהברת אנשים . עלינו להתאמץ
להשיבהו לימי קדמותו . הנה הוא אדיר הכסף ולגדולתו
אין הקר !

— בזה לא יפון איש — השיב טאנקרעד — ורק
אתפלא איככה זה יתכן לאיש כמהו , לפי דעותיו הרמות
והנשאות וכביר רוה שכלו , איככה זה יתכן לו ואיככה יוכל
להתמכר לעסקי ממון , לצבור כסף ולהגדיל עושר ורכוש ?
— זה חלק גבר זה ותעודתו — אמרה בעללער —
ויכבד ממנו לעזוב מחשבותיו על אודות רבבותיו , כאשר לא

יתכן לממלכה לבלי תדאג על אודות הנמוס והשלטון. מאד צמאה נפשי לדעת אם יצלה בידו להשיג את מסלת הברזל הצפונית. בפאריז ישיחו כל פיות רק בהדבר הגדול הזה.

— באיזה דבר? — שאל טאנקרעד —

— אבל — אמרה בעללער — נסב נא שיחתנו בדבר ירושלים. הנה אוגוסט לפני שם. הבה ואכירך עם אישי.

— טאנקרעד דמה בלבבו כי לפניו יתיצב האיש בעל השפם אשר ראהו בבקר, אבל שגה. הנסיך בעללער הוא צעיר לימים, גבה קומה, ענוג ורך, נקשה ורזה בשר. קר רוח ובשפה רפה אבל מלאה קסם וחוץ הביע תודתו לטאנקרעד על טובו עם אשתו, ויקראהו לסעוד אצלם ביום מחר. אבל טאנקרעד כבר קרוא הוא לסידאָניא ויבטיח את בעללער לבוא כיום אם גם לא לסעוד, ולהתבונן בביתם על ציורים אחדים של ארץ הקדושה.

ט

דרך מסדרון שישי בא טאנקרעד אל חדר אשר היה משמש גם לקבלת אורחים וגם לאוצר ספרים. ספרים אחדים מכורכים ביפי והדר נצבים על קרשים האהוזים במגרעות אשר נתנו לקירות הבית, והנה הם מקשטים את החדר מבלי להכיל מקום בשטחו. קירותיו משובחים בששרדונג בכל עוז תפארת כמו הספון העשוי כקפה. חלונות החדר מכוסים ביריעות משי עב, אשר סרה העודף למו תסרה על המעקה המלא אנני פרחים. ממול המעקה גן־מצל, יריעה מרוקמה

פרושה על הרצפה וצבע היריעה ומעשי צעצועיה כפטורי
הציצים אשר על הקירות והקפה. כסאות רבים, קפות,
שלחן-שן גדול ועליו פעמון כסף. אלילת-המים אשר ספל
זהבה מלא דיו, סכינים אחרים לנתח עלי ספרים ונירות,
ספרי צרפת אשר זה מעט נתקבלו משם, אָגָנוֹת יפים אשר
זה לא כביר נחפרו מקבר אחר במצרים מתלכדים במערכה
נפלאה על בן-שיש בעל שלש הגלים. תמונת איש מרבי
המדינה, חצירתבנית של מלך אחר ואש משתקשקת אשר
על האח — כל אלה כתומם שוו על החדר נועם ויופי
נפלא מאד.

סידאָניא קבל פני טאָנקרעד באהבה ויכירהו עם
לורד הענרי זידני אשר הקדים לבוא. וטאָנקרעד התרגש
למשמע השם הזה, אשר כן לקח לבות כל צעירי אנגליה
בימים ההם.

זידני היה תמיד מכויִן עתותיו ומעשיו בבית המחוקקים
ועוסק בטובת הכלל מתוך לבית המחוקקים. לא היה דבר
וענין אשר לא לקח חלק בו ואשר לא נמצא אליו בעתו
ובזמנו: לאספת עם, הפצת עלים נדפסים בעניני המדינה,
מועצות והתעודות באיזה שאלה הנוגעות לתכלית חייו ומעשיו,
ותכלית חייו ומעשיו הן בבית המחוקקים והן בעניני הכלל
היתה רק להטיב המצב החמרי של דלת הארץ. הוא היה
איש משכיל אשר קנה לב חכמה ורב דעת ונסיון, סופר
מהיר ובעל לשון למורים, גם יפה תואר ואיש תמורות.

— ומתי תלך מזה אל הארץ הברוכה? — שאל

זידני את טאָנקרעד —

— מִסְעֵי נכון אבל האורחה תתמהמה עוד.

— מקנא אנכי בך מאד.

— ומדוע לא תסע גם אתה שמה?

— אחרתי המועד ! הנה החלתי פעולתי ולא אוכל לעזוב אותה .

— לו היתה טובת ארצנו תלויה במעשה הפרלמנט כי יכול יוכל להיות מִנְגָה וקרן ישעה , כי אז לא אָפֹנָה רגע , כי אתה היה תהיה רב פעלים ורב להושיע , כי בשום לב שמעתי היטב ואדע נאמנה את אשר אתה , קאָנינגסבי ואחוזת חבריך בני גיליך , מדברים ועושים . אבל כפי אשר אחזה לי אנכי , הנה הפרלמנט הוא הוא המקצוע , אשר על כל איש הי רב פעלים לשמות מעליו למנוע רגליו מנתיבותיו . להפרלמנט , שהוא דעה קדומה ומשאת שוא של המאה השמונה עשרה , היה עוד ערך וממש , בעוד שלא נפתחו מקורים אחרים למְשֵׁרָה וכבוד . האצילים העומדים בראש העם , אשר גזלו ושדרו את התפתחותו והנוכו . האצילים ההם הוכרחו למצוא להם איזה מריבונאָל , אשר יתרגש מקול דברם למען ייקר ערכם ועל פני כל העם יִקְבְּדוּ וכל הפצם ישלים . לא כן עתה , אשר דעת הקהל — דבר אשר לא חלמו להם אצילינו — יושבה כסאות למשפט ותורש את המקום בבית מועד השיחות , אשר אבותינו נקבו לו שֵׁם : ועד העם . האצילים יודעים ומכירים את זאת , ועל כן מתאמצים הם לחזק את מצבם הרופף ולתמוך עֲמֻדָתָם וְהַיְוִיָתָם היתרה , בזה שהם מתחפשים ומתראים כגדולי עצה ורבי עליליה , אבל ההתעסקות בענין נעלה שאינה צריכה לגופה , כי אם כמתעסק בעלמא בתור התנדבות , היא כמו תכשיט עודף אשר יוציא רק מהיר יקר . בימינו אלה לא על פי הפרלמנט יקום דבר . האם הוא יפלס נתיב בעניני אירלאַנד ? לא ! ואם , למשל , יצטרכו בעלי חרשת המעשה לשנות המאָרץ , הלא הנם מיסדים אגודת סוחרים , חבורה מחוץ להפרלמנט . וכן היה בבטול העבדות ובכל השנוים הנמרצים שנעשו

בקרבתנו, הפרלמנט בימינו הוא אפס ותהו מבלי כל ערך ושוי, כאשר כן עשה הפרלמנט הזה במשך מאתיים שנה ביחוסו אל המלך, הפרלמנט החליש כח המלוכה ויקח מאתה כל מדותה וחשיבותה, וכן עלתה עתה גם לו. אַ קאָנצעל קרע לעצמו חלק גדול מן ממשלת המלך, קאָברין הוסיף לקרוע לעצמו גם הוא מנה יפה, והגני נזטה להאמין — אף כי נפשי לא תאבל על זה — כי מנהיגינו עתה, אם אך ירבו אוימן לב ויחבמו לראות את הנולד, יתיצבו בראש מרומים מעל העם וישללו למו גם הם את יתר הפלטה של הקשרה ועו השלטון.

— גם קאָנינגסבי יאכל אתנו היום — אמר סיראניא, אשר בעינים הודרות התבונן על מאנקרעד בכל עת דברו. — למרות כל דבריך — אמר לורד זידני בהן שפתיו אל טאנקרעד — נכספה נפשי מי יתן ויכלתי לחמות לבבך להשאר פה ולעזור על ידינו, והיית לנו למשען ומשענה וחבר טוב.

— אנכי הולך הנני לארץ כוו, אשר לא זכתה מעולם להתהולל בשעשוע מסבן ההוא אשר יקראו לו בשמות: ממשלת נבחרו העם, קאָנסטיטוציאן וכדומה. תִּקְוֵיָהּ, שניא כח, ירד עליה פעם לפלס נתיבותיה, והליכות אלי מלכי בקרש הָתוּוּ לפניה את ההנהגה ומשמרו על פניה.

ברגע ההוא הודיע המשרת כי הלורד מאַרני ואשתו באו. — מאַרני היה בועד הלורדים את אשר היה קאָנינגסבי בועד העם, והם היו רעים אהובים יחד ושניהם אהבים נאמנים לסיראניא, זיבילין אשת מאַרני, יפה וטובת שכל, היתה כבת בית אצל סיראניא, אחריהם באה עידית אשת קאָנינגסבי, כי אישה נעצר בהפרלמנט ויבקש לבלי יחבו עליו.

— הוא בוא יבוא, במח, עם ואֶפְסֹסֹר יחדו וישכללו
נועם חברתנו — אמר סיראניא — בוא יבואו שניהם במרם
עוד נשב אל השלחן .

סיראניא הציג את מאנקרעד לפני הבאים וישוחחו
יחד בדברים של מה בכך עד שבא המשרת וקרא : הנה
האוכל גֶּמֶן !

סיראניא הושיט זרועו אל מֶאֶרְנִי ומאנקרעד אל עידות
ובצר אחד מהחדר נפתחה דלת והקרואים באו אל החדר
האוכל המקושט ומיפה בכל פאר . החדר הזה היה החדר
משכיתו של סיראניא אשר בו התעלס עם אוהביו המקורבים
ביותר, כמו האורחים האלה .

הקרואים ישבו סביב לשלחן עגול, כל אשר על
השלחן הזהיר והבריק אבל לא הכביר על התושים . תכלית
שנאה שגא סיראניא להעמיס על השלחן גַּמַל כלים ופאָרוֹס
ונפשו בחלה בצבורי הכסף והזהב, בהמוני הקערות הגדולות מעשה
מגן ובשפעת כוסות וגביעים . רק לעתים רחוקות מאד נראו
כאלה על שלהנו, רק בעת ההיא עת המשתה היה עשוי
במעם ארץ מצרים . לא כן עתה . כלי המשתה היו מחומר
זכוכית, אננות אחרים קלים ודקים אחוזים במסערות זהב,
כלי המלח נשען על גב פֶּרֶד מעשה מוצק נפלא, או כי
הסועד מצא את המלח לפניו במעמפת אלילת המים אשר זה
מעט יצאה מתחומות ים, או כי מצא את המלח בקן צפור .
כל אחד מהמסובים מצא אתרת לפניו, כי כלים מכלים
שונים . את מבור השלחן פארה להקות פחות מעשה חומר
זכוכית, בהירה ומוהירה היתה רקמת אדרותם ונוצות
מנבעותיהם, נעימים ונהררים שביסיהם, נפלאים ונחמדים
פניהם אשר ענקתמו גאווה ואשר הסבו אותם איש איש

לעבר פני הקרואים בזרועות פשוטות ויושימו נר לכל איש ואיש. אור החדר גם הוא האיר ובא מן הצד.
ויהי אך לקחו הקרואים את מקומם והנה באו השנים אשר עליהם חכו ויצפו דרך בואם. והם קאנינגסבי עם ואפאסור.

ואפאסור היה פלוסוף ומשורר לפי תכונתו ובקי ורגיל בהליכות עולם על פי דרכי חייו, אוהב אדם ורודף שלום על פי מזגו, וכמעט גם על פי פלוסופתו. כל ימי חייו בלה רק בשאיפת דעת ותשוקת נסיון והכרה. רוחו סוערת ונפשו שואפת לדעת, להבין ולהכיר. לא היתה אספת חכמים או פלוסופים, לו גם בקצוי ארץ, אשר לא היה שם ואפאסור לחבר נכבד אהוב ורצוי. בבגדי איש צבא אנגלי בקר את גדוד קאליש, ועל הג ברצלונה הופיע באדר אנדולווי. הוא היה בכל, והוא הכל. ירד למצולת מים בתוך קופת הותר בקרקע הים וימריא במרום בתוך מגדל פורה באויר. הוא הכיר את הכל וכל אשר הכיר אותו נקשר בו באהבה ויהמוד חברתו, ובכל מקום אשר דרכה כף רגלו תפש לב רואיו ויצודד נפשות. הוא אהב לעשות שלום ולקרב אנשים, ליחד ולאחד את הקתות, את המפלגות ואת הפרינציפים, מלכים וקיסרים, יעקבים וקרָנְגֵרִים כלם כאחד אהבו את ואפאסור. הוא היה המנצח על סדרי המחולות במשתה רוזני פולין והיו מליץ יושר בעד אהבת-אדם של הרוסים. סעד יחד עם לודוויג פהליף ויעש משתה לכבוד לואי בלאנק.

אחרי המאכל הראשון אמרה אשת קאנינגסבי:

— כמדומה לי כבר סעדתם לבכם במדה ראויה ותוכלו עתה לשמוע הדשה נפלאה: בהצר המלכות יהיה משתה מקבוצות.

— מהי? באיזה תלבושת? האם יערכו דמות תקופה

מיוחדת, או דור אחר, או חזון עם כלו, או תערובות כל
התקופות וחזון כל העמים וארצותם? — הריעו וישאלו קולות
שונים —

— כל דור ודור הוא מערכת מאסקעראד — אמר
סידאניא —

— לא כן! — אמר ואַפֿאָסור בהניעו בראשו —
תקופת דור ודור רמה ונשגבה מאד, ומה יפה היא ונעלה
הגשמת הרוח של איזה תקופה שלמה בתמונה תְּשׁוּה לָהּ!

— והאדון ואַפֿאָסור יקח במערכה זו חלק בראש —
אמר קאנינגסבי בלצון — אנכי תכנתי רוחו ואדע הפצו.
נפשו תתאוה לְחֹל מחולת מחנים בתלבושת פעטראַרקי
ולמצוא את לויראָ בכל אחת מהמחוללות.

— רגש היופי הנשגב יחסר לך מכל וכל — אמר
ואַפֿאָסור בהניעו בידו — עד כמה פעמים הגדתי לך כזאת!

— על נקלה תמצא לפניך אשות החסר והחנינה
כלויראָ, אם אך תוסיף לכתוב חרוזים נאים כאותם שקראתי
היום — אמרה אשת מאַרני —

— כך ההפך מבאדון קאנינגסבי — אמר ואַפֿאָסור
ופניו צהלו — אותך חנן אלהים ביתרון הכשר רגש היופי
והשירה. הלא זה דְּבָרֵי תמיד!

— אבל חוסי נא עידית והגידי פשר הדבר אשר כלנו
נלאים למצוא אותו — אמר קאנינגסבי — הגידי, איזה
דמות ערוכה ושמורה לנו לחג המסכות. הן יפוג לבנו מבלי
דעת אם נערוך דמות בְּלָה סוּזֶקן, נמבזה ונמאסה, או תואר
והדר יהיה לנו בתמונה יפהפיה.

— נפשך אותה לדעת אם דמות הקארדינאל מאזארין
תערוך או תלבש צורת ההערצאג מקפערדע. — ידעתי,

ידעתי! מעלות רוחכם כלכם אני ידעתי! נפשי יודעת מאד את אשר תחשבון בלבבכם. הנה הנכם אהוים בסבך מהשבות אם תזכו להעלות בגורל, אשר יומל שמה, את הפתקא המאושרה ותזכו לצורת התקופה היא הראויה לכם. האם לא כן? האם לא צדקתי בדברי, לורד מאנטיקוט? האם לא יתאו לבך לנסות מעט את מסע הצלב שלך בתמונה מוחשית, ביום החג אשר בחצר המלכות, במרם תדים פעמך למקום הקודש?

— נפשי אותה לראות איזה דמות תבחרי את למעני. — אמר מאנקרעד —

— הנני רואה — הוסיפה עידית — כי לורד הענרי כבר נוטה להיות כסגן על יד ימינך באחוך במסע הצלב.

— אבל איזה צורה תבחרי לך את? — אמר ואפאסור — מאד תתאוה נפשנו לשמוע מה הוא האידעאל של הגבירה קאנינסבי מפיה בעצמה.

— הגברת קאנינסבי עוזבת את האידעאל בעד המשוררים, והיא שמחה בחלקה להיות את אשר היא. וכן בדעתה להיות גם על החג בחצר המלכות.

— חג כזה כבר חנגנו במורין — אמר מארני — והחג ההוא לבש צורת ארץ המזרח. האם היה תהיי שגל השולמן?

עידית הניעה בראשה לאות: לא!

— הארון ואלענטין הגיר לי אתמול כי לא יהיה כל חג מסכות — אמר ואפאסור —

— והארון ואלענטין הגיר לי אתמול כי היה יהיה חג מסכות וגם את כל פרטיו — אמרה עידית — ואנכי כבר גמרתי אומר בדבר התלבושת אשר אבחר לי. —

— אם כה מהרת לגמר אומר, אות הוא כי לא נדרש
לחתור בגנזי חקרי קדומים ועתיקי ימים לצורך החג — אמר
סידאניא — התקופה אשר תערכי את דמותה, היא של
העת היותר חדשה.

עידית העיפה עין על סידאניא ותאמר:

— האיש הזה הוא תמיד מפענח נעלמי ומגלה
עמוקותי — ואתה, אדוני ואַפְאָסור, דע לך כי לא תוכל
לענוד זר תפארה לראשך, יען כי הגברים ילבשו כלם
פאה — נכרית.

— לודוויג הארבעה עשר? — אמר אישה —
וראָבערט פעעל יהיה בצורת לויבוא.

— לא! הארון ראבערט פעעל לא יוכל למצוא דיו
ולמלאות ספקו, כי אם בבית המרכלת גראנד קאָלבערט
רחוב רישעליו 15 № אשר בפאריז, אשר על השלט
שלו כתוב:

Grand magasin de nouveautés tres anciennes:
prix fixe avec quelques rabais.

— סמל נפלא, צלם דמות הקאָנסערוואטיזמוס! —
אמר קאנינגסבי —

הסוד הכמוס נגלה וכל אחד חוה דעתו והשערתו, אכן
נודע הדבר כי הגברים ילבשו פאה נכרית, הנשים קְחולות
ונושאות אספלנית, ואַפְאָסור התאונן על כל המערכה
הזאת פשוטה מאד ויתאונן על שפל רוח הזמן. וקאנינגסבי
התל בו.

— ואתה — אמר ואַפְאָסור אל קאנינגסבי בשחוק —
אתה תערוך דמות אחר, הנערים' ההם הנועדים על הארון
ראָבערט הגדול.

— והנערים' ההם סוף סוף יכוהו חרם — אמר
קאָנינגסבי —

שנים הם הדברים המנעימים את הסעודה למען תשביע
ענג ותרוה עדנים: והם: משרתים בעלי שתיקה יפה ושמירת
המועד להחליף את המאכלים, לכוין את הרגע להסיע את
הריק מפני המלא. העדר אחד משני אלה ישחית נעם
המסובים ויקלקל טוב הטעם. משתה סידאָניא היה ערוך
כמו ברמיות קסמים. בבוא הפרפראות, פירות ובני גילם
הנאמנים פרחים בסלי חורי על מסעדות כסף מעשה אורג,
אז באו להמסובים הרגעים הנעימים ההם אשר אותם יכלו
בשיחות עונג, בספורים נעימים מושכים את הלב וחרורים
מלהיבים ומתלות שנונות ומבריקות כנגה החשמל בימי
האביב, אשר יופיע אבל לא יצרוז.

הנשים חלפו הלכו למו לחדר הספרים והגברים שוחחו
חד את אחד מענין לענין עד כי בא זכר הפרלמנט לפניהם
וקאָנינגסבי ספר את שקול הדעת של העפיסקאפים, כי
פוסחים הם על שתי השעפים בדבר חק אחד מבלי דעת
להחליט דבר.

— בעוד אשר רק להעפיסקאפים רק להם ראוי והגון
לבלי לפון בדבר — אמר טאנקרעד —

— הם לא יפסחו על השעפים רק אם יציעו לפניהם
משמרת כהונה טובה — אמר מאָרני —

והרברים נסבו על אודות עצם הבקשה המוגשה
בבית המחוקקים. ואַפָּאסור הודה ולא בוש כי עוד לא
ידע בנפשו עם מי להסכים — עם החנונים או עם בני
מרום הארץ.

— אנכי מוקיר מאד ערך החנונים והסוחרים — אמר —

ולא אפקוד עליהם גם הבליהם ורעות רוח דעתם ושגיונם —
הנה הם הם מפלגה נכבדה בימינו. הם יערכו לנו דמות
הסדר, טוב המשטר ואהבת העבודה והחרושת.

— ואתה סמל דמות החנונים והרוכלים, כי אתה,
ואפאסור, כליל הסדרים, חין יקרת המשטר וחותרם תכנית
העבודה והחרשת — התלוצץ קאנינגסבי —

— הנך מתלוצץ תמיד — אמר ואפאסור — אבל דעת
הקהל ראויה ודרושה כי נשים לב אליה ולהוקיר מעלתה בין
שהיא צודקת ובין אם תשגה במשפטה.

— מה תבאר לך במובן, דעת הקהל? — שאל
טאנקרעד —

— דעת הרבים ההם היודעים ומבינים — אמר
ואפאסור —

— כלומר, דעת אלה שאינם קוראים את שיריך —
התל קאנינגסבי —

— נער! עול ימים! — השיב ואפאסור, אשר מעודו
לא תבע עלבוננו מאת חבר בית הספר והיה סולח לו כל
מהתלות ולצון, ורק עתה ברצותו לעשות רשם נעים על
האורח החדש מאנטיקוט, נכלם מעט, ובין כה וטאנקרעד
ענה מלין:

— אנכי קֵבֵן לא אוכל, איך תוכל להיות דעת בלי
מחשבה, ואני מאמין, כי הקהל, הכלל, לא יחשוב כל
מאומה. והוא מטעם פשוט, כי אין עתו פנויה לזאת.
האומנם בימינו אלה תשתררנה אידעען כלליות, אשר לעוזון
ולגדולתן אין חקר, והקהל, הכלל, כמודה ומסכים למו, אבל
לא מחשבתו הרתה והולידה אתהן. הוא קבל את האידעען
רק כי כן נוח לו, אבל אין אחד אשר יאמין בעצמותו וישגב
בנפשו. נהפוך הוא כי איש איש מאפס נחשב וכמהו כאין

בעיני עצמו, לא יכיר את כחו ולא ישען אל בינתו ומשפטו. האנשים יִקְנְעוּ תחת התעוררות כללית ומקבלים עליהם על הכרח חיצוני המכביד עליהם אכפו ויעשו את אשר נמל עליהם בין בשב ואל תעשה ובין בקום ועשה. העצמות (אינדוידואליטעט) גועה ונאספה, וחסר להארם הכה הפנימי והעוז העצמי — וזאת היא אשר ירגישו רבים ויהושו בנפשם בעת ינעו ויתאוננו כי אברה האמונה ואין בטוחות.

— כפי הנראה — אמר הענרי זירני — רצונך לאמר, כי היתרון של החופש הנערך על פי רבוי הכמותי של האישים, שזה הוא אל הנוק הבא מזה אל הרבוי האיכותי של כל איש פרטי.

— כן הדבר.

— אבל, הלא הרבוי המספרי מרבה ומגדיל את ההרות הכללית והיתרון הזה עולה בערכו על הרבוי האיכותי של האישים הפרטים ויצא הפסדו בשכרו. — אמר מאַרְנִי —

-- אבל — השיב קאנינגסבי — הלא בלי רבוי איכותי של אישים פרטים, לא תגיע לעולם לחרות כללית.

— כפי אשר אהוה לי אני, הנך קורא תגר על הציוויליזאציאן — אמר ואַפֿאַסור —

— אנכי לא אדע, את מה תכנה בשם, ציוויליזאציאן — אמר טאַנקרעד —

— השתלמות ההתפתחות של כשרונות בני האדם — השיב ואַפֿאַסור —

— ומה היא, השתלמות ההתפתחות? — אמר סידאָניא — ומה הם, כשרונות בני האדם? אם ההתפתחות הולכת ומשתלמת, איזה פשר דבר תמצא איפוא למצב איטאליה? אם תאמר, כי אמונת הבלי שוא, כתבי מהילה וסליחה והעלמה הקדושה מלאָרעטה, הן הן הסבות שגרמו

לזה, אבל הסבות האלה היו בתקפן ביתר שאת ויתר עז לפני שלש מאות שנה ואז היתה איטליה נפש איירופא וצבי גאונה. החפשים בדעותיהם, למשל: פוועהיט, כמו מיודענו ואפאסור, הם יביעו לנו אומר, כי מצב איטליה איננו נוגע אל רוח האמונה אף כמלוא השערה ואין כל יחס ביניהן ויאמרו כי מצב איטליה הוא רק תולדה של מעשה המסחר. השנוים הנמרצים במסחר ומשא ומתן חלקו לאיטליה את מצבה שאנו רואים אותה בו, אבל הן נפשי יודעת מאד כי פעם כבשו את התבל ומלואה וקפלו את כל העולם תחתיהם בני איטליה אשר לא ידעו כלל ממסחר והמשא ומתן זר היה למו. ומה היא ואיפה היא ההתפתחות של אויא הצפונית? ההיתה הולכת ומשתלמת? הלא הארץ ההיא ארץ קברים וחרבות נשמות כעת. האם ארץ סינים העתיקה וכבירה לימים מכל הארצות ומרובה באוכלוסין מכל ארץ, האם היא הולכת ומשתלמת? — והאם איירופא בעצמה הולכת הלוך ומשתלמת? האם נשארה לפחות גם עשיריה בספרד מפל היתה לה בימי קדם? האם רבה וגשאה היא אשכנז כבימי מציאת הרפוס בה, או כבימי מלך בה מלך קארל החמישי? גם צרפת התאונן על מצבה אם תערכנו למצבה בשנות קדם. האומנם אנגליה עולה כפורחת. אבל האם הציויליזאציאן היא הנותנת לאנגליה ציין ופרח? האם ההתפתחות הכללית של כשרונות בני האדם, האם היא אשר נתנה עוז שלטון לאי עתיק יומין, אשר כמעט לא נודע בתבל ולא שם לו במדינות והנה הוא לשופט כל הארץ והלכו גוים לאורו! האם זה תולדת ההתפתחות? לא ולא! האנשים היושבים בו פעלו ועשו כל אלה — כי כל אלה אך מעשה תכונת עם וסגולת השבט. שבט זאקסי, אשר בדירותו והברלתו היו לו לחומה, התנוסס בחריצות תכונתו ויטביע חותם תכונתו על

פני הקצת. ואם קום יקום שבט יותר רם ויותר נשגב, אשר יתרון הכשר לו עליו בחרושת המעשה ומערכת סדרים, אשר גבהו דרכיו מדרכינו ומחשבותיו ממחשבותינו בדבר העבודה והמשטר, — אם קום יקום שבט כזה, ירום ונשא מצבו לעלות מעלה מעלה, ואנחנו אולי נהיה לראיה ולמופת אל ארצות נשמות — כי הכל כאשר לכל תלוי רק בתכונת העם וסגולתו. האמת הזאת היא קשט סלה ואין זולתה!

— כי היא הכל וכוללת הכל — אמר הענרי —
— בדבריך.

— לפי הבנת ואפסוסר במובן, ציויליואציאן' — אמר קאנינגסבי — רואים אנו להפך. בשנות קדומים צעדה הציויליואציאן קדימה ותשתלם יתר הרבה מבעתים החדשות. ומה איפוא היסור במובן, השתלמות, צעד קדימה? מה נשגבו ומה נמרצו שנות מאות עתיקות של ממשלת רומא! מאתים מיליאן נפש אדם התלכרו תחת הנהגה אדירה ונשגבה, עד כי הוכרחנו לקחת לנו את חוקיה ומשפטיה לנר לרגלנו ואור לנתיבותינו, למען נלך בדרך טובה הלך וגדל בשלום ובמישור. אנחנו נלבש גאות ורם לבבנו בתקוני הדרכים אשר הגדלנו מעשינו לקרב רחוקים ולחבר נפרדים ומסלותינו ירומן — אבל הנה הם רחבו ונסבו בשנות קדומים ביתר שאת ויתר עז לאין חקר. במה נחשבה מסלת הברזל הצפונית הנודעה למשגב, או המסלה העולה מלונדן אל בירמינגהאם לעומת מסלת אפיא ופלאמיניני? הן גם אחרי עבור אלפים והמש מאות שנה עוד ישתמשו להועיל בשרידי חלקיהן. דרך אנטאנינען יכלו לבוא מפאריז לאנטוויכיא בנקל ובבטחה, כמו עתה מלונדן ליאָרק. בנוגע לחפש המסחר, הנה באמת לא היה עוד קשור וחבור של משא ומתן הפשי, אשר לא עלה עליו כל על ולא ידע כל מעצור, כמו בימים

ההם עת אשר כל חֲפֵי ים התיכון היו תחת שלטון אחד
אדיר ונערץ. אם לא השחוק הוא לשמוע כעת שיח תפל
ולאג הרבה ברעות רוח על אודות הערים והקריות הגדולות
ואומרים אָטור, כי התפתחותן והשתלמותן היא סגולת הורגו
ועתנו וירחיבו פה ויגדילו לשון לאמר, כי זה פרי הקולטור
הנאור אשר פתח הסדר! ממלכת רומא היא היתה באמת
ממלכה של ערים וקריות גדולות ואדירות, והאדם היה אז
אזרחי בטבעו.

— ממלכה מה רמה ומה נשאה! — אמר סידאניא —

בחירי כל השבטים בבחירי כל הקלימאטים!

— אבל — אמר ואַאָסור אל סידאניא — איכה

יתאימו כל אלה עם הדעה החביבה עליך ועל קאנינגסבי

מדבר הפעולה הנמרצה של תכונת אישים פרטיים? —

הדעה, אשר בעיני היא הבל וריק, כאשר כבר הגרתי בדרך

אנב — הוסיף ברמות רוח —

— תכונת אישים פרטיים — אמר סידאניא — היא

הַנְשָׂמַת המין כולו, היא שלמותו ומבחר בְּכּוּרָיו. רוממות

הפעולה של תכונת אישים פרטים ושלמות המין אינן סותרות

זו את זו, כי אם להפך: האמונה בפעולת התכונה או הסגולה

של אישים פרטים, היא תעזור לנו לאמת את דעתנו על

דבר שלמות המין.

— אמונה בפעולת התכונה של אישים פרטים, היא

בעיני אמונת שוא ותפל של הַבְּרָבְרִים — אמר ואַאָסור —

— ואַאָסור יחשוב כי במקום שם הפאָליציִי אי אפשר

מציאות אנשי מופת ובני המעלה — אמר קאנינגסבי — אבל

לבי יחשוב כי הציוליוזאציאן מוקת למַצְרִי־אֶהָבִים, וזו היא

הסבה אשר הסרי משוררים הננו.

— מה היא הסבה למפלת פולין בשנת 1831? —

אמר מאָרני — הנה נמצא להם צבא הגול ונבהר, יושבי הארץ תמכו בימינם — אבל כרעו ונפלו, כי אם היה להם הכל, אבל חסר להם אדם המעלה.

— ומה הוא הפתרון האמתי למצב מעקסיקא? —

אמר סיראניא — כי יחסר לה אדם המעלה!

— זה חלק ההשתלמות וצעוד קדימה מימי קארל

החמישי — אמר הענרי זירני — הספרדים לכדו אז את מעקסיקא ועתה לא ימצאו און למו למשול בה.

— וזה חלק גם השבט וגורלו — אמר ואפאסור —

הן השבט הוא הוא אשר היה גם לפניו ומדוע שונות הנה תוצאותיו עתה מאז?

— יען כי נס ג'חו ונכחד עצמו — אמר סיראניא —

מדוע לא ישובו האנטיוכים לבנות את טהעבען? מדוע לא יחצבו עתה היכלי שיש לתלפיות? יען כי השבט אבד את נצחו. יירדת השבט והלאום ואפיסת עצמותו הוא דבר מוכרח להיות, אם לא כי איתן מושבו במדבר וישימון ושומר את דמו בקרבו מכל תערובות זרות.

י

— צר לי מאד אם יקרה, אשר לא אוכל לארח אתך

בלכתך, כי עלי להיות בנרענויש לבקר את אנית השיט, ובשובי, עלי לסור למקום אחד אשר הבטחתי לבוא שמה.

כן דבר לורד מאנטיקוט אל ההערצאגין כעבור שבוע

ימים בערך מיום סעדו אצל סיראניא.

— הה, אנית השיט האיומה! — אמרה ההערצאגין

בלבה —

ההומנה אשר רמו אליה טאנקרעד היתח נראית כאיומה ונוראה בעיני אמו לו שמעה כזאת לפני שנה. הרעיון הנורא כי בנה העלם מבקר יום יום זה משך שבוע בבית אשה בעולת בעל, יפה ובעלת חן, היה ממלא את לב האם הַרְבָּה חרדות, פלצות ושממון. אך הרעיון הזה לא נבר עתה לפני הרעיון האיום עד מאד על אודות אנית השיט. בהשקפה ראשונה יכבד להבין איך יִשְׁלִי יחד שני הפכים, איך שתי צרות צוררות אשה אל אחותה כמו אנית השיט והַנְּהוּ והמעוננה בעללער נשתוו למשוך אליהן יחד לב הצעיר. יפלא מאד איככה זה ישתדל יום יום למהר להחיש הכנות אנית השיט, אשר תניעהו הלאה הלאה מרחק רב מן הנפש היקרה ההוא אשר בחברתה יום יום מאושר הוא בנפשו. אולם האמת היא כי בעללער היתה האחת מכל המון קרוביו ומיודעיו אשר בעיניה שפרה מגמת פניו ותשבה ותחבב את תשוקתו המזורה.

בכל לב ובכל השק נפש שמעה את כל דבריו על אודות הכנותיו וסדריו, גם עזרה לו במועצות ודעת, יען כי לא אחת ושתים היתה בקאועם, מקום התחרות למרוץ אניות שיט ולא אנם לה כל רו מסודות חברי ועד־השיט, והיא גם היתה מלח נפלא מאד, כאשר כן הגידה לטאנקרעד. אך לא רק הדבר הזה הצמיד את לבבם וירתק נפשותיהם, לא רק המסע הַרְבִּיק את לבם ונפשם, כי אם, ועוד ביתר עז, פעלה ועשתה כזאת תכלית המסע, התכלית הנשגבה אשר אליה צמאה נפש בעללער וכלה שארה ולבבה. עיניה אל ירושלים. עיר הקדש זו היתה כל הגות רוהה ובה כל מעיניה יומם ולילה. בהתבוללה בין המון שעשועי לונדן ובהתאבכה בתהום העליצות ונבכי שאון עליונים, היתה מחשבתה האחת רק על אודות עמק יהושפט וציון.

התאחדות נפלאה של תשוקות נשגבות בשתי נפשות כאחת —
נפלאה ונעימה !

מלא חרדת קודש ואהבת הרוממות היה מעיין טאנקרעד
יחד עם אהובתו בציורי ארץ סוריא מעשה ידי ראָבערט
וישתומם וירושן עונג לשמוע מפיה כל פרטי המקומות
הידועים לה. לנביאה אשת לפירות דמתה בנשאה מדברותיה
בשלהבת־יה ואש רגש קודש על אודות צבי הארצות מעונה
אלהי קדם, בהנשא רוחה במרומי גיא הזיון ובהלוך נפשה
בהליכות בקדש ! טאנקרעד בקר אותה יום יום, כבואו בפעם
הראשונה הודיע אותה כי נוסע הוא בלי אָחור והיא לקחה
דברתו אשר בטרם ילך ואיננו יבוא אליה יום ביומו. הם
חשבו ומצאו כי באופן כזה בפעמים ושלש יצלחו לבוא עד
חקר תכונת הציורים ואוצר חמדת המחזות של ראָבערט ובוה
יקל להם להבין איש שפת רעהו בבואם אהרי כן בכתובים,
כי בכל נפשו הואיל טאנקרעד להחליף מכתבים עם הנפש
האחת הראויה לזה. ובכן, בהיותה רחוקה מעיניו תהיה
קרובה אליו ברוח ובנפש. פעם בהתאנחה אמרה בשפה רפה
כי לו יכול טאנקרעד לחיטך מסעו לעת מה, כי אז יוכל
היות אשר תארח להברה אתו, כי כבר היה לזרא ללורד
בעללער ציד עופות הבר בגנות אנגליה ונפשו אותה לירות
במו יעד לצבי ויחמור ולמצוא שובע נעימות חדשות באגמי
יון, אשר שם עוף יעופף ממין זר ומשונה, ובהררי סוריא,
אשר שם, כפי הנשמע, מרבץ לחיה רבה וחזירי יעד.

רב החובל אשר לאנית השיט בגרענויש בשוחחו פעם
עם טאנקרעד על הספון, שאלהו מה יש עוד לתקון, אך
טאנקרעד החריש, כי רעיון חדש לקח את לבו וימלא את
נפשו ויטביעהו במצולת הזון נחמד: אשה אוחות במסע
הקודש ויחד עמדו תכרע ברך לשאת רנה ותפלה אצל קבר

המשיח — בהתעוררו מחזיונו זה וַיָּקָעַר, השיב מענה נמהר לרב החובל ויחפו העירה לבלות יתר פלמת היום ברחוב הטימי .

שנים ושלושה ימים נהיו לשנים ושלושה שבועות ומאנקרעד הוסיף לבקר יום יום את פני בעללער — לקחת מאתה ברכת הפרידה . ולא יפלא הדבר בעינינו, הן היא האחת היחידה והמיוחדת אשר הבינה מערכי לבבו והוא תָּשׁ והרגיש כזאת עמוק בנפשו . בעגמת נפש התפלאה מדוע זה לא נפגשו יחד מקודם והוא מצא נחומים לנפשו רק בזה כי סוף סוף הצליח להם המקרה להפגש ולהודע . לבד יפיה הַטְּבֵעָה בה תכונה מיוחדת לתפוש לב ולצודר נפש , לבד שכלה הבהיר , רוח שרעפיה כמעוף שרפים , הנה כמו כולה הותם תכנית הרגש . עין רואה תעידנה כמו לא הכיר אותה מקומה בארחות החיים , כמו נפשה הנשאה התפלצה בַּזְּעָה מנגיעתה אל היש הגשמי והעכור אשר יפלם נתיבותיו בימינו לחרור גם בחדרי משכית של אצילי לונרן . הכרת פניה ותכונתה ענו בה כמו גועל ודראון אל הרוח הנתעב והנאלח אשר לגבי חֶמֶר גביו , רוח אליל הממון המושל ממשל רב על רוח בני האדם , בני הרור הזה .

מציאותה בעולם הזה היתה כמו מתאה נמרצה של היופי והרגש . עין בעין נראה כי היא לא היתה מאושרה , ואף כי הוד נעים הגיה את מרום מצחה בכל עת פגשה מבט מאנקרעד , אבל אי אפשר היה לבלי התבונן כי לעתים נפעמה וכמו מועקה פנימית תעיק לנפשה . לעתים קָהתה רוחה והיא סוערה ועגומה , טובעת בנבכי מחשבות ותשא דַע למרחוק , ובכל זאת לא מָעֵדָה תבונתה ולא הַעֵם ברק שכלה השנון ורעיונה הבהיר ודמיונה הנערץ לא נשבתו מטהרם — וכל אלה הראו והוכיחו , כי היתה בעלת כשרון

עם סגולות־נפש יקרות — אשה אשר רוח בה .

אי אפשר היה להשוב אף רגע כי סבת חליפות רוחה ומקור יגונה הוא בחיי האישות . לא כן הדבר . לורד בעללער ואשתו חיו באהבה ורעות אשר אין על עפר משלה . בנשאה שם בעלה על שפתיה דברה בו תמיד בכל אותות כבוד והן . רוב עתותיהם בלו יחדו ויהיו תואמים יחד באמון ובטחה . האומנם כי לב הלורד לא הלך אחרי ירושלים , אך לא יכלה רעיתו להאשים אותו בזה או להתאונן עליו . כי אין לשים אשם נפש איש על כי איננו יוצא מן הכלל . אהר יחיד ומיוחד בין כל אצילי אנגליה היה טאנקרעד אשר מלאו לבו לענות בענין וחפץ בירושלים , וחזון יקר ויוצא מן הכלל היה לראות כי אשה יפה כבעללער תשתתף עמרו בחפצו זה . לאצילי אנגליה ושועיה דאנות רבות וענין רב גם בלעדי דבר ירושלים . חיי אציל אנגליה מסודרים על פי חוקי עֶבֶב ומנהגי סוריא . — כשומר שבת מחללו יָזַר בימי מקרא קדש מוכוחים בבית המחוקקים ומשחוק הקארטי , את חובתו לשבת משך רבע שנה במושב השופטים יכוין למלאות לפי קרוב ימי חג ומועד , ובכל זאת לא יעלה על לבו זכרון הארץ ההיא ומין האנושי ההוא , אשר תחת השגחה אלהית והנהגת מערכת שמים , בזוי שדי וגלוי שכינה זכה לתורה וחוקים אשר הניחו ליסוד מוסד לבני האדם את המנוחה ואת הנופש , לעתים מזומנים . את מין האנושי ההוא , אשר מעשי תקפו ויסורי דתו , הנצבים לעד לעולם ויהיו לנצחים על ידי מקרא קדש , הרימו את מצב כל לאום וישוו הוד והדר על גורל כל עם — לבר את מצבו וגורלו הוא !

— ומה שלום טאנקרעד ? — שאל עסקדאלי את ההערצאנין בשחוק קל — אלי דבר יגונב , כי תחת

המסע ירושלימה מתעתד הוא לכרות לנו קרה של רגים *
בגרענויש .

ההערצאגין בקשה קרבת בעללער ותתרועע אתה
ותשמח בה מאד . האשה אשר שוחחה תמיד עם בנה על
אודות ירושלים ותמיד עצרה אותו בלונדן , היתה באמת
אוצר נחמד להאם הרכה המלאה אהבה לבנה . היא חשבה
ומצאה כי בעללער יכולה להיות להועיל לטאנקרעד מאד
בעצותיה : אל מה לשים לב , על מה להתבונן , מה לאכול ,
מה לשתות , איך להנצל ממוקשרע , מכף מרצחי חרש ,
מחליים רעים , מקדחת מעפלת , איך להשתדל לבלי הסיה
דעת מבית הכנסת אשר לאנגליה בארץ אשר אין עֵם וזכר
בה לבית כנסת הדת , גם להבין בלשונות ולשמוע שפות לא
ידע מעורו . סוף דבר , אין עוד יועץ פלא כמוה , כי היא
אחזה במסעות רבים , הלא , לכל הפחות , בקרה את
faubourg st. Honoré אשר בפאריו ולפי דברי האַרצֶץ
ואלפול , מי אשר ראה את קאַלאַים לא תחזה עוד עינו פלאות
ונצורות יותר . ואם כי בעללער לא היתה בירושלים , אבל
הלא קראה על אודותיה בספרים למכביר . ובכן צהלה ושמחה
ההערצאגין להתרועעות בנה עם בעללער , ואת אנית השיט
ראתה ותבן כמו משחק ושעשועים אשר בחר בנה לבלות במ
עתו , ויום הוסיפה להִנְכַח מה גדלה ומה רבה חכמת
עסקראלי לראות את הנולד ולהגיד אותיות לאחור .

ובכן הנה התעתד טאנקרעד להכין כרה גדולה של
רגים ! — מה זה ? היא כרה גדולה (באַנקעט) אשר יכול

(* משתה רגים בגרענויש הוא אחד ממיני הבאַנקעט צאנגליה
היומר מפוארים , וחוק הוא לחברי ציט המחוקקים להטיב לבס במשתה
כזה אחת בשנה .

תוכל להיות לסעודת נשואים של אליל הים נַפְטוֹן עם בת זוגו אַמֶּפְתֵּרִידָה ולהיות לזכר עולם על ידי קבוץ חרש של כסילי השמים. למשרת החתונה הזאת דרושים להיות לא מלצרים, כי אם המשנה לאליל הים נערעאיד וגברת הים נאיֶאָרָה. כלי כסף וקערות כסף עם נזיר צפים אשר ימצו למו מֵילָא הברכה שרץ המים ודגי הים ממינים וצבעים שונים. מיני דג אֶוֶגֶר בכל מיני מרק שונים, ריקקי בשר אֶלְתִּית (לאֶכֶם) ואֶשְׁפֶּר מדג קֶרֶס, חתיכות גדולות צלי אש מנתחי גב השבוטא. תאות האוכל תכשל, כי אין רגע מרגוע אל הקיבה, מעם החיך יעמוד מבלי תת כחו, והזכרון לא יוכל לאצור בקרבו ערב רב של הכירים, כי אם בדי עמל זוכר הוא כי היה שָׁבָע נפרו, זהר יין שמפני ולחם שחור משהו בחמאה.

ובשמחה כזה ישב ראש, טאנקרעד טאנמיקוט — נושא הצלב אשר בימינו! — מה מרום וקדוש הרבר לשכלל בו את החפץ הנשגב והתכלית הנעלה! — מה אות לעלות בית אלהים! — סוד עליונים בגרענויש וחשבון תשלומים בבית מרוה!

טאנקרעד קרא למאהביו לבוא לגרענויש לראות את אנית השיט, באזיליסק' ולסעוד אחרי כן בהמלון המפואר טראפֶּאָלְגֶר, אשר שם לפני חלונותיו נצב באזיליסק עָגוֹן. והכל ידעו כי טאנקרעד הכין את המשתה רק בגלל בעללער. האספה אשר נאספה לראות את באזיליסק היתה צהלה ושמחה. כן הגיד כל אחד בשובו הביתה. ואֶפֶּאָסוֹר, אשר גם הוא היה בין הקרואים, הגיד לכל, כי מעורו לא היה כה שמה וטוב לב. ובאמת צהלת פניו ומהתלותיו וחרדויו הגדילו שמחת הנאספים. עידית קאָנינגסבי הודיעה גלוי כי לו שחר אותה טאנקרעד, כי אז בחדות לב היתה נוסעת

עמדו ירושלימה. ההערצאג הביע ששון לבבו על כי בנו טאנקרעד מצא קורת רוח באנית שיט ואוהב לשוט על פני המים — זה יועיל מאד לבריאותו. ועל דבר יתר מחשבות בנו וחפץ לבבו, דבר הזקן בסגנון כזה כמו אשר בכל כדור הארץ לא נמצא כלל מקום הנקרא, ארץ כנען.

ההערצאגין הנוטה תמיד להאמין בכל תקוה נשקפה לטוב, הנתה רק על אודות מרוץ השיט בקאועס וגמרה אומר למלאות כל משאלות לב בנה רק בעבור ישאר פה בביתו, אשר זאת גם חפץ בנה והחלטתו האחרונה כפי אשר נוכחה לדעת בלי כל ספק בדבר.

— אין חכם וגבון כעסקראלי! — אמרה אל אישה בשובם העירה — ומה פשר דבר הבישאף אשר הואיל להגיד כי טאנקרעד הוא בעל הזיה? הצדק אתך אישי, כי היועץ היותר טוב הוא האיש היודע ארחות חיים והליכות עולם לו. —

— מה מאד אותה נפשי כי יבוא סידאניא הלום -- אמרה בעללער ברוח עצב בהשקיפה בנפש סוערה מבעד חלון המלון טאגאלנר על הטמזה אשר אור הירח נגה עליה. — גם נפשי תתאוה למלאות חפצך זה — השיב טאנקרעד — אבל הנה אומרים כי לא יבקר בבית איש ולא יעשה לו מהלכים. אנכי שחרתי את פניו לבוא הנה, אף כי הפרזתי על המדה ואהי פחו כמים, אבל עשיתי כזאת באשר זה חפצך.

— כנראה לא יעמוד לי המקרה להתודע אליו — אמרה בעללער בפנים זועפים —

— האם כה תשיתי לב אליו? — אמר טאנקרעד בתלונה מסתרת —

— רבות, רבות, לי לדבר עמדו ומלין אין חקר לי אליו .
 — האמנם ? ! — אנכי התאמצתי בכל יכלתי להנעים
 לו את בואו הנה . הגדתי לו אשר פה יפגוש אותך .
 ואולי אם היה יודע כי דבר לך אליו בענינים רבים, כי אז
 היה בא .

— אַח, רבות, רבות, בענינים רבים ושונים ! —
 התדע ? הן הוא עבר ארחות ימים, ואין מקום אשר לא דרכה
 כף רגלו בו — הוא היה בירושלים .

— גבר מאשר ! — הריע טאנקרעד כמדבר אל
 לבו — לו הואל האל והייתי גם אני שמה !

— רצונך לאמר : לו הואל האל והיינו גם אנחנו
 שמה, — אמרה בעללער בנעים צלצל קולה בהביטה על
 טאנקרעד במאור עינים מלאות זיו .

לבו נתר ממקומו ורוחו התגעשה וכבר נערכו מלים על
 דל שפתיו להביע את לבבו . אבל קול קליו נחבאו, כי גועו
 לקטר שפתיו . שני הגיונים נמרצים חלקו למו את נפשו
 ויצנפוה צנפה בתוכם . האחד, כי עליו למהר לאחוז במסעו .
 והשני, כי כובר אבן יהיו החיים בלי חברת הנפש היקרה
 המשתתפת ברגשותיו, אם לא תלָוּה אליו תמיד אין כל דבק
 בהחיים והיו למעמסה . ומה יעשה ? רבות חשב את דרכו
 ושׂוה לנגדו כל מיני העכובים והמעצורים אשר יכול הוא
 לפגוש ויאמץ לבו ויעז להאמין כי אין עוד דבר אשר יוכל
 להיות לו למפגע, אבל אחת נעלמה מאתו — עצמת כח
 המושך אשר חלק ה' לאשה . — מה לו עוד פה ? מה זה
 ועל מה זה עוד עומדות רגליו פה ? למה זה לא עבר כבר
 הלאה, הלאה למחוז חפצו ? איום ונורא הרעיון ! הנפש
 היקרה אשר לא תוכל למלאות ספקה, כי אם במחזה שדי
 על אדמת קדש ובפלאי מפעלות צבא המרום בניה חזיון,

הנפש היקרה הזאת נצבת עתה פה על יד חלון פתוח של בית מרוח אנגלי ונשקפת לנגה הירח על פני חוף הרפש של הטמוזה הפרועה — נהר אשר מעורו לא נגלה עליו מלאך אלהים ולא חזה פני נביא וחווה . וממול פני הנפש היקרה הזאת אי מכוסה בצעיף ליל , אי-הכלב * . אי-הכלב ! לו היה תחתיו , לכל הפחות , אי-קפריסין ! המרכבות התנגשו ונקראו בשם , ובעללער הושיטה זרועה ליר טאנקרעד .

יא

בלילה ההוא נדרה שנת טאנקרעד . נפשו עפלה , מערכי לבבו תעו . משגבי רעיוניו מתמוטטים ועזו מבטחו קט לנפול . איה איפה רצונו החזק אשר תמך את לבבו וישגב את נפשו תמיד ? איה איפה כשרונו להתאזר עז ולגמר אומר ויהי , כשרונו זה אשר נתן לו כח לעשות חיל בחפצו אשר אליו הוא נושא את נפשו ? אך עולה ממעמקי נפשו עבר משכיות לבב ויחתל בערפל את חוּונו הנערץ , את חובתו ומגמתו — יעמדו ולא יכיר את מראיהם . העוד תחשק נפשו לבוא למקום הקודש ? מה נוראה השאלה ! האם כבר בא עד הלום לשאול כזאת ? האם כה הגיע אליו ? — חפץ ומשתוקק הוא לבוא אל אדמת הקדש , חפצו זה לא שנה אף במעט — כלה שארו ולבבו לחצרות אלהים — אבל חפץ הוא לעלות שמה בלִוית בעללער !

הוא לא יכול למשול ברוחו ולעזוב את הנפש האחת ,
 ואולי היחידה בכל ארץ אנגליה , אשר כמהו כמה תכסוף
 יחשלימה וציון תשאל נפשה — והנפש הזו היא נפש אשה !
 לנסוע בלעדה לא נאוה , לא יאתה כזאת לגבר אביר , בגד
 ומעל הוא , אכזריות היא , נבלה היא ! בעללער היא אשת
 רוח הראויה יותר לעמי הקדם מאשר לאיירופא הנאורה .
 בימים מקדם , בימים הראשונים הטובים באמת , בעת אשר
 אויב הצפונית היתה אזורה בגבורה וכחה ופעלתה גדלו אז
 על עמי הגאטחים , אז היו יכולים למצוא בעלי רוח כביר
 על יד חומות אשקלון או נחלי ארגמן של צר המעטירה .
 בפגוש אותה טאנקרעד ראשונה היתה הוֹנָה ושוֹנָה
 בדבר ארץ הצבי , גם בעטוף נפשה ביגונה לבה סתרחר
 בחזיונה זה . וטאנקרעד , אשר רֶהַב תועבת נפשו ואשר
 הטיב לראות תמיד בלי התעות , לא יכול לבלי התבונן כי
 ידידותו אליה , אשר יסודתה ברחשי קדש ובחפץ שמים ,
 ידידותו זו בורה לרגעים את עב הענן מעל מרום מצח
 בעללער ותגולל מעל לבה אבן אפל אשר היתה למעמסה
 אל רוחה . ואם דרך עצב בה ויגון קודר פלס נתיבות בלבבה
 עוד מקודם , מה מאד יגדל שברה ותִקְפֵּל תונתה בעזוב אותה
 האחד , אשר רק לפניו יכלה לערות את נפשה ולגלות כל
 מצפוני רוחה וחביון עו מורשי לבבה ! היתכן כי נפש נפלאה
 כזו תשאר בודדת בין המון מתי תבל דְּלִי מעש ופחותי רוח ?
 והיא — היא חכמת לב , טובת טעם ומלאה חן ושכל , הנפש
 האחת אשר תבין לרְעִיו וחקרי מזמותיו ובכל זאת לא נועזה
 לנגוע אף בדבור קל בהגיונו הכמוס עמדו . כגודל נפשה
 ותועפות רוחה כן רבה עֲנֻתָה וְתַטְתָּה , בהזכירה שם איש
 דברה בו אך טוב ודבש וחלב תחת לשונה . לא חטאה
 בשפתיה ולא נתנה תְּפִלָּה בכּוּן אדם , יהי מי יְהִי . בה לא

דָּבַק אֶף מְאוֹם אֶף שִׁמְךָ מִמֶּדֶת הַרְכִּילוֹת וְנִתְּנָת דּוֹפֵי בְּאַנְשִׁים ,
אֲשֶׁר זֹאת תּוֹעֵבֶת נֶפֶשׁ טֹאנְקֶרֶד , כֹּאֲשֶׁר כֵּן הַגִּיד לָהּ לֹא
אֶחָת וְשֵׁתִים . סוֹף דְּבַר , הוּא חֶשֶׁב וּמִצָּא כִּי מַעֲמוּ וּמוֹגוּ וְכֹל
חִפְצוֹ יִשְׂאוּ בַד בְּכַד עֲמֵדָה וּנְפִשׁוֹתֵיהֶם מִתְּאַיְמוֹת יָחַד .

בְּרוּחַ סוֹעֵרָה וְלֵב נִרְעֵשׂ עֹזֵב מִמֶּתוּ כִּי שִׁנְתוּ נִהִיתָה
עֲלִיו וְאִין תְּקוּהָ לְתַנּוּמָה . הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הָאֵחַ כִּבְתָהּ כִּמְעַט
וְהוּא מְעוֹטֵף בְּשִׁמְלַת לַיִל הַתְּנַפֵּל עַל הַכֶּסֶא אֲשֶׁר הַקְּרִיב אֵל
הַלֵּהב הַשּׁוֹקֵעַ — וִיתְאַנַּח .

עֵלֶם אוּמִלְלָל ! הוּא הַרְגִישׁ בְּנִפְשׁוֹ אֶת הַרְעָדוֹת וְהַתְּנוּעוֹת
הַחֵן , אֲשֶׁר אִין אִישׁ נִסְתַּר מֵהֵן , אֶת הַיְּזוּעוֹת הַחֵן , אֲשֶׁר בִּם
נִסְיָנוּ כֻלָּנוּ וְאֲשֶׁר לֹאֲשֶׁר מִיֵּן הָאָדָם לֹא תִשׁוּבִינָה פְעֻמִּים בְּמִשְׁךְ
יְמֵי הַחַיִּים — הֵן הִנֵּה אֲשֶׁר נִקְרָא : רֵאשִׁית בְּפִוְרֵי הָאֵהָבָה .

גַּחְלֵי הָאֵשׁ עֲמְמוּ וִיהִיו לְפָחֶם . אוֹיֵר הַלַּיְלָה הִקְרָ אֶת
לְהַט דָּם טֹאנְטִיקוֹט וַיִּחַשׂ רַעֲדַת קֶרַח בְּגוּוֹ וַיִּשָּׁב וַיִּשְׁכַּב עַל
מִטָּתוֹ וַיִּישֵׁן שָׁנָה עֲמוּקָה וּמְתוּקָה .

לְמַחַר בְּבִקְרָ בְּשַׁעַה הַשְּׁנִיָּה שָׁם פְּעֻמּוֹ אֵל בַּעֲלִלְעַר .
בְּהִגִּיעוֹ אֵל בֵּיתָה יִצָּא מִשָּׁם הוֹר הַהוּא אֲשֶׁר אָרַח אֶתָּה בְּיוֹם
שְׁבַר הַמְּרַכְבָּה , אֲשֶׁר אִז רָאָה אוֹתָהּ טֹאנְקֶרֶד רֵאשׁוֹנָה ,
בְּמַהְרֹו לְחַלְצָה מִן הַמִּיִּצָר . הוֹר הַכִּירָהוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ בְּנִימוֹס הַכְּבוֹד .
קִמְטֵי פְנִיו לֹא נִשְׂאוּ בַד בְּכַד עִם יִתֵּר בְּנִין גְּיוֹ הַרֵךְ וְהַמְּפוֹנֵק .
לְבוּשׁ הוּא עַל פִּי הַמְּדָה הָאֲחֵרוֹנָה שְׁבַחֻקֵי הַלְּבוּשׁ . בְּשַׁפְּת
בְּגָדוֹ הַתְּכַלַּת הַתְּנוּסִם פְּתִיל רְבִיד , גַּעֲלִיו יָפִים וּמְמוֹרְקִים ,
מִנְבַּעְתּוֹ חֲדָשָׁה וְנִהְדָּרָה . לְמִרּוֹת שְׁפָמּוֹ וְחֶרֶף כֹּל הַתְּאַמְצוֹתוֹ
לְהַתְּרָאוֹת כְּצַעִיר לִימִים עֵין רֵאֲתָהוּ תַעִידָהוּ כִּי כְּבַד הָאִישׁ
וּמִיּוֹשֵׁב . עֵין רוֹאָה לֹא תַחֲזוּהוּ בּוֹ לֹא קָאֲרַבְּאָנְאָרָא וְלֹא פְּלִיט
נִגְרֵשׁ — וְמִי הוּא זֶה ?

עוֹד לְפָנַי זֶה שָׁאֵל כּוֹזֵאת טֹאנְקֶרֶד אֶת נִפְשׁוֹ , כִּי לֹא
אֶחָת רָאָה אוֹתוֹ אַחֲרֵי הַפְּגִישָׁה הַרֵאשׁוֹנָה . עוֹד מְקוֹרֵם בְּצַאֲתוֹ

מאת בעללער התנגש אתו על סף הבית ולא אחת נקרה לקראתו על המדרגות, ופעם אחת ראה לתמהון לבבו, כי האיש הזה יצא מחרר משכית המיוחד לבעללער, ובאשר בפעם ההיא ברור הדבר כי לא את פני הלורד שחר כי אם את פני הלאָדי, לכן מצאה היא לנחוי לבאר מעט את פשר הדבר. והנה שמה לו תואר באַראָן ובחפזון וסערת רוח ספּרה, כי הוא רַעֲדָהמסחר לאישה, וכי הוא איש אשר בו יבטחו בכל לב. עת שכנו כבוד בפאריז הראה להם אמונתו וירידתו בענינים רבים, הוא עזר להם לקנות קבוצת כלי זכוכית עתיקי ימים במחיר מצער, ועתה בא לונדנה לרגלי עסקו עצמו, עסקים נכבדים ונשאים מאד. הלורד והלאָדי יחרדו מאד אל הַלֶךְ עֵנְנִי, אם מצליח הוא בם ואם עושות ידיו תושיה — וביותר נגע הדבר מאד אל לב הלורד, ולא יפלא הדבר אחרי כל תנמולהי עליהם בפאריז.

— מובן הדבר, כי לא נפלאת היא — השיב טאנקרעד ויִסֵּב פני השיחה.

פני בעללער היו זועפים היום וסערת רוחה גברה כה עד כי לא נסתרה גם מטאנקרעד. ידה זעה ורגזה בנגוע בה ידו, ופניה אשר התאדמו בבואו שבו ויחורו כשיר.

— ההנך חולה? — שאל טאנקרעד — דואג הנני כי הָרעה לך אמש הנסיעה במרכבה פתוחה.

היא הניעה בראשה לאות: לא, לא, לא מרכבה פתוחה ולא הנסיעה אשר נעמה מאד, לא אלה היו בעוכרי נפשה. מי יתן ולא היו בחיים תלאות ופגעים אחרים בלתי אם קרה של דגים ומסע נעים במרכבה מרקדה. לא, לא אלה המיטו עליה רעה, אבל הנה עורקיה התבלעו, בלילה נגזלה שנתה, חלומות נוראים בהלוח וחזיונות איומים בַּעֲתוּהָ

ולבה יאמין כי נכון לה יום חושך. טאנקרעד אחז בידה
בחפצו לקדם פני השבץ, אשר כמו מתעתד הוא לבוא,
אבל בעללער היא אשת-דרוח ויכולה היא למשול בנפשה —
ותתאפק.

— את כל אשא ואסבול וכלכל אוכלה — אמר
טאנקרעד וקולו נרעש ומרעיד — אבל לא אוכל לראות
בצרת נפשך!

ויקרב את כסאו אל כסאה והיא הליטה פניה היפים
בידיה הענוגות. ותהי דומיה ממושכה ואחריה אנהות
סתפרצות.

— בעללער יקרת נפשי! — אמר טאנקרעד —

— מה שאלתך? — לחשה בעללער —

— על מה את נאנחה?

— על כי אומללה הנני.

— לא, לא, אל נא, אל נא תדברי ככה. לא לך
להיות אומללה, היה לא תהיי אומללה. — הריע טאנקרעד
האובד —

— ובמה אושעה-הלא עלינו להפרד!

— אין אנחנו דרושים להפרד — אמר טאנקרעד

בלחש —

— האם נכון הנך להשאר פה? — אמרה בעללער
בהרימה עיניה הקהות והעמוקות ואת כל כח המושך אשר
למבטה כוננה אל טאנקרעד העגום והמיצר.

— להשאר, עד כי תהי היכולת לכלנו לנסוע יחד —

אמר טאנקרעד בקול ערב ומרגיע.

— הדבר הזה לא יתכן לעולם. אישי לא יאבה ולא

ישמע לזה. למשך יותר משה שבועות לא עזב מעורו את

לונדון, כי חייו אינם חיים בלי בית ועדו (קלוב), לו היתה ירושלים מקום שנוח לכבוש אותו, כי אז אפשר היה הדבר, לו היתה, למשל, מסלת הברזל ירושלימה.

— מסלת הברזל! — הריע מאנקרעד משומם ונפעם —
מסלת הברזל ירושלימה!

— לא, לא אאמין אף רגע כי יעלה על לב איש לבונן מסלה כזו שמה — הוסיפה בעללער תפוסה בשרעפיה — כי למה זה המסלה שמה? לא עיר רוכלת היא — ואנכי קרבן כליל — הוסיפה בקול רועד — עלי להשאר פה בין אנשים אשר לא יבינו לבעי, להשאר במעמד וחיים אשר אין נפשי אליהם וזרה למו רוחי. סע נא לורד מאנטיקום, סע לך לברך והיה צלם. עלי היה להבון לזה מכבר, הן אתה לא השלית את נפשי, ומראשית כזאת הגדת לי, כי נוסע הנך בדרך הקדש — ואנכי חזיתי לי שוא ומדוחים ודמיתי כי יתכן לי לא רק להיות בארץ כנען, כי אם יחלתי להקלות שם עמך יחד —

ובדברה נשמטה אל גב הכסא ותלט פניה בכפות ידיה. ומאנקרעד קם ויתהלך בחרר הנה והנה ולבו חשב להשבר.

— מה זה? — חשב בלבבו — איך באה ונהיתה כל זאת? איך נקרו ויאתיו כל התלאות והפגעים והמקרים אשר לא חזיתי מראש, אשר לא חלמתי ולא זממתי? הנה הם הורסים כל מערכי לבבי ומחבלים כל מזמותי וכמו למרות חפצי שזת שתו לכבוש את נפשי וימשלו ברוחי, בחיי ובעתידותי? — מנוצח הנני, מוּגָה מן המסלה וכל נתיבותי נָעוּ ונבצרה ממני לעשות מעשה אף גם לחשוב מחשבות. זרם שרעפיו נעצר מקול יללת בעללער.

— אָלִי! הֵה, כְּבֵד מִמֶּנִּי הַדְּבַר מִנְשׂוּא! — הַרְיַע
טֵאנְקֶרֶד בְּנִשְׁתוֹ אֵלֶיהָ — טוֹב לִי הַקְּמוּתָה מֵרֵאוֹת בְּצַרְתָּ
נִפְשֶׁךָ, יִקְרִיתִי הַיְפָה בְּנִשְׁוִים!

— אַל נֵא תִקְרָא לִי כְכָה — אִמְרָה בְּלֹט — אִם כֹּחַ
אֲבָנִים כְּחֵי לְשֵׁאת וּלְסָבּוֹל הַכֹּל, אֲבָל כְּבֵדָה מִמֶּנִּי לְשִׁמּוֹעַ
חֵן שִׁפְתֶיךָ בְּלָבּוֹב וְחִנִּינָה. — סִלַּח נֵא, זֵרוֹת תִּתְּבוֹנֵן בִּי —
כִּי אֲנִי הַיּוֹם זֵרָה לְנִפְשֵׁי. אָמּוֹר אִמְרִיתִי הַכְּבֵדָתִי אֶת לְבִי
וּלְאֲבָן שִׁמְתִּיו בְּקִרְבִּי לְשֵׁאת פְּרִידַתְךָ מֵעֲלֵי, אֲבָל שְׁגִיתִי, לְשׂוּא
נִשְׁעַנְתִּי עַל כֹּחַ לְבָבִי — אֲוֹלֵת הִיא, כְּלָמָה, רוֹךְ לְבִי.
אֲבָל, סִלַּח נֵא, אֲנֵא סִלַּח נֵא. אָשְׁרֶךָ וּטוֹכְךָ נּוֹגַע אֶל לְבִי,
עַד כִּי לֹא אוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ מִסַּעֲךָ אִף רִגַע רַק בְּשִׁבְלִי. הִנֵּה
אֶעְצֵר כֹּחַ לְשֵׁאת פְּרִידַתְנוּ, כֵּן, לְמַצַּעַר, יִרְמָה לְבָבִי. אֶת
חֲבֵרַת בְּנֵי הָאָדָם אֶעֱזוֹב כְּלִיל עַד עוֹלָם. כּוֹזֵאת הֵייתִי עוֹשֶׂה
לֹא גַם לֹא נִפְנַשְׁנוּ וּמֵן הָעֵת הַהוּא אֲשֶׁר נּוֹדַעְנוּ יַחַד כְּבֵר
גִּמְרִיתִי בְּלָבְבִי וְהַחֲלַמְתִּי לְהִנּוֹר מִחֶלֶד — אוֹלָם... אוֹלָם...
חֲשַׁבְתִּי, דְּמִיתִי, אוֹלִי יוֹכֵל אוֹכֵל לְהִקִּים חֲזוֹן לְבִי. סַע
נֵא, סַע, אֶל תַּעֲמוֹד וְנִכַּח ה' דְּרֹכְךָ. פִּקְדֵנִי נֵא בְּמִכְתָּב.
אִם עוֹד אֵהִיָּה בְּחַיִּים... .

— לֹא אוֹכֵל לְעֲזוֹב אוֹתָהּ בְּמִצְבָּה זֶה — חֲשַׁב טֵאנְקֶרֶד
הָאוֹבֵד — כְּלוּתִי יִיסְרוֹנִי וּלְבִי יִכְנִי לְרִגְעִים אִם אֶהְרוֹס חַיִּיהָ
וּאֶפּוֹצֵץ לְרִסְיָסִים אֶת לְבָהּ, לְבֵ אִשָּׁה. —

וּבְעֵצֶם הַרְגַע הַהוּא בְּחִפְצוֹ לְגִשְׁתָּ עוֹד הַפַּעַם אֵלֶיהָ,
נִפְתַּחְהָ הַדְּלֵת וְהַמְשַׁרְתָּ הַבֵּיא מִכְתָּב אֶל הַנְּכַרְתָּ וַיִּצֵא מִבְּלִי
רֵאוֹת אֶת טֵאנְקֶרֶד, אֲשֶׁר עֲלָתָה בִּידוֹ לְהִסָּב פְּנֵיו אֶל הַחֲלוֹן.
הַיְגוֹן וְהַיְאוֹשׁ אֲשֶׁר כִּסּוּ פְּנֵי בְּעַלְלַעַר נִסּוּ וְעַקְבוּתֵיהֶם לֹא
נּוֹדַעוּ בַּהֲכִירָה לְמִי הַמְּכַתֵּב, וְרַק כִּי נִרְעָשָׁה וְהַתְּגַעְשָׁה וּבִידֵים
רוֹעֵדוֹת קִרְעָה אֶת הַמַּעֲטָפָה וְתִבַּט עַל הַמְּכַתֵּב וְהִנֵּה פְּנֵיהָ
שָׁנוּ מֵאֵד וְהַתְּעִנְתִּי בְּשִׁמְמוֹן נוֹרָא, נֵאנְקָה רוּם וְהַתְּעַלְף.

טאנקרעד התנפל אליה וכל רגש חיים אין בקרבה ופניה
 כאבני גיר. המכתב הכיל בקרבו אך שתי שורות והוא פתוח
 בידה ולא יכול טאנקרעד לבלי קרוא את הכתוב בו, כי
 ממבטו התורר כמבט נשר לא נעלם דבר, בשגם כי עליו
 לדעת סבת הבהלה ולמצוא תחבולה להסיר מוקשיה וכמעט
 מבלי דעת שוטטו עיניו על פני המכתב ויתחלחל. —
 בשתי השורות כתוב לאמר :

השעה השלישית אחרי הצהרים. הָקָמוּ הצעיר זכה
 בגורל. אנחנו הרוסים עד היסוד וסניקס הגיד לי כי אתמול
 הוספת לקנות עוד 500 בני 120. היתכן? — ע.

— היתכן? ! — שנה טאנקרעד במסרו את בעללער
 על יד השפחה אשר נחפזה לבוא לקול הפעמון והוא גם כמעט
 מן החרד ויחש במרוצה מעל המדרגות ויקפוץ אל העגלה אשר
 נקרתה ראשונה ואשר עמדה בצדי הרחוב.

— אנה? — שאל העגלון —

— אל הסיטי.

— ובהסיטי איפה?

— אחת היא. — אצל הבאנק.

וברדתו מן העגלה נגש אל החצר וישלה את פתקתו
 אל סידאָניא אשר קבל פניו בעוד רגעים, ובבואו לחדר
 משכיתו של אביר הכסף יצא משם האיש אשר בבית בעללער
 נקרא בשם, באַרְאָן.

— ומה? איך עלתה בדרך הגֵרָה אשר כרית? —

שאל סידאָניא בהביטו משתומם על פני טאנקרעד המבוהלים.

— אולת היא, גם עץ פנים הוא מצדי — אמר

טאנקרעד במבוכה — ובעיניך יפלא הדבר, אבל אנא
 הגידה נא לי, מי הוא האיש אשר זה מעט יצא מאתך?

הדבר הזה נחוץ לי לדעת . מאד נכספה נפשי וְכִמָּה בשרי
לדעת , מי הוא ?

— הוא בעל אוצרות מצרפת — אמר סידאָניא בשחוק
קל — בעל אוצרות הנודע היטב בצרפת . שמו : באַרְאָן
ווילבעק די־שטנוי . הוא בקשני כי אהיה בתומכיו בדבר
תכונה רבה של מסלת הברזל — מסלה חדשה לסטראַסבורג .
כפי הנראה נשקפה תנועה גדולה של סחורה , וביותר הובלה
מרובה של לביבות וצפיחית בדבש . אבל אפונה אם כל אלה
נחוצים לך לדעת . הגידה נא מה איפוא תחפוץ לדעת בדבר
האיש הזה , אנכי אוכל להגיד לך כל הדרוש לחפצך זה ,
כי מכירהו אנכי מכבר הימים . הוא החל את עניָנו באנגליה
בהיותו סוכן האחוזה של לורד מאַנמוטה . ומאָנמוטה מת
וינחילהו שלשים אלף ל"ש ובכסף הזה התאמר בפאריז למושל
במכמני זהב ויקן ארמה רבה ויהי לנבחר וישיג תואר באַרְאָן .
אנכי אפיק נפשי אליו ולא אחת עזרתיו , יען ידעתיו מקודם
בטרם עוד התודע אל לורד מאַנמוטה . ידעתיו אז בהיותו עוד
במעמד שונה מאד ממעמדו עתה , אבל גדול ונכבד כמוהו
הוא היה משחק בבית ישחק ובחריצות נפלאה מלא תפקידו
בחיוני מהתלות ובהתחפשות לרואה פני המלך , ונודע היה
אז כמחזיק ומנהל בית ישחק , וגם אז היה מחבל תחבולות
בצע באורה פלא . אבל בכל זאת איש ישר הוא ולב
טוב לו .

— האם רַע נאמן הוא לבעללער ? — גמגם טאנקרעד
שאלתו —

— מובן הדבר . — ענה סידאָניא —

— וגם אל לבה נוגע דבר מסלת הברזל ? — שאל

טאנקרעד ויתחפש במנוחת רוח בעוד לבבו הולם פעם . —

— בכל קצוי איירופא לא תמצא אשה אשר תתמכר
כמוה בכל לבה ונפשה למשחק הבריות. אחת היא לה איוזה
ענין ואיוזה חפץ ואיוזה נְיָרוֹת ורק שתהי יכולת לנסות דבר
בעמקי תחבולות וחריצות נמרצה. ויד ווילבעק אתה בכל —
אֹלֶת קשורה בלבו להתרפק על אצילי אנגליה וזוכר הוא כי
מאשר לאַחַר אציליה עשה את כל עשרו ורכושו. בימי האביב
הזה באה בעללער במבוכה גדולה וַתִּסְבֵּךְ מאד בפאריו,
אשר על כן נבצרה מאתה לשוב לונדנה לימי הפסח. אך
ווילבעק הוציא אותה למרחב. וגם עתה היה לה לעזר לו
היה לאל ירו. אגב אזכור כי בעצם היום ההוא אשר בו
רכשתי לי העונג להכירך, באה גם היא עם ווילבעק ותהכה
שעה שלמה, אבל לא יכלתי לקבל פניה. הנה היא מעתרת
עלי המון מכתבים, אך אין נפשי לאשה בוצעת בצע. אקוה
כי הבאָרָאָן הנוכח ישים נצרה לדל שפתיו ויסתיר סוד, כי
כל דבריה יגעים מאד. ולפי הנודע לי — באשר אנוס הנני
לדעת גם עניני זולתי — הנה בעת הזאת באו כל ענְיֵינִי
עד המשָׁבֵר.

— הנני חומס עתותיך — אמר מאנקרעד אחרי
דומיה קטנה — אבל נכון הנני לפרוש גם ולחזק תורן ולעזוב
את אנגליה.

— ולמתי ?

— מחר, ואולי גם היום אם יעלה בידי — והנה אתה
במובך הואלת להבטיח לי . . .

— מכתב תעודה ושטר אמנה — אנכי לא שכחתי
וכרגע אכינם לך. — אמר סידאָניא וישב אל שלחנו
ויכתוב :

מכתב תעודה

לה' אלונזו לארא, הפקיד הספרדי של בית הנזירים
אדמת-הקדש, בירושלים.

אישי וקדושי! הצעיר המוסר לך מכתבי זה,
הוא הלך, נוסע, ומשתוקק לחדור בסתרי הסוד
הגדול של אִזִּיא, היה נא לו את אשר היית לי
ואל שדי בעורך. ויחילו נא דרכי אוהבי
הצעיר בישע אלהי סיני, אשר בשמו נרגול
ובו נאמין כלנו.

לונדן, מאי 1845.

סִידָאֲנִיא .

— הלא קורא הנך ספרדית — אמר סידאניא אל
טאנקרעד במסרו לידו המכתב — את המכתב השני עלי
לערוך בשפת עבר, שפה אשר עוד מעט ועליך ללמוד
לדעת אותה.

שטר-אמנה

לה' אדם בעססא, בירושלים.

לונדן, מאי 1845.

רעי היקר, אדם.

אם הצעיר המוסר כתב זה יהיה נצרך לכסף,
השפיע לו זהב די צקת האריה הימני בשלבה
הראשונה של כסא שלמה המלך. אם ידרוש
עוד, תנה לו די צקת האריה השמאלי, וכן
תוסיף לעלות במעלות מושב המלך. בעד כל
המשאות האלה ערב לך בן ישראל, אשר
עמים לו יקראו

סִידָאֲנִיא .

אחרי כן יעצחו סידָאָניא לקחת עמרו איש אשר יוכל להיות למועיל לו במסעו בארצות הקדם, איש אשר סידָאָניא מכירו ויודעו היטב בהיות עוד האיש הלז ילד קטן, ואשר הוא לֹא את סידָאָניא בעצמו בכל מסעיו. שם האיש, בְּרָאָני .

יב

ואנחנו בטרם נצא בעקבות מאנקרעד לראות הליכותיו הליכות בקדש, אמרנו לשים לפני הקורא את דבר המקרה איך התנדע אל בְּרָאָני אדיר הכסף. והיה זה כפרק אחד מספר תולדות סידָאָניא .

סידָאָניא היה אז בעת המקרה, אשר נספר בזה, עוד צעיר לימים, אך זה מעט עברו עליו עשרים שנה ויסע אז פְּרָאָנְקֶפֶרטה, מקום מגורו .

— לא דמיתי ולא עלתה על לבי, כי בעיר מצער כזו יחנו אנשי צבא. — אמר סידָאָניא בהגיע לאזניו מרחוק צלצלי נוגנים אשר נשמעו בקצה רחוב ישן המוקף בתים בנוים לפי תבנית נושנה. בסוף הרחוב כבר קטן אשר עליו התנוסס מלון אורחים, ששם סר סידָאָניא בעברו דרך העיר הקטנה אשר לא עברה בה רגל אורח .

— לא נגינת אנשי צבא היא. — השיבה שפחה צעירה לימים לבושה אפור משי שחור המתאים עם פני משכנות הספרדים יושבי השפלה, השחורים ונאויים בשלל צבעם. — לא אנשי צבא, אדוני, כי אם משפחת בְּרָאָני .

— ומי היא זו משפחת בְּרָאָני ?

— בני איטליה, וזה כשבוע אשר יציבו פה מחזותיהם

— איזה מחזות ?

— לא אדע אל נכון, רק שמעתי רבים אומרים כי

מחזותיהם יפים ונעימים מאד, במ רקודים ונפתולים — זאת

אדע נאמנה — גם יציגו לעין הרואים דמות מכות מצרים,

אך כמדומה לי שונים הם מחזותיהם יום יום.

— ואת לא ראית אותם אף פעם ?

— לא, ארוני — מי אנכי ? הן מחיר המקום בשדרה

השניה גם הוא חצי פראנק.

— ומה שמך ? — שאל סידאניא —

— תרזה שם שפחתך.

— בערב הזה לכי נא, תרזה, לראות במחזה בראני,

אם אך תרשך גברתך.

— ידוע אדע כי תרשני אם אך אתה ארוני תמליך

בעדי — אמרה תרזה בהתארמה ותשפל עיניה ואפור המשי

אשר עליה, כנראה, התגעש וינוע.

— הנה הנם ! — אמר סידאניא בהשקיפה בחלון

הפונה אל הכר הנרחב.

— איש יפה תאר ומבנה גוון איתן לבוש בלבוש

מארשאל צרפתי מכוסה כלו בתפירות, ולראשו חבושה מגבעה

בעלת שלש קצות רקמת פתילי כסף — מנגן בחליל. ארבעה

ילדים יפים למאד אשר יעמפו שית הוד למו, לבושים בגדי

שרד אדומים וענקים לגרגרותיהם — ברב עוז וענג מחצרים

בחצוצרות, ומאחוריהם איש חגור אפור בד הנשכר לדבר,

מכה בתוף גדול.

— שתיים מהילדים הן עלמות — גארה תרזה — כלם

בני בית אב אחד לבר מהמתופף, הוא, כמדומה לי,

מאיפרעס. לפעמים תראינה מהם שש נפשות, והיום, כנראה,

עזבו את שני העוללים בבית , הנער מנצח על השמינית והנערה הטיב נגן בצלצלי שמע .

— הם נוגנים נפלאים , — אמר סיראָניא אל נפשו בהקשיבו מנגינתם , אהת ממבחרי נגינות ראניצעט , האב נצב באמצע הכר ויתר הנוגנים סבוהו ומסביב נאספו המון מביטים ומקשיבים , מהם , אשר באו ויאתיו יחד עם המנגנים , ומהם , אשר התלקטו ונאספו אחרי כן .

מרוב תשוקתם נלחצו ונרחקו הנאספים עד המנגנים הקטנים והרכים , אותם הפריעו מנגן ואת יתר העוברים — מראות בבנים . וסיראָניא התבונן איך במנוחת לב ורעת נפש והכרת ערכו הביט האב אל ההמון בעינים מביעות צָו וההמון נכנע מעז מבטו וימלא חפצו כרגע לתת הָרוחה . נפח אחד , אשר לפי הנראה לא ישרו בעיניו אותות הַצוּי של המנגן , לא אבה לעזוב מקומו ויעמוד כמשמר נמוע , כמו שרש בארץ גזעו , ובראָני מכלי לחדול לנגן הניח ידו על שכם הנפח ויזרהו הלאה ככפים עץ . ההמון מלא שחוק פיו והנפח הנכלם חלף הלך בחשאי .

בעוד עשרת רגעים גמרו את הארְיָה ובראָני הסיר מראשו את מגבעתו הנפלאה ויבשר את ההמון בקול רם כי בערב יערוך סחזות שונים חליפות בהחדר הגדול של מלון ניקולִי . שם יתענגו הקרואים לראות פלאי מפעלות הכח והקלות , עריכת מלון , מתולות , זמרה , ובאתרית יחזה ההמון גְלוּי לעינים את חביון עוז הסוד הגדול ; צליבת המשיח והמושיע . עורכי החזיון הנפלא הזה , אשר בתוך יתר הפרטים יהיו גם : דמות העלמה הקדושה , מרים מגדלינה , הנביאים , המשיחיים , פילאָטוס פאָנמיוס , הכהן הגדול ליהודים , ועוד ועוד , — עורכי החזיון הנפלא הזה יהיו בני בית אב אחד , בני בית בראָני .

המדבר הבש מגבעתו לראשו וקבר נוגניו הקטן התיצב בשורה ויעבור לפני הלון מלון סידאניא ואחריהם שפעת המונים אוהבי זמרה אשר חיתה רוחם למשמע אדירי הקולות, והמשתעשעים בתקוה להשנות הענג, כי בלי תפונה יעבור עתה בראני לקצה העיר השני להדש מנגינותיו ולהוסיף לבשר על דבר המתזה בערב.

ירח יקר הולך מתרפס ברצי כסף וסידאניא עטוף באדרתו שאל: אי זה הדרך למלון ניקולי.

בית המלון הוא בנין גדול, בלי תאר והדר ומשוח בסיד, נצב באחו רחב ידים, אשר שם קצה רחוב ששם של מגרש העיר. חלונותיו מבהיקים מנרות רבים, מסביב לפתח נקבצו אנשים אחדים ומקמרתם בפייהם ומביטים בגאה וגאון, כמו נאספו ההמונים להביט אך בם ולא כי הם באו לשתות שכר במלון. בתן ועונה פנו דרך אל הבאים לראות במחזה וימטירו דברים כמתלהמים גם שלחו אנרופיהם בהמון בנים שובבים אשר צרו בכאה ויתחננו אל המאשרים באי הבית לתת להם שטר ראיה למחזה הצליבה. הן הוא יהיה בסוף כל המחזות — שנו ושלשו הנערים — ומן הישר הוא לתת אותנו לראות גם בעד המש אנורות. — סידאניא עלה במעלות ובידו שטר ראיה בשורה הראשונה. אצל הפתח באולם ישבה אשה יפה, צחה ואדומה, גבות עיניה הדקות — כדמות קשת, עיניה תכלת מלאות זיו, חוטמה ארוך, והיא קדמה פני סידאניא בצחוקרהן. האולם ארוך וצר, מקצה האחד במת המחזה מאספת מקרשים ולפניה כעין יריעת מסך, ואת אלה האיר אור גם אבל לא נתעב ולא נאלח. לאמון בית בראני לא נמצא איש בשדרה הראשונה זולתי סידאניא לבדו. הנאספים במחיר חצי פראנק היו במספר רב והם נבדלו מן השדרות הקדומות, ובמעמקי האולם נשאר

מקום פנוי גדול, שם לא הוצבו אף ספסלים, אותו השבו למלאות בברואים משלמים חמש אנורות, אשר יבאו להלק האחרון של המחזה — הצליבה.

— השכר הנאסף ימלא אולי מחיר הקאור — אמרה האשה היפה אל סידאניא — בעיר הזאת לא יחילו דרכינו ולבנו ידאב בחשבנו כמה נותנים אנחנו בעד שכר קל כזה, ומה רב עמל הילדים מן אז הבקר בהכניס את נפשם אל המערכת.

— את איפוא היא אשת ברעני? — שאל סידאניא —
— כן, אנכי אם הילדים.

— ואנכי יבלתי לחשוב כי אך אָחות הנך למו.

— לבני הבכור נמלאו חמש עשרה שנה. ולעתים תשאל נפשי, כי לא כגורלנו יהי גורלו ורק כי קשה עלי להפרד מאתו. כל בני ביתנו אתנו, וזאת לנו לעזר לשאת ולסבול בלי תלונה ימים רעים ומרים מאד.

— אדמה כי טובה היא התחבולה אשר חבלתי להרבות בערב הזה מספר רואי חזיונותיך.

— האַמנם? ! מקרב לבי אהודך על שימך לב אלינו.

בעיר הזאת עוד לא נמצא לנו איש טוב כמוך.

סידאניא יצא מן האולם וירד במעלות. המון הנשקפים אוהבי חַוִּזִּן נפנו לתת לו ידים לעבור, איש את אחיו בצד ובכתף יהדפו וכלם כאחד הדפו את הנערים הצובאים לאחורם בהלחצם אל העליה — האינכם רואים כי הארון עובר? סורו לכם מן הדרך, בניס שובבים!

סידאניא התיצב בפתח בקאה ובהשתמשו ברגע השתיקה בשר בקול רם: כל הנערים יוכלו לבוא אל בית החזיון חנם אין כסף! — הדבר יצא מפיו ומה איום ונורא הלחץ והרחק!

תהלת החזיון היתה כי כל בני בית ברָאָנִי התיצבו בשורה וישתחוּו אל הקהל. האב לבוש שמלה יָנִית, אשר גָּלְתָה על כל עזי מבנה גֵּו ונדמה כשר צבא המתנדבים בחיל יון. משמאלו האם, היא הסירה מעליה מעילה אשר לבשה בבואה, את שביסה הקטן החליפה בצניף כפול ארבע (טורבאן) ותערוך דמות הזון בריאה מעופפת או מראה דמות שולטנית. משמאלה נצבו במערכה שלש ילדות ולימין האב שלשת הילדים. הבכור פֶּרְאֵנִץ נדמה לאביו, כלומר כמהו עתה כן היה אביו בהתפתחות עלומיו. כמהו כן גזרתו ויצוריו גוו הבריאים ערוכים במישור, כמהו כן עיניו העמומות וכמהו כן בדי עורו ורשמי פניו הבולטים. השני, אלפֶרֶד, כחוש ודק, צה ואדום, ענוג ורך, בן עשתי עשרה שנה, דומה לאמו. פניו הנעימים הפיקו שאון נפש, אשר פעלה עליו הגִּלְוֹתוֹ לפני הקהל. הצעיר מישעל, ילד בן ארבע שנים, על פי עיניו הגדולות מראה תכלת וקִצְוֹתָיו תלתלי זהב היה מכיר אותו מקומו, בין אחד השרפים ציור מורילָא.

בין האחים והאחיות נָכְרָה תכונה משתתפת בְּכָלֶם. הבכירה יאזעפִינָה בת שתיים עשרה, אבל לפי קומתה הרוֹמָה לתמר ויצורי גוה נדמתה לעלמה. היא יפת תאר ויפת מראה להפליא מאד, שערותיה ועיניה שחורות כעורב. את אַדְלֵאִיבָה היו יכולים להשוב כתואמת לאלפֶרֶד, על פי מראה פניה, שערותיה, עיניה והודר הנועותיה, על פי עדנת מבטה הפרוע וגם נמוג. הקטנה שרלֶאָמָה, הכבירה לימים ממישעל אך בשתי שנים, היתה סמל אמה כתבנית מחֶקָה מֵאֶתָה במדה מצעירה. בה נראו כבר אותות חפץ החן והתיפּוֹת ובכל זאת התאמצה לשמור ערך יקרה במנוחת רוח, וזאת הוסיפה לוית חן ההתול לתאר ילדה קטנה כמוה.

האב מחא כפים וכלם השתחוו אל הקהל ויתורו
 לאהוריהם ויצאו וישאר אך בראני עם שני ילדיו הגדולים .
 ואז החל החזיון : פליאות מפעלות כה גו , קלות ומהירות ,
 בראני הושיט ימינו וכהרף עין ויאזעפינה התנשאה על כתפו ,
 ובעוד היא כמראה העוו והנצח עמדה בפלם על רגלה האתת
 והאב הושיט שמאלו ופראנץ התנוסס על כתפו מעבר מזה
 ויהיו לצעצועים משלשים מעשה מקשה , אשר יכלו לשות
 חוד והדר על ספל אדירים עתיק יומין . שנוי התנועות
 והנטייות אשר מלאו במהירות נמרצה במשך חצי שעה —
 נפלא ונעלה מאד . אחרי כן וכל הילדים בלעדי שרלאטה
 יצאו מאחורי המסך ויסבו את אביהם במהירות לא תשיגנה
 עין רואה , וכרגע והנה קבוצה (גרופפע) יותר נרהבה ויותר
 מלאה חוד נערכה על כתפות האב וראשו . זה על גבי זה
 וזה קבל זה מחושקים ואחוזים במערכה לא תתאר באומר
 ודברים . ומישעל הקטן הציב דמות פיראמידע חיה . פניו
 היפים הביטו בצחוק חן מתחת להתקרה והוא מוחה בכפיו
 הקמנות בעת אשר אביו עם המשא החי על כתפותיו סבב את
 במת החזיון בעזו ונצח . ובעמדו והנה כצפרים עפות מעל ראש
 האמיר בחרדן מהמולת פתאום , גזו וינטשו הילדים מכתפותיו
 והוא מחא בכפיו זהם השתחוו עוד הפעם וישבו ויצאו .

— הנני רואה אהוני — אמר בראני אל הקהל — כי
 החזיון מצא חן בעיניכם , בשגם כי פה נמצא איש אשר משך
 חסד גדול לנו המשחקים , ועל כן אראה לעיניכם חזיון יקר
 אשר רק לעתים רחוקות אערכהו : בשתי ידי אחזיק ואכיל
 את כל בני ביתי .

ויחל פני ארבעה אנשים מן הקהל בריאי בשר , לעלות
 על הבמה ולאחזו במישור בקצות קרש מוגש אל הקיר —
 הקרש הזה נשאר בלי ספק ככלי אין חפץ בו אחרי עריכת

הבמה בחפזון — ארבעת הבריאים מלאו שאלתו בהביטם כמשתאים, כאשר כן יביטו על פי רוב אנשים אשר פתאום יקראו מן הקהל לעשות בפומבי דבר אשר לא יבינו לפעלתו.

— אל תיראו ואל תערצו רְעִי — אמר בראני בעת אשר קפץ פְּרָאנֶץ על הקצה האחר ויאזעֶפֶינָה על השני ובאותו רגע התנשאו אֲדֵלְאִידָה ואלֶפְרַעַד ויעמדו במישור משני הצדדים. ארבעת הבריאים החלו, כנראה, לְחֹשׁ כבד המשא והנה אשת בראני יצאה מאחורי הפרוכת עם שני צעירי הילדים ויעופפו ויטיצבו באמצע הקרש ומישעל ושרלאטה משני עבריה השלימו את הקבוצה.

— רב תודות לכם, רְעִי. — אמר ברָאָנִי בבואו ויטיצב מתחת להקרש — כרגע אקל מעליכם המעמסה, ועל ידיו המושָׁטוֹת הרים את כל הכבודה הזאת. האב ברָאָנִי נשא וסבל את כל בני ביתו!

אחרי זאת היתה עת הבינים ורגעים אחדים נשארה הבמה ריקה. ואחרי כן יצא ברָאָנִי לבוש מעיל תכלת רחב ובידו כנור. אחרי נגנו איזה פרקים פנה אל הקהל, בדברו אל האספסוף נשמע בקולו כמו עוז לב ושאת נפש.

— עתה תשמענה אוניכם עריכת פרק אחד ממחזה ראסיני, האחד מגדולי מעריכי חזיונות, אשר יוכל היות כי לא שמעתם מעודכם את שמעו, אך אם נקרה לכם להיות בפאריז ולבקר בבית ישחק הגדול, כי אז תדעו כי כנים דברי. —

על אנף הבמה הופיעה יאזעֶפֶינָה אשר פגשוה בתרועת מחי כפים, וכפי הנראה השבו כי תראה נפלאות רקוריה ונפתוליה, אבל היא פתחה את פיה ותברא לה ניב שפתי אנדרָאָמָאֵעֶ ממחזה ראסיני. וסיראניא השתומם מאד לקול

דברה הנלהב והנללב, ונדמה לו כי לא שמע מעודו עריבת אמרים בכל תוקף ועוז הזה. בעליצת נפש השתעשע בהוד יפי מבטה ותגורת גבות עיניה. ובהשלימה מהא כף ויקרא הירד! ובעת ההיא נצב האב כמעט אצלו, בהשענו אל הקיר.

— בתך היא מערכת — הזיון נפלאה במאד — אמר סידאניא אל ברָאני.

— כן ידמה לעתים גם לבני — השיב ברָאני בענות חן בהכירו בהאישי המדבר את הנדיב קָנן המשחקים אשר עזר למלא את הבית המונים המונים — אנכי לא אפריענה מנשוא מדברותיה. נפשה השקה בזה והיא ילדה טובה ונעימה, אבל אך מעטים מן הפראים הכבודים האלה יבינו צרפתית — אולם אם כזאת תישר בעיניה תעשה לה כחפצה. — והנה עתה תצא אדלאידה ותשורר — את זאת יאהבו ההמונים ביותר. נפשי יודעת את זאת.

אחרי אשר נגן ברָאני איזה פרקים והנה אדלאידה. היא לא רק התאדמה אבל כמו אש להטת בה. מתחלה שפלו עיניה ואחרי כן הרימה אותן אל התקרה ותשתתחה בחמיקת ירך, כל תנועה ותנועה מלאה עוז והדר ותשורר פרק אחד משירי אָבער, בעלליני וקולה ערב ונעים מאד וסידאניא הבין ונוכח כי עתיד הקול הזה להתפתח בכל עוזו הודו.

— בני ביתך הם בעלי כשרון גדול — פנה עוד הפעם סידאניא אל ברָאני במחאו כף עם יתר האספסוף.

— כן אדמה גם אנכי לפעמים. כלם ימלאו תפקידם היטב. אבל אפונה אם יועילו להם כל כשרונותיהם יחד. הנה שם, הפראים טובי הלב יעלוו כי שרלאמה תצא במחולות, את זאת יבינו יותר. היא מחונכת בזה היטב.

כי לה מלמדת להועיל — אָמָה היתה מחוללת .
 וכרגע והנה שרלאמה יצאה במרוצה . שפתיה הקטנות
 גִּפְחו מעט ועיניה הפיקו אומץ לב . כנראה אָהבה כי יתּרפּקו
 עליה האספּסוף , ובכל זאת לא השתדלה להסתיר שאט נפשה
 אליהם . היא הושיטה כף רגלה הקטנה ותבט אל אביה
 כאומרת : הנני נכונה — הֶחַל ! בשביל שרלאמה גִּגֵּן ברָאָנִי
 ביתר שאת ויתר עז מאשר בשביל יתר ילדיו , כי היא היתה
 בת משובה ומרבת המשרה ואם אך לא ישרה בעיניה מאומה
 בהזכרה עמדה מלְחול . אמה אָהֶבְתָּה כנפשה וגם האב
 השורר בביתו כפחה טורקי , מבלי הבט על אהבתו הנפרוה
 לאשתו ולזרעו , גם הוא פחד מעט ויגר מפני שרלאמה .
 קרשי הבמה היו עבים , לא הוקצעו ולא נחלקו במעצד
 ומחוברים בדבק לא טוב , ובכל זאת נוכח סידָאָנִיא לראות
 כי גם בבמות פאָרִיז , לונדן ומילאן לא ראה מעורו מחוללת
 כזו . היא חוללה ברגלים קלות כאילות ונדמה כמו כל נפשה
 יצוקה בכשרונה זה . פניה הפיקו דומיה עמוקה כתפושה
 בשרעפיה ורק לעתים בהצליתה לנִצֵּחַ כֶּבֶד גמוא ארץ וטורה
 טְפוֹף צהלו פניה ויאירו בעונג ונצחון . — אין קץ למחי
 כפים וקריאת הידד בכל עזו עליצות ותרועת השמחה ! אך
 בגמרה ותשב מן הבמה נרָאָה כי לא שמה לבה לכל אלה .
 לאשר סידָאָנִיא נמצאה שושנה בשפת בגרו ויקרב אל הבמה
 ומסור את השושנה אל הילדה . הדבר הזה מצא חן בעיניה
 ותודה לו במבטה , מבט מלא התִיפּוֹת ומשיכת חן .
 — עתה — בשר ברָאָנִי — תראו צליבת משיחנו . כל
 חזיונותי לקוחים מציורי רפאל , רובענס ודומיהם , לא בי
 האשם אם מעודכם לא שמעה אוזנכם על אודותם ואין לאל
 ידי להושיע לכם , ורק זאת אנדכם , כי אם היה תהיו ברומא
 תסורו נא אל הואטיקאן ועיניכם תחזינה את הציורים האלה .

עתה עשרה רגעים רוח, כי על ילְרִי להנפש מעט.
וההמונים נפזרו ויתנועעו הנה והנה בהמולה ויהלו לזולל
מכל מיני הפרי. ובראָני בטרם צאתו הקריב עוד הפעם לפני
ההמון והסערה קמה לרכמה כרגע.

— יודע אנכי — אמר בעוז מצה כמעט — כי עוד
מעט וילדי יצאו וקערות בידיהם לאסוף כסף. על כן עליכם
לדעת, כי אינני פונה ואינני מבקש מאיש לתת נדבתו.
והאיש אשר יגדב לא יעשה לי בזה כל חנינה, כי הנדבות
הן רק בשביל הילדים, רק בשבילם. הם מלקטים הכסף
ונותנים אותו באשר תאוה נפשם, ואנכי אינני מתערב
בדבר.

לאסוף הנדבות יצאו מישעל ואדלאירה. מישעל הרבה
תמיד לקבץ, כי היה אהוב ונחמד לְכָל והוא מלא רהב.
כהערקולים צעיר הבקיע בתוך ההמון אם אך נקרא מאיש
החפץ לתת אנורתו, אחריו נשאה אדלאירה את הקערה אבל
היא הצניעה לכת, כי לא ישרה בעיניה העבודה הזאת, אך
היום הגיע תֶרֶ לָהּ ועליה להִבְנֵעַ מפני ההכרח. יותר מאנורה
לא נתן איש ועלינו לשבח את הנערים באִי־חנם, כי הם
היו המתנדהים היותר גדולים. מכל הכסף הנמצא בכיסם
הוציאו חלק על מעדנים וממתקים אשר נמכרו בעת הָרוּחַ,
ואת היותר — לטובת הילדים המשהקים.

— עוד אנורה בעד מישעל! — הריעו לפעמים קולות
כה וכה רק למען התענג על המראה איך מישעל הילד
בהרהיבו נפשו עוז סתרועת ההמון נדהק ונבקע ביניהם
ונכון היה להפוך גם הענק על פניו אם הוֹיֵד לחסום לו
הדרך. אחרי כן יצאה אדלאירה. בידה האחת גביע ובשניה
אוחזת באחיה ותגש אל סידאניא ותשפל עיניה.

— בשביל מישעל — אמר סידאניא בתתו מטבע.

— המשת פֶּראַנק! — השתומם מישעל —
— והמשת חמשת פֶּראַנק בשבילך אדלאידיה ובשביל
יתר אהיך ואחותיך — חמשה לכל נפש. -- ובדברו נתן לה
צנור הכסף. מישעל הריע בגיל מרוב הרות נפשו ואדלאידיה
התארמה ותשק ידה לכו פיה לאות תודה וקבה ותעבור
ובבואה אל תחת היריעה נפלה על צוארי אביה וזרם דמעות
פרץ מעיניה. אשת ברָאָני, מבלי דעת נקבת הדבר
ובהתבוננה כי סידאניא יוכל לראות את הנעשה מעבר
המסך, הורידה את היריעה היטב ותשלול מהאישה הצעיר
את היכולת להתבונן אל הדבר אשר נגע עד לבו. כעבור
עשרה רגעים יצא ברָאָני במעיל התכלת וכנורו בידו וינגן
נגון אחד לאות, ההמונים עשו סדרים בינותם והוא גָּנן פרק
בשיר ויפן אל סידאניא, ובהביטו אליו בעין חודרת שאלהו
לאמר:

— האם אתה אדוני — נסיך?
— נהפוך הוא, אנכי לא הייתי מעודי אדם המעלה
והנני רק ארטיסט כמורך.
— ארטיסט! — כמוני! — כן. גם על לבי עלתה
מהשבה כזו, כי לך טוב טעם ודעת — ובאיזה מקצוע
תִּצְמָן? — בטח הנך מנצח על בית ישחק גדול! —
הון ועושר כל יכול, ואם לא יצליח חפץ זה אפשר לנסות
ולאחוז באחר, מצב כזה טוב הוא מאד. לא כן אנכי, לי
אין כל מצב ומעמד, לא טוב ולא רע. אבל בעבור זאת
אין בהלהקה שלי לא בן מרי, לא נוכל ולא נרגן, כי לכל
בני ביתי כמו לב אחד, רוח ונפש אחת. אולם, בכל זאת,
לעתים, לפרקים . . .

וברגע ההוא נָתַן אות מזכיר כי עליו לנגן נגון חדש
והמסך הונף והורם בגלותו על הבמה סוללה עגולה מתנועעה

ועליה פסולי משכית מעריכי דמות נפשות בחזיון הקדוש .
בבית ישחק של ברָאָני לא היתה גם אחת מן הסגלות
לשֹׁת עליו חוד והדר ולתת לו יַפְעָה , לא מערכת הסדרים
והמרחק ולא השפעת מאורות מתעים ולא אחד מן התנאים
הדרושים להפץ מהוה המיוני לתפוש לב ולאחוז עין . הוא
היה אך חדר אחד פשוט עשוי מקרשים , ונרות־דוּנְג פְּהִים
יאירו אותו וסידאניא ישב קרוב אל הבמה עד כי יכול לנגוע
בירו בהנפשות המשחקות ובכל זאת נאלץ להודות , כי מעורו
לא ראה חֵיוֹן ביותרון הכשר מעשה אַפְסָנִים . אי אפשר היה
להרואה להעלות על לבו כי כל אלה פסולי השיש המלאים
רהב , חוד נורא ויפעת קדש — הנה הנם המדלגים
והמקפצים , המפוזים והמכרכרים ההם , אשר אך לפני חצי
שעה התפתלו ויִצְנְפו על רצפת הבמה ההיא .

בכל עת התגלות הבמה בָּאר האב באמרים קצרים
ובחפזון נמרץ את פרשת דבר החזון לפני החמון . אך לא
עת רבה נראתה הקבוצה — אך חצי רגע והסוללה נִסְכָּה
והיריעה נפלה .

— עתה — אמר ברָאָני , בפנותו אל האספסוף
ובהוסיפו לנגן בלחש — עתה הנה נופל משיחנו תחת
משא הצלב .

וכהרף עין חורם המסך ולעיני סידאניא הקבוצה
העדינה , ואף כי חסרו לה שלל הצבעים , אבל גם בלעדיותם
הביע החזיון את כל מעמקי הנפש ורגשותיה אשר הליט הצייר
הגדול קארעדוי בצִיורו .

— כל זאת — הוא אלֶפְרֵד , — אמר ברָאָני למענה
על תודת סידאניא — הוא אך הוא יערוך ויסדר את הכל
ואנכי רק משגיח . —

אחרי כל החזיונות הרבים , אשר כל אחד מהם היה

יכול לִפְאָר גם בית ישחק אשר למלך, הודיע ברָאָנִי כי בא מועד החזיון האחרון.

— עתה תראו, הסרה מן הצליבה לפי ציור רובענס האחד ומיוחד בין הַצְּרִים הנפלאים, אם רק לקחה אזנכם שמץ דבר ממנו — אמר ברָאָנִי זועף ויפן אל סידאניא ויאמר: הפראים האלה לא יבינו כי אם חזיון הצליבה, אכן אדוני, באשר גם אתה הנך מעורכי חזיון, הנה נכספה נפשי להראות לפניך כשרון ילדי בחזיון אחר, רומי או יִגְנִי: חזיון פיגמליון או מות אנריפינה, ולבי בטוח כי תהיה שבע רצון.

— לא אוכל לשבוע נעימות יותר מאשר שבעתי הפעם! לא רק שבע רצון הנני, כי אם בתוכי ישתומם לבי.

עודם מדברים והמסך הורם וברָאָנִי שלח ידו אל פְּנֹוֹו. — החזיון הזה הוא קְרוֹם החרשת והכשרון! — אמר סידאניא בהתענגו על הקבוצה החיה אשר הִחִיתָה את מערכי לב רובענס ביתרון הכשר והריצות, אשר אין די מְלִין להלל ותִּאלְמָנָה שפתים לפאר ולרומם מעלתה.

החזיון נשלם ונגמר. את המשחקים הצעירים קראו לבוא ויקראו לפניהם: הירד! ההמון נמוג וילך ורק סידאניא התמהמה.

— האם במלון הזה תגור? — שאל את ברָאָנִי —
— לא — אמר ברָאָנִי בהניעו בראשו — משִׁבְרַתִי לא תרשני לגור רק בביתי.
— אִיפֵה הוא?

— על ארבעת האופנים — שם באהו, אנחנו נעים ונדים כעת, ואֲדַמָּה כי כן נתנודד תמיד, ובכל זאת הנני רואה חיים עם בני ביתי — והסכן נסכין לשאת ולסבול.

נפשי אֹתָהּ כִּי יִלְדֵי יֹאכְלוּ הַיּוֹם סְעוּדַת הַגַּן לְרַגְלֵי טוֹבֶתְךָ אֲדוֹנִי. וְעֵלִי, עוֹד לְמַלְאוֹת עֲנֻנִים רַבִּים. הִנֵּה עָלִי לְהַבִּיא בְּמִשְׁטַר אֶת כָּל אֲשֶׁר פֶּה. — וּבִפְנֵי דָבָר וּבִידוֹ עֲשֵׂה עֲבוּרְתוֹ — הַלִּיכּוֹת בֵּיתִי צוֹפִיָּה זְקֵנְתִי אֲשֶׁר תִּגּוֹר עִמָּנוּ, כָּל מִשְׁךְ הָעֶרֶב נִשְׂאָרָה בְּרֵד וּרְק הַכֶּלֶב שׁוֹמֵר לְרַגְלָהּ. מַה מְאֹד נִכְסַפְתִּי לְהַשִּׁיג מֵאֲכָל בֶּשֶׂר בְּשִׁבִיל יִלְדֵי, אֵךְ אִפּוּנָה אִם אֲשִׁיג כַּעַת. אֲמִי תִכֵּן הָאֲרוּחָה וְעַל בְּנֵי עוֹד לְהִתְפַּלֵּל עֲרֹבִית. — כָּל אֱלֹהֵי שׁוֹלָלִים זְמַן רַב, וְעֵלִינוּ לְקוֹם בְּבִקֵּר הַשָּׁכֶם, כִּי עַד אֲשֶׁר נַעֲשֵׂה הַהֲקֵפָה הָרֵאשׁוֹנָה בַּעִיר, עוֹד לָנוּ מְלֹאכָה וְתִכּוּנָה רַבָּה.

— מֵחַר אַחַר הַהֲקֵפָה הָרֵאשׁוֹנָה אֲבֹא אֵלֶיךָ.

— אִם כֵּן הֲלֹא תֵבֹא בְּשַׁעַת הָרֵאשׁוֹנָה. מְאֹד יִשְׂמַח

לְבִי לְהִתְרוּעֵעַ עִם הַבְּרִי־מִשְׁחָק וְגַם נָדִיב לֵב.

— הֲאִם שְׂמִיךְ בְּרָאָנִי? — שְׂאֵל סִידְאֵנִיא בְּהִתְבוֹנְנוּ

בּוּ בְּשׁוֹם לֵב —

— זֶה שְׁמִי.

— שְׁם אִיטְלָקִי?

— כֵּן. אֲנִכִּי מִן צַעֲנָמָא.

— טוֹב הַדְּבָר. וּבִכֵּן נִתְרָאָה מֵחַר. הִיָּה שְׁלוֹם, בְּרָאָנִי.

אֵל סְעוּדַת הַלַּיְלָה אֲשַׁלְּחָה לָכֶם יַיִן וְרֵאָה כִּי זְקֵנְתְךָ תִּשֶׁת כּוֹס

יַיִן לְחַיִּי.

הַשֶּׁמֶשׁ יֵצֵאֵה עַל הָאָרֶץ וְהַבְּקָר הָאִיר מִכְבוּדָה. עַל הָאֲחוֹ הַסּוֹבֵב אֶת מְלוֹךְ נִיקוּלִי עִמָּד בֵּית עַל אַרְבַּעַת אֹפְנִים, כְּמוֹ שְׂדֵה קִטְנָה. מוֹטוֹתֶיהָ נִמְשׁוּ לְאָרֶץ, שְׁלֹשָׁה סוּסִים שְׂמִנִּים רוֹעִים מִסְבִּיב. אֵל הַפֶּתַח הַרְצֵב סָלֵם וּבְרָאָנִי עִמּוֹי בְּשִׁמְלַת

בִּגְגַּ נְעֵאֲפָלִי יוֹשֵׁב עַל הַמְדֵרְגָה וּמִתְקַן אֶת חֲלִילוֹ . הַמְתוֹפֵף
הַלְבוּשׁ מֵעִיל בַּד וְיוֹשֵׁב בֵּין הַמוֹמֹת אֲבָל סְעוּדָתוֹ . אֵל אֶחָד
הַמוֹמֹת קֶשׁוּר כֶּלֶב אֲשֶׁר בַּעֲתוֹתַי לֵילָה הִיָּה הוּא , לְבַד
הַזְקֵנָה , הַתּוֹשֵׁב הָאֶחָד שֶׁל הַמַּעוֹן הַמוֹזֵר הַזֶּה . הַכֶּלֶב נִבְחַ
בְּקוֹל יֵלֵל וּבִרְאָנֵי נִשְׁקָף אֵלָיו וַיִּצְוֶה לָשׁוּב לְמִשְׁמֵרָתוֹ . הַשׁוֹמֵר
הַנְּאֻמָּן הַתְּעוֹרֵר לְקוֹל צַעֲדֵי סִידָאֲנִיא אֲשֶׁר בָּא .

— הַיּוֹם בְּבִקְרַת שְׁמֵעָה אֲזַנִּי מִנְּגִינּוֹתֶיךָ וְהַמּוֹן שִׁירֶיךָ —

אִמֵּר סִידָאֲנִיא —

— זְקֵנָתִי יִשְׁנָה — אִמֵּר בִּרְאָנֵי בְּקוֹמוֹ וַיִּרְם מִגְּבַעְתּוֹ —

גַּם יֵתֵר בְּנֵי הַבַּיִת יִנּוּחוּ וַיִּרְגִיעוּ אַחֲרֵי סְעוּדַת הַצְּהָרִים . וְלוֹלָא
הִנְהַגְתִּי כִּי יִלְדֵי יִשְׁכְּבוּ לָנוּהַ יוֹם יוֹם בְּשַׁעֲהַ קְבוּעָה , כִּי אִזְ לֹא
הָיוּ רוֹאִים מְנוּחָה לְעוֹלָם .

— לֹא אֶפְוֶנָה כִּי בַחֲפִץ נֶפֶשׁ יִרְאוּ יִלְדֶיךָ מְנוּחָתָם

הַטּוֹבָה לָהֶם , כִּי יֵיעָפוּ וַיִּיגְעוּ מְאֹד בְּעַמְלָם הַרְבֵּה וְעִבּוּדָתָם
מִתְשֵׁת בָּחֶם .

— דַּמְסַ דְּמַסְּ עֵלּוּמִים — הִשִּׁיב בִּרְאָנֵי בְּשִׁבְתּוֹ וַיּוֹסֶף

לְתַקֵּן חֲלִילוֹ — גַּם עַל פִּי טַבְעָם הֵם מְהִירִים , זְרוִיזִים
וְחַרוּצִים . זוֹלָתִי הַבְּכוּר . הוּא כְּמוֹ שְׁבַע נְדוּדִים תְּמִיד וְלֹא
אוֹכֵל לֵאמֹר כִּי שִׁמְחָה וְטוֹב לֵב הוּא .

— הֲאֵם אוֹהֵב הוּא אֶת אוֹמְנָתּוֹ ?

— לֹא בְּמֵדָה יִתְרָה . מִגְּמַת פָּנָיו אֵךְ לֵאחֻזוֹ בְּמַסַּע .

הַאֲמַנָּם גַּם אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים תְּמִיד מִמְּקוֹם לְמְקוֹם , אֲבָל אֵין זֶה
מַסַּע כִּי אִם תְּנוּעָה מוֹגְבֵּלַת וְהַקְּפַת מְקוֹמוֹת אַחֲדִים .

— הֵן מַסְפֵּר הָאוֹרְחִים לְחִבְרָה אֶתְךָ רַב הוּא — הָאוֹמְנָם

תְּכִיל הַתִּיבָה אֶת כֻּלְּכֶם ? — שְׂאֵל סִידָאֲנִיא בְּשִׁבְתּוֹ עַל גּוֹעַ
עַץ הַמְתַּגּוֹלֵל לְפָנָיו .

— מְאֹד יִנְעַם לָנוּ הַמַּסַּע , כִּי מָה לֹא יִשְׁנֵה הָאָדָם אִם

אֵךְ אֲצִלוּ הַכֹּל בְּמִשְׁמַר יִשְׂרָאֵל וְסֹדֵר נְכוּן . אֲנִכִּי מְנַהֵל אֶת בֵּיתִי

כרב החובל את אניתו, הן באניה לא יתכן למלאות כל מאויי נפש אלה אשר גם בתיבתנו תמצא ידנו למו, ובכל זאת יהיו ויגורו בני אדם באניה, ובמעון צף זה עוד יגדל הנקיון וייטבו הסדרים מאשר בבית מושב.

— האורחה אשר אתך תקשוב ותסור למשמעתך —
וזה טוב מאד ומועיל.

— כן, כן. — בקום ילדי בבקר יתפללו שהרית, אחרי כן יברכו בשלום אותי ואת אמם. את זאת לא ישבחו אף פעם, כי מיום גיהם מרחם למדתים להאזין למצות אלהים ולכבד הוריהם, על פי שתי אלה הם בני אמונה ומוסר, ולא אחת יתמכו לבנו וינחמונו בימי עוני ומצוק.

— המתנות הטובות אשר הלקה יד הטבע לכל אחד מכם, יאזרוכם עוז להלחם עם החיים ותסרנה מכם לב רגז וראבון נפש. בשגם בהיותכם לבשר אחד ונפש אחת חבוקים ודבוקים באהבה ואחוה ומתנהלים מישרים במשמר וסדר.

— כן הוא. אבל מה בצע במתנותינו? רבים הם אשר השם הטבע כשרונות כאלה וגמולם רב מאשר לנו. ההמונים אשר לפניהם נערוך את הזיונותינו הם לא ידעו ולא יכירו להוקיר את הנשגב והנעלה. ולולא הייתי מתבל את חזיונותי בהקדימי להראות פזוים וכרכורים שונים ונפתולים מוזרים, כי אז לא היו משימים לב להגדולות והנפלאות אשר בה ישרו בעיניך אמש.

— האם לא נקרה לך להעריך חזיון לפני המונים יותר מבינים ויותר נאורים?

— לא. אבי, כמוני, מצא הית ידו בהעריכו ברחוב מראות תבנית כל סמל, וכן היה גם זקני. ירושה היא לנו מאבותינו העבודה הזאת, או, כאשר תאמר אתה, הכשרון הזה. אך לא אדע להניד מתי ואיפה התלמדו והחלו הורי

לעסוק בזה. אבי נפל מעל החבל בעת האוֹרִים בַּלְאָרְעֵנְצִיה וישבור מפרקתו וימת. אנכי הייתי אז עוד נער קטן. עתה הנני סופר לי שלשים ושש שנה. — כן הוא לפי חשבוני. — באביב עלומי נשאתי אשה שהיתה מחוללת במילצן. כסף לא היה לנו, אך כשרוננו עוד לנו למצוא לחם בארץ. את ילדינו אהבנו מאד. ויהי כאשר רבו אצלנו הוכרחנו אז להרבות עמל ולהוסיף עבודה ביתר אומץ או להפרד מעל מחמדי נפשנו ולהיות בוסים בטיט חוצות שונות כל אחד לברו. ולכן המצאתי את הבית הזה על ארבעת האופנים ואת התנועה התמידית, וכן נחיה את נפשותינו כאשר רואות עיניך. אם משגת ידנו לצבור מעט כסף אז הננו מבלים את ימי החרף באיזה עיר, ונשכיל יותר את הילדים, לפתח היטב את כשרונם הנותן לנו להמנו. האם עודנה מחוללת ומוזרת היטב, היא יודעת פרק בשיר. אנכי מנגן במיני כלי שיר שונים ומלמד הנני לאחרים. גם ידי רב לי למשוה בששר, גם להציב תבנית לְקַמַת הזיון, גם לערוך את הקבוצה, גם פְתוּחִים שונים אספה ידי ועל פיהם אדע דבר התלבשת בכל העתים השונות ולפי מנהגי עמים שונים. יוכל היות בי בערב הזה תראה את יאזעפִינה בתלבשת האַרְלֵעֵאֲנִית — תראה ותתפלא. אמן נפלא ומבין כמוך הניד לי פעם אחת בברוסעל, כי גם בבית ישחק רם ונעלה אי אפשר לראות את הבתולה האַרְלֵעֵאֲנִית ביתר עז ושאת.

— בכל לב אאמינה — ולבי יגיד לי כי יאזעפִינה, ובכלל כל ילדיך, מלאים כשרונות נפלאים.

— האמת אנרך — אמר ברָאָנִי בהסירו הצדה את חלילו ועפעפיו יישירו נגד סידָאָנִיא — האמת אנרך, כי מכל דבריך אשר שמעתי ספִיך אמש, ובכלל, על פי עיונך ושום לבך לחזיוני, נוכחתי כי אתה הוא בן גילי ורק במדה יותר

רבה ורחבה, ולבי יחשוב כי מהפש הנך למצוא בערי הפרזות
נפש חדשה למועד השחוק העתיד לבוא. לפעמים יוכלו
לפגוש במקום תוהו את אשר לשוא יבקשו בהמון עיר. אם
יש את נפשך לקחת אותנו פאריזה או לונרנה אגֶדך תִּנְאִי.
אם יצליח ענינך תתן לי שלישי שכרך — ואם תוסיף אקבל
בתודה; אך אם אולי לא יצליח האלהים את מעשיך, אזי לא
אדרוש כל שכר ורק לתת מִחיה לביתי. ועליך להשוב מקודם
כמה תעלה לך כזאת.

— הצעתך היא ביושר לבב מאד.

— ובכן? האם נתקע כף?

— עלי להתבונן בדבר.

— התעשת והאלהים יופיע על עצתך. הנה בך מצאתי

איש אשר מאד תתאוה נפשי לעבוד אֶתוּ יחד.

— יוכל היות ומאד אפשר הדבר כי עוד נעבוד

שכם אחד.

הילדים נראו בפתח ומבלי הפריע מנותת אביהם

היושב על המדרגה קפצו ארצה לעברו ובהן ונועם השתחוו

לסידאניא ויטו הצדה. אחרי כן יצאה אמם ותלחוש דבר

באזני ברָאֵנִי, אשר בחשבו רגע פנה אל סידאניא ויאמר:

— זקנתי התעוררה ונפשה נכספה להודות לך על

חסרך וטובך עם הילדים. אך אומר תתן ולא תהיה למעמסה

על אדוני. לכל אשה תשוקתה בקרבה. ואנחנו כלנו מתאמצים

למלאות חפצה, יען כי הזקנה הזאת יושבת בדרך רוב עתותיה

ולא תתאונן מעודה.

— בכל לבי נכון הנני — ענה סידאניא.

וכרגע הביאו לפניו זקנה כבודה ופניה פני אימלקים,

שערותיה לָבָנוֹת כשלג ובעיניה השחורות עוד יגה שביב אש

עלומים, שביב אש יושבי הנגב. פניה כפני תבנית השיש

אשר ברומא וצבעם כעין הזית, סידאניא דבר אתה איטלקית ותישר זאת בעיניה מאד, ברוב דברים ובאות הנצה הביעה לו הודתה ותוסף לאמר, כי בטח לבה, אשר בקחתו אליו את ילדיה יראו בטוב אצלו ויחנם.

— אין זאת כי אם שמעה את אשר דברתי עם אשתי —

אמר ברפני נכלם מעט. —

— מובן הדבר כי אטיב עמהם — וזה מפני טעמים

שונים, וביחוד מפני טעם אחד. וסידאניא לאט דבר באזני ברפני אשר בשמעו קפץ פתאום ויעמוד על רגליו ולהיזיז אדמו — אבל סידאניא הביט אל מורה השעות ויפרד לשלום בהבטיחו לבוא אל החזיון בערב.

בערב הזה היה מספר הנאספים מעט ממספרם אמש, אבל מעריכי החזיון מלאו חובתם באמונה וישר לבב, בסדרים וחריצות, כמו לו העריכו אותו באחד הצרות המלך או בבית ישחק גדול מלא המון רבה. אחת היתה להם אם הבית מלא מפה לפה או ריק מאדם. וכנראה, הוקירו רק הַת דעת של רואה אחד, של הזר עול הימים, נדיב הלב וחרוץ ומחויק בית ישחק. אמש מצאו חן בעיניו מבלי אשר התאמצו להטיב דרך ובפעם הזאת התאמצו ויחתרו בכל עוז לחזק את טוב דעתו על אודותם, וחפצם הצליח בידם. בלם, אף גם הקטנה שרלאטה השתדלו להצפין, כמו כל גורל חייהם תלוי בתוצאות החזיון הזה. בערב הזה לא סבבו בנביע לאסוף כסף, כי לא אבה ברפני לחלל את נדיבת לב האלמוני להשתמש בה יותר מדי. סידאניא הבין את הדבר המעיד על חין יקרת הנפש וטהרות המדות, ויוקירהו כערכו. עוד הפעם התפלא והשתומם סידאניא על פלאי מפעלות הקבוצה, אשר ביתרון הכשר וחריצות נפלאה העריכה אחד מחזיוני דברי הימים. ויוסף להפלא ולהשתומם

באשר חסרו לבראָני כל התחבולות הדרושות להפץ הוזה. התמר הנמצא בידו לתכלית זו היה רק בַּד אָמוֹץ בחלב חֶמֶה וַיָּנֵר. אולם מִתְנַת שְׂדֵי וכשרון אלוה ממעל הפכו גם את הַבַּד ואת הַנֵּיר לשכיות חמדה וסגולות יקרות. דמות הענריך הרביעי בתלבשת האבירים ובנוצות מתנוססות במגבעתו, נהדרה בחן ויופי ויפעה ונדמה כי הן הן הנוצות אשר התנוססו על ראש המלך בשרות עֲרִי, בעוד אשר באמת היו עשיות מגליון נגזר לגזרים ומחֶבֶר באצבעות אָמֵן, מעשה ידי אלפָרעד.

ליום המחר לא נערך עוד חזיון, כי ההמון המצער של העיר הקטנה כבר בא כלו ולא היו עוד פנים חדשות. ובאמת לולא סידאניא כי אז כבר עזבו בני בית בראָני את העיר אשר הפליאו בה כשרונותיהם בעמל וחהיצות ואשר נגמלו בה באיפת רוזן זעומה.

ויהי בבקר ויחבוש בראָני את אַחַד מסוסיו השמנים ויאמר בלבבו לסור אל העיר הקרובה והגדולה בערג. שם יש אפשרות לשכור על זמן מצער בית ישחק ולהעריך חזיונות שונים בשעת הכושר. על האם להשאיר בבית עם הזקנה, והילדים נכוננו לחג חגם, כי קרא להם סידאניא לאכול אתו לחם במלון. גם לאַחַד אצילי העיר הזאת, אם היה שולח את בניו לבית איש נכבד, לא עלתה בידו לעדותם כה בלבושי פאר, בחן ונעם וטהר, כאשר לבשו ילדי בראָני בבואם אל סידאניא למועד אשר יעד למו. הילדות לבושות שמלות פסים, סינורים לכָּנים ומעילי משי שהור. שערותיהן קלועות, לפי מנהג המקום, לקנצות יפות מאד, לא כחל ולא פָּרכוס יָתֵר ולא קשום נפרז, אף כי לפי אשר הסכינו תמיד על במות גיא חזיון הלא עליהן להתמכר לכל אלה ולענות בם. הילדים לבשו מעיל בד ובמזח יחגרו, מרוכסים בקרסים ולגרגרותם ענקים מתרחבים ויורדים למול עָרֶפֶס, וכובעים שוים בראש כל אחד. — צָרֶק בראָני

באמרו, כי הסדר והמשטר כל יכול! אך איככה זה תביל הבית על ארבעת האופנים את כל התכונה והתלבשת מן בגדי שרר של נגיד צבא צרפת עד קטן המעילים של מישעל הילד? ואיך השכילו והפליאו כה לובשי התלבשת הזו להקלות מחוץ למדורם בתור אנשי המעלה, כמו לבושם זה נערך והוכן בתוך בית מלא כל טוב ותענוגות בני אדם? — פליאה דעת מנו הדבר!

סידאניא רתם מרכבה ויקח עמרו את הילדים להשתעשע במסע ויראם את המבצר הקרוב ואת ציוריו והילדים עלו וישישו אלי גיל, אפס כל הליכותיהם ותנועותיהם במדה ובמשקל ויוסיפו לקחת לב סידאניא אשר הוסיף לחמדם ולהתענג עליהם. איש אל רעהו פנו באחה וירידות נפלאה ואל סידאניא פנו באורח בבור וצניעות אבל מבלי בוש יתרה ולא המליטו אף פעם איזו סכלות וסלף. מדברם בשובה ונחת ובהשכל וקולם ערב, הם שמחו ויעלו אבל לא בהמולה ושואן, ולב עלומיהם התחקה באישון עיניהם אשר ברק ונגה למו.

רואה הנני, כי הנודדים הצעירים האלה הנלחמים עם המסכות בעד פת לחם ומתאבקים עם מר החיים, קבלו חנוך נעלה ונפלא מאד — דבר סידאניא אל לבו בהשתרעו במרכבתו ובהתכוננו על הילדים הסובבים אותו, אשר הצליח לו לשעשעם עד מאד — אמונה טהורה ותורת ה' תמימה תאמץ רוחם, יסודות היושר והאמת הפשוטה נר לרגלם וטהר המדות אור לנתיבתם. הם הולכים וגדלים בגאון כל צבי וחמדת כל יופי, ולבם יסכון ורוחם תתפתח בסגולת הפאר והנאוה. — הלא זה פתרון פלוסופי של דמיוני הפלוסופיא.

בפעם הראשונה בימי חייהם ישבו הילדים לאכול אל שלחן ערוך מכוסה במפה ולפני מאכלי תאוה. בתומתם הגירו

כזאת לסידאָניא ותודתם הגלויה הזאת הוסיפה לִוִית חַן אל מערכות הסעודה, לרגעים הורה אותם סידאניא איך לשבת ולאכול, להחזיק או להניח הכף או המולג ובשום לב הקשיבו דבריו כמו היה משמיעם חדשות ונצורות בפרטי חיוון אשר עליהם להעריכו. הם שמעו ויבינו עד מהרה וכבוא לפניהם הארוחה השניה כבר למדה יאזעפֿינה את מישעל, ואלפֿרעד את שרלאָמה. אחרי האכל בתת סידאניא לפניהם מגדנות וממתקים הצליח להוציא מלב כל אחד מלין להביע חפצו. יאזעפֿינה נכספה להיות עורכת חזיונות על במת ישחק. אַרעל הגידה כי אף אם מומרת היא רק במלונות ואהלים, אבל נפשה בקרבה תתאוה תאוה לשורר בבית ישחק רם וגשא באחת הערים הגדולות. לפי דעת שרלאָמה לא נבראה תבל ומלואה כי אם בשביל הַמְּחֹול.

— ואנכי — אמר פֿראַנץ הבכור — אם כי חלילה לי לשבת בחבוק ידים, אבל שתיים קנה אשר תשאל נפשי. האחת, לשוט בארץ ולהתהלך בה. והשנית, לחיות מבלי אשר ישים איש לבו אלי.

— ואתה? — שאל סידאָניא את אלפֿרעד — במה תבחר?

— לו יכלתי מבלי הפרד מאחי ואחיותי להיות חֶרֶשׂ צירים, זה אריר כל חפצי.

— בלי תפונה עוד לא החליט מישעל בנפשו את חפצו — פנה סידאניא אל העולל —

— חפצי לחצר בחצוצרה! — אמר מישעל בהחלט. — בהפרד מהם סידאָניא נשק להם ויתן לכל אחת מהילדות שמלה, לפֿראַנץ צמד קני רובה אנגליים למגן ומחסה בדרך מסעו. אלפֿרעד קבל מלתחה עם ציורים. כל אלה קבל סידאָניא רק אחרי הארוחה, כי בהעיר הארוחה אי אפשר להשיג

חפץ טוב ועליו היה לשלוח איש עתי אל ליל. ולמישעל מסר
 סל מלא מגדנות ומעדנים לחלקם יחד עם אחיו ואחיותיו.
 — אם ישוב אביך היום בלילה — פנה סידאניא אל
 יאועפינה — הגירי נא לו כי דבר לי אליו ובוא יבוא נא אלי.

בהיות סידאניא אז רק בן עשרים שנה כבר רכש לו
 המדה הטובה ההיא, אשר הִסְבֵּה לוֹ בכל משך ימי חייו ענג
 ותועלת ובכל אשר פנה הצליח בה ויעש תושיה; הוא התאמץ
 תמיד לרכוש לעבודתו ולמשמעתו בעלי כשרון נפלא ומצוין,
 אשר נָקְרוּ לפניו ואשר כָּסוּ בַּמְשָׁאוֹן ועלימו תתעלם דומיה
 במדבר החיים הגדול. ואם לפעמים לא מצא כל חפץ וענין
 בעד הנפש היקרה אשר רכש לו, לא חדל בכל זאת לאספנה
 אליו, בהיותו בטוח כי סוף סוף ימצא חפץ בבעל כשרון ולב
 מתנה. ובכן, בעד כל ענין וחפץ היו לו מן המוכן אנשים
 הראויים לזה, בעד כל מעשה אשר נקרה לפניו היה כבר אתו
 איש עתי ככלי חפץ למעשהו זה. ולבד התועלת הרבה אשר
 מצא על פי שיטתו זו עוד נחל לו ענג נפש ומעדני רוח מאד
 נעלים. ויאהב מאד לפקוח שבעה עינים ולראות בהתפתחות
 הכשרון הטמיר ונעלם אשר מצא, להתבונן בו בצאתו לפעלו
 ולתכליתו בהיות לו תוצאות וכל האמצעים הדרושים לזה. ומאד
 מאד הִצַר לו בשמעו כי אנשים בעלי כשרון נפלא עלו בתהו
 ויאבדו מבלי כל תועלת במרם עתם, רק מפני כי לא הצליח
 להם המקרה לתת ידים לכשרונם להוציאו לפועל. אם לא
 יצלח איש במעשהו לא יגדל עוד האסון, כי אולי משגה הוא
 או מקרה. והמקרה הזה במשך הימים יהיה לאל ויביא עוד
 שכר טוב ללמד להועיל. אם שגה האיש ועל כן לא הצליח
 מעשהו, הלא היה יהיה לו המקרה למורה דרך. ואם מסבה

שאינה תלויה בו פגעהו המקרה, הנה אז יאמץ רוחו ויוסיף עוז ופעמים ושלש יפעל גבר להוסיף דעת ומעש עד אשר יצא כמנצח. אבל אם יהיה איש ללא הועל רק מאפס מעשה וענין להראות בו חריצותו — זו רעה הולכה מאד. ועל כן מהר סידאניא תמיד בכל עת מצוא לחיש לעזרת בעל כשרון אשר היו צפוי לגורל כזה וימהר לתמוך בו ולכונן אשוריו.

בראני הגדול היה אמיץ כח ורב אונים כענק, גם חרוץ ומהיר במלאכתו, זריז וכביר כח לב, עושה בחפץ כפים, וכשרון לו לתפוש לבבות לסור למשמעתו. הוא היה במוטב שנותיו וידע שפות רבות, ולפי אשר חזה בו סידאניא היה בראני איש ישר לב ותמים דעים לבטוח בו בכל לב. ומאד יצר לעזוב מבחר גבר כזה כי ימל כאזוב אשר בקיר ויאבד בתהו בתור משחקנודר. ולו גם לא הכיר סידאניא את בני ביתו, גם אז היה חפץ להשתמש בו לעניניו, בשגם עתה אשר גם בני ביתו לקחו לבו ונפשו, כי בכל אחד מהם הפש ומצא כשרון ורוח מלא חכמה ויחלט בנפשו לתת לכל אחד עוז ויכולת לפתח כשרונו. — בשוב בראני עיף ויגע, סר וועף ממסעו הנם לבערג ובכואו אל סידאניא על פי קריאתו אותו ביד כהו, השתומם לראות כי האיש אשר היה בעיניו למחזיק בית ישחק הוא אביר כסף תועפות, אדיר כסף ואלהי זהב יחיד ומיוחד באירופא, אבל אין די מלים לבראר ואין די צבע לתאר את המון רגשותיו ומבוכותיו בשמעו הצעת סידאניא אשר פלם נתיבות לכל אחד מילדיו למצוא דרך תבונות איש איש לפי רוחו וכשרונו. ועליו צוה סידאניא לשים פעמיו כרגע וינה עם ילדיו זולתי יאזעפינה ופראנץ. שם בנוין הוכנה לפניו משרה טובה ונאמנה: הוא נתמנה לשר הרצים אשר לסידאניא, לפקח על קבלות ומשלוח כסף

וחפצים מעיר לעיר, באירופא. — אלפרעד יִכָּנַס לבית מדרש חכמי חרשים. שרלאטה — לבית למוד המָחול. ומישעל ישאר בביתו לעת עתה לחנכו ולגדלו עד אשר יודיעו את סידאניא כבוא עת לעשות למענו. גם ארעל תגור בית אביה. — ותכף אחרי הדבר הזה נסעה יאזעפינה בלוית סידאניא ואחיה פאריזה.

עברו עשרים שנה ויאזעפינה היא בעת הזאת צבי גאון במת ישחק אשר בפאריז. ארעל הנקובה בשם שְׁרָתִי ברָאָנִי, מודעת למלכת השיר והזמרה בלונדון, פאריז, בערלִין ופטרסבורג. ואחותה הצעירה שרלאטה ברָאָנִי רכשה לה את התהלה ההיא אשר פִּזְרוּ לטאָגלוני וצעריטה. ובימים האלה ובזמן הזה תפליא את כשרונה בהמנגינה החדשה שחבר אחיה מישעל, אשר חשו עתידות לו להתחרות עם מאירבער ומנדלסאהן. ולמשמע אוון יגל לב אלפרעד היושב ברומא ומחקה על קירות הצרות הפאפסט ומקים לתחיה את חרשת מעשה הציור אשר נודע לתהלה בשכבר הימים ברומא. ופִּרְאָנִץ מְלֹוּה את סידאניא בכל מסעיו ואותו הציג סידאניא לפני טאנקרעד לקחתו אתו, והוא, פִּרְאָנִץ, סָפַר לטאנקרעד את כל פרטי הדבר הזה בנוגע לבית ברָאָנִי.

— ובכן — אמר פִּרְאָנִץ — הצלחנו כלנו את דרכנו, יען כי נקרה לנו עליה אדם המעלה ונבון לחש אשר הכיר לדעת מעלות רוחנו. ומאשר הגדתי לו כי חפצי לאחוז במסעות ולהיות נחבא אל נפשי, על כן שָׁמְנִי לציר־חֶרֶשׂ וצפנת־פענח.

— מה מאושרים הנכם בלכם — אמר טאנקרעד בשמעו הספור — כי נתן אלהים בלב סידאניא להוקיר בשרון ויחש לְרוֹחָתוֹ.

— וְלְרוֹחַת בֶּן-עָמוּ .

— מה ? ! — השתומם טאנקרעד —

— הלא תזכור כי סיראניא לָאט דבר באזני אבי ?

— כן, זוכר הנני .

— הוא להש באזניו מלות עבריות אחרות ואבי

שמע והבין .

— האם רצונך לאמר בזה כי גם אתם הנכם יהודים ?

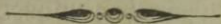
— ספרדים גמורים על פי שמנו ודָמְנו .

— הלא שמכם איטלקי ?

— לא, כי אם ערבי . בְּרָאֲנִי — תרגומו : בן אהרן

והוא שם של יהודי סוכר בלויי סהבות בלונדן, ושם של
הכליף אשר בבגדר .

תם חלק ראשון

Удано

1111

H. Brodsky.

Dampfmühle des

L. LEVIN. in Kiev

L. Brodskaro.

въ, конторѣ Ларовой мѣрники

Л. ЛЕВИНЪ. въ Кіевѣ

УДОВАЖА

.. 25% / 75 ДІАКЛІ ПІНД